Alexandăr Karasimeonov

Iubire

roman

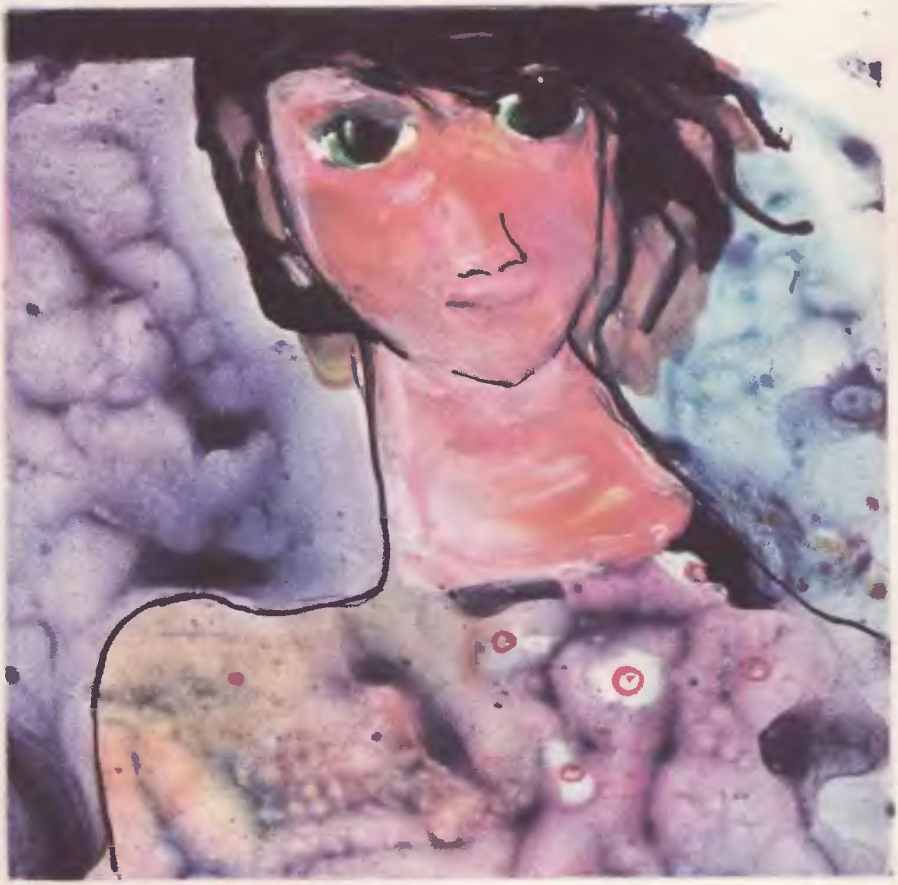

Editura Eminescu

ALEXANDĂR KARASIMEONOV

Iubire

84

Traducere de MIHAIL MAGIARI

EDITURA EMINESCU

Cuprins

CAPITOLUL I.....3
CAPITOLUL II.....11
CAPITOLUL III.....16
CAPITOLUL IV.....20
CAPITOLUL V.....28
CAPITOLUL VI.....41
CAPITOLUL VII.....47
CAPITOLUL VIII.....50
CAPITOLUL IX.....56
CAPITOLUL X.....65
CAPITOLUL XI.....72
CAPITOLUL XII.....78
CAPITOLUL XIII.....89
CAPITOLUL XIV.....99
CAPITOLUL XV.....106
CAPITOLUL XVI.....111
CAPITOLUL XVII.....118
CAPITOLUL XVIII.....139
CAPITOLUL XIX.....143
CAPITOLUL XX.....155
CAPITOLUL XXI.....162
CAPITOLUL XXII.....169
CAPITOLUL XXIII.....178
CAPITOLUL XXIV.....185
CAPITOLUL XXV.....191

CAPITOLUL I

ŞEDEAM ABSOLUT SINGURĂ ÎN compartimentul înăbuşitor. Îmi rezemasem capul pe banchetă şi nu mă gândeam la nimic. Tocmai atunci, cu puţin înainte de pornirea trenului, cineva trase cu zgomot uşa şubrezită, iar când am deschis ochii, l-am recunoscut pe tata. Stătea cu privirea aţintită asupra mea şi ochelarii îi străluceau pe faţa lui rotundă.

Rămase aşa câteva secunde – poate trăia dramatismul momentului. Mie însă, în clipa aceea, mi se părea că seamănă cu un câine dintr-aceia fioroşi, dar în realitate foarte sensibili, cum sunt mopşii, ce stau drept în două labe. Intră apoi încet înăuntru şi eu a trebuit să-mi dau jos picioarele de pe banca din faţă, ca să se aşeze dânsul.

Niciodată n-am avut nimic împotrivă să discut cu omul acesta, dar ar fi fost mai bine să nu fi venit atunci, pentru că toate întâmplările care au avut loc mai târziu, n-ar mai fi existat dacă el ar fi întârziat cu cinci minute.

Tata stătea nemişcat în faţa mea şi se pregătea să-nceapă o discuţie. Ştiam că n-ar fi avut îndrăzneala să mă oprească; nu i-ar fi putut trece prin minte o idee atât de absurdă, de aceea eram curioasă să văd ce va întreprinde.

— Unde pleci? mă întrebă încetişor.

— Scrie pe vagon!

— De ce tocmai la Plovdiv?

Am oftat şi am închis ochii.

— Acum ai să vii cu mine – zise blând, dar foarte

convins, fapt care i se întâmplă rar.

L-am privit mirată.

— Ce?

— Ţi-am luat un bilet la o Casă de odihnă.

A rostit aceste cuvinte apăsat – era evident că avea intenţia să facă scandal, oricât ar fi fost de lipsit de sens.

Totuşi am ciulit urechile la cuvintele lui din alt motiv. Banii pe care-i aveam în poşetă abia-mi ajungeau pentru cel mult trei-patru zile de locuit într-un hotel scump, fiindcă e clar că despre vreunul ieftin nici nu putea fi vorba. Dacă aş fi primit biletul oferit, aveam locuinţa asigurată pentru douăzeci de zile, iar banilor mei le-aş fi dat o destinaţie mai deosebită. Iată pentru ce, în clipa aceea, m-am muiat în sinea mea; observând aceste fulgerătoare schimbări lăuntrice, mi-am zis că ori sunt lipsită de orice urmă de caracter, ori e vorba de ceva şi mai rău.

— Prostii! am răspuns.

Era clar că scena trebuia jucată până la sfârşit, dar în acelaşi timp ştiam că e nevoie să se sfârşească înainte de plecarea trenului.

— Vei avea tot confortul.

— Aiurea! Confortul de a auzi vreo băbuţă sforăind lângă mine.

— Ai să fi singură în cameră – zise tata şi ochelarii începură să-i strălucească încurajator. Ştia că odată ce mă angajez într-o discuţie concretă, fapt care se întâmplă rar între noi, există anumite speranţe.

— Singură în cameră?... Dacă aş fi fost fata altuia, nu a dumitale.

— Ascultă-mă – zise, aplecându-se, după ce înghiţi împunsătura – administratorul îmi este prieten. Mi-a promis.

— Cui i-a promis? Dumitale?!

— Da!

— Atunci e nebun dacă îşi ţine promisiunea în faţa

dumitale.

Tata se făcu că nu observă nici de astă dată cuvintele mele de dispreţ. E drept că erau nişte împunsături uşoare, nedemne de luat în consideraţie, faţă de posibilităţile mele. Atunci însă nu aveam timp pentru o demonstraţie.

— Sunt absolut sigur – continuă el. Sunt sigur fiindcă-mi este îndatorat. N-ai nici o grijă. O cameră de o persoană la primul etaj. Totul e aranjat!

Aici eu mi-am compus o expresie adâncită în gânduri, deşi hotărârea mea era luată.

— Cât costă biletul ăsta?

— L-am şi plătit – răspunse tata pe loc.

L-am privit sever şi cercetător, ca şi cum aş fi vrut să-mi dau seama în ce măsură să-l cred sau nu, iar ochelarii începuseră să-i scânteieze vesel.

Am auzit de afară fluierul de plecare pentru acest tren împuţit şi, recunosc, îndată m-am simţit mai bine la gândul că pot să mă strecor la aer curat.

— Dacă l-ai plătit, atunci e-n regulă!

Am spus asta ca să reiasă că am capitulat din motive financiare. De altfel ăsta era adevărul!

M-am ridicat, mi-am netezit fusta şi după ce am luat o expresie de ezitare chinuitoare, am ieşit din compartiment.

Tata porni în urma mea, neuitând să-mi ia geamantanaşul.

Iată cum s-a întâmplat de am ajuns la Casa de odihnă, după ce mai înainte o pornisem încotro aş fi văzut cu ochii. Atunci, după uriaşul scandal de acasă, după ce scumpă mea mamă şi-a epuizat toate rolurile, iar eu i-am dat replica, cu un succes excepţional, s-a ajuns până acolo încât ori eu, ori ea trebuia să plecăm.

Se pare că vârsta şi experienţa şi-au spus cuvântul, pentru că dânsa mai avea încă forţe proaspete, în timp ce

eu am terminat, epuizată, şi aproape inconştientă mi-am făcut geamantanul.

Nu-mi face nici o plăcere să povestesc amănunte în legătură cu viaţa noastră de familie şi dacă sunt nevoită în cele din urmă s-o fac pentru lămurirea unor lucruri n-am să le depăn toate grămadă, ci treptat, fiindcă aşa doresc şi de altfel e mai uşor pentru cititor.

Casa de odihnă se află undeva, prin mijlocul colinelor Vitoşei, la sud de Sofia, dar în realitate e de fapt coasta nordică a muntelui. Acolo e puţin soare; apune repede şi chiar în toiul verii este umbros şi rece.

Clădirea era nouă, terminată cu un an înainte. Încă nu reuşise să prindă acel iz obişnuit de hotel, iar camerele miroseau chiar şi acum a zugrăveală proaspătă – mirosul meu preferat, pentru că îţi creează iluzia că înaintea ta nu a călcat nimeni aici, nu au existat discuţii, pereţii sunt curaţi şi aerul dintre ei la fel. Dar avantajul cel mai mare al acestei Case de odihnă era faptul că, deşi construită deasupra Sofiei, se afla pe o padină uşor scobită de unde nu se putea zări iubita capitală. Numai atâta ar mai fi lipsit – ca uitându-mă de la fereastră să văd propriul meu cartier, unde în ultimul timp s-au construit patru blocuri cu câte douăzeci de etaje, iar lângă ultimul se află al nostru, mai mic, numai cu cinci etaje; dacă cineva se orientează după clădirea înaltă, poate determina fără greş pată albă a locuinţei noastre. Iar dacă mai are şi un binoclu, va descoperi ferestrele căminului său, mai precis – apartamentul familiei sale! Într-adevăr, foarte plăcut!

Iată deci, care era marele avantaj al Casei de odihnă în care am picat; din ea nu se vedea nimic altceva decât vârfurile copacilor şi mica cocoaşă a muntelui.

Am să vă spun pe scurt cum m-a adus tatăl meu până aici. După scena din tren am ieşit din gara cea veche şi ne-am urcat în Fiatul lui. Pe geamul din faţă şi din spate al maşinii sunt lipite două semne de exclamaţie care, după cum se ştie, înseamnă că omul de la volan e un

novice, nu se pricepe să conducă bine, iar ceilalţi trebuie să se păzească de el; în general e un tip periculos pentru cei din jur. Gândul acesta mi-a trecut tocmai atunci prin minte şi mi-am explicat de ce şi mai înainte când vedeam aceste semne îmi părea bine şi se năştea în inima mea un fel de dulce satisfacţie.

În timpul tăcutei noastre călătorii mă uitam din când în când la tatăl meu şi, pentru că rezolvasem problema în legătură cu fuga mea, se pare că-mi dădea târcoale un fel de sentiment de mulţumire, aşa că am început să mă gândesc într-un mod special la omul de la volan. Am simţit dintr-odată că mi se face milă de el, ceva surprinzător de cumplit, ca şi cum îl compătimeam tocmai pentru faptul că era periculos pentru cei din jurul său. Şi el ştia asta, fiindcă singur lipise semnele de exclamaţie care se află zilnic în faţa ochilor lui şi-i amintesc întruna că e periculos, periculos... Iată pentru ce-l compătimeam. Îi priveam din când în când profilul – cu nasul mic, puţin cârn, cu ochelarii ce-i serveau drept mască, pentru că fără ei este cu totul altfel, are o expresie infantilă – un copil nedezvoltat, bun, dar puţin prostuţ... Însă ochelarii, ca un fel de organ, o parte intrinsecă a feţei, îl ajutau să-şi ia orice înfăţişare voia. O adevărată magie!

Am luat-o pe o şosea, în sus, spre munte, am făcut vreo mie de curbe şi ne-am oprit. Am lăsat maşina la marginea drumului într-o pajişte verde şi tata, cu geamantanaşul în mină, m-a condus, pe o cărare umedă de pădure, spre Casa de odihnă. Trebuie să vă spun că noi nu schimbasem încă nici un cuvânt. El, tot timpul nici nu s-a uitat la mine, fiindcă pentru dânsul problema era rezolvată, trecuse hopul şi cu siguranţă se gândea la altceva în perspectivă, poate la vreo întâlnire, sau cine ştie. Ori, poate, pur şi simplu nu era în stare să se concentreze un timp îndelungat asupra unor lucruri apăsătoare.

Totuşi când m-a văzut că mă poticnesc pe drumeagul

umed, s-a simţit dator să-mi ofere braţul. Era un gest normal, aşa că i-am acceptat ca atare, pentru că dacă m-aş putea vedea eu însămi că într-o oglindă, la braţ cu el, aş leşina de râs. Dar oricum ar fi, în această ipostază idilică am traversat pădurea şi am ajuns într-o poiană întinsa, luminată de soare, cu o iarbă foarte fragedă şi foarte verde, un verde profund. La marginea ei apăru o clădire mică, şi, trebuie să recunosc, destul de elegantă, cu două etaje străjuite de şase-şapte ferestre, iar la parter se alia un fel de cantină, sau restaurant eu câteva lampioane aprinse în interior, deşi era încă lumină.

În general, cum am ajuns aici, moralul mi s-a refăcut dintr-odată, am reuşit chiar să şi zâmbesc, tocmai când în holul mic ne întimpină administratorul. Stăteam cu tatăl meu braţ la braţ, unul lângă altul. În primul moment administratorul nu-l recunoscu pe tata, sau se prefăcu că nu-l recunoaşte, apoi se opri foarte surprins în faţa noastră şi zise:

— Scuză-mă, într-un fel n-am putut, să-mi dau seama... Din cauza fetei... Fiica dumitale nu-ţi seamănă câtuşi de puţin. E foarte frumoasă.

Această ultimă frază era. Bineînţeles inutil s-o mai rostească, dar eu am amintit-o acum fiindcă, cel puţin în primele zile, nu mă mai slăbea cu admiraţia sa.

După ce schimbară câteva zâmbete şi amabilităţi, tata şi-a luat rămas bun, destul de grăbit, de la administrator, apoi m-a sărutat pe obraz (nemaipomenită făţărnicie) şi a plecat. Era foarte nerăbdător, se grăbea să ajungă undeva.

Este adevărat că am simţit o uşurare când m-a părăsit, dar şi un sentiment neplăcut de singurătate. S-ar putea să pară ciudat că atunci când am fugit de acasă şi mă pregăteam să poposesc într-un oraş străin, să trag la un hotel, nu simţeam nici o teamă sau neplăcere, în timp ce acum, la Casa de odihnă, mă încerca acest sentiment. Desigur, mă cam moleşisem. Când am pornit pe scări, în

urma administratorului, m-am mai îmbăţoşat, am răsuflat adânc şi mi-am tras umerii înapoi.

El deschise o uşă, îmi făcu loc să intru şi lăsă jos geamantănaşul.

— Camera este de două persoane, dar eu i-am promis tatălui dumneavoastră că veţi locui singură. Aranjaţi-vă. Cina se serveşte peste o jumătate de oră.

Făcu un semn din cap, pregătindu-se să iasă, dar rămase în uşă cu mâna pe clanţă. Se pare că ceva în înfăţişarea mea îl sili să mă cerceteze. Este adevărat că şi eu stăteam lângă masă, parcă nu ştiam ce să fac şi mă uitam la el cu capul plecat. Dintr-odată am simţit iar acea moleşeală şi, în afara ei, o oboseală straşnică. Parcă mi se înmuiaseră genunchii.

— Dumneavoastră sunteţi studentă? mă întrebă el

— Nu.

Va să zică munciţi.

— Nu… Urmez cursurile pentru surori medicale.

Administratorul se minună sincer.

— De surori medicale – am repetat.

El se prefăcu destul de bine.

— Nu e rău… Meserie grea, dar nobilă… Odihnă plăcută!

Şi după ce salută teatral, închise uşa.

M-am aşezat imediat pe unicul scaun şi răutatea puse stăpânire pe mine. Mă întrebam ce-l priveşte pe acest administrator al unei Case de odihnă dacă eu urmez ce urmez şi i se pare chiar atât de important dacă profesiunea mi se potriveşte sau nu şi dacă e nobilă sau nu. Îmi dădeam scama că părerea lui despre mine s-a schimbat dintr-odată, a luat o nouă direcţie şi, în afară de asta, tatăl meu a scăzut mult în ochii lui. Tatăl unei surori medicale!

Unul care nu e în stare să asigure fiicei sale ceva mai de soi: diplomaţia, ori comerţul exterior. Aşa stând lucrurile, cine ştie dacă acest individ înţelegea ceva, dar

despre surorile medicale, ca şi alţi foarte mulţi oameni, îşi avea părerea sa precis formată.

Mi-am scos în grabă din geamantan pijamaua, m-am spălat, am luat o pastilă de hexadorm şi m-am culcat.

Nu mă putea atrage nici un fel de cină. Acum aveam nevoie de un singur lucru – să uit cât mai repede unde sunt şi de ce sunt aici.

Acum când recitesc primele pagini, constat că de sunt scrise de o fiinţă tare necăjită, de un om care a fost teribil de jignit, mai, mai că nu s-a născut bătut de Dumnezeu, cum se spune. Există şi din ăştia. Cine ştie? Nu pot răspunde. Că sunt rea, asta aşa el că mereu e ceva care mă nemulţumeşte, e adevărat. Dar ce anume – nu pot spune.

Familia mea este înstărită. Părinţii mei câştiga bine, astfel încât în ultimii doi-trei ani şi-au cumpărat şi apartament şi maşină. Este adevărat că asta înseamnă bunăstare – cică trăim bine, dar care e satisfacţia noastră de pe urma acestei opulenţe, nu pot înţelege. E ceva care nu merge, dar ce anume nu pricep. Ştiu numai că mie îmi este absolut indiferent dacă avem apartament şi maşină, ori dacă n-aveam. Pentru mine e totuna! E clar că nu-i ceva în regulă cu mine!

CAPITOLUL II

M-A TREZIT UN CIOCĂNIT ÎN UŞĂ.

Am deschis ochii şi mi s-a părut că a trecut mult timp până să-mi dau seama unde mă aflu, ce-i cu camera, patul şi masa, toate lucrurile astea şi chiar m-am speriat, nu cumva suferisem vreun şoc, dar asta a durat puţin, până m-am lămurit unde mă aflu.

Aşa ceva mi s-a întâmplat de vreo două-trei ori în viaţă; pentru câteva clipe te cuprinde o panică înspăimântătoare, până când ţi se aprinde în creier o scânteioara minusculă şi dintr-odată te trezeşti la realitate. Înainte încă de a-mi veni în fire m-am ridicat într-un cot în pat. Persoana care ciocănise întredeschise încetişor uşa. Apăru chipul administratorului şi într-o clipă mi-am dat seama de toate, pur şi simplu am făcut un salt şi m-am afundat în apa propriei mele vieţi – fuga de acasă, trecutul murdar, sosirea la Casa de odihnă…

— Scuzaţi – zise cel din uşă – deoarece ora micului dejun a trecut, iar dumneavoastră n-aţi venit, noi, cei de jos, ne-am alarmat.

Eu tăceam, fiind încă zăpăcită; îmi era clar de ce nu m-am dus la micul dejun şi că dânşii (cine oare?) s-au alarmat în zadar. În cele din urmă am rostit:

— Bine.

Pe faţa administratorului apăru un zâmbet foarte amabil, ce se retrase încet, încet.

M-am uitat îndelung, în jur, după micul meu ceas şi în cele din urmă mi-am dat seama că-l aveam la mina. Arătătoarele se opriseră undeva la ora şase. Mi-a fost

necaz că nu l-am întrebat pe administrator cât e ceasul. Soarele desena o dungă îngustă lângă fereastră – va să zică se ridicase destul. Dintr-odată mi-am dat seama că-mi era tare foame.

În geamantan n-am găsit bineînţeles nimic de mâncare, dar cu această ocazie am văzut că obiectele mele de toaletă sunt toate acolo, lucru aproape neverosimil, dacă ţinem seama în ce stare şi în ce grabă mi-am făcut bagajul.

M-am apucat să-mi examinez garderoba de care dispuneam: o fustă cenuşie cu o jiletcă, rochia grena, bluză de culoarea antracitului, o fustiţă cadrilată – şi cam asta era totul. Mai mult decât suficient pentru o cursantă de la şcoala de surori.

De multe ori dorisem să fug de acasă, dar niciodată nu m-am gândit că acest lucru e atât de simplu şi de uşor. Omul încearcă o teamă în faţa necunoscutului, dar de acum încolo pentru mine fugă nu va mai fi ceva nou, aşa că voi putea pleca oricând, destul numai să vreau. Principalul este să ai ceva bani, să nu regreţi pe nimeni şi nimeni să nu te regrete. În fond, acum tata este omul cu cea mai curată conştiinţă din lume; nu există altcineva mai curat ca dânsul; este adevărat că am fugit din cauza lui, dar în acelaşi timp am profitat de ajutorul ce mi l-a oferit. Mama, se-nţelege, a fost înştiinţată unde mă aflu şi chiar dacă în prima clipă a încercat vreo mustrare de conştiinţă acum însă, a uitat totul. Nu doream câtuşi de puţin să meditez asupra sentimentelor ei materne, cu atât mai mult cu cât nu ştiu dacă ea însăşi s-a gândit vreodată la aşa ceva. Avea mult prea multe ocupaţii şi interese. Mama, fie-mi iertat, este o intelectuală. Absolvind vechiul liceu comercial, se consideră acum o specialistă în problemele economice. Conduce o secţie oarecare, scrie articole, ba şi broşurele, indicatoare, face traduceri ş.a.m.d., – după cum se pare o ocupaţie bănoasă, fiindcă nu o dată i-a declarat tatălui meu că

jumătate din maşină, din apartament şi din toate avuturile mobile şi imobile ale familiei sunt cumpărate cu banii ei. Trebuie să arăt că acesta este sfântul adevăr, iar eu sunt gata să depun mărturie, dacă va fi nevoie.

Lucrurile acestea sunt foarte simple şi clare pentru oricine-l cunoaşte pe tatăl meu, care n-ar fi dat în casă nici o para chioară, ba dacă s-ar putea nici n-ar mânca.

Sala de mese nu era prea mare, iar mesele erau acoperite cu feţe de masă în careuri colorate, aproape ca la o grădiniţă de copii. Pereţii erau vopsiţi în ulei, într-un verde-pastel, iar tavanul tot în ulei, dar roşu-cărămiziu, cu o linie mare, neagră, de forma unei elipse neregulate. Foarte estetic, după cum vă daţi seama, acest mic local, şi dacă nu s-ar fi ştiut că este sala de mese a unei Case de odihnă, ar fi putu uşor să treacă drept un bar, cu atât mai mult cu cât într-un colţ se găsea şi un bufet cu băuturi. La ferestre atârnau perdele de culoare roşie-cărămizie, dintr-o catifea de mătase foarte subţire.

Priveam toate acestea uşor mirată, când am mai descoperit în plus şi o boxă pentru orchestră. Va să zică vilegiaturiştii, dacă erau, duceau aici o viaţă foarte plăcută. Mă interesa destul demult să aflu dacă în spatele acestui exterior plăcut se ascunde şi un cuprins asemănător, ori în acest colţişor viaţa se scurge ca la ţară, aşa cum se întâmpla mai în orice Casă de odihnă.

La o masă am văzut o cană goală pentru ceai şi o farfurie cu unt, brânza, şuncă, şi un fel de gem de culoare verde ca veninul. Evident că acesta era dejunul meu şi m-am aşezat la masă gândindu-mă că dacă aş mânca toate acestea mă voi îngrăşa cu vreo două kilograme. Aproape instantaneu, ca la o comandă, pe o uşă apăru administratorul cu un ceainic alb, emailat, în mina. Se îndreptă solemn, spre mine, cu o ceremonie subliniată – desigur că voia să-mi arate că nu asta era treaba lui, dar o săvârşeşte fiindcă-i face plăcere. În timp ce-mi turna

ceaiul mă privea cu un zâmbet foarte semnificativ.

Am zâmbit şi eu la fel şi am dat din cap în semn de mulţumire. Cana se umplu încet, după care ceainicul alb făcu o mişcare legănată şi cu totul surprinzător ateriza pe masă. Administratorul se aşeză în faţa mea.

— Am promis tatălui dumneavoastră că n-o să vă plictisiţi la noi.

— Eu nu mă plictisesc niciodată.

— Chiar când sunteţi singură?

— Atunci cu atât mai puţin. Mă plictisesc conversaţiile stupide.

— Aveţi perfectă dreptate – mă aprobă administratorul – o conversaţie stupidă cu un om prost este lucrul cel mai înfiorător din lume. Atunci omul începe să înţeleagă lipsa de sens, în general, a tuturor discuţiilor. Degeaba tot progresul omenirii când prostia şi banalul tronează la masa oamenilor. Nu-i aşa? La ce, la ce mai foloseşte toată literatura beletristică atunci când vezi că interlocutorii rămân tot atât de mărginiţi şi de nesimţitori, ce mai, pe scurt, nişte prostănaci. Atunci totul nu face nici doi bani.

Pe la sfârşit am început să-l examinez mai cu atenţie. Într-o clipă mi-am dat seama că e celibatar convins – pe vremuri blond, dar treptat, cu vârsta, părul a început să i se rărească şi acum ceea ce-i mai rămăsese căpătase o nuanţă uşor roşiatică, iar ochii albaştri îi deveniseră cenuşii. Faţa îi era roşie-brună ca la pieile roşii, cu o tentă foarte sănătoasă de om care a trăit aşa cum şi-a dorit; un bărbat satisfăcut, după toate aparenţele. Numai că această tiradă n-avea nimic comun cu înfăţişarea lui. Atunci i-am răspuns:

— Asta nu mă interesează. Nu înţeleg nimic din artă.

— Sunteţi mult prea tânără. O să vedeţi într-o zi că arta, să zicem cărţile, vor deveni pentru dumneavoastră o hrană spirituală indispensabilă, pe care n-o găsiţi în viaţa de toate zilele… Vreţi să vă dau o carte?

— Am venit aici să dorm. Sunt extenuată. De altfel v-

am şi spus; nu-mi place să citesc şi nu înţeleg nimic din artă.

Aşa am respins atacul lui cu mult succes. M-a privit cu un fel de compătimire.

Mâncasem brânza, am băut puţin ceai şi m-am ridicat.

Acest fapt îl îngrozi pe administrator! în timp ce ieşeam mergea alături de mine certându-mă că nu mi-am terminat dejunul. Atunci i-am spus:

— Faptul că mă certaţi îmi face multă plăcere. Până acum nimeni nu s-a interesat cât mănânc... Cât timp am să fiu aici, dumneavoastră îmi ţineţi loc de tată. Dar vă veţi îngriji numai de pofta mea de mâncare, încolo de nimic altceva.

— Cu plăcere... Sunt bucuros. Cu siguranţă că voi avea ocazia să vă explic de ce atribuţia aceasta îmi este atât de plăcută şi... să vă spun sincer, mă tulbură... Doar aşa, părinteşte, nu vă neliniştiţi, aşa părinteşte – se grăbi el să mă liniştească, întrucât eu l-am privit ciudat, făcându-l să tresară.

Ajunsesem pe terasă.

— Am să mă plimb puţin. La revedere! Şi am luat-o la fugă spre pădure.

Cu siguranţă că el s-a uitat după mine. I-am simţit în spate privirea.

CAPITOLUL III

AŞADAR ÎN ACEST FEL MI-AM petrecut prima zi la Casa de odihnă.

Dacă cineva dintre prietenii mei m-ar fi văzut la plimbare prin pădure ar fi leşinat de mirare. Într-adevăr când un om stă la o masă undeva pe strada Rakovski, când în faţa lui se află pahare şi figuri cunoscute, în această ambianţă pare cu totul fantastic gândul despre pădure, poiene, cărărui, flori sălbatice şi aer îmbibat cu miresme de brad.

Încercaţi vreodată să discutaţi cu ei pe această temă. Te vor privi ca şi cum abia ai fi sosit din Tanganica şi le povesteşti despre o vânătoare de elefanţi. Nu că acestor tipi nu li s-ar fi întâmplat să se afle vreodată în mijlocul naturii, dar pentru dânşii să cutreieri în mod special printr-o pădure denotă un semn de uşoară sălbăticie.

N-am de gând să descriu frumuseţile silvestre, dar cu siguranţă, fată de toate senzaţiile din urmă, am simţit în această plimbare o surprinzătoare satisfacţie. Pe cărare nu pătrundea nici o rază de soare, cu toate că aceşti brazi, sau molizi, sau pini, ori ce-or fi fost copacii aceia cu frunzele ca acele, cu toate că trunchiurile lor nu erau din cale-afară de groase, ba unele erau chiar goale pe dinăuntru, totuşi undeva pe sus se-ngustau dintr-odată şi se transformau în ceva ca un acoperiş prin care, ici-colo albăstrea câte o bucată de cer. Este atât de deosebit sentimentul când vezi în jurul tău numai copaci care ascund alţi copaci ş.a.m.d., şi tot aşa cât vezi cu ochii şi întunecimea care cuprinde ceva tainic ce te pândeşte,

fără să-ţi dai seama ce poate fi; de n-ar fi cărarea aceasta bine bătătorită şi mărginită cu o bordură îngustă de piatră, te-ai putea speria.

Şi nu se aude nimic, numai nişte păsări cântătoare

— Privighetori sau canari – cine le ştie. Cântau însă foarte însufleţit cu toate că se cam repetau; foarte ambiţios, aş putea spune, pentru că am stat vreme îndelungată să le ascult.

Mi-amintesc şi de mirosuri. Miros este un cuvânt vulgar, iar parfum este stupid, însă trebuie să existe şi un ai treilea termen, ceva foarte acut, dens şi pătrunzător, care să te purifice, nu în sensul că-ţi primeneşte plămânii, ci mai degrabă capul. Ori eu tocmai de aşa ceva aveam nevoie.

N-am observat când s-a terminat cărarea nivelată, când am călcat pe aşternutul moale de cetină şi am pătruns în pădure fără să ştiu încotro s-o apuc... Dintr-odată ea s-a făcut şi mai tăcută şi mai întunecoasă – soarele se ascunsese după nori. Dar în această lumină moale se vedea mai bine, totul dobândea contururi mai precise. Acum am observat că trunchiurile nu sunt netede, ci au o scoarţă cafenie, tăiată în relief, care le dădea parcă moliciunea unei catifele şi fiecare molid îşi avea acum propria-i faţă: unii erau perfect drepţi, cu trunchiuri de un cafeniu luminos şi scoarţa lor puternică şi groasă parcă ar fi fost modelată şi aranjată cu mâna.

Alte tulpini erau mai strâmbe, mai întunecate, graţioase, chiar dureroase, cu pete. Scoarţa le era zdrenţuită, se ridicaseră în sus un fel de solzi, ici-colo se întrevedeau despicături lungi şi adânci până la miez, iar în sus se zăreau, printre ramurile uscate şi rupte, noduri mari ca nişte articulaţii scrintite.

Pe marginea picăturilor de răşină scurse ca nişte lacrimi, mişunau cărărui de furnici. Aceşti brazi strâmbi erau mai scunzi şi se luptau din greu pentru lumină în mijlocul copacilor drepţi şi sănătoşi. Se pare că şi ei

aveau necazurile lor.

Aici, în mijlocul pădurii mi-am amintit de o poveste pe care o auzisem de la sora tatălui meu. O cheamă Irina, dar eu nu-i spun niciodată tanti Irina, pentru că relaţiile dintre noi sunt de aşa natură de parcă n-ar exista nici o diferenţă de vârstă.

Povestea Irinei m-a impresionat într-un mod deosebit. Atunci mi-am amintit-o de la cel dintâi până la ultimul amănunt. În realitate am reconstituit-o de atâtea ori, în~cât uneori nu mai ştiu care este cea reală şi care rodul imaginaţiei mele. Am să mă străduiesc să v-o povestesc întocmai, fără închipuiri, pentru că şi aşa e destul de fantastică, dar asta ceva mai târziu. Şi atunci veţi vedea şi vă veţi mira cum poate să mă preocupe pe mine o asemenea poveste. Într-adevăr e de mirare.

Irina nu-şi ascunde vârsta, de aceea pot să vă spun că s-a născut prin 1924, asta înseamnă că acum are 45 de ani, la prima vedere o vârstă enormă, o vârstă la care orice femeie ar trebui să tragă o linie a tinereţii şi să treacă treptat spre bucuriile molcome ale bătrâneţii. Desigur, aşa trebuie procedat – asta sună stupid şi miroase a lăudăroşenie, de o sută de ori mi s-a spus că atunci când eu am să ajung la patruzeci de ani, n-am să mai gândesc în felul acesta, dar ce să-i faci, un om trebuie să fie acceptat cu toată neruşinarea de care dă dovadă, sau, cum spune mama, aceasta este o „neruşinare biologică”. Dar, oricum ar fi, eu consider lucrurile cum v-am mai spus.

Vă povestesc toate acestea ca să vă conving că Irina este o femeie pentru care definiţia mea nu are nici o valoare. În primul rând pentru faptul că, fără eforturi deosebite, poate trece drept o femeie de treizeci de ani, iar cu un machiaj bine făcut, seara, chiar tânăra. Dar nu despre asta e vorba. Dacă ne luăm după inima ei are ca şi mine aceeaşi „neruşinare biologică”. Aceasta este o problemă a calităţilor naturale, sau aşa cum am învăţat şi

în general este modern să se afirme – aceasta ţine de codul genetic.

De fapt despre Irina am multe de povestit şi acum nu e necesar să mă grăbesc. Sunt obligată numai să vă spun că dânsa a fost partizană. Eu, bineînţeles, ca toţi cei de o vârstă eu mine, n-am văzut partizani. Dar au existat. Treaba-i alta.

Că mai există în lume partizani este inutil să mai explicăm, toţi ştiu acest lucru. Însă faptul că eu şi cei de-o vârstă cu mine n-am văzut partizani, mi se pare că aceasta constituie un gol în cultura noastră.

Irina a luptat pe undeva prin Stara Planina. Am văzut-o într-o fotografie de pe atunci – detaşamentul s-a pozat într-un sat oarecare după ce l-au cucerit la 9 Septembrie 1944.

În realitate nu l-au cucerit, ci pur şi simplu au intrat în el, iar sătenii i-au întâmpinat cu flori şi urale. Atunci s-a găsit un fotograf care le-a făcut poza. În ea, care acum e destul de ştearsă şi terfelită, Irina apare îmbrăcată cu un fel de bluză militară şi cu chipiu soldăţesc, de sub care se resfiră în toate părţile părul ei cârlionţat, iar dânsa, cine ştie de ce, nu e surâzătoare ca toţi ceilalţi, ci priveşte foarte serioasă în aparat, ba e chiar încruntată; ori a vrut să-şi dea importanţă, ori să sublinieze importanţa momentului. Mâna ei dreaptă a întins cureaua puştii, iar ţeava se vede în spate. Mi-a spus că purta pantaloni bărbăteşti şi era încălţată cu opinci, dar asta nu se observă în fotografie, deoarece în faţa ei stau pe vine, zâmbind, doi bărbaţi mustăcioşi, cu pometii mari, înfăşuraţi cu câte două cartuşiere.

La început fotografia nu mi-a făcut mare impresie; aceşti douăzeci de bărbaţi surâzători, cu cele două femei în mijlocul lor nu par prea războinici cu toate cartuşierele lor şi cu automatele de la piept. Dar acum ştiu şi altceva: că acest detaşament a avut în luna iulie a aceluiaşi an nu douăzeci, ei patruzeci de oameni şi că în spatele acestui

grup surâzător şi luminat de soare s-au aliniat şi douăzeci de morţi. Şi aceştia ar fi surâs, pentru că şi ei ar fi fost învingători.

CAPITOLUL IV

CÂND M-AM HOTĂRÂT SĂ MĂ ÎNtorc, mi-am dat seama că m-am rătăcit şi o dată cu teama ce m-a cuprins m-am pomenit surâzând – pentru prima oară în viaţa mea mă rătăcisem. Să vedem ce-o mai fi însemnând şi asta... Dar din toată povestea n-a ieşit nimic. Aşa cum mergeam prin pădure şi mă căzneam să descopăr ceva care să mă ajute să găsesc drumul – un copac sau o piatră – am nimerit în aleea care dădea spre Casa de odihnă. A fost pentru mine o dezamăgire.

Intrând în sala de mese am găsit patru bărbaţi care jucau cărţi. Mai târziu am aflat că aceştia erau singurii locatari ai Casei în afară de mine. De undeva apăru şi administratorul – parcă ar fi avut un punct de observaţie camuflat de unde urmărea tot ce se petrece în sala de mese.

Mă invită la o masă mare aranjată pentru şase persoane, M-am mirat că toţi iau masa împreună.

— Aici noi trăim ca o mare familie – zise administratorul.

Cei patru bărbaţi şedeau în picioare în jurul mesei, ezitând care unde să se aşeze. Pe feţele lor apăruseră zâmbete nesigure şi toţi priveau spre mine aşteptând să-i invit.

În cele din urmă am luat loc. Eu şi administratorul unul în faţa celuilalt, la cele două capete ale mesei, iar pe lături ceilalţi patru. Această rânduială a fost respectată mereu.

Servea o femeie în vârstă, care aducea farfuriile cu

supă una câte una, calcând atent şi eu aşteptam ca în fiecare clipă să stropească pe cineva. Ea însă îşi cunoştea meseria pentru că niciodată n-a greşit.

Nu-mi pot aminti precis ce anume am vorbit la acest dintii prânz. Administratorul mi-a prezentat direct şi chiar lipsit de tact pe toţi comesenii, de parcă aş fi fost cine ştie ce persoană importanţă. Eu mă jenam şi chiar obosisem, fiindcă mă străduiam din toate puterile să par amabilă şi bine dispusă, dar în realitate, ca să fiu sinceră, aproape că îi detestam pe toţi.

Ce aveam eu comun cu aceşti bărbaţi, de unde până unde eram obligată să prânzesc la masa lor şi să conversez cu ei? N-am scos o vorbă tot timpul şi entuziasmul administratorului se stinse treptat. Ei au vorbit ceva despre jocul pe care trebuiau să-l termine. Am înţeles că joacă pe bani şi atunci, pentru prima oară, am încercat un mic interes faţă de aceşti bărbaţi şi i-am examinat în fugă. Eram însă atât de împrăştiată şi de plictisită încât nu mi-am întipărit nici măcar fizionomiile lor. Mi-a rămas numai o impresie generală, că toţi patru sunt trecuţi de treizeci de ani, ba chiar se apropie de patruzeci.

Bineînţeles am mâncat cel mult un sfert din prânzul meu, fapt care l-a aruncat din nou pe administrator în ghearele disperării. De altfel mi-a făcut încă cineva un reproş în glumă. Eu le-am spus doar un „la revedere”, ei mi-au urat „odihnă plăcută” şi m-am urcat în camera mea.

Căutam singurătatea fără să-mi dau bine seama de ce.

Acum înţeleg ce căutam atunci cu adevărat. Trebuia să mă fi gândit la asta. Parcă mi-aş fi ieşit din propria-mi piele ca să văd ce se întâmpla cu Maria. Adică cu mine. Nu ştiu cum o fi cu altele, eu însă am un exemplu pe care încerc să-l urmez. Este, cum bine ştiţi, Irina. Deseori m-am întrebat cum ar fi procedat ea în locul meu, dar niciodată n-am găsit răspunsul potrivit, fiindcă viaţa Irinei

s-a desfăşurat cu totul deosebită de a mea.

Nu se poate face nici un fel de comparaţie. Ar fi poate caraghios să se compare, de exemplu, fuga mea de acasă cu trecerea Irinei în ilegalitate. Ea îşi trăise viaţa fără să se gândească că va trebui să dea cuiva exemplu. Împrejurările în care s-a aflat – se-nţelege după propria-i dorinţă – au atras-o într-o viaţă în care nu putea hotărî după capul ei.

În cameră m-a cuprins oboseala. Mă dezbrăcăm cu simţământul că voi adormi îndată ce mă voi sui în pat. Dar când am rămas goală, dintr-odată m-a cuprins frigul. Aerul de munte era îmbibat de umezeală şi pătrundea în odaie.

Pijamaua mirosea a proaspăt şi în prima clipă era plăcut, însă când am simţit-o pe piele m-au trecut din nou fiorii şi am tremurat îndelung sub plapumă. Mi-am dat seama că mai puteam lua o pătură din celălalt pat, dar n-am îndrăznit să mă ridic pentru că la cea mai mică mişcare mă apucau frisoanele. Atunci mi-am aprins o ţigară – pachetul şi chibritul le lăsasem pe noptieră. Fie de la ţigară, fie prin autosugestie, m-am încălzit şi mâinile mi s-au oprit din tremurat. Picioarele mi-au rămas în continuare reci şi de aceea nu puteam adormi. Am aprins încă o ţigară şi astfel mi-a fugit tot somnul. Treptat zăpăceala după fiorii reci se duse şi gândurile au început să se întoarcă, să se lege unul de altul. Atunci am început să înţeleg mai bine lucrurile, iar ceea ce îmi aminteam mi se părea mult mai clar decât în realitate şi în cele din urmă am prins a inventa; fantezia ţâşni din mine că scăpată din puşcă. Dacă îmi imaginez lucruri hazlii, pot râde şi singură. Dacă sunt triste, îmi vine să lăcrimez. Atunci toate gândurile îmi erau înecate în autoironie. Mi-am amintit, de exemplu, de ultimul an de liceu când mă sălbăticisem de atâta învăţat. Nu vreau să mă laud, dar până când am ajuns în ultima clasă obţineam foarte uşor

note patru şi cinci[1]. Mă hotărâsem să urmez medicina. De ce anume tocmai medicina e interesant de explicat, însa nu e locul acum. Pe scurt, aveam neapărată nevoie de o diplomă excepţională ca să fiu admisă.

Toate aceste nenumărate consideraţiuni şi socoteli mărunte sunt sigură că vă sunt cunoscute ca şi mie, de aceea este inutil să mai vorbim despre ele. Cert este că aproape toţi cei din ultima clasă ne-am sălbăticit învăţând. O fată de la noi s-a îmbolnăvit de nervi şi mult timp după asta a fost nevoie să fie internată la „Km. 4”. (La kilometrul patru pe şoseaua ce duce spre Plovdiv se află unul dintre Spitalele de boli nervoase ale Sofiei.) Oricine se poate îmbolnăvi când cei de acasă te pisează întruna că trebuie să obţii o diplomă excepţională, iar posibilităţile tale la învăţătură sunt modeste. Oamenii sunt foarte diferiţi şi tu, în treacăt vorbind, ai fi devenit o mamă ideală şi din copiii tăi ai fi făcut oameni minunaţi, dar să nu fi în stare să obţii o diplomă excepţională! Bine, dar ai tăi, de acasă, au alte ambiţii în legătură cu tine. Uneori din aceste fapte poate rezulta o adevărată tragedie, în cazul în care faţa lipsită de tărie sufletească se lasă antrenată în această psihoză. Aşa s-a întâmplat cu Petea din clasa noastră.

În cazul meu lucrurile au stat cu totul altfel. Pe mine niciodată nimeni din casă nu m-a întrebat ce se întâmpla la şcoală, ce note am obţinut; când le aduceam carnetul pentru semnat, nici măcar nu se uitau să vadă ce scrie în el. Era clar că trebuia să am note bune. Ei doi, tata şi mama, erau mult prea ocupaţi cu propriile lor persoane, însa indiferenţa lor nu m-a atins niciodată. Acum mă gândesc cât erau de încrezuţi, de orgolioşi, pentru că, într-adevăr, ei gândeau că faţa lor nu poate fi altcumva decât o elevă bună şi acest lucru se înţelegea de la sine. Acum îmi dau seama (exagerând cu bănuiala) că atitudinea asta pe care şi-au adoptat-o le convenea de

[1] În Bulgaria, nota maximă e cinci (n.t.).

minune.

Aşa am dus-o în liceu; eram cu puţin mai răsărită peste elevele mediocre, nu aveam nici o grijă, până în ultima clasă. Atunci mă cuprinse ambiţia să obţin o diplomă excepţională.

Şansele de intrare la medicină, dacă nu ai o asemenea diplomă, sunt egale cu zero.

Dar nu la asta mă gândeam eu în după-amiaza aceea stând în patul rece şi frecându-mi tălpile îngheţate una de alta. Mă gândeam cum mă sălbăticisem în ultima clasă, încetasem să mă mai spăl, să mă mai pieptăn, aveam o continuă durere de cap, nu mai semănăm a om. Atunci arătam cu totul altfel – faţa îmi era slabă şi palidă, îmi tăiasem părul puţin sub urechi şi-l purtam drept, eram uscată ca un băieţoi şi claviculele îmi ieşeau în relief pe sub şorţul negru, încât trebuia mereu să-mi închei decolteul când mă aplecam peste bancă. De fapt, n-aveam nici un motiv să-l închei.

Aşa a fost până s-a terminat cu această nebunie.

Vă voi spune printre altele că n-am reuşit să obţin un certificat excepţional întrucât la matematică am luat la maturitate nota patru. Cele douăzeci de sutimi care-mi lipseau s-au dovedit suficiente ca să nu fiu admisă la Institutul de medicină.

Dar evenimentul care a schimbat „mersul sorţii mele” n-are nimic comun cu faptul despre care aş dori să vă povestesc. De altfel evenimentele s-ar fi desfăşurat aidoma şi dacă aş fi urmat medicina.

De multe ori am stat şi m-am gândit ce s-a întâmplat cu mine în cursul acelei veri. După ce examenele la concursul de admitere au luat sfârşit, m-am culcat şi am dormit trei zile în şir. Când m-am deşteptat mi-am dat seama că ori eu nu sunt făcută pentru lumea asta, ori lumea asta nu e făcută pentru mine. N-aveam ce face. Libertatea la care visam s-a dovedit a fi doar o simplă plictiseală. Am pornit să mă plimb şi să cercetez iubita-mi

capitală de pe poziţiile omului care a ajuns la maturitate.

Astfel într-o zi pe strada Rakovski am întâlnit doi băieţi din clasa noastră. Trebuie să vă spun în prealabil că relaţiile mele cu partea masculină de la noi din clasă şi din şcoală au fost până în momentul acela absolut clare – băieţii nu se uitau la mine ca la cineva cu care se poate flirta, întrucât înfăţişarea mea nu se deosebea în mod esenţial de a lor, iar ochii mei mari şi negri, farmecul meu sufletesc nu erau elemente suficiente să înlocuiască altele fundamentale.

Când i-am întâlnit pe cei doi colegi ne-am îmbrăţişat ca nişte vechi prieteni şi după indispensabila informare reciprocă privind examenele de admitere, am fost invitată la o cafea. În cafenelele de pe Rakovski şi Gurko.

— Nişte spaţii îngrozitor de îmbâcsite, pline de tineri şi tinere care se plictiseau – se bea, în afară de cafea, tot feluri de alcooluri, dintre care cel mai des folosit e romul. Această băutură e un adevărat produs chimic, dar este apreciată fiindcă cu bani puţini bei multe grade şi dacă mai torni deasupra o oranjadă, obţii un pahar mare în faţa căruia poţi sta vreo două ore. Iar a pierde două ore din această plictiseală generală cu preţul unui păhărel de rom era considerat un lucru foarte profitabil. Nu vreau să spun că toţi aceşti tineri împuşcau francul. Mulţi dintre ei primeau un sprijin considerabil de la iubiţii lor părinţi, dar economiseau pentru lovituri mai mari. Ca, de exemplu, frecventarea în grup mixt a unui mare restaurant sau bar.

Într-un grup se pot totdeauna strânge bani pentru un bar, săptămânal. În afară de asta se organiza, de obicei sâmbăta, o adunare într-o casă sau într-o vilă cu perspectiva de a ţine până dimineaţa şi de a se continua distracţia şi în cursul zilei de duminică.

Asta e totul; amănunte despre acest mod de viaţă este inutil să vă mai ofer, întrucât sunt cunoscute şi extrem de plictisitoare. Vă voi spune numai câteva cuvinte despre mine. Oricât de ştearsă ar fi fost înfăţişarea mea aveam

mare succes la aceste petreceri fiindcă dansam bine. Mă ridicam numai la dansurile iuţi, în care partenerul nu te atinge – nici un fel de îmbrăţişări calde – şi dansăm pentru propria-mi plăcere în deplină libertate. Puteam improviza ore în şir, era suficient numai să existe o muzică bună. Se pare că nu mă mişcăm tocmai rău, pentru că deseori ceilalţi mă lăsau singură şi mă priveau. Astăzi, când mă gândesc la vremea aceea, mi se pare că tocmai atunci începuse să se schimbe ceva în înfăţişarea mea. Apăruseră detalii care până atunci îmi lipsiseră şi dintr-odată băieţii m-au găsit interesantă. Nu vreau să-mi dau aere de naivă, dar deşi eram excepţional de bine informată cu privire la raporturile dintre cele două sexe, nu încercam absolut nici un fel de dorinţă să particip la acest joc. Dansam lipsită de grijă şi primeam laudele complet dezinteresată.

Deseori mă întorceam acasă în jurul său după miezul nopţii. Natural, nu puteam merge pe străzi singură, trebuia să mă însoţească un bărbat care să aibă grijă de mine. Nu ştiu cum s-a întâmplat, că pe nesimţite, a început să mă conducă mereu un băieţoi, fost coleg de clasă, unul Pavel. Interesant era faptul că în timpul petrecerii Pavel nu-mi acorda nici o atenţie. Nu se aşeza niciodată lângă mine, nu mă invita la dans, se ocupa de alte domnişoare şi nu fără succes. Dar când mă ridicam să plec, în aceeaşi clipă apărea şi Pavel, îmi aducea paltonul şi porneam spre casa mea. Unde mai pui că el locuia în marginea cealaltă a oraşului, undeva spre Parcul de vest.

Acest gen de relaţii ne satisfăcea pe amândoi pe deplin, cu toate că eu nu se putea să nu mă întreb: de ce doreşte să mă conducă întotdeauna? Dar nu era numai asta. Prin Pavel întreţineam legătura cu grupul; el mă anunţa unde şi când va avea loc următoarea adunare. În afară de asta, la petrecerile care se făceau într-o casă era regula ca băieţii să nu vină singuri, ci neapărat cu o

parteneră. Astfel că eu devenisem partenera lui Pavel. Formalitatea era respectată, însă o dată ajunşi la faţa locului uitam unul de altul, petreceam şi ne amuzăm în grupuri separate.

Situaţia asta n-a ţinut multă vreme. Venise luna octombrie, serile se răciseră, deasupra Sofiei se aşternu un aer umed, copacii murmurau foarte tulburător, împrăştiind frunze galbene şi ude.

Într-o asemenea seară pe când mergeam spre casă, mi s-a făcut foarte frig sub mantoul meu subţire şi nu ştiu cum s-a întâmplat că Pavel m-a îmbrăţişat, iar eu m-am ghemuit lângă dânsul. Am mers aşa tot timpul până acasă, fără să scoatem vreun cuvânt. Ne-am oprit în faţa intrării întunecoase, dar Pavel nu-şi luă mâna de pe umărul meu.

L-am privit. Pe faţa lui apăruse o expresie nedumerită şi dintr-odată l-am compătimit. Am aşteptat, în tăcere, să-mi dea drumul. El însă mă întoarse încet spre dânsul, se aplecă şi mă sărută. Astăzi nu pot spune precis de ce m-am lăsat sărutată. Presupun că nu mi-am întors atunci capul din cauza acelei compătimiri, sau a unui sentiment de recunoştinţă. Poate să fi fost şi curiozitatea. Buzele lui calde se lipiră câteva secunde de ale mele, apoi începu să-mi mângâie părul şi să mă sărute încet pe frunte.

Este extrem de neplăcut – bine ar fi ca niciodată să nu mi se mai întâmple – să participi la o asemenea scenă ca spectator. Urmăream ceea ce făcea el şi dintr-odată am încercat sentimentul că particip la o scenă de intimitate, la care n-aveam dreptul să fiu martoră. M-am desprins încetişor şi am luat-o la fugă în sus pe scări.

A doua zi Pavel mi-a telefonat, dar eu i-am răspuns că sunt ocupată, după care m-am ascuns câteva zile. Şi într-adevăr nu aveam timp, pentru că umblăm să mă înscriu la cursurile pentru surori medicale.

CAPITOLUL V

ŞI TOTUŞI AM IZBUTIT SĂ ADORM în cursul acelei prime după-amieze petrecută la Casa de odihnă. Am dormit cel puţin două ore fără vise. Când m-am trezit, pentru întâia oară, după evenimentele din ultimele zile, m-am simţit odihnită şi liniştită.

Soarele trecuse dincolo de munte, însă lumina lui alb-gălbuie, alb-azurie, străpungea cerul. Jos, umbrele dispăruseră. În lumina strălucitoare, violetă şi rece, în transparenţa adâncă şi desăvârşită, pădurile, poienele, stâncile, însuşi muntele păreau mai ascuţite, mai vii. Îţi creau o dispoziţie sufletească clară şi transparentă. Claritate şi transparenţă.

Sub ferestre începu să răsune un clopot. Nu ştiu cui îi era destinat, desigur nu numai mie. M-am îmbrăcat. Încălzită şi înviorată, pătrunsă de o neaşteptată dispoziţie şi curiozitate am trecut prin coridorul fără lume. În spatele unei uşi cineva fredona. La etajul de jos se trânteau uşi.

Pe scări mă izbi un miros de carne friptă. Când am intrat în sala de mese nu mă mai simţeam nesigură. Doream să zâmbesc şi să vorbesc.

Aici nu era nimeni. Pe masă erau aranjate tacâmurile şi m-am aşezat în linişte la locul meu. În faţa mea era bufetul cu băuturi, iar lângă divanul roşu, boxa pentru orchestră. În umbra violetă a pădurii, sala de mese părea neobişnuit de plăcută. Bună dispoziţie puse zdravăn stăpânire pe mine. Voiam să fiu cât se poate de drăguţă, inteligentă, pe placul tuturor, clară şi transparentă.

Această stare, rămasă de cinci eram mică, mă cuprindea uneori din nou.

Înaintea tuturor apăru administratorul. Aducea pahare şi o sticlă cu ţuică. Mă salută şi aranja totul cu un surâs semnificativ.

— Astăzi mica noastră familie are o sărbătoare... Unul dintre ai noştri împlineşte patruzeci de ani.

Spunând acestea administratorul se uită în jurul său, apoi aplecându-se la urechea mea continuă:

— Să nu mă spuneţi că i-am dezvăluit vârsta!

Eu, bineînţeles, am dat din cap. Veselă, cu un zel vădit de a participa la orice fel de joc pe care mi-l propunea omul acesta amabil.

— Iată şi vinovatul pentru sărbătorirea de astăzi – zise administratorul zâmbind – Stanimirov, de data asta veţi ocupa locul prezidenţial.

Stanimirov, despre care mi-am amintit că e arhitect, se supuse şi se aşează vizavi de mine, la celălalt capăt al mesei lungi.

Îşi sprijini coatele pe masă şi mă privi. Dintr-odată zâmbi. Înfăţişarea închisă şi încrezută, aşa cum o ţineam minte de la prânz, se transformă dintr-odată în cordialitate, bunătate şi încredere. M-am obişnuit de pe acum să nu iau de bune astfel de schimbări. Asemenea zâmbete dulci ascund teribil de multe făţărnicii. Al lui, însă, era prea direct şi plăcut: de altfel şi eu mă aflam într-o dispoziţie similară, aşa că i-am răspuns la rândul meu tot printr-un surâs.

Administratorul ieşise. Acum sunt sigură că el a dispărut înadins – „ca să nu constituie o piedică”.

Stanimirov se puse pe un râs înfundat şi zise:

— Administratorul şi-a consolidat toată activitatea sa aici pe nişte presupuse relaţii de reciprocitate între cei veniţi la odihnă. Dar o face cu totul dezinteresat. Dacă acceptăm să facem copilării în prezenţa lui, putem trăi foarte bine.

Eu am început să râd. După aceea l-am felicitat pentru ziua lui de naştere.

— Mulţumesc... împlinesc patruzeci de ani şi acest fapt e puţin trist.

Dacă Irina mi s-ar fi plâns de vârsta ei aş fi crezut-o. Dar bărbatul acesta? Atunci eu i-am spus că nu arată a avea mai mult de treizeci.

Asemenea vorbe par adesea complimente gratuite, însă el părea într-adevăr mai tânăr şi cu siguranţă că se obişnuise să i se spună asta.

— S-ar putea să par – zise – dar fenomenul acesta este temporar şi înşelător.

Mai departe a trebuit să continui cu strălucita frază că important e cum se simte omul şi nu câţi ani are. Bărbatul surâse:

— Păi asta-i, că mai simt exact de patruzeci de ani... Dar, ştiţi, dacă uit de numărul lor, sunt foarte mulţumit de mine ca om. Chiar încep să mă şi tem.

A rostit toate astea fără cochetărie. Din cuvintele lui reieşea că avea de ce să fie mulţumit de sine însuşi. Eu însă nu l-am întrebat ce motive are.

În sala de mese intrară încă doi vilegiaturişti de-ai noştri. Unul dintre ei se aşeză repede la stânga mea, celălalt rămase de-o parte şi făcu ochii roată asupra mesei. Era un tip îndesat, cu ochii puţin apropiaţi şi cu pometii închişi la culoare.

Întrebă care e locul lui, pentru că, după cum se vede, cu ocazia sărbătoririi lui Stanimirov se făcuse o nouă distribuţie.

— Unde vrei, Petăr. Se poate şi în locul meu – zise sărbătoritul şi arătă scaunul din dreapta mea.

Petăr continuă să examineze masa.

— Ştie el, administratorul – şi se îndreptă spre bucătărie.

Vecinul meu aruncă încetişor o vorbă:

— Unii oameni iubesc din cale-afară ordinea.

L-am privit. Avea o mustăcioară blondă. O figură de modă veche, dar în ochii lui se putea citi sarcasmul ce-l caracteriza. Îmi plăceau astfel de oameni cu privirea ironică. Dacă nu sunt răi creează întotdeauna o bună dispoziţie. Am simţit că mă voi înţelege cu el. Îmi amintesc că tot atunci a completat:

— Petăr al nostru are o justificare, e contabil! Exactitate şi prevedere.

Administratorul şi Petăr s-au întors. Duceau câte două farfurii cu felii de roşii, aperitiv la ţuică. Dacă m-ar fi întrebat pe mine le-aş fi spus că e mai bine să începem cu vodcă. Masa era însă dată în cinstea altcuiva.

Contabilul lăsă din mâini farfuriile şi se aşează, nu însă lângă mine. Am considerat că administratorul îşi rezervase acest loc pentru el.

În colo din urmă veni, examina masa cu o privire de amfitrion. Un scaun rămăsese neocupat. Îşi frecă mâinile şi zise:

— Va trebui să scuzăm întârzierea tovarăşului Manasiev. Eu l-am însărcinat cu o comandă deosebită şi trebuie să se întoarcă în orice clipă. În acest timp noi vom umple paharele, ca să fim gata.

În spatele meu se deschise o uşă. Toţi ne-am întors cu privirea într-acolo. Dinspre terasă intră cel de-al patrulea vilegiaturist încărcat cu un buchet enorm de flori de munte abia culese, la sugestia administratorului. Erau roşii, portocalii, galbene, albe... flori necunoscute mie. Am recunoscut numai margaretele cu petalele lor albe. Buchetul aduse cu el mireasma poienilor de munte.

Florile i-au fost oferite lui Stanimirov. S-a ridicat în picioare pentru a le primi. Manasiev răsturnă buchetul enorm în braţele sărbătoritului, după care îl îmbrăţişa cu flori cu tot şi se sărutară.

— Să-l felicităm cu toţii pe sărbătoritul nostru! rosti administratorul autoritar şi solemn. Şi ca să dea exemplu îşi desfăcu braţele şi-l îmbrăţişă cu elan pe Stanimirov, îl

sărută, apoi îşi îngropa faţa în flori, respiră adânc şi se retrase cu o mină fericită. La sfârşit, se întoarse surâzător spre noi, ne examină şi făcu gestul de invitaţie către contabil. Pe faţa întunecată a acestuia flutură pentru o clipă o ezitare, poate chiar plictiseală, dar după asta se ridică şi, cu un zâmbet forţat, îl îmbrăţişa pe sărbătorit, Administratorul şedea de-o parte încordat şi circumspect ca un regizor care urmăreşte tulburat executarea unei scene bine gândite.

Veni rândul mustăciosului.

— Acum am să te împung – zise el îmbrăţişându-l pe Stanimirov.

— Oho! – exclamă acesta – e tare plăcut să te sărute un mustăcios.

La sfârşit toţi se întoarseră spre mine. Sincer spus mi-era foarte neplăcut. N-aveam nimic împotrivă să sărut pe cineva care ţine să fie sărutat cu ocazia împlinirii a patruzeci de ani de viaţă, dar acesta era un joc. Aranjat de administrator şi în acest caz nu ştiam ce vrea, de altfel nici nu mă interesa. Pur şi simplu trebuia să îndeplinesc un rol. Puteam spune că nu vreau, dar n-am găsit puteri să fac astfel. M-am uitat la Stanimirov. El ridică din umeri.

— Cu îndrăzneală, cu îndrăzneală, sărutaţi-l ca o fiică – zise entuziasmat administratorul. – Va fi ceva frumos.

M-am ridicat şi l-am sărutat pe arhitect pe obraz. Aici, el făcu un gest care, se pare, nu fusese prevăzut în programul administratorului. Îmi oferi buchetul de flori.

Eu am îmbrăţişat florile. Administratorul aplaudă şi strigă „Bravo!”

— Bra-a-a-vo! Bra-a-a-vo!... striga tare şi asta sună ca un fel de ură. Creştetul îi strălucea.

Toţi ceilalţi au aplaudat şi ei.

Atunci îmi veni o idee: am îndesat tot buchetul în braţele administratorului. În primul moment se dădu înapoi, dar după aceea îl primi şi faţa i se lumină. Toţi am început să batem din palme. Administratorul făcu

plecăciuni la dreapta şi la stânga, apoi strigă spre bucătărie.

— Vido!... Vido!

Apăru femeia în vârstă. Administratorul îi dete buchetul.

— Pune imediat florile în apă şi după aceea adu-le pe masă! – ordonă dânsul.

Iată cum a început sărbătorirea aniversării a patruzeci de ani a arhitectului Stanimirov.

Am băut două păhărele de ţuică. Dispoziţia cu oare am intrat în seara aceea în sala de mese şi care se cam evaporase când a început solemnitatea, mi-a revenit. Mă simţeam foarte amabilă; doream să fiu sinceră, să port discuţii extrem de sincere. Aici trebuie să lămuresc că alcoolul acţionează asupra mea altfel decât asupra celorlalţi. Împreună cu dorinţa de a fi încântătoare, mintea mi se ascute şi percep toate cuvintele sau gesturile fie ca foarte stupide, fie ca extrem de inteligente. Cu alte cuvinte, văd în extremă şi pot să mă extaziez ori să devin muşcătoare. Nu-mi mai puneam problemă ce fac aici printre aceşti oameni străini pe care-i cunoşteam doar de câteva ceasuri. Asta nu mă preocupă. Mă încerca o mare curiozitate, un fel de tensiune şi o aşteptare plăcută.

La friptură s-a servit vin alb. Deşertul a fost un tort mare cu patruzeci de lumânări. În timp ce le aprindea, administratorul explică:

— Spre marele meu regret n-am putut găsi luminări originale. Am coborât până în sat şi le-am cerut de la preot. Dar şi astea-s bune.

Stanimirov se umflă zdravăn şi suflă în cele patruzeci de luminiţe, apoi ne privi roşu şi mândru, iar noi toţi l-am aplaudat şi administratorul strigă: Bra-a-a-vo, după care culese luminările. Arhitectul tăie tortul. Făcu treaba asta cu mult talent, socotind din ochi exact numărul feliilor. Îl tăie, cum s-ar spune, profesional şi cu gust. Fiecăruia i-a

revenit câte o bucată mare şi frumoasă.

După tort s-a servit cafeaua. Stanimirov scoase din micul bar o sticlă cu coniac. Tonomatul intră de asemenea în funcţiune. Lucrul s-a întâmplat într-un mod foarte original.

— Stanimirov – întrebă administratorul – o să puneţi şi muzică?

— Bineînţeles, – replică sărbătoritul.

— Ce anume?

Stanimirov mă privi.

— S-o lăsăm pe prietena noastră să aleagă.

M-am aşezat cu plăcere în faţa tonomatului şi am început să aleg discurile cu nişte melodii care îmi erau necunoscute. Atunci am arătat una, la noroc. Apoi administratorul scoase din buzunar o monedă, o introduse în aparat şi apăsă pe buton. Îndată ce tonomatul intră în acţiune, el făcu o mişcare bruscă şi după o clipă moneda sări înapoi.

După cum am înţeles mai târziu, aparatul funcţiona numai cu fise. Acestea se pierduseră ori fuseseră ascunse. Acum există numai una singură, la administrator.

Scoase un condei şi un carneţel.

— Stanimirov am trecut în contul dumneavoastră cinci stotinci[2].

— Treceţi o singură dată cinci leva pentru toată seara – interveni arhitectul.

— Cu plăcere…

În timp ce se desfăşura această scenă, ascultam îngrozită tonomatul. După o introducere plângătoare ieşiră cu chiu cu vai două trei acorduri, apoi iarăşi vreo câteva şi încetul eu încetul se desluşi un tangou de toată frumuseţea. M-am uitat spre Stanimirov. Voiam să mă scuz. Vedeam că administratorul îi făcea nişte semne. Stanimirov se ridică şi zâmbind se înclină în faţa mea.

[2] Stotincă – o sutime dintr-o levă (n. tr.).

Cei de faţă, bineînţeles, nu ştiau că nu dansez tangou. Cum puteam oare să le explic, cu atât mai mult cu cât eu însămi îl alesesem.

Sub privirile celorlalţi patru bărbaţi, sărbătoritul mă îmbrăţişă, degetele noastre se împletiră şi... un doi, un doi, ne lansarăm în vârtejul dansului.

Atunci i-am şoptit să mă scuze din pricina tangoului. El mă privi surâzând:

— Uite ce e, fetiţo, eu nu ştiu să dansez dansurile astea ale dumneavoastră. Ar ieşi nişte scălămbăieli jalnice care, privite de pe margine, ar arăta dizgraţioase. Pentru mine tangoul este dansul cel mai potrivit...

Şi continuă să surâdă. Eram aproape unul de altul, aşa că i-am putut observa cu atenţie zâmbetul care îl schimbă atât demult.

Avea buzele bine conturate şi când surâdea căpăta o înfăţişare foarte caldă, însă în acelaşi timp tristă, ca şi cum ar fi înţeles ce te doare, te-ar fi compătimit şi ţi-ar fi spus: „Linişteşte-te, fetiţo, totul se va aranja...”

Eu însă, după cum am mai spus, nu am încredere în asemenea zâmbete, şi cu cât par mai calde şi mai sincere, cu atât mă cuprind mai multe bănuieli. De fapt nici nu mă gândeam la toate acestea în timpul dansului. Partenerul meu se mişca foarte uşor şi avea un ritm înnăscut, deşi era cam încordat. De altfel, dânsul nu era o treabă potrivită pentru el, ci mai mult pentru băieţii din anturajul meu.

— Rămâneţi mult timp aici? mă întrebă arhitectul.

N-am răspuns. Când dansez n-am chef să vorbesc şi nu mă gândesc la nimic. El însă continuă:

— Bine că aţi venit dumneavoastră. Începusem să ne sălbăticim... Dacă vă va spune cineva că un bărbat se simte bine în tovărăşia altor bărbaţi, să nu-l credeţi.

— Asta nu mă interesează, răspunsei eu.

El făcu în treacăt, surprins: „Ei, nu!”

După asta am mai făcut câteva piruete în tăcere şi tot

aşa am terminat tangoul. Arhitectul se înclină rece. Zâmbetul îi dispăruse.

M-am aşezat pe un fotoliu. Manasiev, cei care adusese florile, îmi oferi o ţigară. În timp ce ţinea bricheta în faţa mea, mâna îi tremura uşor. Era slab, chel şi încruntat. Nu ştiu de ce, dar mi-a devenit simpatic. Am dat din cap în semn de mulţumire.

— Stanimirov, puneţi muzică! strigă administratorul. Acesta este dreptul şi obligaţia dumneavoastră.

Arhitectul se supuse, după care se aşează comod pe un scaun, într-o atitudine care demonstra că n-are nici o intenţie de a se mai ridica. Era clar că îşi pierduse bună dispoziţie.

De data aceasta din tonomat se auzi un vals. M-a invitat Manasiev.

— N-am dansat niciodată vals, m-am scuzat eu.

— Am să vă învăţ.

M-am ridicat şi, bineînţeles, am dansat mult mai bine decât profesorul meu.

— De ce m-aţi minţit?... Dansaţi excelent.

— Dansez excelent – l-am aprobat eu, – dar pentru prima oară vals.

— Administratorul a ales discurile – tango, foxtrot, vals. Nimic altceva.

— Mă miră mult faptul – i-am spus şoptind – că toată lumea trebuie să i se conformeze.

Manasiev dădu semne de oboseală şi încetini ritmul.

— E mult mai uşor – zise el – să te supui unei ordini stabilite. Noi, aici, putem s-o respectăm, sau nu. Când ne hotărâm să n-o respectăm, atunci ne tulburăm şi asta e o senzaţie plăcută, sau cel puţin creează o variaţie. De exemplu, regulamentul prevede să ne culcăm la ora zece, dar noi jucăm şi bem până noaptea târziu. În taină şi administratorul se preface că nu ştie... Este interzis să primim vizitatori în cameră. Dar unii dintre noi primesc... Şi aşa mai departe. Altfel, însă, administratorul este

pentru toţi un imperativ absolut. Gusturile lui muzicale sunt şi ale noastre!

Am găsit foarte interesante amănuntele pe care mi le servise Manasiev. Valsul se isprăvi la timp, căci el se sufoca şi fruntea-i devenise palidă.

Nu doresc să intru în detalii. Mai târziu am dansat câteva tangouri şi foxtroturi. M-au invitat cu toţii în afara contabilului. Nu mă dumiream ce avea împotriva mea.

Administratorul anunţă societatea că mă va invita şi în mod special a ales o anumită melodie pentru dansul nostru. Era un tangou dinaintea ultimului război, dar ca cele mai multe melodii avea un aranjament modern. Dacă cineva se sugestionează că a venit la un concert ca să audă „vechi melodii pe ritmuri noi" poate suporta în linişte acest gen de muzică. Încet, încet, m-am deprins cu ele, ba unele mi-au plăcut şi le-am găsit de efect. Poate că omului îi este necesar mult prea puţin ca să-şi schimbe gustul... Acesta, în general, se pare că este foarte elastic, ca masticul. Mă gândesc acum că, dacă prietenilor mei le-ar da prin cap să se întoarcă la vechile ritmuri şi melodii, la dansurile cu îmbrăţişări, li se va părea totul nou şi necunoscut, iar asta ar fi suficient ca să le ia drept moderne. Aştept, curioasă, ziua aceea... Acum dansăm ca să ne manifestăm noi înşine, nu ne interesează partenerul, dar de multe ori am văzut cum apare în ochi o plictiseală groaznică, fiindcă omul se consumă foarte uşor pe sine. Pentru puţină variaţie un băiat şi o fetiţă, cu un pahar de coniac în stomac, sunt gata să se urce pe pereţi... Aş vrea să-i văd dansând tango îmbrăţişaţi ca mine în seara aceea în braţele administratorului.

Atunci a fost destul de neplăcut. Bărbatul făcea paşi mari, abia îl urmăream. Duhnea a ţuică, iar palmele îi erau umede. Dar faptul cel mai curios era expresia feţei – cu surâsul îngheţat şi cu privirea pierdută – acest om se însufleţea într-adevăr când dansa tangou. Poate că-şi amintea ceva, ori poate trăia intens clipa de faţă. În orice

caz, o parte din fiinţa lui era absentă şi l-am simţit nesigur şi jenat, cam la fel cum se întâmplase cu Pavel în acea noapte de toamnă.

După dansul cu administratorul s-a întâmplat deodată ceva cu mine. Stăteam şi beam coniacul pe care mustăciosul – încă nu-i cunoşteam numele – mi-l adusese. Primul se ocupa de tonomat. Arhitectul şi Manasiev conversau unul lângă altul. În realitate vorbea numai Manasiev, iar arhitectul, care se cam îmbibase cu coniac, asculta, roşu la faţă şi cu o privire fixă, strălucitoare, dând din cap. După două, trei înghiţituri de coniac m-a cuprins dintr-odată un sentiment nedesluşit faţă de aceşti oameni, ce nu se putea numi ură, dar pur şi simplu simţeam că am ceva împotriva lor. Nu-mi făcuseră nimic, se purtaseră toţi cu mine în aşa fel, ca şi cum le-aş fi fost deosebit de simpatică, dar în mine, împotriva voinţei mele, creştea o înfricoşătoare antipatie faţă de această tagmă de oameni. Îmi dădeam seama că sunt nedreaptă, dar nu mă împotriveam dispoziţiei care pusese stăpânire pe mine. Ştiam că acest lucru este inutil. Nu pentru că toţi îmi erau străini; în general sunt curioasă şi sociabilă. Este adevărat că vine un moment ca acesta când curiozitatea mea se istoveşte tot aşteptând. Lucrurile încep să se repete şi atunci mă cuprinde plictiseala, dar în seara aceea nu era vorba numai de plictiseală.

Tocmai atunci m-a invitat la dans mustăciosul. În fond e mai bine să-i dau un nume oarecare; să admitem că-l chema Ştefan.

— Bine că aţi venit aici – îmi zise el – că tare ne mai plictiseam.

— Asta am mai auzit-o – răspunsei...

— E greu să fi original.

— Cu atât mai rău.

— Sunteţi răutăcioasă?

— Sunt.

— De ce?

Doamne, Dumnezeule, ce întrebare! M-am uitat la el. A scos limba la mine. Abia mi-am reţinut râsul. E tare caraghios ca un om cu mustăţi să facă un asemenea gest,

— Acum aţi şi devenit un original... Puteţi merge în mâini?

— Nu pot.

— Dar ce puteţi?

— Să stau în cap.

— Haideţi să văd şi eu!

— Chiar doriţi?

— Desigur.

Ne-am oprit din dans. Ştefan se duse lângă perele, se aplecă, îşi sprijini capul de duşumea, îşi azvârli în sus picioarele şi le aduse lângă zid. Pantalonii i se strânseseră ca o armonică.

El rămase aşa câteva secunde.

Nu ştiu de ce, dar dintr-odată mi s-a făcut ruşine. Nu de el, ci eu mă simţeam ruşinată.

Se auziră aplauze; încruntatul Manasiev bătea din palme. Arhitectul se uita ca hipnotizat cu privirea sa sticloasă. Mă aşteptam ca administratorul să strige: „Bra-a-a-vo!”, dar el rămase tăcut lângă tonomat şi pe faţa lui apăru un surâs dispreţuitor.

Ştefan se ridică în picioare şi am continuat dansul ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Există, probabil, două cauze pentru care căutaţi cearta – zise Ştefan.

— Ori sunteţi neruşinat de îngâmfata, ceea ce nu presupune o inteligenţă... superioară, ori, dimpotrivă, sunteţi complet lipsită de umor şi vă ascundeţi în spatele neruşinării dumneavoastră. Prefer cea de a doua alternativă.

Am făcut o mare greşeală că am luat în serios aceste vorbe.

— Poate, că există şi o a treia cauză – zisei.

— De ce natură? întrebă mustăciosul batjocoritor.

— De ce natură? Dintr-odată m-a cuprins o asemenea furie, încât mi s-au tăiat picioarele. Mi-am pierdut minţile şi cuvintele.

M-am tras de lângă dânsul şi aproape ca o oarbă am traversat sala de mese, coridoarele şi m-am pomenit sus, în camera mea.

Aici s-a petrecut cu mine ceva foarte straniu. Într-o clipă am simţit satisfacţia că i-am părăsit pe oamenii aceia, dar starea asta îmi trecu foarte repede, rămase numai răutatea, dar şi ea începu să se dilueze imediat, până când, în cele din urmă mă cuprinse o milă nemărginită faţă de mine însămi şi am început să plâng. La început suspinam fără lacrimi, muşcându-mi degetele, apoi din ochi începură să-mi izvorască lacrimile şi mica mea batistă se udă într-o clipă.

Nu ştiu cât timp am plâns aşa.

La un moment dat cineva a bătut la uşă. M-am străduit să-mi opresc hohotele.

— Cine e?

— Vă rog să mă iertaţi! – strigă un glas.

Mi-am adunat puterile şi pe cât a fost posibil am răspuns mai vioi:

— Noapte bună.

Şi mi-am vârât capul sub pernă.

CAPITOLUL VI

ÎN DIMINEAŢA URMĂTOARE AM citit în pat scrisoarea Irinei. Mi-a trimis-o încă din primăvară şi eu o port tot timpul cu mine.

Desigur, o scrisoare nu e mare lucru, chiar dacă este destul de lungă, dar pentru mine ea conţine mult mai mult decât se poate aduna dintr-o scrisoare obişnuită. Şi ca să vedeţi ce preţ are, vă spun că am bătut-o la maşină şi copia o păstrez ascunsă în casă, dar port totdeauna originalul la mine, fiindcă una e să citeşti un text în manuscris şi cu totul altceva unul tipărit.

În manuscris este Irina întreagă – uneori scrisul ei este nervos şi neciteţ, chiar unele cuvinte nu sunt scrise până la sfârşit, alteori este îngrijit şi clar; după asta îmi pot da seama prin câte stări sufleteşti a trecut până să mi-o scrie.

Se pare că n-a conceput-o dintr-odată, ci a fost nevoită să se întrerupă. Sau poate, pur şi simplu, n-a vrut s-o dea peste cap şi a meditat-o mai pe îndelete, nu numai pentru importanţa a ceea ce a vrut să-mi spună, ci şi fiindcă-i făcea plăcere să stea mai mult de vorbă cu mine. Este clar că acolo unde se află acum, peste nouă ţări, n-a avut un suflet apropiat cu care să discute. Poate că, în general, n-avea pe nimeni cu care să vorbească în bulgăreşte şi nu cred că se poate să devii cu cineva intim, discutând într-o limbă străină. Mă gândesc că lucrul acesta e destul de dificil.

Am să adaug la însemnările mele scrisoarea Irinei. E mult mai simplu şi mai scurt decât să vi-o povestesc şi

conţine elemente indispensabile pentru a înţelege unele momente întâmplate până-n clipa când m-am pomenit la Casa de odihnă, ba chiar şi după aceea.

Iată acum scrisoarea:

„Scumpa mea gânganie micuţă,

Este foarte ciudat că pentru prima oară mi se întâmpla să-ţi scria o scrisoare. Cu siguranţă că şi ţie ţi se va părea neobişnuit să citeşti cele trimise de mine. Acest fapt este, cred eu, una dintre teribilele tragedii ale timpului nostru, că oamenii nu-şi mai scriu scrisori, înlocuindu-le prin discuţiile la telefon. Într-adevăr, prin viu grai înţelegi şi ceea ce uneori nu poţi să rosteşti, dar cât de puţine lucruri poţi comunica! Recunosc că mi-era dor să-ţi telefonez. Uneori mă trezesc visând această convorbire telefonică. Poate suntem intoxicaţi de civilizaţie? Aş! Pur şi simplu tânjeam după o vorbă de-a noastră. Şi-apoi glasul tău! Acum îmi trece prin gând ceva şi trebuie să-ţi spun: ştii tu, gânganie mică, că ai un glas teribil de frumos? Dacă băieţii tăi n-ar fi avut şi altceva pentru care să te placă, s-ar fi îndrăgostit de vocea ta Există în ea ceva dulce, gingaş şi în acelaşi timp amar; tu nu poţi înţelege asta, pentru că niciodată un om nu-şi ascultă propriul său glas.

Îţi mulţumesc pentru cuvintele tale optimiste. Aveam într-adevăr nevoie de ele.

În jurul meu, la spitalul unde lucrez, mor exasperant de mulţi oameni. Mult mai mulţi decât m-am deprins să văd. Asta e esenţialul cu care nu mă pot acomoda; chiar şi un om dur cum sunt eu. N-aş fi vrut să-ţi scriu asemenea lucruri, însă o dată ce-ai hotărât, de vreme ce ţii cu atâta ardoare la blestemata noastră profesie, trebuie să ştii să asculţi despre moarte şi s-o vezi. S-o zăreşti în ochii lipsiţi de viaţă. Partea cea mai înfiorătoare este că ochii care se sting îşi pierd frumuseţea! Prin asta poţi imediat să-ţi dai seama că omul se va duce.

Există minute când răutatea mea veche se ţine, ca şi înainte, de joacă. Nu ne găsim pe front, dar în urma noastră, cum bine ştii, e foc şi pară. Nu mă mai tem demult când stau frânta în patru în adăpost şi în jurul meu totul clocoteşte. Încerc doar un dezgust. Cu câteva zile mai înainte am cerşit o aprobare de a mă ascunde în tranşeea artileriştilor de la antiaeriană. Au încuviinţat fiindcă riscul e acelaşi – cei de sus bombardează la nimereală. Nu au obiective, pentru că în sectorul nostru ceea ce putea fi distrus a şi fost distrus. Toate celelalte sunt camuflate. Pentru ei obiective sunt acum pădurile şi aici există câte vrei. În acest fel şi pentru ei şi pentru noi totul este o loterie. Ei nu-şi dau niciodată seama dacă au câştigat ceva, dar şi noi şi ei înţelegem foarte bine când pierd. Băieţii mei de la antiaeriană au un avion doborât la activ. Visul meu este să fiu acolo când îl vor doborî şi pe al doilea. Nu ne-am gândit niciodată că aceste acţiuni se desfăşoară la voia hazardului. Avioanele sunt foarte rapide şi se nimeresc extraordinar de greu. Însă trag în ele nenumărate guri de foc şi până la urmă una tot le nimereşte. În toată povestea asta yankeii dau un cal pentru o găină. O idioţenie mai mare nici că se poate!

Când băieţii mei vor mai nimeri un avion, am să-ţi telegrafiez.

După cum vezi eu sunt la fel de nechibzuită. Unii oameni, mai ales cei care au trecut prin multe, devin mai mintoşi, dar la mine fenomenul se petrece invers. Totuşi în capul Irinei tale se nasc o mulţime de gânduri... Mai ales când stă în tranşee şi aşteaptă să vină aceia. Oricât s-ar părea de ciudat (ori poate e ceva normal) eu mă gândesc la vremurile apuse. Aici e chestiunea, fata mea, pentru că totul mi se pare la fel. Ca şi cum n-au trecut douăzeci şi ceva de ani, iar eu parcă m-am deplasat dintr-o pădure într-alta. Numai armele s-au schimbat, dar sentimentele mele, te asigur, au rămas aceleaşi, încerc, înainte de toate, aceeaşi maliţiozitate. Sarcasmul îl

întăreşte pe om. Când te ciocneşti de idioţenie, fi maliţioasă în ultimul grad. Această atitudine îţi oferă multe avantaje, deşi e teribil de obositor.

Mă gândesc acum dacă am dreptul să-ţi spun toate astea. E ca şi cum o lupoaică bătrână şi-ar învăţa puiul cum să muşte. Nu sunt oare exagerat de răutăcioasă?

Numai într-un fel îţi pot răspunde: aici, pe acest pământ, o asemenea întrebare este cu totul inutilă.

Dacă cineva, în alte condiţii, s-ar înrăi aşa, l-aş bănui de ură faţă de umanitate. Totuşi, tu ştii, ţi-am spus de multe ori, că trebuie să ne pricepem a ne explica faptele altora. Lumea asta scumpă este grozav de variată, încât trebuie să ne învăţăm s-o privim din toate unghiurile. Când am fost acolo, la tine, începusem chiar să mă înduioşez de propria-mi bunătate; chiar întruna din zile mi-a trecut prin minte că dau dovadă de răbdare şi de înţelegere ca să-mi înlătur celălalt complex – de «fată bătrână». Dar te asigur, nici o clipă nu m-am simţit stăpânită de el. Am devenit bună, fiindcă douăzeci de ani am învăţat în acest sens. După ce ştiam să fiu rea...

Acum însă nu regret că mi-am însuşit arta răbdării şi sunt fericită că nu mi-am pierdui posibilitatea de a fi răutăcioasă. Este oare asta, fata mea, o proastă adaptabilitate? Gândesc că nu. Cred că faptul în sine îţi oferă posibilitatea să deţii o armă pentru orice împrejurare.

Îţi scriu aceste lucruri cu multă îngrijorare şi prudenţă, întrucât s-ar mai putea pune şi o altă întrebare: pentru ce trebuie să deţinem o armă? Nu putem lăsa această treabă altora, iar noi să ne plimbăm solemn prin lumea împodobită cu flori, având o singură grijă – cui să-i dăruim iubirea noastră?

E un lucru teribil de amăgitor. Trebuie să recunosc în faţa la că au fost în viaţa mea zile când m-am simţit capabilă să acord dragostea mea cuiva. Şi aveam cui, tu ştii asta. Vreau să spun că dragostea poţi s-o oferi

tuturor, dar în acelaşi timp numai unui singur om. Atunci într-adevăr eram împodobită cu flori şi răspândeam o mireasmă de bunătate şi dragoste.

Îmi place în mod deosebit să-mi amintesc de acele vremuri, astăzi, când am revenit la capacitatea mea de a urî şi încă în modul cel mai eficace.

Acesta este şi răspunsul. Trebuie să fi gata, să fim gata în orice împrejurare.

Scumpă gânganie mică, nădăjduiesc că aceste gânduri, oricât ar fi ele de noi pentru tine, ai să le înţelegi sau cel puţin ai să le foloseşti în momentele în care îţi vor trebui. Numai din această cauză n-am să rup scrisoarea.

Trebuie să-ţi spun că mă gândesc adesea la tine, mă pun în locul tău şi-mi închipui fel de fel de lucruri: cum aş fi conversat eu cu băieţii tăi, acum când ştiu destul de multe lucruri pe care tu încă n-ai voie să le afli, dacă, bineînţeles, aş fi de vârsta ta. Este vechea poveste a lui Faust. Numai că nu există nici un drăcuşor chelbos cu care să încheiem contractul.

Dar nu despre asta e vorba. Chestiunea constă în faptul că fiecare lucru trebuie făcut la timpul său, iar eu astăzi privesc lumea prin alţi ochelari, sunt racordată la altă lungime de undă, pentru că atunci când participi la luptă, eşti cu desăvârşire, total, prins în ea. Numai dacă participi.

Sunt sigură că această scrisoare va suna ciudat şi neaşteptat pentru tine. Tu mă ştii cu totul altă, dar noi am fost alături prea puţin timp, fiindcă tu erai mică.

Şi totuşi aceste rânduri îţi sunt necesare pentru a vedea şi cealaltă latură a unor lucruri.

Pentru că cel mai mare avantaj şi cel mai mare neajuns al tinereţii este lipsă de experienţă. În lipsa unor consideraţii secundare, poţi apăra cu toată fermitatea un adevăr.

Dar în acelaşi timp eşti lipsit de posibilitatea de a vedea fenomenul în stufoasă şi superbă lui

multilateralitate. Pentru asta numai vârsta-i de vină şi nimic altceva.

Am isprăvit. Ajunge cu atâta înţelepciune. Tu nu mai ai nevoie de îndrumări. Pentru tine lucrurile vor fi mai complicate pentru că ai caracter. Dar tocmai asta e partea ta frumoasă. În orice caz nu sunt neliniştită în privinţa fericirii tale. Asta este în realitate, principalul lucru pe care voiam să ţi-l spun. Urmează acum cursurile pentru surori medicale şi pregăteşte-te în aşa fel, încât atunci, când ai să le termini, după doi ani, să continui la Institutul de medicină."

Aceasta este scrisoarea Irinei, mai puţin ultimele două rânduri în care mă sărută şi-mi lasă adresa.

CAPITOLUL VII

DUPĂ CUM VEDEŢI ŞI DUPĂ CUM însăşi Irina a mărturisit, această scrisoare este cam ciudată. În ceea ce o priveşte şi aşa cum o cunosc şi o înţeleg eu acum, ea e cu totul la locul ei; dar pentru un om ca mine, cu trăiri atât de puţine, de obişnuite şi de slabe, scrisoarea este într-adevăr extraordinară. Vorba e, că din ce în ce mai mult, nu mi se mai pare stranie, ca şi cum Irina ar fi izbutit să răsădească în mine ceva din fiinţa ei şi oricât ar părea de mirare, de multe ori m-am surprins gândind că şi dânsa, ori cel puţin amintindu-mi de poveştile ei, m-am pomenit că manifest atâta înţelegere şi retrăire încât, sunt sigură, acum le pot înţelege şi explică mai precis şi mai clar decât ea.

Pentru că mi s-a părut important ca aceste întâmplări să fie povestite, am încercat să scriu, şi după cum poate aţi înţeles, de la bun început mă străduiesc să găsesc prilejul, cel mai nimerit de a vă vorbi despre Irina. Dar şi întâmplările din Casa de odihnă trebuiau să fie clarificate pentru că, după cum veţi vedea mai departe, fantezia mea dezlănţuită avea în acel timp o legătură directă cu aventurile mele de acolo. Atunci când pentru prima dată fantezia mea s-a simţit eliberată, mi-am dat seama că eu, Maria, exist pe lumea asta cu personalitatea mea şi că tot ce mi se va întâmpla va depinde numai de mine şi de iniţiativele mele. Această declaraţie s-ar putea să răsune iarăşi foarte prezumţios, dar sunt de acum cunoscută cu „neruşinarea mea biologică”, aşa că nu văd ce m-ar mai putea reţine.

Şi astfel, în dimineaţa aceea, când m-am trezit, am citit scrisoarea Irinei, după care am stat mult timp în pat şi m-am gândit. Era încă foarte devreme, în jur de ora şase. Uneori eşti dispusă să zaci culcată şi să rămâi singură cu tine o oră-două, până când vine timpul de sculare, dar altădată, încă de la bun început, îţi aminteşti de vreo întâmplare neplăcută care atrage după sine alta, se înşiră un întreg lanţ de neplăceri şi trebuie apoi să te şcoli cu colanul ăsta de gât şi să-l porţi toată ziua cu tine. Vei avea o zi ratată şi vei aştepta cu nerăbdare noaptea ca să poli să te dezbraci şi o dată cu hainele să scapi şi de colier. Nu-mi daţi atenţie dacă exagerez puţin, important este să fie subliniate unele lucruri.

Dar nu s-a întâmplat nimic din ce v-am spus în dimineaţa aceea. Nu mi s-a atârnat nici un fel de lanţ în. Realitate, ba dimpotrivă, tocmai atunci s-a întâmplat cu mine un fel de schimbare şi toate zilele următoare de la Casa de odihnă au trecut sub semnul acelei dispoziţii sufleteşti.

Iată o cauză măruntă, aparent bizară, car a m-a determinat să m-apuc de scris, dar, trebuie să vă spun, că mi-a fost atât de plăcută starea sufletească în care mă aflam la Casa de odihnă, încât totdeauna caut, cu o enormă satisfacţie, s-o retrăiesc, ori modul cel mai sigur de a reuşi acest lucru sunt amintirile.

În scrisoarea sa Irina afirmase ceva foarte important care, mi se pare, a constituit baza dispoziţiei mele sufleteşti: răutatea îl întăreşte pe om. Acum îmi este clar de ce ea, sub ploaia de bombe, a afirmat aceste lucruri. Eu nu mi le-am însuşit direct cum le-a spus dânsa. Pornirile mele de răutate nu erau îndreptate împotriva nimănui şi a nimic concret. Ştiam numai că le port în mine, că încerc o atitudine determinată faţă de tot ceea ce mă înconjoară. De vreme ce ai această atitudine, ştii cum să acţionezi, cum să te comporţi, ce să vorbeşti, cum să priveşti, la cine să te uiţi, cum să zâmbeşti, să saluţi şi

aşa mai departe. Dar nu numai că ştii toate astea, ci pur şi simplu le şi faci fără să stai să te gândeşti, ca şi cum le-ai spune celorlalţi: poftim, aceasta sunt eu; aşa am să vă zâmbesc şi nu altfel. Şi dacă e nevoie de precizat nu era vorba pur şi simplu de răutate, ci mai exact de conştiinţa propriei taie valori şi de un stimulent, un bici pentru o acţiune împotriva oricărei ezitări şi nesiguranţe, o îndrăzneală, poate, inconştient hazardată, de a spune totul, aşa după cum trăieşti.

Asta el şi să nu te ruşinezi de a rosti unele lucruri care pot leza bunele maniere. Scuzaţi-mă, vreau să spun şi bunele maniere ale acestor însemnări.

CAPITOLUL VIII

ÎN LUNA MAI 1944 MI-AM DAT seama că sunt gravidă.

Primul lucru pe care-l încerci în asemenea cazuri este dorinţa de a încredinţa această taină şi bărbatului care a participat la starea în care te afli. În condiţiile existente, o femeie în situaţia mea nu putea să nu-şi pună probleme, cel puţin pentru o clipă, dacă să împărtăşească lucrul acesta şi să nu se gândească la urmări.

În cazul că o tânără femeie ar încerca să mă încredinţeze că a fost absolut sigură de reacţia iubitului său la aflarea veştii, n-aş crede-o.

Pentru că tu poţi să consideri că dreptatea, după toate legile omeneşti, e de partea ta – nu ai nevoie decât de iubire şi sprijin – dar oricât ai fi de sigură de omul pe care-l iubeşti este imposibil ca pentru o secundă să nu-ţi tresalte inima la întrebarea: oare ce va spune el? Acest gând banal îl destăinui nu din pricina unui sentimentalism întârziat, sau a unui gust spre melodramă, ci pentru că povestea începe prin faptul că nu aveam cui să-i comunic vestea îmbucurătoare.

Am o unică fotografie de-a lui Ştefan din acele vremuri: s-a fotografiat cu doi prieteni la Vitoşa. Îmi povestea că în realitate organizau o întâlnire conspirativă, iar unul dintre ei purta un aparat fotografic pentru orice eventualitate. N-aveau nici o intenţie să-şi ilustreze activitatea lor clandestină, însă în jurul lor începuse să dea târcoale un individ şi atunci s-au apucat să facă poze. S-au dezbrăcat chiar şi în chiloţi. Aşa a ieşit şi în fotografia oare a rămas

la mine – cu pieptul umflat, cu palmele uşor îndoite sub coate, având înfăţişarea unor atleţi desperaţi. Partea comică este că aparatul l-a declanşat tocmai tipul din cauza căruia au fost nevoiţi să recurgă la jongleria cu fotografierea. Au împărţit apoi această poză ca fiind culmea capacităţii lor conspirative.

În fotografie, Ştefan are părul mare şi îl poartă pieptănat spre spate. Nu-ţi dai seama nici de culoarea lui, nici de a ochilor, se vede doar cum zâmbeşte, dinţii, o faţă mare... Un lucru foarte ciudat, fiindcă în amintirile mele, când închid ochii şi-l revăd aievea, nu era deloc zâmbitor, nici nu-mi amintesc cum avea dantura, în general n-am văzut nici un zâmbet pe faţa sa; nu era brahicefal, ci dolicocefal, mereu încruntat, întunecat, avea chiar ceva dacă s-ar putea spune, mistic în înfăţişare şi în ţinută. Uneori mă gândesc în glumă că s-a schimbat aşa anume în faţa agentului, încât să arate ca un donjuan frezat şi surâzător.

S-ar fi putut ca în anumite momente să fi arătat într-adevăr ca în fotografie, poate era în realitate un om vesel şi petrecăreţ. Mai apoi, eu am trăit tot timpul numai din închipuiri, pentru că nu l-am mai văzut după ce, cum spun poeţii, a irumpt primăvara anului 1944. Dispăruse într-o adâncă ilegalitate, iar în iunie l-au ucis undeva, în munţi, pe lângă Etropol; nu se ştie exact locul. Faptul că vorbesc acum de el astfel, nu înseamnă că am un sânge rece înnăscut, ci altceva, mult mai complicat. După ce a dispărut, acest bărbat m-a obsedat cumplit; încercam pentru el sentimente aproape mistice, eram gata să mă îmbolnăvesc. Când omul pe care-l iubeşti dispare din orizontul tău, începi să-ţi închipui câte şi mai câte în legătură cu el. Fie că e în viaţă sau nu, îl idealizezi, ţi-aduci aminte numai ce e bine şi frumos, ţi-l imaginezi că pe un sfânt, un ascet, apărător al dreptăţii, bun, gingaş, frumos, vorbăreţ, tandru şi câte altele, o imagine cu totul Ireală, cum nici nu există în natura care ne înconjoară. Şi

cred că tocmai de aceea, după ce zăcusem bolnavă, după ce au trecut cei trei ani de criză cumplită, susţinută şi de faptul că în realitate nimeni, nu-l văzuse mort, deşi se ştia despre doi inşi împuşcaţi pe ascuns în aceeaşi zi în care dispăruse el, cu toate acestea spun, ca şi alte mii de femei de după război, aşteptam să se întâmple vreo minune. Dar visul nu mi s-a împlinit. Şi aşa cum se întâmpla totdeauna când învingi o primejdie sau o boală, începi să priveşti la toate lucrurile din jurul tău cu uşurinţă, chiar cu oarecare superioritate. Când mă gândesc acum la Ştefan, parcă aş sta de vorbă cu un vechi prieten; mă simt puţin tristă, dar simt o plăcere să-l port în gând şi pot să afirm, cu toată sinceritatea, că nu simt nimic chinuitor. Asta e tot.

Şi aşa, când mi-am dat seama că am rămas gravidă, m-am speriat şi m-am tot gândit multă vreme cum şi când s-a întâmplat treaba asta. Nici atunci, nici acum nu pot preciza care au fost situaţiile posibile pentru a rămâne însărcinată. Să fi fost în două sau trei cazuri! Partea comică e că nu pot afirma cu certitudine când.

Cel mai clar mi-a rămas în minte momentul în care l-am văzut prima dată. Serbam Anul nou 1944 la colegă mea Stela Popova, aceeaşi care mai târziu mi-a predat ordinul de mobilizare pentru detaşamentul de partizani. Toate fetele invitate trebuiau să vină cu ceva de mâncare. Eu trebuia să fac un tort. L-a făcut mama, dar eu l-am adus ca făcut de mine şi am culeş multe laude.

De băut n-aveam nimic în afară de limonadă. După cum se ştie exista o lege nescrisă care prevedea ca uteciştii să nu bea alcool.

Târziu însă, în cursul nopţii, când veselia era la o cotă ridicată, Stela scoase o sticlă cu un rachiu slab de caise şi a fost deosebit de interesant de văzut cum noi, ideologi convinşi, secarăm băutura într-un minut, trecând sticla de la unul la altul.

Îmi amintesc că acesta a fost unul din rarele cazuri în

care l-am văzut pe Ştefan zâmbind, mai bine zis surâzând. După ce stătuse trei ore încruntat şi tăcut, acest om, necunoscut pentru mine, care nici nu se recomandase şi picase întâmplător în societatea noastră semi-şcolărească şi semi-şcolărească, ei, când a priceput că va trebui să bea cu noi rachiu, şi-a înclinat capul într-o parte şi a început să râdă fără glas, iar când îi venea rândul la sorbit, surâdea într-un fel oarecum viclean.

Participă la „delict" şi cu toate astea râdea de noi. Iar ai noştri, atunci, erau cu adevărat captivaţi, pentru că ni se părea grozav de interesantă ideea să bem cu toţii, la rând, fără pahare, ceea ce nu era totuşi prea plăcut. Mie îmi venea sticla după acest bărbat necunoscut, încruntat şi batjocoritor. Se pare că mâna mi-a tremurat de ezitare, fiindcă Ştefan a scos o batistă din buzunarul interior al hainei şi mi-a dat-o ca să şterg gâtul sticlei, însă eu am respins indignată gestul lui şi am tras o înghiţitură prea mare, după care m-am înecat până la lacrimi.

Stela avea şi un nenorocit de gramofon cu manivelă, însă arcul, se pare „era stricat, aşa că trebuia învârtit de trei ori până când să se termine un disc. După ce-am secat sticla, a început dansul.

Necunoscutul încruntat nu invita pe nimeni. Stătea liniştit într-un colţ şi ne privea cu un fel de indiferenţă amestecată cu înfumurare. Nu ştiu de ce am luat atunci hotărârea că acestui tip trebuie să-i dau o lecţie şi-n acelaşi timp să mă răzbun şi pentru gestul cu batista. Mi-am pus în cap să-l invit la dans, mai ales că era vădit, el nu dorea sau nu ştia să danseze. Mă văzu de departe cum mă apropiam, înţelese, cu siguranţă, intenţia mea, fiindcă pe faţa sa, ca pe sub o apă se ivi, abia perceptibil, surâsul său batjocoritor. Totuşi mi-am luat inima-n dinţi şi foarte convingătoare i-am spus că vreau să dansez cu el. M-a întrebat de ce. Aşa am primit ordin, i-am spus eu. Pe figura lui se citi că meditează, ca şi cum faptul că am primit o dispoziţie în sensul ăsta ar schimba lucrurile; îşi

desfăcu braţele, vrând să-nsemne că nu-i nimic de făcut şi se ridică.

Dansa foarte calm şi era clar că dacă nu voia să facă acest lucru, faptul se datora unor cauze inaccesibile unei fetiţe ca mine. Mă căzneam să ne rotim tot timpul în jurul gramofonului, fiindcă îmi era teamă că îndată ce se va opri, partenerul meu mă va părăsi. De aceea am întrerupt de două ori dansul ca să-l întorc, îndată ce simţeam că pe această ladă muzicală o apucă neputinţa.

Nu îndrăzneam să-l privesc, totuşi o dată, cu multă neruşinare, l-am cercetat de aproape. M-am uitat la el cu atâta atenţie, încât am văzut cum, în faţa mea, ochii i se înmuiară – ceva ce nu se poate descrie, poate genele i se înfiorară, ori culoarea irişilor se schimbase, toată faţa i se transformase, dar un anumit lucru l-am observat – ochii lui priveau dulce. Erau de un cenuşiu ori verde întunecat şi văzui cum se închid şi mai mult. Nu mai era pe figura lui nici urmă din zâmbetul acela batjocoritor.

Mi-am dat seama într-o clipă, sau poate aşa mi s-a părut că mâna cu care mă îmbrăţişa a tresărit uşor şi m-a atras spre el. Atunci, pentru prima oară, am simţit ceea ce până atunci mi-o reprezentasem numai metafizic – puterea bărbătească. Îmi era nespus de plăcut. Am încercat o enormă dorinţă să cunosc mai bine această putere. Astfel de trăiri n-au, bineînţeles, nimic comun cu raţiunea. Şi din acea clipă sentimentul, sau dorinţa, ori numiţi-o cum vreţi, s-au legat anume de omul încruntat, de Ştefan, nume necunoscut pentru mine până atunci, un bărbat de douăzeci şi şase de ani despre care nu ştiam nici ce profesiune are.

Vârsta i-o cunoşteam de la Stela Popova. Era vărul ei, după cum l-a prezentat când a sosit. Bineînţeles, mai târziu am aflat că nu-i era nici un fel de rudă, ci un om care venise cu un scop în mijlocul nostru, să cerceteze tineretul, aceste crude păsărele care-şi imaginau revoluţia ca o serbare de Anul nou cu limonadă în loc de

vin, şi să hotărască cine dintre noi era bun de ceva. Mai bine zis cine va putea purta o armă. Ori, dacă nu ne temem de cuvinte, cine e în stare să ucidă, ori să fie ucis.

Toate acestea le-am cunoscut, se-nţelege, mai târziu. Imediat după dans, Ştefan îşi luă rămas bun de la Stela, ne salută, zâmbind, pe toţi şi, ceva ce m-a jignit mult, a plecat fără să-mi arunce măcar o privire.

CAPITOLUL IX

DUPĂ ZECE ZILE, LA 10 IANUARIE, după cum se ştie, americanii au bombardat cumplit Sofia, Populaţia s-a evacuat în câteva zile. Mama, fratele meu şi cu mine am plecat la nişte rude îndepărtate în satul Gorni Lozen, la mică distanţă de capitală. Asta o spun că să se înţeleagă că mă puteam întoarce uşor în oraş, fapt care a determinat viaţa mea în următoarele luni.

Într-o dimineaţă stăteam la rând la pâine în faţa brutăriei din sat. De departe, am văzut mergând prin zăpada nebătătorită încă, un tânăr îmbrăcat într-un costum închis la culoare, fără palton şi cu mâinile în buzunare. Am tresărit fiindcă umerii săi largi, părul, mi-au amintit de cineva. Încă puţin şi l-am recunoscut. Era Ştefan. Am lăsat coada şi am alergat spre el. M-a văzut şi a făcut un gest care m-a surprins mult: m-a îmbrăţişat râzând şi m-a sărutat pe amândoi obrajii. După cum mi-a explicat mai târziu, a făcut toate astea ca să pară o rudă de-a mea, altfel apariţia lui în sat bătea la ochi. M-a luat de braţ şi am pornit împreună pe uliţă. De emoţie îmi pierdusem mintea şi vorbele, iar el nu făcea altceva decât să-mi tot repete: „Fii calmă, zâmbeşte! Fii calmă, zâmbeşte!”, dar în aşa fel încât lumea credea că-mi povesteşte ceva tare vesel.

Teatrul acesta m-a mirat la culme. Stela nu-mi spusese nimic despre presupusul ei verişor, însă eu bănuisem demult că el nu venise aşa, din întâmplare, în seara aceea de Anul nou şi acum am reuşit să intru rapid în rol. După ce ne-am îndepărtat, eu m-am liniştit şi atunci am.

Simţit că lui îi tremura mâna care-mi strânge cotul. L-am privit – sub sacou avea un pulovăraş verde, subţire, nici măcar un fular, doar îşi ridicase gulerul hainei. Nu e necesar să explic acum că el şi alţii ca dânsul nu se îngrijeau de propria lor persoană, nu atât că n-ar fi avut mijloace, ci din cu totul alte considerente principiale. Aşa se căleau. Bărbatul acesta, tare ca fierul, tremura atunci în aşa fel, încât propunându-i să-l duc acasă şi să-l prezint familiei drept un coleg de-al meu de la facultatea de medicină, a acceptat numaidecât.

Iată ce mi-a spus când, în cele din urmă, am rămas singuri în odăiţă, în faţa sobei de tablă ce duduia: „Tovarăşă Irina, ne este indispensabilă locuinţa dumneavoastră din Sofia. Pentru asta am venit”. Rosti aceste cuvinte cu o figură încordată, fără să mă privească, aproape arogant, ca şi cum ar fi îndeplinit cine ştie ce ritual. Omul acesta trecea de la un rol la altul cu multă uşurinţă. Dintr-odată m-am simţit foarte încurcată şi chiar pentru o clipă l-am urât. Nu i-am răspuns nimic, am aplecat capul şi am simţit cum mi se umezesc ochii. Până să-mi vin în fire, m-am prefăcut că-mi încălzesc mâinile la sobiţă, însă tăcerea mea i s-o fi părut suspectă, pentru că îmi ceru solemn: „Dacă nu sunteţi de acord, spuneţi-mi!” Atunci m-am speriat de-a binelea şi am început, cu o voce tremurătoare, să-l încredinţez că sunt de acord, că acest lucru se va aranja cu uşurinţă, că locuinţa noastră este foarte potrivită şi aşa mai departe. Îmi repetă că tocmai de aceea a şi venit pentru că e foarte potrivită. Şi cu asta încheie discuţia. M-a rugat să mă duc să aflu lă ce oră pleacă autobuzul de după-amiază, fiindcă în aceeaşi seară trebuia să fie la Sofia.

În timpul prânzului, tot vorbind, îi spuse de-a dreptul mamei că noi ne-am plăcut mai demult, de când ne-am văzut prima oară la curs şi n-a putut rezista atâta timp fără să mă vadă, de altfel era neliniştit în privinţa sănătăţii mele. De asta a şi venit. Eu am dat din cap. Cu

un surâs ruşinat, şi am prins o privire a mamei care parcă voia să spună: „Cum a putut să-ţi placă un tip atât de insolent?”

Atunci îmi trecu prin minte ceva care, în mod evident, avea să năruiască planurile marelui artist. E tare plăcut când te răzbuni pe cineva să-i urmăreşti reacţia. Le-am spus mamei şi fratelui meu că va trebui să plec şi eu îndată cu el ca să-mi aranjez documentele la facultate în legătură cu evacuarea mea în provincie. În realitate asta ar fi fost cauza pentru care Ştefan a venit într-un suflet să mă caute.

Acum era rândul lui să dea din cap în semn că aşa este şi izbuti să se stăpânească; era în general foarte bine pregătit pentru munca lui.

După-masă ne-am urcat amândoi în autobuz, ducând cu noi o traistă mare, plină cu cartofi, brânză şi ouă, iar seară eram în Sofia.

Cele două odăiţe de la mansardă m-au întâmpinat îngheţate de gerul lui ianuarie. Geamurile erau pline de gheaţă, iar lumina şi apa nu mergeau.

În primul rând m-am aşezat să mă odihnesc, fiindcă eram destul de obosită. Ştefan s-a despărţit de mine îndată ce-am coborât din autobuz. Mi-a şoptit numai, ca şi cum nici nu ne-am fi cunoscut, că va veni a doua zi şi a plecat, fără să se gândească cum voi căra acasă traista plină cu cartofi. Începusem să-l judec după nişte relaţii care ar fi trebuit să se desfăşoare în condiţii normale, dându-mi seama de societatea şi timpurile în care ne aflam, Amândouă îşi aveau legile lor proprii, deocamdată străine pentru mine, dar eu eram gata să mă adaptez, făcând eforturi să le pătrund cu un fel de curiozitate amestecată cu bucurie.

Am făcut focul, după care trebuia să fac rost de apă. Cartierul era aproape pustiu, nu era nimeni care să-mi dea un sfat.

Proprietarii casei plecaseră de asemeni în refugiu. Am ieşit în stradă cu speranţa că voi întâlni pe cineva care ştie cum să trăieşti într-un oraş părăsit, fără viaţă, mortificat sub zăpada murdară şi sub moloz.

Căsuţa în care locuiam se afla în strada Velico Tîrnovo, într-unul din cele mai bogate cartiere ale Sofiei.

În jurul nostru erau şi alte clădiri vechi, asemănătoare, cu mici grădini, dar nepreţuite pentru liniştea şi. Copacii lor, printre alte case şi blocuri moderne. Şi atunci şi astăzi pe străduţa noastră liniştită se aflau reprezentanţe diplomatice păzite ziua şi noaptea. Cartierul era socotit nu numai liniştit şi bogat, ci şi unul dintre cele mai bine păzite din Sofia. De aceea organizaţia de partid şi-a îndreptat atenţia asupra locuinţei noastre. Sectorul respectiv trezea cele mai puţine bănuieli tocmai pentru faptul că era înţesat de oameni ai ordinei.

Am întâlnit un bătrân care se chinuia cărând o căldare cu apă. Mi-a explicat că există apă în eleşteul din grădina spitalului. Am luat o găleată şi m-am îndreptat într-acolo. Baltă prinsese gheaţă, dar lângă mai era sfărâmata şi toţi câinii, pisicile şi oamenii rămaşi în cartier beau din apa aceea murdară. M-am înapoiat cu găleata plină; aveam totuşi noroc că locuiam la capătul de sus al străduţei, mai aproape de grădină. Soba duduia din plin. De atunci mi-a rămas sentimentul unei bucurii de nedescris, când văd o sobă duduind.

Am umplut două crătiţi mari eu apă şi le-am pus una după alta pe sobă să fiarbă. Apoi am strecurat apa în altele, ca să le curăţ pe primele de reziduri şi cu asta eram pregătită să-mi întâmpin oaspeţii, să le dau apă de băut şi de mâncare cartofi fierţi, unt şi brânza. Exact asta am şi mâncat în prima seară – cartofi fierţi, rupţi în două, cu unt care se topea imediat şi presăraţi eu o mirodenie roşie. Dacă mai adaugi şi o bucăţică de brânză, mănânci pe cinste...

Întotdeauna vor dăinui în mine astfel de bucurii

mărunte din acele vremuri, deoarece pentru întâia oară am învăţat să le preţuiesc şi seara de care vorbesc a însemnat începutul unei alte accepţiuni date vieţii; de acum înainte un cartof fiert, o bucată de brânză sau o felie de pâine puteau fi în acelaşi timp o bucurie şi nu mijloc de a exista. Astăzi mă gândesc că tocmai asemenea gen de trăiri mi-au lipsit mai târziu, în viaţă, ca să o pot accepta cu bucuria cea mai obişnuită şi cea mai adevărată.

Am rămas atunci mult timp culcată sub lumina unei lămpi cu gaz cu sentimentul imens al mulţumirii de sine. Faptul era de mirare pentru că mă aflam, într-adevăr, într-o situaţie de-a dreptul instabilă şi cu toate că atunci nu-mi dădeam seama de întreg pericolul la care mă expuneam, care-mi ameninţa propria existenţă, eram totuşi conştientă că mi s-ar putea întâmpla şi ceva rău. Dar tocmai pentru că răul acesta nu prindea, în mintea mea, contururi clare (de altfel orice om este convins că dacă ar fi angajat într-un accident de avion, s-ar putea ca el să scape cu viaţă, iar mai târziu, nu o dată am văzut cum răniţi mortal sau grav bolnavi credeau până în ultima clipă că vor supravieţui) din cauza acestei imense capacităţi a omului de a nu vedea şi a nu se gândi la moarte – stăteam atunci culcată, obosită, însă mulţumită de mine însămi şi aşteptam, cu încredere şi bucurie, ziua de mâine. Ea purta un nume nou – Ştefan – care trebuia să apară dintr-un fel de altă lume, aducând cu sine sensul concret al bucuriei mele deosebit de neclare. Sincer vorbind astea erau gândurile mele de domnişoară, dar faptele respective nu trebuie să inducă pe nimeni în eroare referitor la capacităţile mele de a le accepta în sensul lor politic şi de a executa orice misiune, cum am şi făcut mai târziu, înarmându-mă cu ura de care ai neapărată nevoie.

Este timpul să amintesc şi de acest cuvânt, cu toate că n-aş fi vrut să mă grăbesc. Acest fapt ar putea strica

povestirea celor întâmplate în prima zi petrecută cu Ştefan, dar îmi este necesar ca un strigăt al amintirii acestei prime nopţi senine a noii mele vieţi.

A doua zi n-a venit nimeni. Nu îndrăzneam să ies din casă că nu cumva să pierd vizita mult aşteptată. De altfel, nici n-aveam unde să mă duc. Cine ştie dacă vreuna din prietenele mele mai rămăsese în Sofia? Cinematografele erau închise, iar să mă plimb singură, prin oraşul înzăpezit şi ceţos, n-ar fi avut nici un sens. Se înţelege, posibilitatea de a mă plimba, nu solitară, ci cu misteriosul Ştefan, n-o excludeam deloc, chiar îmi închipuiam cum ne ducem amândoi în parc şi ne batem cu bulgări de zăpadă; un bulgăre mă nimereşte în ochi şi mi-l înroşeşte, iar Ştefan, foarte îngrijorat, mă doftoriceşte şi chiar îmi propune să mi-l sărute ca să-mi treacă. Eu însă mă opun multă vreme, până când, în cele din urmă, accept, dar numai pe ochi şi numai pentru o clipă... Iată cam ce fel de gânduri îmi treceau prin cap. Poate că în mod inconştient mă gândeam la astfel de prostii, care nu se potriveau cu un om ea el, mai mult, nici nu ştiam dacă va mai apărea vreodată. Începuse să se întunece. Mă plictisisem încă demult să tot curăţ de coajă cartofii răciţi şi să-i mestec tristă, în timp ce reciteam *Călăreţul fără cap*. Îmi amintesc foarte bine coperta acestei cărţi. Avea desenat pe ea un călăreţ, bineînţeles fără cap, dar mi se părea mereu că un om decapitat nu putea să arate astfel, era ceva greşit în înfăţişarea lui, iar astăzi mă gândesc că într-adevăr este o mare îndrăzneală pentru un pictor să deseneze un om fără cap. Dacă lăsăm glumă, trebuie să spun că, în seara aceea, m-a cuprins o tristeţe covârşitoare şi chiar mi-aduc aminte că am început să tresar speriată la orice zgomot.

În primul rând trăgeam cu urechea să aud paşii lui Ştefan; micile zgomote ale nopţii, în oraşul pustiu, mi se păreau tare înspăimântătoare şi misterioase, până când mi-am dat seama că erau pisicile, cărora apropiata

primăvară le insufla obişnuitele îndemnuri în pofida distrugerilor şi a războiului.

Aproape de ora zece, tocmai când citeam cum acelui ticălos îi apăruse, în preeria pustie, mirajul călăreţului fără cap, cineva ciocăni la uşa mea. Inima era gata să-mi sară din piept de spaimă: cine putea să între în locuinţa încuiată, fără să-l aud? Întrucât n-am răspuns – n-aveam putere – uşa s-a deschis şi a apărut Ştefan. Atunci am făcut ceva foarte ciudat: am alergat spre el şi l-am îmbrăţişat, cu braţe febrile, poate că era un caz unic ca cineva să caute adăpost tocmai la ce! care-l sperie. Îmi dau seama în ce situaţie grea l-am pus pe ilegalist, silindu-l să mă îmbrăţişeze la rândul lui şi să mă mângâie liniştitor.

Îmi trecu mâna prin păr şi mă duse lângă pat, obligându-mă să mă aşez, după aceea porni spre fereastră ca să verifice hârtia neagră, micşoră flacăra lămpii şi abia după asta îmi explică cum intrase, servindu-se de mijloace „nu tocmai curate”, ca să nu bată la ochi şi să nu facă zgomot inutil.

La sfârşit, îmi ceru scuze pe un ton sec.

Criza mea de nervi şi de spaimă se părea că-l surprinsese neplăcut. A stat mult timp lângă mine, fără să scoată un cuvânt: se făcea că se gândeşte la ceva şi simţeam cum, din când în când, mă priveşte cu coada ochiului. L-am poftit să mănânce cartofi cu unt şi brânză şi a acceptat. Mesteca tăcut, fără să i se citească nimic pe faţă. Era nebărbierit, cu obrajii supţi de oboseală. Probabil că avea nervii foarte tari, de vreme ce nu observa situaţia în care mă aflam. Acum sunt sigură că o făcea dinadins, pentru că acesta era singurul mijloc de a mă ajuta să mă liniştesc. Puţin îmi lipsea ca să nu izbucnesc în plâns. Treptat, m-am liniştit, inimile au încetat să-mi mai tremure, înfăţişarea mea a devenit mai omenească, pentru că el s-a uitat la mine de vreo două-trei ori şi a început să râdă, tot aşa de încet şi de înfundat ca şi prima

dată, când în noaptea de Anul nou, feţele şi băieţii ne aruncasem asupra sticlei cu rachiu de caise, dar de data asta nu batjocoritor, ci foarte cald şi drăguţ. Am început şi eu să râd, din ce în ce mai tare şi m-am apropiat de el, fiindcă se născuse în mine o dorinţă puternică să-l ating, cel puţin să-i simt mina. N-am făcut-o. Nu de ruşine, însă gestul ar fi fost cu totul inexplicabil. Doream să fac acest lucru, dar nu îndrăzneam.

Astăzi nu pot spune dacă Ştefan era atât de simţitor, încât să-şi dea seama ce se. Petrece cu mine. Şi chiar dacă a înţeles, n-a arătat-o în nici un chip. După ce a mâncat m-a întrebat dacă mai există o altă cameră unde să se culce şi să doarmă. Abia acum se puse pentru mine problema unde vom dormi, fiindcă până în clipa aceea ştiam numai că locuinţa mea le este indispensabilă, dar cum va fi folosită, habar n-aveam. Nu-mi trecuse prin cap că aici vor trebui să doarmă nişte oameni în caz de nevoie.

Atunci însă, am minţit cu îndrăzneală: da, prevăzusem totul; putea să doarmă în patul vecin din aceeaşi cameră, fiindcă mi-era imposibil să încălzesc ambele odăi. În primul rând îşi scoase revolverul din buzunarul interior al sacoului şi mă întrebă în care pat va dormi. I l-am arătat pe al mamei şi am ridicat cuvertură. Şi-a pus arma sub pernă şi şi-a dezbrăcat haina. Atunci am ieşit afară. Când m-am întors, el era culcat, cu faţa la perete, poate că şi adormise. Am observat că în afara sacoului nu-şi mai dezbrăcase nimic altceva.

Mi-am dat seama imediat că exact aşa trebuie să doarmă un conspirator. Cine ştie de ce, nici eu nu mi-am scos bluză, doar fusta şi, fără cămaşă de noapte, m-am vârât sub plapumă.

La început îmi era frig la picioare, dar apoi m-am obişnuit.

Iată cum, în casa părintească am început să trăiesc după obiceiurile luptei ilegale.

După un timp a început să-mi vorbească din celălalt pat.

Mi-a spus că a pătruns în locuinţă, prin spate, trecând prin curţile dinspre strada Oborişte şi că nu există nici o posibilitate ca să-l fi văzut cineva, de aceea pot dormi foarte liniştită.

I-am răspuns că n-am nici o teamă. Peste puţin i-a dat prin minte să-mi spună noapte bună. I-am răspuns la fel. S-a mai foit puţin în aşternut, a tuşit, apoi a început să respire regulat. Cu siguranţă că adormise.

CAPITOLUL X

A DOUA ZI DIMINEAŢA ŞTEFAN a plecat în zori, fără să-l observ. În realitate mi-am dat seama când s-a sculat pentru că n-am închis ochii toată noaptea. M-am prefăcut însă că dorm adânc. El s-a îmbrăcat în linişte, în câteva secunde, şi a părăsit odaia fără zgomot.

M-am gândit îndelung de ce nu vrea să stea de vorbă cu mine. Poate e o fire deosebită, un caracter închis, rece şi necomunicativ. Am respins imediat această presupunere. Era, desigur, altceva: munca ilegală îl obligă să fie aşa, toate rolurile pe care le joacă nu sunt altceva decât faţetele jocului conspirativ care îşi are regulile sale de fier. Cel mai bine ar fi să mă port cu sânge rece faţă de aceşti oameni ciudaţi şi să tac, să par că nu înţeleg nimic din tainele muncii ilegale; până mă vor băga în seamă şi le voi deveni indispensabilă... Dar tot gândindu-mă aşa, se născu în mine o a treia presupunere care îmi convenea şi până la sfârşit am adoptat-o. Ştefan este un om ca toţi oamenii, dar munceşte în ilegalitate; duce o viaţă neobişnuită, este expus în permanenţă pericolelor, trebuie să manifeste neîntrerupt stăpânire de sine, abilitate, uneori chiar şi cruzime, ceea ce poate să nu facă parte din caracterul său, însă el a cultivat-o anume; toată viaţa asta dură, sub tensiune, l-a transformat într-un om de acţiune, care trebuie să-şi atingă scopul cu orice preţ, respingând orice sentimente şi considerente personale. Este supus unei cauze. Altfel spus, a devenit un caracter excepţional, născut în întâmplări neobişnuite

– ceva deosebit de romantic, frumos şi minunat. Iar eu, o fată oarecare, am marele noroc de a cunoaşte un asemenea om, de a respira împreună acelaşi aer, de a trăi clipe pline de romantism, ceea ce nu-i este dat oricui...

Cu astfel de gânduri şi emoţii trecu ziua aceea. Am ieşit doar să aduc apă din eleşteu. Acolo se stătea la coadă, deci mai rămăseseră oameni în oraş. Majoritatea erau bătrâni şi femei, care n-aveau, probabil, unde să se ducă. Unii îşi umpleau găleţile cu zăpada care mai rămăsese pe sub tufişurile din parc. Restul îşi aşteptau rândul lângă micul loc de la marginea bălţii, unde gheaţa fusese spartă şi îşi umpleau găleţile cu apa tulbure. Dădeau târcoale şi câinii, care de asemenea se îmbulzeau să bea apă.

De la patru după-amiază începu să se întunece repede, în cursul zilei am citit din nou *Roşu şi Negru.* Era cartea mea preferată pe care o citeam, cred, a zecea oară. Dar atunci o parcurgeam cu un fel de sentiment de bucurie şi de satisfacţie. Dintr-odată, mi-am dat seama că Julien Sorel seamănă foarte mult cu Ştefan sau invers. Era la fel de slab, întunecat, serios, îşi urmărea cu fanatism ţelurile, fire închisă, un om care vorbeşte şi face numai strictul necesar. Mai târziu însă, m-a cuprins un adevărat elan când am descoperit că Julien îşi realiza propriile-i interese, în timp ce Ştefan lupta pentru o cauză comună, măreaţă şi era devotat ei din considerente politice, nu pentru atingerea unei poziţii sociale personale. Aşa sau altminterea, ei aveau ceva comun şi Julien nu era vinovat că a fost nevoit, cu toate calităţile sale, să lupte pentru nişte scopuri egoiste; timpul nu-i oferise nimic altceva, nici un fel de altă cauză socială înălţătoare.

În toate gândurile astea ale mele, bineînţeles că apărea şi Stela Popova, care conducea cercul nostru de utecişti. În încheiere, am încercat să transpun în actualitate acţiunea romanului: dacă Julien ar fi trăit astăzi, n-ar fi scos revolverul la doamna de Renal şi nici nu şi-ar fi pus

capul sub ghilotină fără nici un sens, ci se va fi numit Ştefan şi ar fi dormit în noaptea asta la mine, cu arma sub pernă, iar eu, bineînţeles, care nu eram o Matilde, aici nu se putea face nici o comparaţie, n-aveam nimic comun cu ea nu numai pentru că dânsa era bogată şi eu săracă, dar pentru că, în momentul când am descoperit asemănarea între Julien şi Ştefan, nu ştiu de ce, mi-a devenit nesuferită. Evident, o dispută între femei.

Şi acum, în sfârşit, ani să vă povestesc despre această noapte neobişnuită, dar încep cu o mare teamă şi jenă, pentru că nu sunt sigură că voi reuşi să redau totul exact aşa cum a fost, sau mai curând să explic anumite fapte. Nu ştiu, în general, dacă ceea ce s-a întâmplat poate şi trebuie explicat ori este de ajuns să fie numai povestit, fiindcă explicaţia apare de la sine.

Cu cheia obişnuită pe care i-am dat-o lui Ştefan, uşa de la intrare se deschidea cd mai mult zgomot decât dacă ar fi folosit „mijloacele lui secrete”. L-am auzit foarte clar venind, m-am ridicat din pat şi, cu inima bătând puternic, i-am deschis uşa camerei mele. Ascultam cum urcă încet pe trepte. Am dat fugă, am luat lampa cu gaz, i-am mărit fitilul ca să-i luminez drumul. L-am văzut pe palierul de jos. Pentru un moment mi s-a părut că nu e el, dar apoi şi-a ridicat faţa spre mine şi, desigur, fiindcă lumină îl supăra, şi-a ferit ochii cu mâna, apoi a continuat să urce scările, aplecat. După felul cum păşea, din întreaga lui fiinţă se degaja oarecare oboseală. Când a ajuns lângă mine, m-a privit pentru o clipă eu un surâs deosebit, parcă îmi zâmbea pentru ceva despre care nu ştiam decât noi amândoi. Mie, acest surâs – avea în el ceva trist – mi-a făcut extrem de bine. Niciodată, până atunci, nu mi-aş fi putut închipui că omul acesta închis ar putea să zâmbească astfel. Aşa pot surâde numai cei foarte prietenoşi şi sinceri. El intră încetişor în odaie, iar eu mergeam în urma lui şi, cine ştie de ce, simţeam nevoia să-l apuc de braţ şi să-l sprijin. Se opri în faţa mesei, îşi

căută, în buzunarul interior, revolverul, dar nu-l scoase, îşi dezbrăcă numai sacoul pe care-l atârna pe un scaun şi se aşeză. Pe tăcute, i-am pus în faţă o farfurie cu cartofi. Luă unul, dar se fripse, abia îl luasem de pe foc, îl scăpă în farfurie şi începu să-şi sufle în degete. Zâmbi din nou şi mă privi. Mă întrebă la ce curs am ajuns. Nu i-am răspuns imediat, pentru că văzusem că i se deşirase mâneca dreaptă a sacoului, la cusătură, până la cot şi fusese prinsă cu un ac de siguranţă. Sesiză că mă uit la mâneca lui. I-am răspuns că sunt încă la primul curs. Tăcu puţin şi mă întrebă ce urmez. L-am privit ca scoasă din minţi. Ştia lucrul acesta foarte bine. I-am răspuns că studiez medicina. Clătină din cap şi spuse, cu tristeţe în glas, că, după părerea lui, este cea mai frumoasă profesie. L-am întrebat de ce. Pentru că reprezintă modul cel mai direct de a-i ajuta pe oameni, mi-a răspuns el. L-am privit bănuitoare – mi se părea imposibil ca un om ca dânsul să rostească asemenea cuvinte. Dar am conchis că are dreptate. Aşa i-am şi spus, apoi am adăugat: Dar dumneavoastră ce-aţi studiat?

Acest „dumneavoastră” a sunat ciudat, fiindcă era prima oară când mă adresam lui direct. Zâmbi şi nu-mi răspunse nimic.

Mi-am dat din nou seama că n-are dreptul să povestească despre sine, duce o muncă ilegală, iar eu nu trebuie să manifest curiozitate.

— Bine – zisei – ştiu că nu e cazul să-mi răspundeţi.

— Ba da – încuviinţă el.

— Cum aşa? Dar în cazul că ştiu ceva despre dumneavoastră, s-ar putea întâmpla să… vă trădez.

— Voi născoci.

— A, da, ştiu că vă pricepeţi de minune… Uneori însă, poveştile astea pot deveni periculoase.

— Cum asta?

— Păi, dacă m-aş gândi că ceea ce i-aţi spus mamei, aţi făcut-o dinadins ca un fel de aluzie?

El se căzni să-şi amintească.

— Aha, atunci când i-am spus că suntem... prieteni de la curs?

Am dat aprobativ din cap.

Aici el tăcu şi dintr-odată deveni serios. Rosti încet:

— Dumneavoastră ştiţi foarte bine că n-a fost vorba de nici un fel de aluzie.

— De unde să ştiu?

Se-nţelege, am dat dovadă de cea mai neruşinată cochetărie. El însă, care vădea o teribilă lipsă de experienţă în treburi de astea, a luat-o de bună şi s-a adâncit din nou în gânduri. A preferat să nu răspundă nimic. Începu să-şi cureţe cartoful. Atunci am observat, pentru prima oară, că-i tremură mâinile. Pur şi simplu nu putea ţine cartoful. Afară de asta mâneca de la cămaşă rămăsese fără nasture şi-i atârna. Se vedea că nasturele fusese smuls.

Scăpă cartoful din mână şi mă privi.

I-am luat farfuria din faţă şi am început să-i curăţ eu cartofii, în tăcere. El se uita la degetele mele şi faptul acesta mă tulbura. Mă privea oarecum aiurit, cum se uită oamenii epuizaţi. Barba îi crescuse şi îl făcea să pară şi mai trist. De-a curmezişul frunţii avea o dâră neagră, murdară. Nu se tunsese şi nu se pieptănase demult, doar îşi netezise părul cu mâinile. Dintr-odată m-a cuprins o milă de el, dar nu un fel de compătimire romantică, fiindcă îmi fugise din minte analogia cu Julien Sorel, ci pur şi simplu un sentiment de afecţiune pentru un om nefericit.

Am sfărâmat cartofii, i-am amestecat cu unt, am presărat sare şi ardei roşu şi i-am pus farfuria în faţă. Când începu să înghită, am văzut că mâinile continuă să-i tremure.

— Vreau să mă spăl pe mâini – zise. Aveţi apă?

Ne-am dus în bucătăria rece şi acolo i-am turnat să se spele.

După asta ne-am întors în cameră şi el s-a aşezat din nou să mănânce, dar mâinile li tremurau în continuare. Acest lucru îl enerva. Se ridică şi spuse:

— Nu mi-e foame.

Înghiţise doar un singur cartof.

— Nu se poate, trebuie să mâncaţi.

M-am ridicat şi i-am dus o bucată în dreptul gurii.

Mă privi mirat.

— Sunt curată pe mâini – i-am spus.

Zâmbi şi înghiţi îmbucătura. Apoi în acest fel mânca toată farfuria cu cartofi. L-am hrănit ca pe un copil.

Se produsese o totală schimbare în atitudinea mea faţă de el. Mâinile îi tremurau, mâneca îi era ruptă, era abătut, desigur că o întâmplare neobişnuită, trăită de curînd, îl zdruncinase astfel. Dar, că şi cum aş fi exclus total aceste consideraţiuni, simţeam pur şi simplu enorma deosebire dintre fanteziile mele şi realitate. Sesizam toate acestea pe cale afectivă, nu raţională.

I-am spus că trebuie să-i cos mâneca sacoului şi nasturele de la cămaşă. Încuviinţă din cap. Apoi l-am informat că am în bufet un fel de lichior şi pot să i-l dau, dacă vrea, să se mai încălzească. A dat iarăşi din cap.

Am lăsat sticla în faţa lui; era un lichior de cacao. N-aveam păhărele speciale şi i-am dat unul de apă. Îşi turnă puţin, apoi se hotărî brusc şi îl umplu până sus.

— Luaţi-vă revolverul din sacou ca să vă cos mâneca…

Se uită spre haină şi nu făcu nici un gest.

Apoi îmi zise:

— Nu am nici un fel de revolver în sacou.

Acest lucru m-a mirat, dar era inutil să-i pun întrebări şi nu numai pentru faptul că n-avea ce să-mi răspundă, dar am simţit că discuţia îl oboseşte. Coseam în tăcere, în timp ce el sorbea rar, dar cu înghiţituri mari, din lichior. Şi-a turnat încă un pahar. Mâinile continuau să-i tremure şi dinţii îi clănţăneau pe buza paharului. Când şi l-a turnat pe al doilea – îl priveam special – mâinile aproape

încetaseră să-i mai tremure.

Bău doar o jumătate de pahar şi pe cealaltă o refuză.

— Am să mă culc – îmi zise.

Se pare că această băutură, destul de slabă, acţionase asupra lui. Cu siguranţă că era teribil de obosit. Se clătină uşor până la pat şi se culcă. L-am învelit cu plapumă şi peste un minut a adormit.

CAPITOLUL XI

ŞI IATĂ CĂ ACUM, ÎN ACEASTA noapte, cuprinsă de o durere inexplicabilă, trebuia să mă gândesc serios la multe lucruri, fără ca somnul să mă cuprindă.

În cameră era întuneric beznă, pentru că hârtia neagră din ferestre nu lăsa să pătrundă nici palida strălucire a cerului. Soba se stinsese, afară nu bătea vântul şi în liniştea deplină ascultam răsuflarea liniştită a lui Ştefan. Se zvârcolea în somn, respira agitat, scotea scurte gemete şi mulţumită acestor mici zgomote continuam dialogul meu tăcut cu el.

Nevăzându-l, fantezia mea începu din nou să acţioneze, dar de fapt sunt convinsă că în acest fel omul vede lucrurile mai adânc şi mai clar, aşa cum se răsfrâng ele în gândurile sale, pierzându-şi consistenţa reală, dar căpătând altă mult mai importanţă şi mai interesantă.

Aşa mă puteam defini mai bine şi pe mine. Într-adevăr era şi timpul să-mi analizez acţiunile, să-mi explic ce caut eu, lingă Ştefan, pentru că era a doua noapte când dormeam în aceeaşi odaie cu un bărbat care îmi era cu totul străin, atât de străin, încât nu-l puteam nici măcar întreba de ce-i tremură mâinile. Dacă munca conspirativă îşi are legile ei, înapoierea mea la Sofia, de bună voie, fără să fiu silită de nimeni, era în afara acestor legi. Mă vârâsem singură într-o poveste fără să ştiu dacă aveam dreptul să particip la ea. Pe de altă parte îmi era cu totul limpede de ce mă strecurasem pe urmele lui Ştefan; îmi imaginasem diferite lucruri, sau mai degrabă mă

abandonasem dorinţei de a fi mai aproape de un om pe care, în seara aceea mi-am dat seama, că poate n-aş putea niciodată să-l consider într-adevăr apropiat. Pentru ce toate acestea şi cine e vinovat? De ce totuşi nu mă pot apropia de el? Înainte de asta mă gândeam că numai regulile şi obiceiurile muncii ilegale cu interdicţiile ei cele mai stricte îl împiedică să mă privească cu ochi de bărbat tânăr, normal, şi să observe că în faţa lui se află o fată nu tocmai urâta; chiar dacă fac inutil pe modestă, pot afirma că sunt frumoasă, plăcută, încântătoare chiar. Iar ceea ce este mai important – tânăra – şi simt nevoia să împărtăşesc şi să dau cuiva tot ce am mai bun în mine. Uneori, din această cauză – lipsa celui care să înţeleagă, să aprecieze şi să primească tot ce-i ofeream – ajungeam la o cumplită desperare. Plângeam şi mă gândeam cum mă prăbuşesc, neapreciată deloc şi ignorată...

Aceste gânduri de la începutul nopţii cedară locul altora. Nu mai aveam pic de încredere în mine, fiindcă la prima ocazie care s-a ivit de a mă apropia de un om s-a întâmplat ceva neaşteptat. A fost suficient să-mi apară într-o imagine necorespunzătoare fanteziilor mele, l-am văzut obosit, mort de slăbiciune şi tensiune, arzând de febră şi am pierdut dintr-odată orice dorinţă de a-l avea lângă mine. Pe atunci, pentru mine, apropierea de un bărbat nu avea limite precis determinate, era mai degrabă o reacţie sufletească, însă fără să excludă şi altceva. Bineînţeles, puneam pe primul plan comuniunea spirituală, iar cealaltă venea pe planul al doilea.

Acum însă, după cum am mai spus, nu mă mai gândeam la aşa ceva şi într-o clipă am devenit suspicioasă şi încercam chiar un fel de vină faţă de Ştefan care n-avea nici o legătură cu inconsecvenţa gândurilor mele. Ştiam că nici nu m-a chemat, nici nu mi-a cerut ajutorul şi ar fi fost cu totul nedrept să-mi schimb atitudinea faţă de el numai pentru faptul că am văzut că-i tremură mâinile. Cine ştie prin câte întâmplări a trecut?

Cu atât mai mult cu cât ducea un fel ciudat de viaţă, când din orice colţ te pândeşte o primejdie, când eşti ameninţat la tot pasul de moarte. Şi asta în cel mai bun caz, fiindcă viaţa n-are nici o importanţă, mai teribilă fiind cealaltă posibilitate – de a fi prins şi schingiuit. La un moment dat mi-am; zis: „În fond, n-am comis nici o greşeală că am venit în oraş, pentru că are într-adevăr nevoie de mine. Acum găseşte cel puţin o odaie şi o mâncare caldă, ceea ce nu-i puţin pentru un om ca el”.

Iată cum astăzi, cu întreaga mea viaţă fără nici un sens, pot cel puţin să fiu necesară cuiva şi faptul în sine constituie deplina justificare pentru venirea mea la Sofia, De vreme ce mi-am dat seama de adevăratul meu rol, sarcina pe care acum mi-am asumat-o, o dată ce-am găsit sensul cel mai just şi mai potrivit al acţiunii mele nechibzuite, trebuie să încetez cu toate celelalte fantezii. Imediat m-am ruşinat pentru că am încercat să cochetez, când i-am spus prostiile alea despre pretinsa lui aluzie faţă de mama şi că aş fi bănuit ceva, cine ştie ce anume...

Cam astfel de gânduri mă frământau atunci când trecuse de miezul nopţii. Dintr-odată mi-am dat seama că nu-l mai auzisem demult pe Ştefan mişcându-se în pat. Se liniştise complet, nu-i mai desluşeam nici măcar respiraţia. Am început să trag cu urechea, pe moment speriată. Trebuia neapărat să-l aud cum respiră ca să mă liniştesc. M-am ridicat din pat, toată numai urechi, în cele din urmă mi s-a părut că-i sesizez răsuflarea, care era foarte accelerată şi slabă, de aceea nu se auzea. Gemu o dată, apoi se întoarse brusc şi după zgomot am priceput că se ridică. Începu să pipăie ceva, apoi se aşeză în pat.

L-am întrebat în şoaptă;

— Ce este?

— Cine e? făcu el precipitat.

— Irina,

Parcă nu auzise nimic; începu să vorbească rapid şi

sacadat:

— Cine e? Unde sunt?... Unde sunt?

— Eşti acasă, i-am spus. Sunt eu, Irina!

El tăcu. Părea că-şi dăduse seama.

— Irina?

— Da.

— Unde eşti?

— Aici în cameră.

— Unde eşti? repetă cu vocea tremurândă.

M-am ridicat şi, pe pipăite, m-am apropiat de el.

— Sunt aici.

I-am atins mâna întinsă şi el mi-a strâns puternic încheietura. Mâna îi tremura din nou şi era foarte fierbinte, îmi prinse ambele palme şi-şi vârî faţa în ele, şoptind mereu:

— Irina... Irina...

M-am cutremurat de spaimă. Nu ştiam ce are. Am început să-i spun incoerent că nu s-a întâmplat nimic, că totul e-n ordine, că eu sunt aici şi nu are de ce să-i fie frică. Într-adevăr, a început, încetul cu încetul, să se liniştească, însă îmi strângea în continuare mâinile, repetându-mi numele.

— Culcă-te – îi spusei.

— Sunt aici, am să rămân lângă tine... Iată...

El se culcă nelăsându-mi mina. Am început să-l mângâi, apoi am dat de fruntea lui fierbinte. Odaia se răcise, iar eu eram dezbrăcată. Nu ştiu de ce, dar am început să tremur. Mi-am învelit mai întâi picioarele goale, apoi am intrat sub plapumă şi am continuat să-l mângâi şi să-l liniştesc. El, ca un copil bolnav, repeta mereu în neştire: „Irina, Irina”, şi nu-mi dădea drumul la mina. Aşa zăceam unul lângă altul ca doi prunci speriaţi.

Mâna lui o strângea zdravăn pe a mea. Şi eu făceam acelaşi lucru. Acum nu-i mai tremura, era foarte caldă şi mare. Pentru prima oară eram culcată lângă un om atât de vânjos. Simţeam cum i se umflă pieptul. Respiră adânc

şi des. Din când în când un fior făcea să i se cutremure tot trupul şi eu simţeam cum îşi reţine răsuflarea ca să şi-l înăbuşe, apoi trăgea din nou adânc aer.

Mi-am luat mâna de pe fruntea lui, dar mi-o prinse şi o puse la loc. M-am încălzit sub plapumă şi am început să simt o tulburare ciudată. Nu-mi mai dădeam seama lângă cine mă aflu culcată, ca şi cum nu m-ar fi interesat, pur şi simplu ameţisem de căldura, de faptul că-i ţineam mâna şi-i mângâiam fruntea, că mă aflam lângă el. Am început să-i strâng cu toată puterea palma mare şi aspră. Degetele mi-au alunecat de pe frunte, pe ochi, pe nas, pe buze... Simţeam că-mi tremură mâna. Dintr-odată m-a cuprins o mare tristeţe, fără să ştiu de ce – pentru el, pentru mine, sau pentru ceva ce nu era legat de noi. Lacrimile începură să-mi curgă; zăceam culcată şi plângeam. Mă cuprindea o jale din ce în ce mai puternică, mă compătimeam de-adevăratelea, eram teribil de tulburată şi m-a apucat un tremurat. L-am îmbrăţişat şi mi-am îngropat faţa la pieptul lui, hohotind cu desperare. Am simţit cum mă ia în braţe cu putere. Îmi săltă capul şi începu să-mi sărute faţa udă, şoptindu-mi că mă iubeşte. Am început să mă liniştesc; mă cuprinse o linişte mare amestecată cu un sentiment nedefinit de fericire. Simţeam cum pieptul mi se eliberează de strania durere ce mă cuprinsese. M-am strâns lângă el, sărutându-l.

N-am închis ochii toată noaptea. Abia în zori, pe jumătate conştientă de emoţii şi osteneală, am adormit.

Nu mi-a spus nimic, doar mi-a repetat de mii de ori că mă iubeşte.

Aici voi întrerupe prima parte a povestirii Irinei; fiindcă de fapt v-am istorisit ce a fost mai important. Trebuie doar să vă spun că a doua zi Ştefan a dispărut pentru o vreme. S-au văzut din nou după multe zile. A revenit în satul acela unde ea se evacuase cu familia şi întrucât versiunea mincinoasă despre prietenia lor se transformase într-un sfânt adevăr, se simţeau puţin

stânjeniţi în faţa mamei Irinei. Au petrecut o zi minunată, plimbându-se prin păduricea din susul satului. Era în martie, zăpada se topise, strălucea un soare foarte cald şi s-au bucurat tot timpul de căldura lui şi de tinereţea lor. Atunci şi-au povestit multe lucruri. Se pare că se luase o hotărâre ca

Irina să fie atrasă în munca ilegală, pentru că Ştefan i-a vorbit mai deschis despre aceste activităţi.

Abia atunci a aflat şi ea ce anume se întâmplase în cursul zilei dinaintea primei şi celei mai importante nopţi din viaţa ei. Pe scurt, Ştefan împuşcase atunci doi inşi. Un provocator – ca urmare a unui ordin primit, şi pentru că fusese urmărit a tras şi într-un agent civil. A sărit un gard şi şi-a pierdut revolverul. I se întâmplase să ucidă pentru prima oară, cu toate că se pregătise vreme îndelungată, în grupa sa de luptă, pentru o astfel de activitate. De aceea a apărut în faţa Irinei în starea aceea neobişnuită. Dar, după cum s-a văzut, totul, în ceea ce-i privea, s-a terminat cu bine, de fapt abia atunci a început...

CAPITOLUL XII

DUPĂ CE AŢI LUAT CUNOŞTINŢA de scrisoarea Irinei şi aţi văzut care a fost marele şi primul eveniment din viaţa ei, puteţi acum înţelege de ce pentru mine zilele petrecute la Casa de odihnă au început să capete o cu totul altă lumină. În realitate parcă aş fi trăit într-o altfel de lume, în care Casă de odihnă s-ar fi transformat în lumea Irinei, ori dânsa s-ar fi mutat printre noi. Se crease o atmosferă plăcută şi reconfortantă, ce contribuia la menţinerea bunului meu moral. Încercam această stare pentru prima oară, în deplin acord cu împrejurările.

Într-adevăr, simţeam o oarecare stânjeneala să apar în faţa bărbatului cu mustaţă, numit convenţional Ştefan. Nu numai din cauza discuţiei noastre stupide, după care am luat-o la fugă, ci şi pentru faptul că s-ar fi putut să audă cum plângeam, atunci când a venit să bată la uşa mea.

După ce un om termină cu plânsul se simte mai uşurat. Aşa mi s-a întâmplat şi mie şi am adormit; când m-am deşteptat am citit scrisoarea Irinei, meditând asupra multor lucruri, aşa încât nici măcar nu-mi mai aminteam de proasta mea dispoziţie din trecut, ce mi se părea acum pur şi simplu imposibilă. Priveam cu alţi ochi sărbătoarea organizată în cinstea arhitectului. Nu mă mai enerva nimic, ba dimpotrivă, mi se părea totul extrem de caraghios. Poate de aceea am început să am un sentiment de superioritate faţă de aceşti bărbaţi de „vârstă mijlocie”.

Toţi, până la unul ţineau să fie pe placul meu, o fetiţă

neînsemnată, numai pentru că eram foarte tânără şi, probabil, atrăgătoare într-o oarecare măsură. După cum se vede, nu mai aveam mult ca să încep să mă port copilăreşte. Doream într-un fel să-mi bat joc de toţi aceşti unchişori. Nu ştiam însă cum şi, de altfel, nu meritau să fac nici un efort. Mă gândesc că nu trebuie să fiu judecată prea aspru pentru faptul că-mi treceau prin minte asemenea gânduri, fiindcă, trebuie să recunoaşteţi, comparaţia era într-adevăr cu totul în dezavantajul societăţii de aici – pe de o parte întreaga poveste a Irinei, retrăită de mine, cu înflăcăratul ei Ştefan, pe de alta, Ştefan Nr. 2 şi compania.

Am întârziat intenţionat la micul dejun. Când am coborât în sala de mese era ora zece. N-am găsit pe nimeni şi nu mi se lăsase nici un fel de gustare. Era clar că, în ceea ce mă priveşte, administratorul se hotărâse să aplice, cu stricteţe, normele de ordine interioară. Eu însă, bănuitoare, m-am gândit că el e supărat pe mine pentru ieşirea din seara precedentă, în care după cum ştiţi, încercasem din toate puterile să am o comportare plăcută şi decentă.

Nu-mi era deloc foame, de asta şi întârziasem, însă m-am simţit jignită şi ocolită. Asta înseamnă într-adevăr să n-ai caracter.

M-am decis să mă duc să mă plimb pe munte. În afara zgomotelor de la bucătărie nu există alt indiciu de viaţă la Casa de odihnă. S-ar putea că domnii să se odihnească după petrecerea din ajun, ori au alte ocupaţii, necunoscute mie.

În organizarea evadării mele de acasă scăpasem un singur lucru: nu-mi luasem încălţăminte potrivită. Dar şi aceasta pe care o aveam era potrivită, dacă m-aş fi hotărât s-o jertfesc pe altarul turismului bulgăresc.

Am ieşit pe pajiştea luminată de soare din faţa Casei. Din pădure adia o răcoare tulbure, iar sus, muntele, deşi strălucea în soare, părea tare singuratic şi mohorât.

Trebuia să-mi ţin singură tovărăşie, ceea ce pentru dimineaţa aceea îmi era prea suficient.

Pe pajişte nu se găsea nici măcar un locşor fără iarbă ca să-mi pot trasa cu creta pătratele pentru jocul de dame. M-am uitat în jurul meu complet dezamăgită. Atunci îmi trecu prin cap o idee foarte ciudată. M-am hotărât să-l invit la plimbare pe Ştefan Nr. 2. E dificil de explicat această dorinţă, dar, se pare că atunci când nu termini o discuţie cu cineva, ai simţământul că au mai rămas de rezolvat nişte socoteli.

I-am bătut la uşă. Dinăuntru îmi răspunse imediat un glas bărbătesc. Am vârât capul pe uşă, zâmbind prietenos: Ştefan stătea în faţa unei maşini de scris cu un aer distrat.

— Vă invit la o plimbare – îi zisei – dacă doriţi.

Un om nu se poate să nu se simtă mişcat la o asemenea invitaţie. Ştefan, însă, a luat-o ca pe lucrul cel mai firesc şi a consimţit imediat.

După puţin timp mă conducea pe o cărăruie dreaptă, direct către piscul muntelui. Se prefăcea că n-aude cum gâfâiam. Inima îmi bătea ca un clopot şi ceea ce era foarte ciudat, e faptul că aceste lovituri se transformau în nişte cercuri colorate care, unul după altul, îmi jucau în faţa ochilor.

Ne-am oprit în faţa unor stânci şi ne-am ascuns după ele, fiindcă începuse să sufle vântul.

— Aici, la înălţime, totdeauna bate aşa, trebuie să vă păziţi de răceală, pentru că sunteţi foarte delicată – zise Ştefan.

Vorbise didactic şi remarcă despre constituţia mea firavă a sunat deosebit de părinteşte. Nu i-am răspuns nimic. M-a cuprins din nou curiozitatea şi m-am decis să-l las să vorbească ce vrea iar eu să tac. Privindu-l, nu m-am putut abţine să nu-i spun:

— Astăzi mustăţile se poartă împreună cu barbă.

El mă privi îngândurat şi-mi răspunse foarte serios:

— Se pare că aveţi dreptate... Sau îmi voi lăsa barbă, sau le voi râde. Am să mă hotărăsc chiar azi.

Bineînţeles că se prefăcea şi îşi bătea joc de mine. M-am hotărât să nu-i dau atenţie.

După asta am continuat urcuşul.

— Cel mai bun lucru e să vă iau de mână, altfel va fi greu – îmi propuse el. Cărăruia devine din ce în ce mai abruptă.

Am consimţit imediat.

Urcam într-adevăr foarte uşor şi rapid cu minimum de efort. Tovarăşul meu era destul de puternic, ori poate eu eram tare uşoară cu cele patruzeci şi opt de kilograme ale mele. Oricum, am ajuns aproape de vârf.

— Încă puţin şi vom vedea Sofia – îmi spuse Ştefan.

— Nu ţin deloc – răspunsei imediat.

Mă privi mirat, apoi replică:

— Ei, atunci bine că nu se prea vede. Desigur, sus e ceaţă.

Aşa şi era. Scumpa capitală zăcea sub o cuvertură cenuşie, murdară şi era foarte interesant cum ici, colo, se zăreau unele clădiri ca nişte fantome albe.

Şedeam unul lângă altul şi neavând unde ne adăposti, vântul ne sufla cu putere. Mă acoperi cu haina sa, iar eu m-am strâns lingă dânsul. Cu acest om ceremonialurile erau de prisos.

— Dumneavoastră aveţi, desigur, motive deosebite să nu iubiţi Sofia, aşa-i?

— Nu... dar nimănui nu-i place să trăiască numai într-un singur loc... Depinde ce anume te atrage sau te respinge. Eu nu m-am gândit la una ca asta, dar, mai precis spus, o asemenea viaţă e plicticoasă...

A, dacă mi s-ar întâmpla ceva deosebit de plăcut în acest oraş, s-ar putea să-mi devină drag...

— Aşadar, păstraţi un raport cu totul raţional.

— Nu... Acum l-am inventat.

Am încetat să mai vorbim. Ne-am uitat unul la altul şi

ne-am zâmbit.

— Care e cea de-a treia cauză? mă întrebă el.

N-am înţeles ce voia să spună.

— Ce cauză?

— A treia... Nu vă amintiţi finalul conversaţiei de aseară? Înainte de a părăsi petrecerea?

— Aha!... Acuma ştiu. Numai că dumneavoastră n-aţi fost atunci deosebit de amabil.

— E adevărat, dar am venit imediat şi m-am scuzat... Deci, care este cea de a treia cauză?

— A neruşinării mele? – l-am întrebat eu provocatoare.

Îşi acoperi capul cu mâinile în semn de căinţă adâncă.

— Bine – zisei – nu-i nimic. Să ştiţi că nu există nici o a treia cauză. Pur şi simplu eram furioasă pe cei din jur.

Minţeam, bineînţeles, nu era aşa, dar cum puteam să-i explic?

— Ce vină aveau cei din jur? Oameni ca toţi oamenii.

— Dar petrecerea, banchetul?

— Nu-i nimic rău în asta.

— Ei, da, însă totul a fost organizat de administrator,

— Şi ce dacă?

— E cu totul altceva când se face în mod firesc... Dumneavoastră nu vi s-a părut caraghios? Am observat foarte bine cum zâmbeaţi pe sub mustaţă.

Începu să râdă, netezindu-şi mustăţile.

— Aveţi dreptate, a fost caraghios, dar n-am încercat nimic neplăcut. Nu ţi se întâmpla totdeauna să vezi lucruri caraghioase. Trebuia să râdeţi şi să nu vă enervaţi.

— Aşa e, dar eu n-am vreme pentru astfel de treburi.

Asta am inventat-o fără să ştiu precis ce-aş vrea să spun. Dar era adevărat; într-un caz ca cel de aseară, pe mine mă cuprindeau nervii.

Partea proastă constă în faptul că îndată ce născocesc câte o idee, mă căznesc după aceea să o explic. Ar fi mult mai diplomatic să tac din gură şi-n felul ăsta să par de două ori mai deşteaptă. El însă nu m-a întrebat de ce n-

am timp şi încotro mă grăbesc. Dar eu nu m-am lăsat şi m-am dezlănţuit.

— Pentru că oamenii se ocupă de alte treburi... mai înţelepte, mai utile, mai importante. Ce înseamnă asta? Bărbaţi în toată vârsta să-şi ofere flori şi apoi să danseze tango? Să facă pe cavalerii faţă de o puştoaică neînsemnată ca mine? În toată această demonstraţie există ceva de-a dreptul jignitor, lipsit de sens şi artificial. Dar dacă n-aş fi venit, ce v-aţi fi făcut?

După tirada asta am tăcut, iar tovarăşul meu se încruntă meditând serios şi se scărpină după ureche.

— Bine – zise el în cele din urmă.

— Hai să abandonăm această discuţie... Aveţi vreun prieten?

În alte împrejurări n-aş fi răspuns la o astfel de întrebare, însă cu Ştefan era clar că orice formalism devenea inutil, iar în afară de asta eu l-am invitat la plimbare şi în general – mă găseam pe o poziţie mai slabă. De aceea trebuia să continui conversaţia în condiţiile care-mi erau propuse. Numai că şi eu la rândul meu puteam impune condiţii.

— Am – răspunsei – chiar doi.

— Eh, cum se poate?

— Foarte simplu, nu ştiu unul de altul.

— Şi nu vă deranjează?

— Există un aspect neplăcut deoarece trebuie să-mi împart timpul.

— Eu nu mă referam la asta... Altfel spus, nu vă deranjează?

L-am privit mirată.

— Nu. E chiar foarte plăcut. Nu te plictiseşti. Cu unul, să zicem, merg la cinema de la şase la opt, apoi îi spun la revedere, motivând că trebuie să mă duc acasă. Şi după ăsta încep viaţa de noapte cu celălalt.

— Ce înseamnă viaţă de noapte?

— Localuri şi alte alea... Mergem în vizite. Dansuri,

băutură şi... dragoste.

M-a privit cu neîncredere şi abia în momentul acela înţelese că-mi băteam joc de el.

— Scorniţi, nu-i aşa?

Am dat din cap cu politeţe.

— Dar dacă v-aş ruga să vorbiţi serios?

— De ce credeţi că e necesar?

— Bine, cum doriţi.

Am stat şi m-am gândit.

— Bine – zisei – putem discuta serios... Am să vă răspund... Am un prieten... Partea interesantă este că se numeşte tot Ştefan.

L-am privit. Ascultă destul de interesat.

— Numai că mă văd cu el foarte rar... Are o profesie deosebită... călătoreşte mult... Ghiciţi ce meserie are? E radiotelegrafist pe un avion de pasageri. Îşi riscă mereu viaţa. De aceea şi eu sunt mereu foarte agitată. Trăiesc într-o mare tensiune, în aşteptarea vreunei ştiri proaste. Dacă sună noaptea telefonul, totdeauna tresar, gândindu-mă că o să mi se comunice despre o catastrofă aeriană. Trebuie să vă spun că e într-adevăr groaznic să fi prietenă cu un astfel de om.

— Dar şi romantic în acelaşi timp – îmi zise el.

— Asta e adevărat... Ştiţi, când mă gândesc, îmi dau seama că-n realitate m-am îndrăgostit de el, dacă se poate spune aşa, tocmai pentru că e radiotelegrafist pe un turboreactor. Într-adevăr, există ceva romantic în meseria lui şi se pare că tocmai asta m-a influenţat... Altfel, nu este prea vorbăreţ; e o fire închisă, are obrajii supţi, tace mult, dar are ceva fascinant în înfăţişare şi în ţinută. Ne vedem foarte rar. Aşa ne-am înţeles – că numai el să-mi dea de veste când doreşte. Nu-i prea plăcut, dar prezintă anumite avantaje. Mă simt foarte liberă în raporturile cu ceilalţi tineri care-mi sunt amici. Ei ştiu că am pe cineva, un fel de logodnic, deşi nu-l cunosc şi de aceea îmi dau pace. Nu există nimic mai frumos ca faptul

de a fi camaradă cu băieţii fără vreo obligaţie de altă natură. Dacă n-ar fi existat acest Ştefan, ar fi părut cu totul anormal ca nimeni din grupul nostru să nu-mi fie intim, mai precis, iubit. Aşa însă… totul e-n ordine. Eu mă întâlnesc din timp în timp cu radiotelegrafistul meu şi toţi ştiu acest lucru şi se comportă cu mine ca faţă de o adevărată şi cea mai bună prietenă. Atât şi nimic mai mult. I-am şi prevenit că n-am să le fac niciodată cunoştinţă cu el. Asta e treaba mea.

— Într-adevăr, raporturile cu radiotelegrafistul dumneavoastră sunt puţin ciudate, dacă nici el nu se interesează de tovarăşii pe care-i aveţi.

— E adevărat ce spuneţi – i-am răspuns eu mustăciosului. Radiotelegrafistul meu este oarecum ciudat. Dar ce-i de făcut? Nu poţi alege cu cine să porneşti la drum. După cum cade. Doar ştiţi că în asemenea cazuri parcă orbeşti. De altfel există şi altceva… Te obişnuieşti cu un om… Înţelegeţi la ce mă refer. Te obişnuieşti şi nu poţi să-ţi închipui că ai putea fi şi cu altcineva la fel… De aceea oamenii îşi sunt fideli… S-au obişnuit unul cu altul şi nu sunt în stare să mai schimbe… Asta e!

M-am uitat la interlocutorul meu. Privea fix în faţa lui, cu o înfăţişare oarecum perplexă, spre capitala învăluită în ceaţă.

Trebuie să vă informez că să nu se ivească vreo încurcătură că povestea cu radiotelegrafistul meu este mult mai complicată decât i-am povestit-o mustăciosului. De fapt, el nu avea până astăzi un nume precis, nu în sensul că grupul nostru nu ştia despre el, ba cunoşteau totul foarte bine şi amănunţit. Toată treaba este că acest om nu există, mai precis nu e vorba de nimeni. Asta este un mic secret al meu. Toţi ceilalţi ştiu versiunea normală, adică radiotelegrafistul lucrează la „Balkan” şi e logodnicul meu. L-am inventat ca să-mi asigur toate avantajele pe care i le-am înşirat mustăciosului.

Închipuiţi-vă ce jalnic este să te apropii de vreun băiat, doar aşa ca să ai şi tu pe cineva. Ar putea să-ţi otrăvească viaţa. Ei, tocmai de aceea l-am creat pe radiotelegrafistul meu.

Doar că l-am botezat Ştefan, exact în clipa în care stăteam pe vârful muntelui sub sacoul mustăciosului şi priveam oraşul ce-şi arăta albeaţa prin ceaţă şi unde trăia grupul meu, tata, mama, radiotelegrafistul şi toţi ceilalţi... În realitate mai există un om la care mă gândesc. Am să vă şi povestesc despre el, dar constituie un episod deosebit, de aceea îl voi lăsa pentru mai târziu.

— Hai, ajunge cât v-am vorbit despre mine! – zisei. Dumneavoastră de ce nu-mi povestiţi nimic?

— Eu n-am ceva interesant. Nimic în genul radiotelegrafistului, grupului dumneavoastră şi aşa mai departe. Dar dacă ne-am aşezat la vorbă şi ne-am pus pe mărturisiri vă declar, pe scurt, că sunt ziarist. Asta e totul.

— La ce ziar lucraţi?

— Deocamdată nu lucrez nicăieri. Umblu de colo-colo, adun câte ceva de ici, de colo şi scriu.

— Ca o albină, sau cam aşa ceva. Nu? am continuat eu.

El surâse.

— Să ştiţi că începeţi să-mi plăceţi din ce în ce mai mult, cu maliţiozitatea dumneavoastră.

— Păi ce să fac dacă nu mă pot stăpâni? Dar aşa-i că nu e rău spus?

— Nu. Întocmai ca o mică albină. După asta scot ci te un fagure de miere pentru folosul tuturor.

— Dar e gustoasă? – l-am întrebat cu impertinenţă.

— Cum să vă spun... Când o produc îmi pare bună.

Chiar îmi ling buzele.

Dacă ar trebui să explic ce gândesc eu despre ziarişti, mi-ar veni foarte greu. Nu-mi este clară defel această profesie. Trebuie să scrii despre diferite lucruri, bine, dar dacă nu-ţi face plăcere să scrii despre subiectul propus, dacă nu-l simţi suficient de aproape, ori ce-i mai

important, dacă nu ai nimic nou de spus, vreo idee proprie sau ceva asemănător, atunci care-i folosul? Poate că trebuie să ai calitatea de a te emoţiona uşor, încât orice ai scrie să ţi se pară interesant şi să faci în aşa fel ca şi cititorilor să le pară aidoma. E o poveste tare complicată. Tocmai asta m-am căznit să-i explic lui Ştefan.,

— Iar eu, înţeleg şi mai puţin această profesie – îmi spuse el.

Glumea, dar nu destul de reuşit. Era clar că nu voia să vorbească despre el însuşi. Pe mine mă îndeamnă veşnic o teribilă curiozitate şi dacă l-am invitat în excursie, a fost pentru că voiam să-mi dau seama ce fel de pasăre este. Dacă s-ar fi pus problema ca eu să-i povestesc despre mine, puteam să-i inventez tot felul de poveşti, la nesfârşit. Dar ce folos aveam din asta? Nici unul!

— Bine – zisei – de vreme ce nu vreţi să-mi povestiţi nimic, hai să o luăm din loc că am degerat de-a binelea. Şi m-am smuls de sub aripa lui părintească. Am simţit vintul bătându-mă. Poate că aceeaşi suflare se abătuse şi peste oraş; un colţ al câmpiei se mai limpezi şi începură să apară noile cartiere din partea stângă, ce se construiesc acum. Studenţii de la arhitectură, dacă ar voi să vadă cum se înalţă oraşele, ar trebui să vină sus, pa munte şi să privească. De aici li s-ar putea explica că este bine făcut, ce s-a greşit şi de ce.

În general, totul ar trebui să se desfăşoare ca un Joc de cuburi.

Am coborât de două ori mai repede decât am urcat.

Se pare că se făcuse ora prânzului, căci i-am găsit pe ceilalţi adunaţi în jurul mesei comune. Îşi sorbeau supa. Îndată ce-am intrat se aşternu o tăcere deplină. Totuşi ne-au salutat foarte atenţi, chiar se căzniră să-mi zâmbească. Arhitectul Stanimirov era cu ochii umflaţi, obrajii şi buzele parcă îi erau stropite cu sirop violet. Băuse zdravăn toată noaptea în cinstea. Împlinirii celor

patruzeci de ani de viaţă. Manasiev avea aspectul unui om bolnav; era palid şi mai ales pe creştetul său pleşuv. Numai tăcutul Petăr se păstra proaspăt ca o piersică.

Se pare că el era în acelaşi timp abstinent, vegetarian, misogin, tăcut ca o muscă şi prevăzător. Administratorul lipsea. De fapt nici nu obişnuia să prânzească cu vilegiaturiştii, dar oricum, nu se arătă deloc în decursul mesei.

Se pare că după noaptea din ajun îşi ieşise cu totul din formă.

— Am fost în excursie – le zise Ştefan.

— Am ajuns până-n vârf şi am privit Sofia.

— Ferice de voi – rosti arhitectul pe un ton inexpresiv.

— Şi am discutat lucruri foarte interesante – completai eu cu naivitate.

— Pot să-mi închipui – zise Stanimirov la fel de indiferent.

— Păcat că nu r-am luat şi pe dumneavoastră – le spusei eu cât se poate de amabilă, privindu-i pe toţi trei.

— Ar fi fost şi mai vesel.

— Nu ne îndoim – făcu la fel de nepăsător arhitectul.

În zadar le explicam împreună cu Ştefan pe unde am fost şi ce-am făcut. Era clar că grupul îşi formase o părere proprie în legătură cu excursia noastră şi nici cu tunul nu mai putea fi clintită. Faptul acesta, bineînţeles, nu mă afecta ci tuşi de puţin, însă vi l-am expus dumneavoastră ca să vă daţi seama de atmosfera ce domnea acolo.

Eu mănânc foarte repede, aşa că am terminat prima. Le-am spus la revedere şi m-am retras în camera mea.

Este poate interesant faptul că omul se obişnuieşte cu orice fel de noi împrejurări. Cel puţin cu mine aşa se întâmpla. După ce am ajuns la mine în odaie, m-am simţit dintr-odată admirabil, de parcă mi se pogorâse în suflet o linişte deplină. Se pare că este suficient să dormi într-o cameră, să visezi ceva, ori să-ţi vină în minte vreo amintire, pentru ca încăperea să se transforme în vizuina

ta intimă, un fel de refugiu care te desparte cu totul de cealaltă lume. Aici poţi să te gândeşti şi să-ţi aminteşti orice vrei. Se spune că pisicile nu-şi schimbă niciodată locuinţa. Acum mă gândesc că ele nu fac acest lucru, fiindcă nu se pot despărţi de amintirile lor.

CAPITOLUL XIII

NU M-AM PUTUT OBIŞNUI UŞOR cu lungile coridoare albe şi cu mirosul continuu şi ascuţit al dezinfectantelor. În timpul nopţii, culoarele erau liniştite, goale, pe jumătate întunecate. Lumina numai câte un glob mai şi razele lui, reflectate de pereţii albi, de parchet şi uşi se transformau într-o pâclă lăptoasă în care colţurile şi nişele îşi pierdeau contururile exacte. Dar tocmai atunci spitalul îmi părea primitor şi îmi dispărea tensiunea nervoasă care mă apăsa în tot cursul zilei şi supărarea nelămurită că mi-am greşit cariera, că n-am nimic comun cu durerea şi suferinţa, pe care le întâlneam aici la tot pasul. Noaptea îmi plăcea să merg încet pe coridoarele albe, curăţate de cel mai mic fir de praf, iar liniştea desăvârşită şi chiar zgomotele întâmplătoare, inconştiente, care veneau din saloanele bolnavilor, tot felul de răsuflări sau gemete erau parcă dintr-o altă lume, în afara coridoarelor, în noapte, cu lumina lor lăptoasă. Liniştea era într-adevăr deznădăjduită, nesigură, pentru că noaptea, viaţa omenească este mai fragilă şi mai vulnerabilă; deseori se întâmpla să ne vină cazuri urgenţe de hemoptizii. În fond, la acest spital doar astea erau cazurile de urgenţă. Restul tuberculoşilor soseau aparent sănătoşi. Boala lor, însă evolua uneori cu totul pe neaşteptate. Îi surprindea în somn şi îi ataca atât de nimicitor, încât îi duceau ori îi aduceau aşa de înspăimântaţi nu atât de boala în sine, cât de o teamă, de o încordare care le paralizau conştiinţa.

În stagiul cursantelor Şcolii de surori medicale se

includea şi garda de noapte. Se bizuiau puţin pe noi, fiindcă înainte de toate trebuiau să ne înveţe meseria. Şi să căpătăm sânge rece. În cursul zilei făceam injecţii intramusculare, subcutanate, intravenoase, scriam prescripţiile medicilor la vizită şi asistam la executarea pneumotoraxelor. Noaptea trebuia să rămânem şi să ne dovedim vitejia, pentru că atunci noi, surorile, eram nevoite să ne descurcăm în faţa asalturilor neaşteptate şi crude ale bolii.

Pe acest băiat (hai să-l numim Ştefan) l-au adus pe la ora două noaptea. Salvarea claxona de departe şi în timp ce mă gândeam dacă e pentru noi, sau pentru spitalul vecin, i-am auzit frânele scrâşnind foarte aproape. Portarul sună la camera surorilor şi împreună cu colega mea de serviciu am dat fuga jos. Doi sanitari înalţi, cu feţe inexpresive, introduseră brancarda, lăsând-o destul de neatent, pe duşumea. Băiatul zăcea cu o batistă plină de sânge în mâini; era în pijama şi pe ea înfloriseră de asemenea câteva pete roşii. Groaza, prea bine cunoscută mie, pe care de atâtea ori am întâlnit-o se citea în ochii lui. Medicul de la Salvare ne-a comunicat că i-a făcut un calciu ca să-i oprească hemoragia. După asta a plecat.

În timp ce-l urcam în ascensor, sângele se porni din nou. Băiatul începu să se sufoce, iar pieptul să-i horcăie. Batista se înroşi toată. Medicul de gardă ne-a ordonat să-i facem calciu intravenos, chiar înainte de a-l muta de pe targă în pat.

I-am suflecat mâneca de la braţul drept, l-am strâns deasupra cotului cu un garou în timp ce sora pregătea injecţia. Băiatul avea pielea oacheşă şi delicată că de fată. Vasele albastre ale venelor abia se desenau, oricât le-aş fi strâns şi apăsat, rămâneau aproape invizibile.

Există oameni cu asemenea vene şi ei reprezintă un adevărat chin pentru surori. Situaţia se complică şi mai mult atunci când pacientul se află într-o stare nervoasă. În timp ce-i atingeam pielea, i-am simţit pulsul crescut

vertiginos. Mâna îi tresălta, din cauză că el se străduia din toate fibrele sale musculare să-şi înăbuşe tuşea care îi apăsa pieptul.

Sora era o femeie tânără, măruntă şi nervoasă; avea ochii roşii de oboseală. Mai lucrasem cu ea, dar pentru prima oară o vedeam în această stare. Tensiunea bolnavului i se transmisese şi ei. Când i-a băgat acul sub piele, i-am simţit nesiguranţa în mişcări. Începu să-i caute venă şi nu reuşea să dea de ea; se vedea cum firul albastru aluneca mereu. Vârful acului căuta calea spre el, dar simţeam cu toată fiinţa mea că se mişcă orbeşte şi că nu va reuşi. Faţa surorii se congestionă. Închise ochii pentru o clipă, apoi cu o mişcare bruscă scoase acul şi se întoarse către mine. Îmi zise încet:

— Mâna cealaltă.

Băiatul n-a mai putut rezista şi tuşea îl zgudui. I-am dat o bucată mare de lignin. Începu să se-nroşească rapid. După asta i-am suflecat mâneca de la celălalt braţ, i l-am strâns din nou, până au apărut venele. Şi din nou acul începu să-şi facă drum pe sub pielea brună. Eram sigură că nici de data asta sora nu-i va găsi vina. Se mai întâmpla chiar şi celor mai bune surori. Depinde de starea în care se află. Femeia închise din nou ochii. Îşi strânse buzele şi bărbia începu să-i tremure. Atunci m-a cuprins o dorinţă puternică de a-i face eu injecţia. Simţeam în mine o tensiune şi o siguranţă inspirate de ceva.

— Daţi-mi mie! i-am zis.

Nu putea să mă refuze. I-am luat seringa dintre degete, fără să scot acul. Acum era în mâna mea, caldă şi vie. Am vârât vârful acului foarte uşor, apoi l-am retras, căutând o poziţie nouă. Simţeam vârful ca făcând parte din mine. Am atins vena; am intrat încetişor în ea. Am simţit o împotrivire slabă, apoi acul a pătruns uşor. Am tras puţin pistonul. Şuvoiul roşu-întunecat s-a amestecat cu soluţia incoloră şi s-a transformat într-o învolburare roşie, apoi într-o ceaţă roz. Am apăsat încet şi calciul a trecut în

sângele băiatului. Când am isprăvit şi am scos acul, parcă aveam furnici în degete.

Soră îmi mulţumi cu glas stins. După un minut hemoragia încetă şi bolnavul se linişti. Nu mai horcăia, plămânii se curăţaseră.

L-am aşezat în pat. Avea temperatură. Pulsul îi era foarte accelerat. Probabil o pneumonie i-a declanşat rapid tuberculoza. L-am îndopat cu medicamente. Nu ştiam că acest coşmar va continua încă multă vreme.

Sângele îl năpădi de trei ori în noaptea aceea. Ne puteam oare încrede numai în injecţii şi în norocul băiatului? Fusese atins un mare vas sanguin. Aveam experienţă şi ştiam că dacă vom opri sângele, totul avea să treacă fără complicaţii, iar mai departe medicamentele urmau să-şi facă efectul. Dacă sângele nu se oprea, cine ştie ce se va întâmpla…

Treptat, treptat faţa bolnavului se făcea tot mai palidă. Acum nu pot să-mi amintesc exact cum arăta el în noaptea aceea. Am observat că oamenii grav bolnavi îşi schimbă înfăţişarea. Băiatului îi rămăseseră numai ochii mari, negri, arzători şi-n ei nu era nimic altceva decât frica. O frică lipsită de panică, un fel de uriaşă tensiune sufletească, o dorinţă supraomenească de a rezista, lira foarte tânăr şi plin de putere. Acestora le este ceva mai greu, însă rămân în viaţă. Bineînţeles, dacă au şi puţin noroc.

Spre dimineaţă sora s-a dus să se culce. Am rămas singură lângă patul lui. Observasem ceva ciudat: când îi puneam mâna pe frunte, se liniştea treptat, se calma, tensiunea îi părăsea. Cum îi luăm mina, deschidea ochii şi mă privea. Eu zâmbeam, clătinam din cap dojenitor, ca unui copil mic, şi-i puneam din nou mâna pe frunte. Atunci simţeam un lucru deosebit, care niciodată nu mi s-a mai repetat – că pot să-l liniştesc. Ţineam mâna pe fruntea lui, aproape moartă de oboseală, cuprinsă numai de o singură dorinţă: ca în cele din urmă el să se calmeze.

Ceva din mine se scurgea, prin mina mea răcoroasă, asupra frunţii sale fierbinţi.

Asta era. Acţionam ca un calmant şi când un om adoptă o poziţie faţă de alt om, n-o mai poate schimba, orice s-ar întâmpla. Dacă aş fi ştiut atunci, m-aş fi gândit ceva mai mult la toate acestea...

A treia hemoptizie s-a declanşat dimineaţa, când veniseră toţi medicii. S-au adunat să ia o hotărâre.

Garda mea de noapte se terminase şi am plecat. M-am prezentat la serviciu abia în ziua următoare. Iată pe scurt ce se întâmplase în acest timp: hemoptiziile au urmat, una după alta, până seara. Atunci s-au decis să-i facă un pneumotorax, adică să-i introducă aer între pleură şi plămân. Plămânul se restrânge şi rana se vindecă. Dar în cazul unei hemoptizii operaţia devine foarte periculoasă, pentru că, fără să ne lansăm în amănunte, aerul poate să întindă vreun aderent şi rana să se deschidă mai tare. Atunci nu mai există nici o scăpare.

Cu consimţământul părinţilor au încercat acest ultim mijloc. Băiatul a avut noroc. Sângele s-a oprit. Când am venit la serviciu, Ştefan „sărise groapă” şi, cu toată temperatura şi oboseala, m-a recunoscut foarte bine. Mi-a şoptit chiar să-i pun din nou mâna pe frunte, fiindcă aşa se simte mai uşurat. După asta, de multe ori a trebuit să repet acest gest, nu numai în sensul propriu, ci şi în cel figurat, pentru că mai târziu, s-a dovedit că era un om care deseori avea nevoie să fie liniştit. Iar eu intrasem total în rol. Nici până acum n-am ieşit din el, cu toate că am făcut unele încercări.

Atunci, în spital, îndatorirea mea n-a ţinut mult timp. Curînd temperatura i-a scăzut şi nu mai avea nici un motiv să i se răcorească fruntea înfierbântată. Apoi băiatul a început să se ridice din pat. La puţin timp a luat sfârşit şi stagiul meu şi am părăsit spitalul. Dar înainte de asta s-a întâmplat ceva interesant care merită să fie povestit.

Într-o după-amiază m-am dus la spital ca să mă pregătesc pentru ultima mea gardă de noapte. Era către ora patru, tocmai când începeau vizitele. Mi-am pus halatul alb – unora le stă foarte bine cu el, pentru că cordonul le subliniază talia şi în general accentuează unele părţi ale corpului, iar în ceea ce mă priveşte, nu sunt tocmai rău proporţională. În plus, nu-mi pusesem boneta şi astfel nu se putea bănui cam ce hram purtam pe acolo, iar dacă mi-ar fi lipsit şi halatul, n-aş fi avut nimic comun cu personalul medical. Eram într-o excelentă dispoziţie şi m-am decis să fac un scurt tur prin saloane şi coridoare. Uneori se pot observa scene interesante între bolnavi şi vizitatorii lor. Eram tare curioasă să văd cine vine la Ştefan. Sincer vorbind, pentru asta am şi venit mai devreme la serviciu în acea după-amiază.

Băiatul stătea culcat sub pătură, cu capul pe pernă, iar în faţa lui, la capătul patului era o tânără cam de vârsta mea. La început i-am zărit numai profilul – părea o fată frumoasă, cu părul lung, blond, o culoare pretenţioasă, şi-l purta pe spate. I-am zâmbit lui Ştefan şi el m-a salutat. Atunci vizitatoarea se-ntoarse şi privirile, noastre se întâlniră pentru o clipă.

A fost suficient pentru două femei. M-a măsurat din cap până-n picioare, însă nici eu nu i-am rămas datoare. Apoi, cu o mina distrată şi veselă, am ieşit fredonând pe terasă.

Seara, înainte de culcare, bolnavii au voie să se plimbe pe terasă şi în parcul spitalului. Joacă şah, se uită la televizor. Când duceam medicamentele, l-am găsit pe Ştefan sprijinit de balustrada balconului. M-am rezemat şi eu lingă dânsul. Era clar că apariţia mea i-a făcut plăcere.

— Peste două zile – i-am spus – stagiul meu se termină. Am venit să-mi iau rămas bun.

Mi s-a părut că această veste l-a întristat.

M-a privit lung, uşor tulburat, apoi a clătinat din cap cu un fel de regret foarte semnificativ.

— Nu-i nimic – l-am consolat eu – principalul e că

mergeţi spre însănătoşire, iar dacă va fi nevoie să aibă cineva grijă de dumneavoastră, am văzut că are cine…

Se-nţelege, era o neruşinare din partea mea, însă eu tind mereu să ajung la relaţii precise, mai ales când mă grăbesc.

Ştefan râse. Apoi, după ce mai întâi ezită, îmi zise:

— Vă rog foarte mult să-mi daţi adresa unde locuiţi, ori vreun număr de telefon unde vă pot găsi când ies din spital. Aş dori să vă văd…

— De ce? l-am întrebat.

Întrebarea era în acelaşi timp şi legitimă şi complet inutilă. El se posomorî din nou.

— Vă sunt tare îndatorat… Vă mulţumesc mult de tot.

— Când o să ieşiţi, veţi vedea că n-o să mai aveţi vreme să vă amintiţi de spital… N-o să aveţi timp să mă vedeţi…

— De ce să n-am?

— Pentru că i-l veţi consacra prietenei dumneavoastră.

Cam întindeam coarda şi pe lângă asta mă puneam într-o situaţie nefavorabilă. Dar eu eram grăbită. Din clipă în clipă se putea da stingerea. Răspunsul băiatului m-a bucurat. Parcă l-aş fi aşteptat.

— Cu prietena mea… Ne despărţim…

— Aşa credeţi acum – i-am spus imediat foarte convinsă. Desigur, v-au venit în minte unele fantezii.

— A, nu! Nu inventez nimic. Relaţiile noastre s-au clarificat.

— Desigur, i-aţi spus că acum, când sunteţi bolnav de… această boală grea, o eliberaţi de orice obligaţie faţă de dumneavoastră… Nu-i aşa?

El surâse.

— Numai că – am continuat – boala asta nu-i deloc atât de periculoasă pe cât vă închipuiţi. După câteva luni o să şi uitaţi de ea.

Îmi răspunse îngândurat:

— Chiar de-ar fi aşa, boala tot boală rămâne. Dar nu

asta e problema, ci cu totul altceva... Fata asta... trebuie să se mărite. Pur şi simplu n-are altă ieşire. Iar eu, poftim, trebuie să mă învârt prin spitale... voi pierde un an de studii şi dânsa e într-o situaţie critică... Trebuie să se mărite, altă soluţie nu-i.

— Asta va comunicat astăzi? am întrebat eu cu emoţie în glas.

— Bineînţeles că nu!... Era un lucru ştiut dinainte de noi doi. Se află într-o situaţie foarte dificilă.

— De ce – întrebai – n-are bani, moare de foame? Nu face impresia a fi săracă.

— Nu acestea sunt motivele. Este o poveste complicată. O chestiune de-a ei personală. Cum să vă explic? Pur şi simplu trebuie să se mărite.

— Uite ce e – am început eu foarte înţeleaptă – totuşi există ceva care se numeşte sentiment. Dacă îl are, atunci ea trebuie să vă aştepte orice s-ar întâmpla.

El mă privi şi suspină.

— Sentimentele sunt sentimente. Pot să existe sau nu... Cine poate fi sigur de sentimentele altuia... când nu şi le cunoaşte pe ale sale? Dumneavoastră nu ştiţi, oare, că au trecut timpurile acelea vechi?

— Care?

— Ale sentimentelor.

— Prostii, cum au trecut? N-au trecut şi nu vor trece niciodată. Eu cunosc o femeie care aşteaptă un om de o viaţă... Am impresia că dacă aş fi în împrejurări asemănătoare şi eu aş proceda la fel. Cu toate că nu sunt de pe timpurile acelea.

Mă referem la Irina şi bineînţeles exageram anumite lucruri. Dar oricum, ea nu s-a mai măritat şi cu toate că nu e de aceeaşi părere cu mine, eu tot mă gândesc mereu că la baza vieţii ei perturbate stă povestea aceea cu Ştefan...

— Vi se pare doar – zise băiatul. În realitate, eu sunt gata să mă însor imediat cu Irina... ştiţi, aşa se numeşte

fata, numai că ea nu va fi de acord. O cunosc foarte bine.

De aceea vă spun că ne vom despărţi.

— Va să zică totul e limpede... O dată ce nu vă iubeşte, poate să facă ce vrea.

— Nici asta nu este exact. Doar v-am spus că sentimentele sunt ceva cu totul neclar. Pot exista. Şi atunci ea trebuie să aleagă. Este datoare să facă acest lucru în interesul ei. Cineva trebuie să-i asigure o viaţă stabilă. Un om care să aibă posibilităţi. Eu, deocamdată sunt în afara jocului, de aceea nu se va căsători cu mine.

— De ce nu încercaţi? Propuneţi-i. Poate va accepta... Deşi eu, că personal medical, trebuie să vă previn că în momentul de faţă, pentru dumneavoastră, însurătoarea este contraindicată.

— Fiţi liniştită... că personal medical. Fata nu va accepta. Dar aveţi dreptate, trebuie să mă însănătoşesc.

Aşa am să şi fac...

După cum vedeţi, povestea era cu totul încurcată. Ca şi cum te-ar mânca spinarea, dar în acelaşi timp te şi doare.

Aproape că băiatul ăsta nu ştia precis ce vrea. Sau îşi juca sieşi vreun rol de cavaler. Cei bolnavi de plămâni au astfel de fantezii stranii. Probabil că nu inventa din pricina mea.

— O să-mi daţi numărul de telefon? mă întrebă.

Am consimţit şi i l-am notat pe un pacheţel cu medicamente pe care i-l adusesem.

Apoi am tăcut amândoi, rezemaţi de balustradă. Se făcuse aproape întuneric, trebuie să fi fost ora zece. Din clipă-n clipă trebuia să sune stingerea. Jos, se vedeau umbrele bolnavilor. Printre copaci se prefirau umbrele neclare ale perechilor. Spitalul avea o secţie pentru femei şi una pentru bărbaţi şi la ceas de seară se legau prietenii. Surorile le priveau cu gelozie, dar nu puteau să le împiedice.

Numai că situaţia mea cu Ştefan era în afara regulamentului: nu aveam dreptul să întreţin asemenea

discuţii cu un bolnav, dar colega mea de gardă era aceeaşi soră din noaptea internării băiatului la noi, în spital. De atunci se împrieteniseră bine. Chiar dacă m-ar fi văzut, şi-ar fi ţinut gura. După cum vedeţi, cu toate că nu exista nimic deosebit în conversaţia noastră, eu tot mă simţeam vinovată, ceea ce denotă că n-am declanşat-o numai din pură curiozitate sau dintr-un interes profesional, ci din cu totul alte motive.

CAPITOLUL XIV

O LUNĂ MAI TÂRZIU, PE LA MIJ-locul lui iulie, mi-a telefonat Ştefan. I se dăduse drumul pentru o după-amiază de la spital, iar seara la ora opt trebuia să fie înapoi în camera sa. Mai avea timp un ceas şi jumătate, dar el voia să mă vadă, chiar şi pentru puţin, fiindcă ţinea să se sfătuiască cu mine într-o problemă importanţă.

Grupul nostru se adună la localul „Balkan" pe la opt şi jumătate. Trebuia să discutăm amănunte legate de vacanţa de vară la Sozopol. Un tip oarecare trebuia să aducă nişte costume de baie pentru fete, la preţuri mici. Aveam deci timp şi am acceptat întâlnirea.

Pe bulevardul Vitoşa se află o cofetărie numită „Roză". Este mică, cu trei, patru mese şi cam tot atâtea separeuri. În general, un staul foarte plăcut pentru mieluşei. În drum spre cofetărie mă miram ce anume avea Ştefan dă discutat cu mine. Probabil ceva în legătură cu viitoarea sa căsătorie cu Irina. Bineînţeles că am să-i dau sfaturile cele mai bune şi mai dezinteresate...

Ştefan era înăuntru, într-un separeu lateral, încât abia l-am observat. Înainte de toate, ne-am cercetat din ochi reciproc. Se mai împlinise la faţă, dar mai avea încă în înfăţişarea lui ceva bolnăvicios; poate pentru că tocmai acum, pe înserate, tuberculoşilor le creşte temperatura. De aceea, ochii îi străluceau ca şi cum ar fi băut un coniac până să vin eu. Acum părea mai bărbat decât mi-l aminteam din spital, însă pierduse ceva din delicateţea trăsăturilor şi faptul acesta mi-a produs o uşoară

dezamăgire. Probabil că nu ştiţi că bolnavii de tuberculoză devin mai frumoşi decât sunt în realitate şi bineînţeles, când se vindecă şi se împlinesc pierd mult din farmecul lor. I-am spus lui Ştefan:

— E bine c-aţi început să... câştigaţi în greutate, dar ascultaţi-mi sfatul şi nu exageraţi. În realitate, nu vă înzdrăveniţi prin îngrăşare. Un om se poate vindeca şi fără să se îngraşe... Noroc că dumneavoastră sunteţi departe de acest pericol.

— Îmi faceţi observaţii în calitate de cadru medical? Nu din această cauză v-am rugat să ne întâlnim...

— Bine – am răspuns. V-am spus ce-aveam de spus, de-acum încolo putem discuta tot ce doriţi.

După cum se vede, cum am venit, i-am şi declarat că sunt gata „să-i pun mâna pe frunte”, gest absolut inutil. Dar se pare că omul este direct influenţat de meseria sa. Iată de ce niciodată şi cu nimeni nu discut pe teme medicale. Ne-am comandat coniac şi cafea.

— Ce mai face Irina?

Nu mi-a răspuns imediat.

— În general, bine... Toată după-amiaza am fost împreună.

Eu am făcut un semn din cap. Ia te uită, mă gândeam, a fost cu ea, acum e cu mine! De ce oare?

Dădu dintr-odată pe gât coniacul. Vedeam că vrea să vorbească, dar nu ştia cum să înceapă.

— Avea o întâlnire la ora şase – îmi zise cu o indiferenţă artificială.

Aha, va să zică, de aceea i-a mai rămas timp să-mi telefoneze, fiindcă l-a lăsat singur. Iată ce înseamnă un: om sincer! Putea să-mi ascundă acest amănunt. Chiar mi-a fost necaz. Voiam să-i spun că în afara spitalului nu mai sunt soră. Dar am tăcut. Dintr-odată m-a cuprins un fel de moleşeală. Nu doream altceva decât să tac.

— Ştiţi – începu el nesigur – am stat de vorbă trei ore în şir, fără să ajungem la nici o concluzie.

Mă privi. Poate aştepta vreo întrebare.

Scoase un pachet de ţigări şi-mi oferi una. Trebuia să-i spun că nu e bine să fumeze, dar am tăcut. Ne-am aprins câte una.

— I-am propus să ne căsătorim. Încă de atunci, dar m-a refuzat. Are un candidat – un inginer de treizeci şi doi de ani. Au hotărât să se căsătorească prin septembrie.

Pentru ce-mi făcea aceste mărturisiri? Nu mă interesau şi totuşi ascultam răbdătoare.

— Nu are nici o posibilitate să aştepte, iar eu ies din spital tocmai în septembrie şi vă puteţi închipui că n-am să mă duc din spital direct la însurătoare. Care femeie m-ar lua aşa? Nu vreau să se mărite cu inginerul, însă n-o pot împiedica.

— De ce?

— Ea n-are nimic comun cu acest om! Se va duce după el fiindcă n-are încotro.

— Uite ce e – n-am mai putut răbda în cele din urmă – dacă vreţi să-mi spuneţi ghicitori, n-am nimic împotrivă. Credeam însă că m-aţi chemat pentru un sfat. Atunci spuneţi-mi de ce e musai să se mărite?

Dintr-odată îmi spuse totul pe nerăsuflate, repede, fără să mă privească, de parcă s-ar fi temut să nu se răzgândească.

— Pentru că va avea un copil.

Sincer vorbind, atunci mi-a venit să izbucnesc în râs. Cine se mai căsătoreşte acum, de teama că va avea un copil? Poate scăpa de el; nu-i o problemă prea complicată.

— A depăşit orice termen – mă lămuri el.

— Nu părea o fată proastă – îi spusei.

— Îi era teamă... Apoi se hotărâse să facă un copil.

O idee fixă. Nimic n-o putea împiedica să dea înapoi. Ce nu i-am spus! în cele din urmă am început s-o înţeleg...

Nici nu era atât de greu. De aceea i-am propus să ne;

căsătorim. Asta a fost înainte de a mă îmbolnăvi.

— Aţi procedat foarte bine. Eraţi dator.

— Privit în general – zise el cu întârziere – fiecare om e dator să... ajute pe cineva... Formal nu eram obligat... Eu nu ştiu cu cine a făcut copilul...

— Dar poate fi şi al dumneavoastră.

— Imposibil.

Din nou mi-a venit să râd. N-am reuşit totuşi să mă stăpânesc şi m-am uitat într-o parte ca să nu-mi vadă zâmbetul.

— Dar ea, ştie al cui e?

— Normal... Numai că nu vrea să spună... De ce oare? Susţine mereu că omul acesta nu există.

— Am conceput că Fecioara Maria – îmi zice – închipuieţi că aşa s-a întâmplat... Şi eu ce să fac? Totuşi trebuie să găsesc o soluţie... Atunci i-am propus o ieşire; se putea aranja totul, dar m-am îmbolnăvit şi toată treaba s-a dus pe râpă.

Iată deci ce-am discutat, atunci, la cofetăria „Roză”.

Era foarte interesant că tocmai eu stăteam în clipa aceea în faţa lui Ştefan şi el îmi mărturisea totul. M-am gândit dacă nu cumva există în înfăţişarea mea ceva care să predispună oamenii la confidenţe, sau poate par o femeie cu multă experienţă, ori prea sigură de sine, din moment ce toată lumea îmi caută sfaturile pentru nişte situaţii de viaţă într-adevăr complicate. Era o idee greşită, fiindcă eu nu ştiam deloc ce să-i spun, mă simţeam foarte nesigură, ba chiar stingherită că mi-am asumat rolul unui om care poate ajuta pe cineva. Şi mi-a mai venit ceva în gând: că s-ar putea ca şi eu la rândul meu să ajung într-o situaţie similară, se întâmpla, şi atunci mie cine o să-mi dea sfaturi?... Doar şi Irinei i se întâmplase, se-nţelege, în cu totul alte împrejurări; atunci ea a fost nevoită să ia o hotărâre, conjunctura de moment a forţat-o să procedeze aşa cum a procedat, iar cealaltă Irina, prietena lui Ştefan, sau eu, dacă mi s-ar întâmpla, noi două putem decide

după voinţa noastră, adică în felul care ne-ar conveni mai bine...

Şi-n definitiv ce avem de hotărât? Dintr-odată prietena lui Ştefan mi-a devenit foarte simpatică, cu tot părul, ei pretenţios de blond, chiar şi cu privirea ei duşmănoasă pe care mi-o aruncase atunci, la spital.

Numai că, de ce a trebuit ca în această poveste să apară şi un oarecare inginer şi de ce fata se aruncă în braţele unui om care, după cum afirmă băiatul, a apărut la impas?

— Unde e Irina acum? l-am întrebat eu.

— Doar v-am spus... s-a dus la întâlnire cu inginerul.

— Ce fel de om este acesta?

— Nu-l cunosc... De unde să ştiu ce fel de om este?... Ar avea treizeci şi doi de ani... În general, o partidă bună. Are apartament gata, achitat...

— El ştie că va deveni tată?

— Ştie...

— Atunci, bravo lui... Şi dumneavoastră, bravo! Sunteţi nişte oameni într-adevăr moderni. Principalul este să se nască copilul, nu-i aşa? Dacă e al vostru sau nu, asta nu vă interesează. Sunteţi gata să salvaţi situaţia. Povestea e foarte emoţionantă, până la lacrimi... Iar după aceea, ei toată viaţa o să-i scoateţi ochii că aţi salvat-o... La dumneavoastră se vede că sunteţi făcut praf după această fată... V-aţi pierdut minţile. Dar tipul acela... inginerul?

— El o place mult. Şi e gata la orice sacrificiu.

— Ştiţi, mie asemenea poveşti îmi dau întotdeauna de bănuit. Cine ştie ce socoteli îşi face. Trebuie să înţelegeţi bine!

— Ce-aş putea face? Ea nu vrea să mi-l prezinte.

Dacă n-aş fi fost în spital, aş fi urmărit-o şi mi-aş fi dat seama... În general, dacă nu eram bolnav, n-ar fi existat problemele astea, chiar dacă s-ar fi ivit unele, le puteam limpezi. Există o ieşire – să părăsesc spitalul...

— Aş, prostii... Acesta ar fi mijlocul cel mai sigur de a nu vă mai vindecă niciodată. Dacă veţi rămâne cât va trebui, puteţi scăpa de spital pentru totdeauna

Ştefan căzu pe gânduri. În cele din urmă zise:

— Aşa o... Deocamdată sunt o zdreanţă şi nimic mai mult. Temperatura asta îmi distruge nervii. Deocamdată sunt capabil, cel mult, să-i fac o scenă de isterie. Nimic mai mult!

Într-adevăr, era tulburat. Mina cu ţigara îi tremura.

— Haide – zisei – să vă facă ea scene, aş înţelege, dar dumneavoastră să vă consumaţi acum, în halul ăsta, este o treabă curat muierească. Veniţi-vă în fire! După două-trei luni de zile veţi fi sănătos ca un taur.

După cum se vede, i-am pus din nou mâna mea răcoroasă şi liniştitoare pe fruntea lui înfierbântată. Băiatul se calmă. Ce să-i faci – un om trebuie să se menţină în rolul pe care o dată a făcut prostia să şi-l aleagă.

Mă privi. Apoi zâmbi. Foarte schimonosit, dar totuşi zâmbi. De altfel, un om nu putea să zâmbească altcumva în povestea asta care se încurcase rău. Aici nu mai încăpea vorbă de umor. Altfel ar fi stat treaba în cazul când băiatul ar fi fost sănătos; dacă boala nu l-ar fi atins la plămâni.

Atunci, într-o bună zi, ar fi putut să-nţeleagă că nu e chiar atât de îndrăgostit şi drumurile lor să se încrucişeze – al ei cu inginerul cu apartament, al lui pentru salvarea propriei sale vieţi. Însă el e bolnav, iar bolnavii ăştia, după cum am mai spus, sunt extrem de suciţi, trăiesc cu fanteziile lor, îşi imaginează tot felul de lucruri, zăcând ceasuri întregi singuri, cu gândurile şi cu amintirile lor. Ce fel de întâmplări îi leagă de fata asta? E clar că deocamdată el are convingerea de fier că ea este şi-i va fi toată viaţa singură lui dragoste şi nimeni nu poate să-l convingă de contrariu. De altfel s-ar putea să fie aşa, să rămână unica lui dragoste...

— Câţi ani are Irina? îl întrebai.

El mă privi în aşa fel, ca şi cum mi-ar fi numărat anii.

— Nouăsprezece.

— Eh – zisei – şi eu tot atât. Nu e nici o diferenţă.

A fost o încercare de a-mi retrage mina de pe fruntea lui.

El mă cercetă cu atenţie, ca şi când ar fi avut altă pereche de ochi. Şi zâmbi. Sesizase, cu siguranţă, că în toată povestea exista ceva cât de cât caraghios. Am surâs şi eu.

— Dumneavoastră sunteţi altfel – zise el încet.

Trebuia neapărat să simt în clipa asta cea mai caldă mulţumire – o spusese într-adevăr foarte delicat. Dar îmi trecu prin gâtlej şi ceva amar.

— Cine ştie dacă sunt altfel... am spus şi eu tot aşa de încet.

Apoi am tăcut amândoi, fără să ne privim. Situaţia devenise puţin stânjenitoare.

— Dumneavoastră aveţi vreun prieten? mă întrebă, uitându-se fix, cu un vădit interes, în ceaşca de cafea.

Am făcut un semn din cap. Mi-a venit să râd. Apoi m-am decis să răspund:

— Am un prieten... un radiotelegrafist pe un turboreactor pentru pasageri. Numai că ne vedem rareori...

Şi i-am povestit toată istoria cu pretinsul meu logodnic, care vă este de-acum cunoscută.

Cine ştie de ce, abia atunci am simţit că toate basmele pe care le îndrugasem erau fără sens, l-am istorisit totul cu lehamite şi tristeţe în glas.

— E frumos – se încălzi el. Mie mi se pare că acestor oameni, în general aviatorilor şi tuturor celor care zboară ca profesionişti... chiar şi stewardeselor – tuturora, trebuie să li se acorde încredere deplină. Ei sunt oameni adevăraţi...

Am fost de acord cu el. Într-adevăr, aşa este. Cu

siguranţă că de aceea mi-am ales un radiotelegrafist. Pentru ce altceva?

De fapt nici nu cunosc un astfel de om. Numai o colegă de-a mea a devenit stewardesă. Era o fată tare dulce şi destul de inteligentă. Dar n-am mai văzut-o demult şi ce fel de om a devenit după terminarea şcolii, nu pot să-mi dau seama. Oricum, această meserie, aviaţia, se pare că îl înnobilează pe om. Cel puţin aşa gândesc eu.

CAPITOLUL XV

DIN NOU S-A ÎNSERAT LA CASĂ de odihnă. Evenimentele au început să se repete: micul dejun, prânzul, cina... Şi astfel trebuie să rezist douăzeci de zile. Voi reuşi oare? mă gândeam atunci în timp ce mă pregăteam pentru cină. Nu de altceva, ci pentru că se pare că nu sunt un om ca ceilalţi. Am venit aici cu o singură dorinţă – să stau câtva timp liniştită, să meditez asupra unor lucruri şi apoi să mă reîntorc în scumpa mea capitală cu nervii şi cu mintea sănătoase. Dar am nebănuita capacitate de a mă amesteca în diferite istorii. După cum ştiţi, chiar a doua zi l-am invitat pe Ştefan Nr. 2 la o plimbare şi acum, după toate probabilităţile, societatea şi-a făcut o impresie bine precizată în legătură cu această escapadă. Faptul în sine, după cum am mai spus, nu mă deranjează câtuşi de puţin, mă consider un om liber şi pot să fac ce vreau, dar voi fi silită, pur şi simplu, din cauza împrejurărilor, să prânzesc şi să cinez cu aceşti oameni şi să ascult unele aluzii „destul de bine camuflate”... Toate acestea au şi un avantaj: n-o să ne plictisim.

În sufragerie am găsit grupul aşezat în jurul mesei; jucau cărţi. Se pare că fuseseră ocupaţi toată după-amiaza. O uşoară pâclă albastră atârna deasupra capetelor lor. Masa era acoperită cu o pătură verde pe care fumegau două scrumiere arhipline.

M-am aşezat să privesc. Jucau poker. Cunosc oarecum jocul ăsta. Ştiu foarte bine formaţiile, dar asta nu înseamnă nimic. Aici trebuie să minţi zdravăn. Cu cât te

pricepi mai bine la chestia asta, cu atât mai mari îţi sunt posibilităţile de câştig. Eu, în general, nu pot spune că sunt împotriva fanteziilor, dar depinde cu ce scop inventezi. Minciuna dezinteresată este plăcută şi are un aer de naivitate, însă dacă o foloseşti ea să-ţi însuşeşti banii cuiva, se schimbă situaţia. În faţa ochilor mei, arhitectul luă potul fără să aibă în mâna nici măcar o pereche. Minţea cu neruşinare. Iar ceilalţi îl credeau şi se retrăgeau cu un zâmbet foarte amabil. Era teribil acest Stanimirov. După cum am înţeles mai târziu, pierduse toată după-amiaza şi acum făcea încercări desperate să se refacă. Ceilalţi se păzeau, ţineau să-şi păstreze câştigul şi nu plăteau. Arhitectul fila cărţile fără grabă; figurile se arătau una câte una, după care, cu un gest brusc, le închidea şi, concentrat ca un fachir indian, vorbea. Nu se uita nicăieri. Tot timpul relansa jocul. Ştefan Nr. 2 s-a retras de două ori cu brelan servit. În acest fel Stanimirov parcă bătea în gol şi din această cauză respira sacadat. Îl auzeam foarte bine fiindcă şedeam lângă el.

Administratorul apăru în uşa bucătăriei. Ne-am salutat din cap. Stătea nemişcat şi privea cât se poate de semnificativ spre masă. Nimeni însă nu-i dădea atenţie. Atunci luă de pe tonomat clopoţelul şi sună numai o dată. Jucătorii tresăriră. S-au întors spre el şi au început cu toţii să-l încredinţeze că mai fac un tur şi gata.

Acest ultim tur a fost într-adevăr interesant, de aceea am să încerc să vi-l descriu.

Palidul Manasiev făcea cărţile. În timp ce le împărţea i se citea pe faţă un chin de parcă săvârşea cine ştie ce efort fizic. Vegetarianul este vegetarian şi la poker – lua cărţile una câte una, pur şi simplu le ciugulea de pe masă şi le punea una peste alta cu un zâmbet care nu exprima nimic. Arhitectul le apucă pe toate o dată, după ce-au fost distribuite şi începu să le deschidă.

Ştefan Nr. 2 îşi ascunse faţa în palme. Când lăsă cărţile

jos trăsăturile lui erau încordate şi vinele de la ceafă parcă i se umflaseră. Stătu aşa un timp, apoi filă cărţile. Avea patru aşi cu o damă. Chiar şi mie mi s-a oprit răsuflarea. El însă nu s-a trădat cu nimic. Ba dimpotrivă; pe faţa lui apăru o expresie foarte placidă şi tristă. M-am uitat la cărţile arhitectului – tocmai îşi desfăşura ritualul – ultima carte se vedea clar. Toate erau negre, numai trefle; cinci cruciuliţe negre apărură într-o clipă, după care dispărură între degeţelele lui rotunde. Şi el avea nervii tari – îl trecu dintr-odată un fior, însă îl mască printr-o tuse, apoi se stăpâni. Jocul îl începu vegetarianul. Puse jos cărţile, zise „fără mine” şi se ridică de la masă.

Arhitectul, cu cele cinci trefle ale sale, spuse „pas”. Cea mai ordinară minciună! Avea nişte nervi că frânghia, din moment ce pasase deschiderea. Ştefan Nr. 2, cu o plictiseală vădită, se uită nepăsător la cei patru aşi ai săi şi ridică din umeri. Minune! apoi cu un gest, dădu cuvântul lui Manasiev.

Acesta stătu pe gânduri. Aruncă o scurtă privire celorlalţi doi. Arhitectul, printr-un gest, arătă că vrea să-şi arunce cărţile. Minciuna trebuia jucată până la capăt. Ştefan Nr. 2 aştepta liniştit, devenind din ce în ce mai trist. Se prefăcea cu mare artă şi eu mă gândeam că, dintr-o cauză necunoscută mie, vrea să renunţe la câştigul enorm care-l aştepta cu cei patru aşi ai săi. Atât de sincer şi cu o atât de tristă plictiseală refuzase să deschidă jocul! Se pare că Manasiev a simţit ceva, pentru că i-a mai cercetat o dată, scurt. După asta, cu un oftat – ca şi cum săvârşea ceva din cale afară de neplăcut, puse miza de deschidere. În secunda următoare arhitectul mări, de trei, iar Ştefan Nr. 2 zise scurt;

Pe nouă!

Manasiev începu să râdă. I se păru tare caraghios.

— Asta înseamnă – spuse el – să scoateţi cuţitul în faţa unui câine mort... V-am făcut un bine şi acum, hai să vedem care pe care.

Şi azvârli cărţile.

Arhitectul Stanimirov se gândi dacă să accepte sau nu miza lui Ştefan Nr. 2. Dacă aş fi fost în locul lui, plăteam fără să mai stau pe gânduri. Nu e puţin lucru să ai o culoare servită. Mă îngrozeam la gândul că va pierde. Dintr-odată se întoarse spre mine şi mă privi. Voia cu siguranţă să înţeleagă ceva din expresia mea, pentru că ştia că mă uit şi în cărţile lui Ştefan Nr. 2. Ce-o fi fost pe faţa mea? Poate că numai spaimă. Dar pentru cine mă temeam – pentru el ori pentru celălalt? Asta nu putea şti. Căzu iarăşi pe gânduri. Administratorul şi vegetarianul se ţineau de-o parte şi eram sigură, că încercau o mare satisfacţie pentru că asistă la o situaţie atât de dramatică, din care unul dintre cei doi adversari va ieşi cu buzunarul uşurat.

— Merg! zise arhitectul.

— Veniţi cu banii după asta – li se adresă Manasiev.

Câte cărţi doriţi?

— Dă-i dumnealui, refuză Stanimirov. De fapt nu-i mai trebuia nici o carte.

— Servit, răspunse imediat Ştefan Nr. 2.

Aşa şi era. N-ai nevoie de carte când ai care, doar dacă schimbi una ca să-i derutezi pe ceilalţi.

Se făcu linişte. Stanimirov trebuia să vorbească. Se uită de două ori spre Ştefan Nr. 2, apoi rosti încet: Pas-parol! îl forţa pe adversar să înceapă, fără ca el să iasă din joc. Ştefan surâse. Se gândi câteva secunde apoi spuse:

— Dragă Stanimirov, „parol” şi eu... Vom împărţi potul. Nu-i aşa că n-ai nimic împotrivă?

Arhitectul înverzi sub ochii mei. Era convins că Ştefan a relansat numai, iar acum îşi ia banii înapoi. Dacă ar fi mers cel puţin cu un „cip”, putea să ia tot ce era pe masă. Supărat la culme, aruncă cu toată puterea cărţile pe masă. Acestea zburară ca nişte fluturi în toate părţile, în timp ce el îşi acoperi faţa cu palmele. După asta rosti pe un ton împăciuitor:

— M-ai păcălit.

Continuă să fie verde la faţă şi era ca turbat, gata parcă să leşine. Atunci eu n-am mai rezistat. Am făcut, se-nţelege, o prostie imensă, n-aveam nici un drept să mă amestec, dar m-a cuprins furia.

— Nu-i adevărat!... Ar trebui să-i mulţumiţi! Va iertat; i s-a făcut milă de dumneavoastră. Avea care. Care de aşi!

— Vă rog! – rânji Ştefan Nr. 2. Nu-i adevărat!

— Cum nu-i adevărat?! m-am mirat eu. Arătaţi cărţile!

Atunci el amestecă rapid cărţile în pachet.

— N-am avut nici un fel de care – negă el. Şi dumneavoastră de ce vă băgaţi, nu ştiţi că este interzis? Habar n-aveţi de jocul ăsta! N-aveam nici un care! mai bine tăceţi din gură!

Ultimele cuvinte le-a rostit pe un ton deosebit. Pare-mi-se că în clipa aceea mă ura teribil. Abia atunci mi-am dat seama de prostia mea şi am tăcut chitic, nici nu m-am putut considera jignită, aşa că am zâmbit, vinovată, şi am înghiţit în sec. Toţi mă priveau, fiindcă eu eram singurul martor care descoperisem secretul. Eu însă continuam să clatin din cap, abordând un zâmbet prostesc.

— Ei, fie şi aşa! zise arhitectul şi începu să-şi ia partea sa din pot.

Ştefan Nr. 2. Zâmbea abia perceptibil; avea zâmbetul unui apărător al dreptăţii, care împarte premii şi acum e satisfăcut că a fost foarte echitabil. A dat fiecăruia după merit.

— A ieşit o poveste tare încurcată! zise Manasiev, clătinând din cap.

Administratorul, din toată treaba asta, încerca în mod vădit o satisfacţie. Zâmbi din cale-afară de amabil:

— Haidem, băieţi – rosti el cu glas vioi – haidem, băieţi şi fete, vi se răceşte cina!

CAPITOLUL XVI

— NU MĂ SUPĂR CĂ AŢI INTERvenit... Aşa a ieşit mai bine. El va medita asupra ambelor variante – a pierdut sau a câştigat? Este teribil de zgârcit; să-i vedeţi numai ochii când joacă. Nu are pic de milă şi nu e vorba doar de bani. Există unii oameni care nu pot pierde. Pur şi simplu, nu concep asta. Stanimirov va suferi încă şi mai mult, dacă va ajunge la concluzia că a fost păcălit. De aceea am jucat aşa. De altfel, îl curăţasem exagerat demult şi aş fi dat dovadă de o adevărată ticăloşie, dacă mă foloseam de aşii aceia... Deşi la poker. Nu trebuie să ai milă de nimeni...

— Aha, va să zică dumneavoastră din milostenie aţi procedat aşa; ia te uită! făcui eu foarte caustică.

— Nu numai, răspunse el. Doream să fie mai interesant... Eram curios să văd cum îşi va trăi Stanimirov drama sufletească...

— Asta numiţi dumneavoastră „dramă sufletească”?

— De ce nu? Conştiinţa că ai scăpat din mână nişte posibilităţi, constituie una dintre cele mai teribile torturi...

— Vorbiţi serios? Faptul de a pierde bani înseamnă o tortură şi o dramă?

— Dar dumneavoastră ce credeţi?

— Cred că acesta ar fi ultimul lucru care ar putea să mă tulbure. La drept vorbind, a te frământa pentru bani mi se pare cam murdar.

— Aha, zise Ştefan Nr. 2, clătinând ironic din cap, – iarăşi jucaţi un rol în faţa mea... Vă credeţi o mare idealistă. Nu e specific generaţiei dumneavoastră. Cunosc

destui oameni... ca dumneavoastră. Toţi, până la unul, îşi cunosc foarte bine socotelile.

— Asta e treaba lor... Eu constitui o excepţie. De altfel mai există şi alţii ca mine. Nu suntem puţini aceştia, pe care nu ne interesează banul.

— Nu cumva faceţi parte dintr-o categorie specială de oameni?

— S-ar putea să fie aşa... O categorie de indivizi foarte iubitori şi nobili. De exemplu, am un prieten care se va căsători cu o fată ce-a rămas însărcinată cuţitul. Poftim, asta este o dramă cât se poate de adevărată, iar nu măruntele dumneavoastră tulburări de la jocul de cărţi.

— Prietenul dumneavoastră e un prost! îmi spuse foarte convins mustăciosul. Sau îşi face unele socoteli ascunse. Cu siguranţă, câştiga ceva din povestea asta. De aceea se însoară – o locuinţă, în general, ori doreşte să-şi facă un cuib în capitală.

— Nimic de felul ăsta! am strigat eu.

— Asta ar fi respingător ca şi pokerul dumneavoastră. E o bănuială cât se poate de josnică...

Mă supărasem îngrozitor. Şi dacă ar fi să discutăm sincer, nu cuvintele lui m-au enervat atât, ci bănuiala încolţită atunci, instantaneu, că ar putea să aibă dreptate. Eu nu ştiam nimic despre acel băiat. Dacă era doar îndrăgostit sau urmărea şi alte consideraţiuni de ordin material. Mi s-a făcut chiar rău din pricina acestor gânduri. Aveam impresia că pierd ceva. Că am avut în mână un mare atu cu care puteam pocni în cap tot felul de Manasievi, Stanimirovi şi indivizi mustăcioşi ca acesta, în orice moment când mi s-ar fi înfăţişat cu „experienţa lor de viaţă” şi toate celelalte, dar că acum nu-l mai aveam...

— Hai, nu mai fiţi supărată! mă linişti mustăciosul.

Sigur că nu am dreptate.

Figura mea trebuie să fi fost deosebit de schimbată, de vreme ce el se apucă să mă calmeze.

— Dumneavoastră nu sunteţi un om bun, i-am zis eu cu tristeţe şi înţelepciune.

— Nu sunt, consimţi el pe loc.

A spus-o cu sinceritate şi conciliator, lucru vădit că jongla cu vorbele, dar îşi juca aşa de bine rolul, încât pentru un moment mă pufni râsul. Aşa e, nu am tărie de caracter, cedez foarte uşor din cauza bunătăţii mele. Totuşi nu doream să-şi dea seama că l-am şi crezut,

— Iată ce-i – reluai discuţia – nu e vorba de faptul că sunteţi rău, dar un om care îi bănuieşte pe ceilalţi, aşa cum procedaţi dumneavoastră, nu are o viaţă prea uşoară, în plus, este şi primejdios. Sunteţi un om periculos! Asta el Sunteţi periculos şi nimic altceva. N-am să mai vorbesc cu dumneavoastră pentru că mi-e teamă...

— Ţineţi să mă scoateţi drept un mare vinovat, ori eu sunt omul cel mai obişnuit... Cel mai obişnuit om – repetă el cu autoironie.

L-am privit şi i-am spus:

— Este adevărat. Sunteţi un om obişnuit!

Am rostit aceste cuvinte pe un ton acuzator. Oricât l-aş fi insultat, se pare că nu lua nimic în seamă. Mă privea surâzător. Într-adevăr, probabil că eram caraghioasă. În asemenea momente capăt o înfăţişare încăpăţânată, aproape ca o capră înfuriată ori şi mai comică.

— Am să vă fac o mărturisire, dar să nu vă supăraţi pe mine, îmi zise.

Nu i-am răspuns nimic. Tăceam înnegurată, plină de maliţiozitate şi de compătimire. El continuă:

— Mi-aţi devenit foarte dragă... Aşa, înfuriată, sunteţi grozav de drăguţă...

L-am privit speriată. Asta îmi mai lipsea – să-i fiu dragă. Şi atunci? Trebuia să plec chiar în aceeaşi zi.

El stătea cu capul plecat, zâmbea şi mă privea din când în când cu şiretenie şi ironie. Acest fapt mă linişti. Mă lua din nou peste picior şi altceva nimic.

— Aha, am zis, vă sunt dragă că om. Asta mă bucura deosebit. Sunt flatată. Sigur că vă par interesantă, ca om, nu-i aşa?

— Da, într-adevăr.

— Eh, nu face nimic, cel mult o să scrieţi despre mine într-un ziar oarecare. O să amintiţi acolo că aţi întâlnit un om pe care nu-l interesează banii. Un exemplar rar. Veţi avea un succes foarte mare când vor apărea toate astea... Credeţi-mă. Doriţi cumva să vă dau datele mele biografice? O să câştigaţi, cu acest prilej, şi o groază de bani... Numai că va trebui să-mi daţi şi mie o cotă parte din câştig. Dumneavoastră nu ştiţi, dar trebuie să vă spun că de la o vreme mă întreţin singură. Încă un punct luminos în biografia mea. „De la o vârstă fragedă, ea se întreţine singură, muncind cu sudoarea frunţii şi simte pe umerii ei delicaţi toate greutăţile vieţii...”

Asemenea conversaţie plăcută întreţineam cu Ştefan Nr. 2, până când a trebuit s-o întrerupem din cauze independente de voinţa noastră. Până atunci fusesem singuri în sala de mese, dar îndată după cină, Manasiev şi vegetarianul coborâră să se plimbe până la Sofia cu maşina.

Arhitectul Stanimirov declară că nu se simte bine, prilej de satisfacţie pentru Ştefan Nr. 2, după care se retrase în camera lui. Administratorul se tot învârtea în jurul nostru, îngrijindu-se înainte de toate de tangourile şi valsurile din tonomat. Îl rugasem să-l pună mai încet, pentru că atunci când auzi aceleaşi bucăţi de mai multe ori, nu mai simţi nici o plăcere, ascultându-le.

— Sunteţi chemată la telefon!... Maria, la telefon! — strigă administratorul.

M-am dus în birou. La telefon era tata.

— Cum te simţi? mă întrebă.

— Bine.

— Te-ai liniştit?

Am tăcut. La asemenea întrebări nu răspund.

— Administratorul mi-a spus că eşti veselă...

— Teribil de veselă, replicai eu.

— Bine... Te caută multă lume. Să le dau telefonul de la Casa de odihnă?

— Să nu-l dai!... Cine mă caută?

— Prietenii tăi... şi un oarecare Ştefan.

— Aha!... Iată ce... dă-le numărul de telefon, dar nu le spune unde sunt. Or să-mi strice odihna... Dacă mă sună din nou acest Ştefan, spune-i neapărat să mă caute. E ceva important.

— Bine... Ai cumva nevoie de ceva?

— De nimic.

Şi i-am spus la revedere.

Asta e, tocmai acum s-a găsit Ştefan să mă caute! Cu siguranţă că într-un an de cursuri m-am îndopat cu conştiinţa datoriei profesionale, dacă s-a trezit brusc în mine dorinţa de a-l ajuta, îndată ce-am auzit numele lui. Într-adevăr, teribil de emoţionant! Am început chiar să fiu nerăbdătoare să văd mai degrabă. E septembrie; va să zică a sosit timpul căsătoriei Irinei cu inginerul. S-ar putea să-şi fi depus semnăturile la Primărie, iar acum Ştefan avea într-adevăr nevoie de cineva ca să-i răcorească fruntea.

De altfel, trebuie ajutat foarte concret, fiindcă boala lui atât aşteaptă ca să înflorească din nou, această tristă căsătorie – ea se hrăneşte cu chinuri omeneşti.

Numai că în locul lui Ştefan, peste puţin timp, m-au chemat la telefon prietenii mei. Tata parcă atâta aştepta – consimţământul meu, aşa că îndată ce-au apărut băieţii, i-a şi orientat spre mine.

— Hei, bebişor, unde te-ai evaporat?

Era un glas răguşit şi neruşinat; aparţinea prietenului meu Miladin.

— Ce vrei? l-am întrebat.

— Dorim să dăm ochii cu tine.

— Nu-i nevoie.

— Pentru noi, da… suntem trişti…

— Duceţi-vă la cinema.

— Am văzut tot.

— Daţi-i înainte a doua oară.

— Ia spune, când ai de gând să apari?

N-am răspuns. Tocmai intenţionam să ridic tonul, din cauza nervilor ce-i aveam, când îşi făcu apariţia în birou administratorul.

— Alo… alo! strigă Miladin.

— Maria, spune cum te simţi, dacă ai nevoie de ceva… nu cumva eşti bolnavă?…

Spune, să te ajutăm… Ei, fato, spune, să nu fi dat cumva de dracu… Se desluşeau în tonul lui multe semnificaţii.

— Tu ai dat de dracu – răspunsei. Cu capul. Du-te şi te caută. Ştiu un doctor bun în strada Denkoglu. Ia ieftin, după nivelul mintal al pacientului.

— Ei, minunat – strigă Miladin. Pe mine mă va examina gratis. Denkoglu, ce număr?

— La capătul străzii, în partea dreaptă.

— Care colţ?

— Stângul.

— Uite ce e – rosti el foarte insinuant – mâine venim să te vedem.

— Nu simt câtuşi de puţin nevoia.

— Haide, făcea el pe distratul. Pe mâine. Nu dispera prea mult. Am aflat că eşti pe Vitoşa. O să dăm o raită pe la toate cabanele şi Casele de odihnă şi te vom găsi. Rămâi sănătoasă!

Aşa va să zică! Tata m-a trădat. Desigur, că le-a spus precis unde mă aflu, iar ei i-au promis să nu-mi spună nimic. Bine, mă gândeam eu în timp ce mă întorceam la mustăcios, să poftească, numai că n-o să mă găsească într-o prea bună dispoziţie. Vor încerca un uşor regret. Se vor alege doar cu marşul…

Acum, când mă gândesc de ce anume nu voiam ca

prietenii mei să mă descopere, ajung la o singură explicaţie: cu siguranţă că mi-a plăcut să joc rolul omului care a rupt-o cu existenţa sa obişnuită, chiar şi pentru scurtă vreme. Era ca şi cum aş fi trecut în ilegalitate, semănăm oarecum cu Irina. Apoi, când omul îşi organizează viaţa altfel, i se pare interesant să vadă ce înseamnă s-o rupi cu prietenii şi cu familia şi dintr-odată nişte fire din existenţa lui de care nu s-a atins până acuma încep să-l tragă îndărăt.

E suficient un fir de telefon şi toată evadarea lui s-a dus pe apa sâmbetei...

Rămâne doar ceva trist şi caraghios...

CAPITOLUL XVII

CEEA CE VREAU SĂ-ŢI SPUN acuma, fata mea, nu e uşor de povestit. Nici nu-mi dau seama dacă e bine sau nu să cunoşti acest lucru, dacă ai nevoie şi tu de această mare doză de răutate care e cuprinsă în întâmplarea de faţă. De multe ori m-am gândit: oare e necesar ca la cei optsprezece ani ai tăi să faci cunoştinţă cu cruzimea? Nu vreau să-ţi mărturisesc concluzia la care am ajuns. Dar poate că e bine să ştii totul...

Dacă vei hotărî că nu trebuie să ţii minte, de altfel nici nu e greu, te încredinţez că un om poate uita nemaipomenit de uşor ceea ce vrea. Dar e posibil să iei altă hotărâre...

În cursul lunii aprilie 1944, Stela Popova mi-a predat ordinul de mobilizare pentru detaşamentul de partizani. I-am ascuns faptul că sunt însărcinată. Am rugat-o să-mi dea doar un răgaz de douăzeci de zile. Aceste zile am să le ţin minte toată viaţa. N-au fost câtuşi de puţin plăcute şi aş putea să-ţi povestesc despre ele mult mai pe larg decât despre orice altceva. Înainte de toate trebuia să iau o hotărâre. Aceste lucruri au fost uşoare în aparenţă, pentru că nu aveam de ales, dar în realitate erau legate de trăirile mele cele mai profunde, despre care nu pot să-ţi povestesc acum... Realizarea practică a deciziei era dificilă şi complicată, pentru că în Sofia rămăseseră foarte puţini medici.

Faptul în sine constituie o cu totul altă poveste. Am

avut norocul că lucrurile au decurs fără nici un fel de complicaţii. După douăzeci de zile m-am prezentat la Sofia, complet sănătoasă, iar câteva zile mai târziu, omul de legătură m-a condus la detaşamentul de partizani.

Despre acest detaşament, fata mea, s-a scris mult. Până în prezent au apărut trei cărţi memorialistice, totul e descris cât se poate de amănunţit: acolo e trecut şi numele meu, dacă te interesează.

Într-o zi am să-ţi arăt exact ce-au scris. M-au îndemnat şi pe mine, de multe ori, să-mi scriu amintirile din acele vremuri. E drept, intervalul a fost scurt, numai câteva luni, deoarece în septembrie ne-am întors la treburile noastre şi a fost nevoie să luăm totul de la început... Dar cu toate astea cred că am suficiente amintiri pentru o carte. De altfel am şi încercat să scriu, dar n-a ieşit nimic. N-am reuşit deloc să redau esenţa lucrurilor, iar să descriu un fapt îndeobşte cunoscut, despre care se mai scrisese şi înainte, era de-a dreptul inutil. Şi nu numai atât: povestind mă gândesc exagerat demult la mine, ca şi cum eu aş fi fost alfa şi omega în acest detaşament; cum am văzut eu evenimentele, ce-am gândit etc. Îmi amintesc că pe atunci visam teribil demult, îmi închipuiam o mulţime de lucruri, dar toate astea erau afară din cale de subiective şi, pe bună dreptate, fiindcă toţi ceilalţi din detaşament, fiecare în parte le-a văzut în felul său şi părerile nu vor coincide una cu alta... De aceea mă gândesc că e greu să-mi scriu amintirile...

Este cu totul altfel decât ai povesti şi tocmai din această cauză am să-ţi descriu o întâmplare pe care doresc s-o cunoşti.

Casa de vânătoare era o clădire cu două etaje, larg deschisă în forma literei H (bulgăresc). De ce se numea Casă de vânătoare, numai Dumnezeu ştie! În realitate era un fel de hotel bine administrat şi, la începutul lunii iulie, se umplea cu vilegiaturişti. Satul se numea Bănea, avea două băi termale şi era vestit în toată regiunea.

Asta o tot ce ştiam. Bineînţeles, destul de puţin, dar n-aveam de ales, trebuia să începem cu ceea ce aflasem. Eram trei inşi ascunşi în spatele crângului, pe culmea ce se ridica exact deasupra Casei de vânătoare. Din cuibul nostru se vedea tocmai partea interioară a acestei clădiri în formă de H. Ambele etaje erau înconjurate de terase din care se intra de-a dreptul în camere. Prin curtea interioară alergau copii, iar pe uşi circulau femei.

Undeva, prin această mulţime, se găsea omul pe care trebuia să-l împuşcăm.

Era de-acum a treia zi de când stăteam la pândă. În timpul nopţii orele se scurgeau greu şi nu puteam să dorm. Nopţile erau calde, atât de calde, încât atunci când adia o boare, simţeam cea mai mare plăcere. Ne aflam la poalele muntelui şi în zorii zilei, de pe înălţimi se lăsa răcoarea şi ne trezea. Dar foarte curînd soarele ne încălzea spinările şi aţipeam la loc, liniştiţi, şi aproape fericiţi. Cel puţin eu eram foarte calmă. Nu ştiu ce simţeau cel doi bărbaţi care erau cu mine, eu însă am trăit în deplină linişte aceste trei zile. De altfel, rolul care mi-a fost atribuit pe lângă cei doi era cu totul secundar, cum s-ar spune, trebuia să intervin numai în cazuri extreme, în împrejurări neprevăzute, altminteri constituiam un fel de decor al grupului. Vei vedea însă că evenimentele nu s-au desfăşurat după cum ne aşteptam.

Ceilalţi doi erau un profesor şi un elev; exact aşa – primul, un bărbat de vreo treizeci de ani, cu cât va timp în urmă îl învăţase carte pe celălalt, un tânăr de optsprezece ani.

Profesorul părăsise gimnaziul comunal şi, în luna aprilie, a venit în detaşament împreună cu fostul său elev. De aceea i-au trimis pe amândoi, fiindcă ştiau satul mai bine decât oricine.. Băiatul străbătuse în lung şi-n lat dealurile de deasupra localităţii sale de baştină şi când am ajuns ne-a condus direct la acest cuib de observaţie, locul cel mai potrivit, ca şi cum ani de zile îl cercetase şi-l

alesese, ca şi cum ar fi ştiut că va avea nevoie de el într-o bună zi.

Mai târziu profesorul a murit, dar pentru mine imaginea lui nu s-a şters – slab şi glumeţ, cu nasul mare şi ochii mici, albaştri-albaştri, aţintindu-şi privirea toată ziua, ca un crete, din înălţimi, spre Casa de vânătoare. Eu stăteam culcată mai în spate, pe frunziş şi, în timp ce acest şoim cu ochi albaştri pândea, îl examinam şi mă gândeam ce-o fi simţind el acum, pitit aşa deasupra satului în care a fost trei ani director al gimnaziului. Mă căzneam să mi-l imaginez într-un costum închis la culoare, cu cravată şi cămaşă albă, predând învăţătura lui Kiril şi Metodiu, şi în jurul său profesorii şi profesoarele gătite cu flori, surâzătoare şi solemne, toţi însoţiţi de o gloată de copii, zburdalnici, şăgalnici şi fără griji, uitându-se cu toţii drăgăstos la bărbatul acesta uşor gârbovit, cu ochi albaştri şi nasul mare. Glasul lui profund, dulce-baritonal, ca al unui psalmist de biserică, se întinde cu întorsături solemne, tulburătoare, peste capetele copiilor, exact aşa cum se ridica şi peste capetele partizanilor când declama versurile lui Smirnenski, un glas frumos, cald şi convingător, de la care înveţi şi în care ai încredere.

Şi acum, acest om însoţit de elevul său – un profesor nici nu poate veni altfel, trebuie să fie întotdeauna şi oriunde întovărăşit de un discipol – se înfăţişa satului în altă postură, realizându-şi în modul cel mai sacru, misiunea. Stă acum deasupra satului şi acesta îl urmăreşte în linişte şi nemişcare, cu o imensă tensiune, aşteaptă să-i audă glasul, ca să ştie încotro să pornească… Profesorul ridică mâna; clipa înfiorată în care el va începe să vorbească, se apropie şi atunci toţi oamenii, ca unul, îl vor urma. Aşa cum făcuse şi bunul său elev, acest băiat liniştit de optsprezece ani, care se uita în jurul său cu o privire de îndrăgostit – la mine, la profesorul său şi chiar la clădirea galbenă, dreptunghiulară, unde noi căutam un om sortit morţii.

Aşa mă gândeam atunci la profesorul al cărui nume de partizan era Ţiganul. Şi chiar că semăna cu un ţigan, cu un şătrar slab cu ochi albaştri, cu fruntea mare de bronz în spatele căreia urzesc precis şi clocotitor gânduri măreţe. Omul acesta se pregătea să ucidă şi elevul lui la fel...

Băiatul îi vorbea cu „dumneavoastră", cuvânt neobişnuit în izba partizanilor, dar el nu putea, nu se simţea în stare să-l privească pe profesorul său ca pe un egal în drepturi şi-n obligaţii cum şi era de fapt.

Acum, în momentul pândei, el lua exemplul înaintaşului său şi se pregătea să-i îndeplinească, la momentul oportun, ordinele. Elevul stătea liniştit şi tăcut, ca un om în deplină armonie cu viaţa.

Atunci eu, cu mintea mea de fată, îmi închipuiam tot felul de lucruri, încercând, se pare, să generalizez, să nu mă gândesc concret la moarte, cu toate că o privisem în ochii-i sălbatici. Tot timpul aveam s-o văd mereu în rând cu mine, ea o funcţie a propriei mele existenţe.

Eu eram pentru detaşament şi soră medicală şi doctor şi de atunci, pentru prima oară în meseria mea, am învăţat să constat moartea înainte de a ajunge medic.

Omul sortit pieirii trebuia să apară pe înserat. Era unul dintre cei mai mari călăi din această parte a Bulgariei, renumit pentru capriciul său de a se fotografia eu capetele retezate ale victimelor. Şef de poliţie la nivel regional, dar criminal şi sadic şi, dacă tot trebuie să vorbim despre măsura cruzimii sale, un specimen care ar fi putut participa la un concurs internaţional de monştri, de care în acel timp Europa nu ducea lipsă.

Pe lângă asta, nu era dintre acei care dădeau ordine împotriva noastră, ci făcea parte dintre executanţii care depuneau multă energie în actele de cruzime, dezvoltând teoria şi practica terorii cu multă inventivitate şi simţ al efectului psihologic. Era un specialist al atrocităţilor ostentative, îndeplinea execuţii exemplare în pieţele

publice, dădea tonul şi după asta, subalternii săi, lipsiţi de talent, dar având mult zel şi sânge rece, îi urmau exemplul şi îi desăvârşeau experienţele.

Încercam să mi-l închipui înainte să ajungă în clipa când urma să părăsească lumea lui plină de sânge şi capete tăiate. Aria lui de mişcare şi acţiune s-a dovedit nu tocmai aşa cum ne aşteptam. Acest om activa şi pe alte scene, care îl situau într-o altă sferă a vieţii sale, despre care atunci noi nu ştiam nimic şi la care am fost martori mai târziu. Faptul nou intervenit ne încurca planurile şi de aceea aşteptam de trei zile, ascunşi ca vulpile în tufişurile adăpostului nostru, momentul favorabil când, simplu şi repede, să-i trimitem un glonte, să-i restituim unul din nenumăratele gloanţe pe care el le trăsese de aproape în noi.

Încă din prima zi, pe înserate, zărirăm maşina mică Stayer oprindu-se în faţa Casei de vânătoare. Din ea coborî un bărbat tânăr în uniforma albastru-închis a ofiţerilor de poliţie. De departe nu puteam vedea mai mult, dar era dar că aveam de-a face cu un om tânăr, bine făcut şi probabil frumos, plin de energie şi graţios în mişcări. Au ieşit să-l întâmpine câteva fete. Pe lângă asta se auziră până la noi strigătele de bucurie ale prietenilor. L-au luat de braţ şi l-au condus înăuntru.

Informaţiile despre vizitele, pe înserate, ale căpitanului Ianakiev la Casa de vânătoare le primisem de la gazdele noastre. După o zi de lucru, desfăşurată în tensiune şi aureolată cu isprăvi „strălucite”, tânărul ofiţer pleca din oraş şi venea la aer curat în satul Bănea. Aici avea să-i fie mormântul.

Numai noi ştiam ce se va întâmpla, noi stăpâneam viitorul, noi. Creăm programul evenimentelor din ziua aceea.

Serile de iulie erau calde în satul de la poalele Balcanilor, dar nu sufocante. Era o vreme splendidă. Luna răsărea târziu, însă pe cerul clar, înstelat, rămânea parcă

ceva din adânca lumină albastră a zilei şi aceasta, caldă şi senină, aştepta apariţia lunii de la miezul nopţii. Era un cer binecuvântat sub care ar fi trebuit să doarmă tinerii îndrăgostiţi, cu gândurile lor bune. Dar lucrurile nu stăteau aşa; pe sub el rătăceam noi, cu armele noastre şi cerul trebuia să ne ascundă, să ne încălzească şi să ne apropie de omul căutat.

În prima seară căpitanul Ianakiev a ieşit, cu un grup mare, la restaurantul din sat. Au stat mult timp acolo şi 6-au înapoiat abia pe la miezul nopţii. Ofiţerul se retrase în camera sa. Puţin mai târziu o femeie – noi vedeam totul de departe, fără detalii, – intră la el. Ţiganul începu a smiorcăi satisfăcut, parcă abia aştepta una ca asta. Însă femeia părăsi aproape imediat camera căpitanului.

I-am spus Ţiganului că poate vor face împreună o plimbare nocturnă prin pădure.

— N-ar fi rău.

Am coborât la marginea pădurii, acolo unde copacii se răreau, ca să putem acţiona îndată ce va fi posibil. Am aşteptat îndelung, dar presupunerea mea nu s-a adeverit.

Luna se ridicase sus de tot şi o geană de cer începu să se lumineze.

— Irina – îmi zise Ţiganul – numai ţie îţi putea trece prin cap o întâlnire noaptea. Eşti tânără şi de aceea... Numai că aşa ceva nu se mai poartă, trebuie să găsim altă variantă.

— Cu siguranţă că se trezeşte devreme – zise băiatul – să-l aşteptăm lângă maşină.

— Oricum, hai să urcăm la locul nostru şi să ne culcăm – hotărî Ţiganul.

Ne-am vârât din nou în frunzişul uscat al ascunzişului. Băiatul a rămas de strajă, iar noi ne-am culcat. Am adormit pe dată. Îmi amintesc că era în zori, m-am înfiorat de răcoarea dimineţii şi m-am vârât tot mai adânc în frunziş. După asta am adormit aşa de zdravăn, încât m-am trezit tocmai când soarele era sus, sus pe cer şi m-am

deşteptat cu spinarea încălzită..

Ţiganul şi băiatul mâncau. Dintr-odată mi s-a făcut şi mie foame.

— De ce nu m-aţi trezit? i-am întrebat.

— N-avea sens.

— Ce s-a întâmplat cu căpitanul?

— Cu siguranţă că a băut prea mult... Ştii, de aceea n-a avut loc întâlnirea de dragoste. Idiotul ăsta s-a-mbătat şi a dezamăgit-o pe fată. Din cauza asta a ieşit aşa de repede din camera lui... E ceasul nouă şi el mai doarme încă...

Jos, curtea Casei de vânătoare era plină de copii.

— Varianta cu maşina cade, zise Ţiganul.

— Am lăsat să ne scape noaptea asta, dar o vom aştepta pe următoarea. Asemenea spectacol nu trebuie jucat în faţa copiilor; de altfel n-are rost să riscăm.

Puţin după asta căpitanul plecă cu Stayerul său. Aşa a mai câştigat o zi din viaţă.

A doua zi a fost foarte plictisitoare, dar ne-a folosit pentru că ne-am odihnit. După-masă am dormit din nou.

Îmi amintesc că fostul director de şcoală, Ţiganul, îmi dezvolta teoriile sale pedagogice. Atunci noi ne imaginăm evenimentele viitoare nu în general, ci, fără să vrem, începusem să introducem în ele sensuri concrete. Armata Roşie. Ajunsese la graniţele României şi în presimţirea noastră tulbure se amestecă în mod inconştient şi primul sentiment al răspunderii viitoare. Îmi amintesc că tocmai atunci Ţiganul povestea cum vede el învăţământul desăvârşit: vorbea despre internate, despre cabinete perfect utilate, despre ultimele cuceriri ale ştiinţei.

— Fiecare clasă trebuie să fie o mică sală de cinema – afirma el.

Acest fapt îl însufleţea la culme pentru că. Preda istoria.

— Îţi închipui, Irina, cum aş povesti eu despre aventurile noastre. Le-aş descrie elevilor mei noaptea

asta în care l-am aşteptat zadarnic pe căpitan, le-aş povesti despre această execuţie pe care o vom îndeplini negreşit. Ei trebuie să afle. Ei trebuie să ştie că istoria nu e un joc al dragostei şi al întâmplării, că pentru a evita cruzimea, trebuie s-o cunoşti şi ca s-o înlături, e nevoie să te serveşti de ea. Noi, profesorii, trebuie să demonstrăm prin fapte legile istorice şi sociale cele mai obişnuite. Marxismul trebuie introdus în sălile de studiu cu puterea exemplului istoric... în faţa noastră, a istoricilor, stau sarcini imense şi măreţe. Ştii, Irina, că, în fond, aceasta e meseria cea mai frumoasă: profesor de istorie. Nu există nimic mai bogat, mai crud şi mai just ca istoria omenirii. O conştiinţă se formează cel mai bine din cunoaşterea cât mai exactă a trecutului. Dacă ar depinde de mine, aş introduce de două ori mai multe ore la această materie, iar pentru profesorii de istorie aş face cele mai stricte şi pretenţioase concursuri. Nu e vorba doar să cunoşti faptele. Istoria trebuie creată din nou şi reconsiderată prin cele mai înalte principii ale societăţii umane, aşa cum le vedem noi amândoi, ca nişte clarvăzători, cu pătrunderea lucrurilor la care am ajuns mulţumită unor nopţi ca asta. Istoricii vor trebui să fie oameni cu o enormă experienţă de viaţă, care au trecut prin stări complicate şi profunde, care au cunoscut toate suferinţele şi amărăciunile lumii, ca să poată crea noua generaţie, prima generaţie a libertăţii, sănătoasă şi optimistă, înţeleaptă şi capabilă de a pune temeliile noii societăţi. Noi, Irina, vom lupta pentru această primă generaţie care se va naşte la începutul vieţii noi, o vom face superioară, neobişnuit de inteligentă şi de sănătoasă sufleteşte, fiindcă numai o sănătate sufletească excepţională asigură premizele creării sale. Făurirea noii societăţi va constitui examenul nostru cel mai dificil...

Astfel vedea Ţiganul, fostul director de şcoală, apropiatul viitor. Trebuie să recunosc că mie asemenea lucruri îmi treceau prin minte pentru întâia oară. Eram

încă necoaptă, o romantică visătoare care, fără să ştie de ce, îşi alesese o profesie atât de dură că medicina, ştiinţă ce nu admite nici o abatere de la cruda realitate. Într-adevăr, exista atunci în mine un amestec complicat de închipuiri şi trăiri adevărate; îmi era greu să văd într-o formă exactă viaţa mea cotidiană, iar despre viitor aveam o imagine cu totul neclară, ceva care astăzi poate fi asemănată cu o ceaţă albastră-roză, parfumată deosebit de plăcut. Gândurile Ţiganului erau noi pentru mine, de altfel nici nu-şi aveau locul nici timpul aici, în hăţişurile de deasupra Casei de vânătoare unde aşteptam prezumtivul nostru cadavru.

Băiatul îşi ascultă profesorul cu ochii calzi; în realitate el îşi însuşea aceste prognoze. Dar cum înţelegea el cuvintele dascălului, cum i se înfăţişa viitorul acestui băiat de la ţară al cărui prim pas concret a fost încadrarea în detaşamentul de partizani şi care şi-a asumat cea mai înaltă răspundere a vieţii, cum îşi imagina el melodia cotidiană a viitorului? Oare acest cântec înălţător va răsuna pentru totdeauna în urechile mele?

Aşa, cu tot felul de discuţii şi gânduri, trecu ziua. Soarele cobora tot mai mult spre dealurile violete şi rotunjite din faţă, încordarea creştea pe nesimţite în ascunzătoarea noastră din mijlocul crângului. Pentru a doua oară priveam apusul ce se arăta în faţa noastră. Soarele atingea spinarea muntelui, iar acesta se înfiora dintr-odată până în vârfurile pădurilor sale. După asta începea să se scufunde încetul cu încetul ca şi cum şi-ar fi grăbit mersul.

În câteva secunde totul se termină şi începea partea a doua a apusului, când cerul strălucea fără să lase umbre, toate nuanţele amurgului se contopeau una într-alta şi lumina devenea din ce în ce mai albastră, până când se închega în cea mai intimă culoare a sa, un violet închis.

În seara aceea am avut vreme suficientă să ne bucurăm de apus, întrucât Stayerul căpitanului Ianakiev

întârzia.

Cu o zi înainte, venise mai devreme. În curtea Casei de vânătoare se aprinseră lampioanele, terasele începură să se golească de lume, iar copiii plecară pe la casele lor. Grupul din seara precedentă se îndreptă din nou spre restaurantul satului, dar căpitanul lipsea.

— S-ar putea să nici nu vină – zise Ţiganul.

Băiatul oftă zgomotos.

— Va veni – am zis eu, dorind să-i liniştesc.

Ţiganul clătină din cap şi-şi frecă îngândurat nasul său lung.

— Poate că trebuia să acţionăm aseară – se căina ei. S-ar putea ca sarcina noastră să eşueze din cauză exageratei încrederi în programul său.

— Vine, n-ai grijă – zisei eu. Îl vom aştepta până când soseşte, chiar de-ar fi să-l aşteptăm şi-o săptămână.

— Dar alimentele şi apa? întrebă elevul.

Da, socotisem alimentele şi apă pentru trei zile în ele incluzându-se şi ziua pentru reîntoarcerea la detaşament

— O să ne descurcăm noi – am spus eu. Eu pot coborî în sat fără să isc nici o bănuială... Nu sunt atât de bătătoare la ochi ca tine, Ţiganule. Dă-mi numai ordin şi ai să vezi cum mă voi descurca... De ce nu-mi daţi voie să merg până la restaurant ca să cer informaţii despre căpitan? Pot întreba pe cineva din grup de ce lipseşte.

— Asta ne mai trebuie! exclamă el. Nu mă îndoiesc nici o clipă, fata mea, că eşti în stare să faci asemenea nebunie. Tocmai de aceea n-ai să te duci nicăieri. Ai să zaci aici, în frunziş, atentă la ce se va întâmpla. E clar? Numai un singur lucru vreau de la tine: să nu manifeşti nici un fel de iniţiativă.

— Uite ce este, am răspuns. Şi eu pot să trag la fel de bine ca voi.

— Vezi-ţi de medicină!... Tu încearcă să-nveţi să salvezi oamenii, nu să-i omori. Are cine face treaba asta!

— Dumneata, nu? Păi nu eşti profesor?

— Acum nu sunt.

— Atunci nici eu.

— Dumneata eşti medic, zise băiatul în sprijinul dascălului său.

— Ia ascultaţi! le-am spus. Dacă credeţi că nu pot să-l împuşc pe frumosul ăsta, vă înşelaţi enorm. Vă propun să tragem toţi o dată şi să vedem cine îl nimereşte.

— Hai vezi-ţi de treabă! mi-o tăie Ţiganul.

Se-nţelege că ei nu luau în seamă lăudăroşeniile mele.

De altfel şi eu glumeam. Atunci nu ştiam încă ce se va întâmpla în realitate, ce final va avea toată povestea asta.

Apoi am aşteptat şi am privit îndelung jos în sat. Trăgeam cu urechea să auzim maşina căpitanului. Cine ştie dacă l-a aşteptat vreodată cineva cu mai multă nerăbdare ca noi... Pe şosea trecuseră numai trei camioane militare, probabil ale regimentului încartiruit vara lângă râu, de cealaltă parte a satului. În liniştea amurgului, auzeam din când în când un nechezat de cal şi râsul strident şi fără grijă al soldaţilor, deşi ne despărţea de ei cel puţin un kilometru şi jumătate.

În cele din urmă, trâmbiţa regimentului sună stingerea şi atunci deveni clar pentru noi că ofiţerul nu va mai apare, urmând să-şi petreacă şi noaptea asta într-un somn liniştit şi sănătos... Ca să fie în formă pentru ceea ce-l aştepta.

— Cu siguranţă că a fost undeva ca să ucidă – zise băiatul.

Ţiganul oftă:

— Suntem nişte idioţi. În treaba asta există legi de fier. Ai dat ochi cu duşmanul, nu-l mai scapi. În fond ce-am aşteptat? Să vină la picioarele noastre, în pădure, să-i dăm una-n cap şi să fugim în linişte, fără să ştie nimeni nimic? Să se afle ce s-a întâmplat, abia când vom fi în cealaltă parte a Bulgariei? Multe mai vrem...

— Dumneata eşti şeful, am zis, puteai să decizi.

— Trebuia să decid, dar dumneata unde erai, de ce nu m-ai sfătuit?

— Eu parcă sunt medic...

— Atunci nu mai vorbi!

Ţiganul începu să mormăie foarte furios. L-am auzit chiar scrâşnind din dinţi. Aşa era. Profesorul scrâşnea din dinţi, fiindcă nu ucisese un om. Încearcă să-l mai înţelegi! Mi-a venit să râd, însă m-am abţinut.

Noaptea aceea n-a fost deosebit de plăcută. Priveam aproape cu tristeţe cum se-ntorcea grupul de la restaurant, cum s-a despărţit zgomotos în curtea Casei de vânătoare, apoi, unul câte unul, se retrase fiecare în camera lui.

Toţi erau foarte tineri. I-am cercetat cu atenţie, fiindcă coborâsem la marginea pădurii. Erau elevi în ultima clasă de liceu, poate şi câţiva studenţi. Existau şi câteva fete gălăgioase şi entuziaste cam de vârsta mea. Îşi trăiau din plin viaţa în zbuciumatul an 1944, luna iulie, şi nici unul dintre ei nu-şi dădea seama ce năpastă putea cădea pe capul lor dacă nemţii s-ar fi hotărât să deschidă un nou front în Bulgaria. Tineret lipsit de griji! Bine că se mai găseau şi destui dintr-ăştia ca noi care se gândeau la toate! Noi înşine deschisesem un front, capabil să zdruncine moralul cuceritorilor, ajutându-i să se despartă mai uşor de Peninsula Balcanică.

La ambele capete ale clădirii existau săli cu lavoare şi toalete. Era de-a dreptul caraghios să fim martori la toate amănuntele din viaţa acestor o sută de suflete datorită cărora puteam întocmi o analiză serioasă despre viaţa de noapte a societăţii. Am văzut lucruri care nu ne interesau, dar din toate astea, după cum va reieşi mai târziu, am tras foloase, pentru că ne-au ajutat la îndeplinirea planului nostru.

Ţiganul s-a hotărât să rămână, pentru orice eventualitate, la marginea pădurii, iar eu cu băiatul ne-am înapoiat în ascunzătoare. Când a răsărit luna a venit şi

profesorul. A fost o noapte chinuitoare; nu puteam dormi. Ne făcusem somnul moţăind toată ziua în aşteptarea serii. Se pare că totuşi Ţiganul era cel mai obosit ori avea nervii grozav de ţări, fiindcă reuşi să adoarmă primul. M-am uitat multă vreme la silueta aplecată a flăcăului care rămăsese de gardă. Am privit cerul înstelat – niciodată după asta nu mi s-a mai întâmplat să stau culcată o noapte întreagă cu ochii deschişi sub cerul liber. Atunci am înţeles pentru prima oară că noaptea nu e întunecoasă, chiar dacă luna lipseşte; cerul e plin de scântei care luminează splendid pământul. Acestea erau incredibilele nopţi de vară ale plaiului sub-balcanic. Mi se părea că mă contopesc cu lumea imensă, că aşa cum stau lungită mă găsesc într-o deplină unitate cu acest infinit înstelat şi că de aceea voi trăi veşnic, la fel cu el.

Am încercat, cum spun poeţii, contopirea cu natura care trezise în mine înclinaţii lirice, nedezvoltate din cauza împrejurărilor existente, din care pricină ar fi trebuit să fiu urmărită de regrete şi aşa mai departe…

Voi sări peste ziua următoare. A trecut în mod obişnuit, dacă nu luăm în seamă un câine vagabond ce se tot învârtea cu îndârjire în jurul nostru, oricât îl alungam, şi care ne făcea să tresărim întruna. Ţiganul voia să-i dăm nişte pâine, oricât de puţină am fi avut, ca să ne lase în pace. Băiatul însă ne preveni că da, că-i vom da o bucăţică, nu vom mai scăpa de el.

— Aşa el încuviinţă profesorul. De alt câine avem noi acum nevoie!

În cele din urmă, elinele ajuns la desperare, o porni să-şi caute norocul în altă parte.

Pe-nserate, pe la ora opt, căpitanul Ianakiev îşi făcu apariţia cu maşina lui.

Bineînţeles, nu speram că ne va uşura sarcina, venind el la noi în pădure: de aceea elaborasem două planuri. În conformitate cu primul, trebuia să-l atacăm la el în cameră, după ce toţi se vor fi culcat.

Cu siguranţă că dormea cu uşa încuiată, de aceea trebuia să găsim o modalitate să-l determinăm s-o descuie. Am propus să-l chem eu afară. Auzind un glas de femeie, nu va bănui nimic şi va deschide. Când va ieşi, şi eu şi Ţiganul vom trage amândoi. Dacă va fi posibil, vom năvăli în cameră ca să mai atenuăm zgomotul împuşcăturilor. Ţiganul şi băiatul acceptară propunerea mea. Am stabilit că elevul să ne aştepte da marginea pădurii şi să ne asigure retragerea în cazul că se vor ivi de undeva ajutoare ale căpitanului, cu toate că aşa ceva părea imposibil. În Casa de vânătoare nu stăteau alţi militari şi chiar dacă ar fi ieşit cineva în urma împuşcăturilor, nu putea să ne urmărească, neavând arme. Băiatul avea misiunea să tragă numai în oameni înarmaţi.

Acesta era cel de al doilea plan al nostru, de rezervă. Primul, cel principal, l-am alcătuit la propunerea Ţiganului. Trebuia să fim absolut siguri că acesta se va duce să petreacă la restaurant. Probabil că în drum spre sat se despărţeau în mici grupuri. Noi trebuia să stăm la pândă La tufişurile de pe marginea drumului. Îndată ce căpitanul va ajunge lângă locul de pândă, doi dintre noi urmau să se repeadă asupra lui, indiferent dacă mai era cineva cu dânsul ori nu. Eram convinşi că nu va încerca nimeni să se amestece. Amândoi vor trage cât mai de aproape Apoi se vor ascunde în pădure şi, pe cărările cunoscute, ne vom retrage cu toţii, în cea mai mare grabă, spre munte. Cu siguranţă că la regiment se vor auzi împuşcăturile, dar până să se organizeze poterile, vom câştiga cel puţin o jumătate de oră, de ajuns ca să înconjurăm satiri, peste dealuri, să ieşim în spatele regimentului şi să ne retragem în direcţia opusă Casei de vânătoare, dincolo de râu, unde ei nu vor mai putea să ne caute. Dimineaţa trebuia să fim în sectorul detaşamentului, la aproape patru zeci de kilometri de pădure.

Pânda trebuia făcută de cei doi bărbaţi, întrucât ei se puteau retrage mult mai repede. Eu aveam misiunea să aştept în ascunzătoare.

Acestea erau cele două planuri. Dar lucrurile s-au desfăşurat puţin într-alt fel, de aceea vi le voi povesti.

După cum ne aşteptam, grupul se adună din nou în curtea Casei de vânătoare. Apăru şi căpitanul din camera sa. Veselele fete îl înconjurară imediat. Eram sigură că nimeni dintre cei de faţă nu cunoştea amănunte în legătură cu activitatea lui din vestitele sale detaşamente de pedeapsă: de altfel, nici el nu se putea lăuda în faţa acestor copii. Probabil că până şi un monstru mai are nevoie din când în când să schimbe aerul şi aceste escapade nocturne constituiau o evadare într-o altă lume neverosimilă, străină cu totul atât pentru el, cât şi pentru noi. Probabil că se simţea pândit în timp ce se amuza eu aceşti băieţi şi fete, nevinovaţi şi prostuţi, care nu ştiau cât de complicată şi cât de cumplită este viaţa...

Poate că visa la altă existenţă, plină de confort şi de plăceri, de frumuseţe şi linişte şi, în numele acestui scop, îşi ducea existenţa înfiorătoare. O viaţă proprie, garantată, pe care trebuia s-o răscumpere prin crime. Asta fără a mai socoti torturile, batjocurile şi incendiile pe care le organizase.

Se-nţelege că atunci nu-şi aveau locui astfel de meditaţii.

Ţiganul şi elevul lui luară ambele revolvere, lăsându-mi mie puşca şi se îndreptară către locul de pândă, fixat la marginea drumului care ducea spre sat. Am rămas singură cu arma în poală şi, scoţând capul din tufişuri, cercetam ce se-ntâmplă în curtea Casei de vânătoare.

Grupul nu se grăbea să plece. Începuse să amurgească şi de la locul meu de observaţie nu puteam zări totul. Am băgat de seamă că o fată, îmbrăcată în alb, stătea mereu lângă căpitan. Mă gândeam că ea este iubita pentru care vine el la Casa de vânătoare.

Apoi, o parte din grup o porni spre sat: ceilalţi au rămas pe loc ş: printre ei se distingea, ca o pată neagră, căpitanul în uniforma sa de culoare închisă, iar lângă dânsul fata în rochie albă.

Se pare că pe parcurs apăruseră tot felul de propuneri referitoare la programul serii. Vedeam din ce în ce mai neclar. Atunci am luat o hotărâre importanţă, să încerc să le aflu intenţiile, fiindcă era evident că primul plan se complica, iar Ţiganul şi băiatul s-ar fi putut să părăsească pândă, văzând că ofiţerul nu se mai arată.

Mi-am lăsat puşca sub frunziş şi am coborât prin pădure, pe cărare, spre Casa de vânătoare. Cunoşteam locurile pe dinafară pentru că două seri la rând le parcursesem, conduşi de băiat. Am ajuns la marginea pădurii şi m-am ascuns în tufele dese de alun. În faţa mea, la doi paşi, se distingea curtea Casei de vânătoare, strălucitoare în lumina lampioanelor. Fata cu rochia albă îl luase pe căpitan de braţ cu o mişcare uşoară, dar parcă în silă.

Era tânăr şi frumos – exact aşa cum îl ştiam, brunet cu mustăcioară neagră. În realitate, mustăcioara foarte subţire şi foarte ascuţită dădea feţei sale o înfăţişare de vulpe, dar se poate să nu fi fost aşa, ci era doar o impresie fiind influenţată de toate amănuntele pe care le cunoşteam despre ei. Avea ceva neplăcut, în formatul gurii după cât reuşeam să văd, dar altminteri era un bărbat frumos, chipeş. Tăcea. Se pare că nu era o fire veselă, zâmbea numai la glumele celorlalţi. De unde să-i fi venit veselia, când toate cele de aici îi erau străine, probabil că şi oamenii din jurul său îl plictiseau?

Era clar că el, deşi nu cu mult mai în vârstă decât ceilalţi, era din alt aluat. Când spuneau ceva se uitau la dânsul ca să vadă dacă-i aprobă sau nu. Stătea drept, impunător şi rece, numai buzele i se schimonoseau în câte un zâmbet, tăcut, distrat, pe care şi-l aducea din adevărata sa lume.

De aproape, Casa de vânătoare mi se părea mai înaltă, impresionantă şi pentru o clipă am încercat o nesiguranţă la gândul că va trebui să intru înăuntru, să-i străbat terasele ca să ajung la căpitan şi să-l chem afară.

Se întunecase de-a binelea. Se zărea numai rochia albă a fetei. Lângă ea, silueta înaltă şi întunecată a căpitanului părea ca turnată şi radia o forţă inexplicabilă.

Trei inşi se desprinseră din grup şi porniră pe şosea spre sat. Rămânând singuri, ofiţerul şi prietena lui, o luară către pădure, venind drept spre alunişul în care mă ascunsesem. Vedeam cum cele două siluete se apropiau încet. Fata nu-l mai ţinea de braţ, mergeau amândoi, gânditori şi tăcuţi, la un pas unul de altul, iar eu simţeam o teribilă deziluzie că n-aveam la mine puşca. Aş fi putut să-l ochesc direct în piept, de aproape. Stăteam acum nemişcată în tufiş, privind la tânăra pereche. Nu puteam fugi să-mi iau arma, pentru că m-ar fi putut simţi, atunci ar fi bănuit ceva şi s-ar fi ascuns.

Se opriră la câţiva metri în faţa mea. Pe fondul clădirii luminate contururile lor se distingeau clar; observăm şi cele mai mici detalii. Continuau să tacă. Căpitanul ridică mâna şi o puse pe umărul fetei, însă ea se retrase uşor. El renunţă. Faţă stătea cu capul plecat şi cu mâinile încrucişate la piept şi din întreaga lor atitudine reieşea un fel de tristă resemnare, amară şi mută.

A trebuit să ascult o discuţie, care nu era pentru urechi străine. Şedeam într-o imensă încordare, eu genunchii la gură, iar ochii mă dureau tot privind ţintă în fală. La început m-am temut de un singur lucru – să nu mă trădez. Dacă mă vor simţi, va trebui să fug, iar căpitanul putea liniştit să-mi înfigă un glonte în spate. Dar când se opriră tăcuţi, lingă tufişul meu, când tulburarea acestei întâlniri triste mi s-a transmis şi mie, n-am mai dat atenţie propriei mele încordări nervoase, ca şi cum încetasem să mai respir; pur şi simplu îngheţasem în mijlocul frunzelor şi crengilor alunişului.

Căpitanul rupse cel dintâi tăcerea. Avea o voce tinerească, de băiat; rostea dulce vocalele şi glasul nu i se potrivea cu biografia sa înspăimântătoare. În intonaţia lui existau totuşi unele accente de autoritate feroce. Rostea frazele dintr-o suflare, ca şi cum ceea ce afirmă nu mai putea fi discutat, trebuia să rămână aşa pentru totdeauna. Se simţea obişnuinţa omului care dă sau primeşte ordine, deşi, pentru convorbirea la care asistăm, un asemenea ton era cu totul nepotrivit.

— Sunt gata să-mi asum toată răspunderea, zise el. Ştiu foarte bine ce obligaţii am şi le accept necondiţionat.

Fata tăcea nemişcată, cu braţele încrucişate la piept. Ridică doar capul, profilul ei se contură pe fundalul luminos, apoi şi-l plecă din nou.

Şopti:

— Personal nu-mi trebuie nimic. Nu vreau nimic de la dumneata... Te rog numai un singur lucru... Să-mi dai pace. Nu am ce face cu obligaţiile dumitale.

— Am şi drepturi!

Fata îi replică imediat persistându-l:

— Drepturi?... Asupra cui?

— Ştii dumneata, zise aspru căpitanul.

În loc de răspuns fata râse amar.

— Există şi legi morale! continuă el.

— Nu voi ţine cont de ele.

Tăcură din nou. De data asta pentru mult timp. Se pare că dânsul nu putea conduce asemenea discuţie, li era dificil să adopte un ton mai omenesc, deşi o asemenea nuanţă apăru totuşi în următoarea lui scurtă întrebare rostită cu o neaşteptată căldură:

— Dar de ce?... Pentru ce toate astea? Ce ţi-am făcut?

Fata înălţă capul şi se uită lung în ochii căpitanului, ca şi cum pe figura lui ar fi apărut ceva pe care ea îl aştepta demult.

Îşi ridică şi el capul şi amândoi se priviră în linişte câteva secunde. Apoi ea se-ntoarse cu spatele la lumină,

exact în faţa mea şi începu să vorbească iute:

— Nu mi-ai făcut nimic... Nimic nu s-a schimbat... Dar s-a petrecut ceva în sufletul meu... Nu pot! Mă-nţelegi, nu pot... să te iubesc!

Căpitanul nu răspunse îndată. Apoi spuse încet şi răutăcios:

— Prea târziu!

— Nu-i târziu... Niciodată nu poate fi târziu să iubeşti sau să nu mai iubeşti.

— Dar eu nu sunt vinovat.

— Nu eşti! răspunse ea repede. Nu eşti!

— Sunt un om normal, ca toţi ceilalţi...

Fata ridică din umeri.

— Da... dar nu te iubesc!

— Ce vrei mai mult de la mine? Nu sunt urât. Nu ţi-am pricinuit nici un rău. Nu mă uit la alte femei. Ce vrei?

— Nimic! strigă fata.

— Nu pot sta mereu cu tine... Am treabă.

— Ştiu.

— Atunci ce? Ai aflat ceva? Te-au minţit? Nu-i aşa? Spune... spune!

O apucă de umeri, dar ea îl respinse. Se întoarse spre el şi rosti:

— Nu mi-a spus nimeni nimic! Dar nu te iubesc! Se enerva din ce în ce. — înţelegi? Pur şi simplu, nu te iubesc... Nu te pot suferi... fiziceşte!

A fost un moment dificil şi fata izbucni dintr-odată în plâns. Se căznea din toate puterile să se stăpânească şi datorită acestui fapt plânsul ei se transformă într-un hohot nervos, isteric.

Ofiţerul stătea cu capul plecat. Nu scoase o vorbă până ce fata nu se potoli. În liniştea care se lăsase se auzea doar respiraţia ei agitată şi nervoasă.

— Nu vreau să te umilesc, zise ea încet.

— Nu ai nici o vină... Numai eu sunt vinovată...

Căpitanul clătină din cap şi zise cu o ironie muşcătoare:

— Minţi... Ai auzit ceva... Şi ai crezut.

— Nu! ...

— Ştiu... Nu mă minţi... Numai că eu nu sunt singur. Mulţi oameni sunt băgaţi în treaba asta... despre care ai auzit şi tu. Prin mine.

O apucă zdravăn de umeri şi nu-i dădu drumul cu toate că ea se împotrivi.

— De asta nu poate fugi nimeni... Eu sunt legat de ea şi tu de mine... N-ai unde să te duci. Înţelegi? Nu poţi fugi nicăieri! De aşa ceva nu se scapă. Ori te lauzi cu faptele pe care le săvârşeşti, ori îţi iei adio de la viaţă...

Fata îl asculta nemişcată; întoarse încet capul spre el şi-l privi îndelung.

— Iar eu mă mândresc cu faptele mele, şopti cu o teribilă convingere căpitanul.

— Ce fapte? întrebă ea în şoaptă.

— Ce faci? Eu nu ştiu nimic.

Atunci căpitanul o lovi cu aceeaşi mină eu care o ţinea de umăr. Ea se clătină, ţipă încet şi îşi acoperi faţa cu mâinile.

— Minţi! se răsti el. Iar dacă nu ştii, am să-ţi spun eu... Îţi voi spune tot!... N-ai să te poţi fofila... Şi vei naşte copilul ăsta... Să fie clar!

— Nu, strigă fata.

— Nu, nu, nu vreau...

Şi o luă la fugă în jos, spre clădire.

Căpitanul rămase singur, în picioare, nemişcat, cu capul drept. Stătea la doi metri de mine. Avea mijlocul subţire, încorsetat, spatele lat, foarte lat şi întunecat... Dar eu n-aveam nici o armă.

Scoase o cutie de ţigări şi-şi aprinse una fără grabă. Aruncă chibritul în tufişul meu,. Făcând zgomot printre frunze. Apoi porni încet spre Casa de vânătoare, străbătu curtea luminată, urcă scările, traversă terasa cu paşi rari şi apăsaţi, până când ajunse la el în cameră. L-am urmărit tot timpul cu privirea şi m-a cuprins o furie

neputincioasă... Niciodată, niciodată nu se va ivi un prilej mai favorabil ca acesta pentru ceea ce ne propusesem noi.

CAPITOLUL XVIII

ÎN ASCUNZĂTOARE AM DAT DE profesor şi de elev. M-au certat pentru faptul că am coborât în pădure. Erau prost dispuşi din cauza pândei nereuşite. Le-am povestit tot ce văzusem, însă nu şi ce auzisem.

Nu-mi dau seama acum de ce le-am spus adevărul numai pe jumătate. Cred că din cauza fetei. Eu, de fapt, încercasem pentru ea o simpatie deosebită şi încă ceva care se putea numi respect... Era un om, un adevărat caracter pentru că avusese îndrăzneala să i se împotrivească. Era într-adevăr o teribilă cutezanţă ca într-o asemenea situaţie să rămână credincioasă sieşi. N-am putut afla nimic mai mult atunci şi niciodată despre această fată. Mai târziu, când mi s-a propus să muncesc o lună de zile la regională, puteam să aflu date despre ea, însă n-am întreprins nici o anchetă. Nu voiam să văd continuarea unui destin pentru care aveam un final minunat. Mă temeam, în adâncul fiinţei mele, că nu cumva să aflu ceva care să mă dezamăgească. Mai era apoi şi altceva: încercam sentimentul că n-aveam nici un drept să mă apropii de această taină strict personală şi profundă, pe care nimeni altcineva nu i-a putut-o cunoaşte.

La puţin timp după ce faţă a fugit, noi l-am împuşcat pe singurul martor care-i cunoştea secretul. Iată cum s-au desfăşurat lucrurile...

Am pus la punct cel de al doilea plan. Trebuia să hotărâm când îl aplicăm. Terasele erau absolut pustii, toţi

dormeau, până când urma să se întoarcă tineretul de la restaurant aveam la dispoziţie cel puţin o jumătate de oră ca să ne terminăm treaba. Am stăruit pentru această variantă.

— Ei s-au certat, le-am spus, cu siguranţă că acum el se gândeşte la cele petrecute, aşa că atunci când va auzi o voce de femeie va crede că s-a întors ea ca să se împace şi va deschide imediat.

Acest argument l-a convins pe Ţiganul, conducătorul nostru, şi am pornit îndată. Mi-am luat de la băiat revolverul, i-am pus piedică, i-am verificat muniţia şi l-am vârât în buzunarul sacoului. Aveam pe atunci o haină impermeabilă, veche de tot şi în afară de asta, cei din detaşament îmi făcuseră rost şi de o fustă de pânză ca în caz de nevoie să pot coborî în sat.

Ne-am lăsat la vale în tăcere, prin pădure. Băiatul rămase în aluniş, noi am intrat în curte şi aici s-a întâmplat un lucru neprevăzut. Curtea Casei de vânătoare era pavată cu plăci de piatră mari şi lucioase, iar încălţămintea Ţiganului era ţintuită. Începu să tropăie ca un cal şi paşii îi răsunară într-un aşa hal, încât putea trezi şi morţii. Ne-am oprit imediat.

Având impresia că discutăm ceva obişnuit, am examinat situaţia care se arăta foarte complicată. Chiar dacă ar fi umblat în vârful picioarelor şi tot i s-ar fi auzit paşii. Ce să mai vorbim când am fi ajuns pe terasă! Căpitanul ar fi desluşit paşi de bărbat şi tot planul nostru s-ar fi dus de râpă.

— Eu mă duc înainte, am zis, iar tu apropie-te încet. Am să te aştept în faţa uşii şi când vei fi aproape, voi bate. Îndată ce el deschide, tu dai fuga şi năvălim în cameră.

Ţiganul încuviinţă din cap.

Bocancii mei de munte cu care plecasem de acasă acum două luni de zile îşi tociseră tălpile, aşa că puteam călca cu ei ca o pisică.

Am urcat scările primei terase străduindu-mă să par cât

se poate de liniştită şi m-am îndreptat spre a doua terasă. Aici, însă, s-a întâmplat ceva în faţa căruia tot planul nostru nu mai făcea doi bani. Am acţionat aproape fără să mă gândesc. Nu-mi pot da seama de ce-am procedat astfel, dar era unica soluţie şi n-avea nevoie de nici un fel de lămurire. Doar aşa trebuia procedat.

Când treceam pe lângă lavoare am văzut un bărbat în flanelă care se aplecase asupra unuia din ele şi se spăla pe faţă. Am zărit pentru o clipă profilul cu mustăţile subţiri. În timp ce noi coboram prin pădure, căpitanul ieşise din cameră.

M-am întors şi am intrat după el. M-am oprit la doi metri în spatele lui. Continua să se spele fără să mă vadă. Totdeauna mi-am închipuit că o să-l împuşc în piept şi acum nu aveam această posibilitate. Atunci am strigat ceva. Cred că „Ianakiev" sau „Căpitane Ianakiev!" nu-mi dau seama ce, dar îmi amintesc un singur lucru: glasul nu era al meu, ci cu totul altul, un glas străin, şi în mine a rămas senzaţia din clipa aceea, că omul care stă lângă căpitan nu sunt eu, ci un spectator care se uită curios la ce se întâmpla. Apoi am acţionat simplu, instinctiv.

Căpitanul s-a îndreptat de şale şi s-a întors spre mine, holbându-şi ochii verzi.

În faţa mea s-a ivit deodată pieptul lui lat, îmbrăcat în flanelă albă. Am tras de trei ori în el. Din cauza tensiunii nu-mi dădeam seama ce se întâmpla. Corpul mare începu să se îndoaie încet ca un carton udat cu multă apă şi s-a prăbuşit la picioarele mele. În clipa aceea a năvălit în fugă Ţiganul şi, mai târziu mi-a explicat că m-a dus pe braţe din spălător şi m-a târât pe scări. Amintirile mi-au revenit abia în curte. Ştiu că fugeam în pădure, dar cu un efort extraordinar, ca şi cum inima îmi devenise de două ori mai mare şi îmi astupă gâtlejul; aerul îmi ieşea din piept şuierând. Abia la ascunzătoare ne-am oprit pentru câteva minute. Începu să mă zguduie o febră nervoasă, îmi amintesc că mă clătinam înainte şi înapoi şi nu-mi

puteam coordona deloc mişcările. Ţiganul îmi spunea ceva, dar nu-l înţelegeam. Am simţit o arsură puternică pe obraz, capul mi s-a cutremurat, ca şi cum în el bubuiau o sută de clopote, pentru o clipă mi-am pierdut cunoştinţa, apoi m-am aşezat pe frunziş. Profesorul îmi trăsese o palmă grozavă şi asta şi-a făcut efectul. Parcă m-am trezit dintr-un somn şi am început să-mi vin în fire. Am sărit în picioare şi am tras de ei ca să fugim.

Am dus-o tot într-o fugă. Conform planului stabilit am ajuns la detaşament dimineaţa. Patruzeci de kilometri în şapte ore! Mi-amintesc doar că m-am culcat imediat în izbă. M-au lăsat să dorm o zi şi o noapte la rând.

CAPITOLUL XIX

DA, AŞA ESTE, IRINA A UCIS UN om, dar eu ştiu care au fost motivele acţiunii. Cu toate că am fost informată despre acest omor în cele mai mici amănunte, nu-l leg de dânsa. S-a întâmplat un lucru care trebuia să se întâmple şi atâta tot. Nimic n-o leagă pe Irina, aşa cum o cunosc eu, de această poveste şi eu mă gândesc la întâmplarea din anul 1944 ca la un fapt citit în cartea de istorie... Numai o dată, o singură dată, Irina a încercat în faţa mea. Să-mi explice toată treaba. Mi-a spus cam aşa:

— Trăiam cu convingerea că înlăturarea lui Ianakiev e obligatorie, că lucrul face parte din mersul evenimentelor, reprezintă o necesitate absolută şi că orice om normal, când i se va cere, va executa această acţiune, fiind obligat s-o ducă la bun sfârşit. Dacă n-o va îndeplini se va situa singur în afara regulii unanim acceptate, în afara cerinţelor normale ale societăţii. Aceasta este explicaţia cea mai generală pe care o pot da astăzi, însă atunci am acţionat în conformitate cu nevoile practice ale momentului – ordinul comandantului detaşamentului. Asta e tot! Înţelegi, fata mea, există două armate inamice care stau faţă-n faţă... Tu eşti soldatul uneia din ele. Ceilalţi sunt pentru tine vrăjmaşi... Orice alte considerente cad.

După cum am mai spus, pentru mine zilele la Casa de odihnă se scurgeau cu gândul la Irina. Sunt convinsă că fiecare om trebuie, într-un anumit moment din viaţa sa,

să stea deoparte şi să se examineze frumos, să se cerceteze pe el însuşi. Cu toate că poate încerca cele mai mari primejdii şi spaime în faţa unei asemenea privelişti, cred că e necesar să stea deoparte şi să se examineze. Nu în sensul dacă e blond său şaten, gras sau slab, ci să privească în sinea sa, în mintea sa şi să vadă ce se întâmpla acolo, ca să ştie cum o va duce mai departe. Iarăşi repet, treaba asta nu e uşoară şi desigur trebuie să fi deosebit de inteligent şi de isteţ ca s-o poţi face cu folos. Pentru că te poţi cerceta cât vrei, însă dacă n-ai minte ca să te vezi aşa cum eşti, atunci n-ai făcut nici o scofală. Spun toate acestea ca să vă daţi seama că nu sufăr deloc de prezumţiozitate inutilă şi când povestesc anumite fapte nu ştiu dacă le apreciez în mod just, ori nu. Sincer vorbind, în tot ce-am relatat până acum, întrezăresc numai o singură pată luminoasă, episodul eu acel băiat numit Ştefan şi prietena sa Irina, pentru că istoria lor are o urmare la care am participat direct, ba mi-am asumat chiar o anumită răspundere, dacă trebuie să ne exprimăm acum mai actual... Dar fiecare lucru la timpul său.

A doua zi, pe înserate, exact cum mă anunţaseră, au sosit şi prietenii mei. Au jucat, bineînţeles, o întreagă scenă: cum au cutreierat tot muntele în căutarea mea, din cabană în cabană, de la o Casă de odihnă la alta etc.

Eu m-am prefăcut că le dau crezare, deoarece mi-era indiferent, de vreme ce acum tot ajunseseră aici. De altfel, nici n-aveam cum da vina pe tatăl meu, deşi era clar că el mă trădase, dar o făcuse cu cele mai nobile sentimente, în dorinţa de a-mi face zilele cât mai plăcute, închipuindu-şi că mă plictisesc la Casa de odihnă.

El nu putea şti că zilele mele sunt pline de cele mai luminoase gânduri despre Irina, în pofida celor petrecute nu demult. Era convins că eu sunt un mic şarpe, eu limbă rea şi nu-şi putea da seama că, în realitate, am o fire

blânda, că în fond pot fi şi foarte tandră, capabilă de o mare iubire, numai că până acum n-am avut ocazia să mă arăt în această ipostază. De altfel, cinstit vorbind, până-n prezent nimeni nu m-a văzut foarte tandră şi sociabilă în afară de Irina, în cursul ultimilor doi ani, înainte de a pleca şi poate de acel băiat, Ştefan, dar aici căldura mea sufletească avea o cauză pur profesională. Cam asta ar fi de spus cu alte cuvinte.

Prietenul meu Miladin – vorbind cu îngăduinţă – este uscăţiv ca o cămilă din Sahara, din. Acelea cu o singură cocoaşă, dacă nu socotim şi nasul său ca pe o a doua, mai mică. Vreau să spun că este deosebit de înalt şi de aceea îi vine greu să-şi ţină drept întregul schelet. Altfel e foarte cumsecade ca şi animalul cu care seamănă şi la fel de răbdător, numai că are un cusur – vorbeşte mult.

El îi conducea pe ceilalţi doi. Ăştia erau prietenii mei Petrun şi Nikola. Primul este un băiat foarte frumos şi dacă n-ar fi atât de tăcut, complet lipsit de fantezie şi nemaipomenit de leneş, ar fi putut să-mi placă, să-l consider ceva mai mult decât un camarad obişnuit. Nu e deloc rău să ai pe lângă tine un băiat frumos care atrage privirile celorlalte fete, şi pe care-l porţi după tine ca pe o podoabă, ca pe o reclamă proprie. Aşa şi este. Dar acest om este incredibil de leneş; are şi o teorie a sa în privinţa asta, încât toată fascinaţia datorată frumuseţii sale dispare. Însă ca să-ţi ţină tovărăşie e numai bun. De obicei, în orice grup există actori şi spectatori. Trebuie să existe cel puţin câte unul din ambele genuri. Închipuiţi-vă un grup numai din actori, în care fiecare îşi are „specialitatea” sa, după cum se exprimă Sava Dobroplodnîi. Dacă n-are cine să facă pe publicul, se vor mânca între ei, vor izbucni certuri foarte serioase din pricina invidiei pe seama creaţiei. Dar dacă se află cel puţin un spectator care să ţină locul publicului, opiniei publice şi criticii, atunci în acest grup toate vor fi în ordine. Bună dispoziţie va fi excelentă şi se vor desfăşura

spectacole la nivel înalt. La noi, spectator declarat era acest Petrun, leneşul, care poate, totuşi să râdă la nesfârşit, să suporte orice gen de amuzamente şi de capricii.

Nikola are o fire poetică. Scrie câte ceva, i s-au publicat chiar unele producţii de-ale sale, dar ascunde acest fapt. De altfel, se pregăteşte pentru cea mai prozaică meserie – urmează economia transporturilor. Este un băiat îndesat şi rotofei, având înfăţişarea unei odrasle de măcelar, după cât de bine pare hrănit. Altminteri are o mare sensibilitate sufletească, de vreme ce scrie versuri. Facă Domnul ca într-o zi să ne ofere vreo surpriză plăcută cu vreo cărţulie de-a sa, şi eu să mă pot lăuda, la nevoie, că cunosc un poet, să mă mândresc cu el, cum s-ar spune.

I-am dus să ne plimbăm prin pădure.

— Noi am crezut că ţi-a picat vreo moştenire şi te-ai dus s-o iei în primire – zise Miladin. Am şi planificat două petreceri în contul ei. Dar tu ai plecat la munte. De ce n-ai fluierat? Putea să mai vină cineva dintre noi cu tine…

— Şi ce nevoie aveam? I-am întrebat eu.

— Nu rupe legătura cu viaţa şi cu mediul tău, fata mea, interveni gravul poet. Acestea sunt semne de aroganţă. Ori la noi există o egalitate socială şi nimănui nu-i este permis să umble cu nasul pe sus.

M-am oprit, m-am întors către ei şi i-am cercetat pe fiecare în parte.

— Păi, voi pentru asta aţi venit? Să mă bateţi la cap?

— Nu – făcu Miladin. Noi am venit pentru că te iubim.

— N-am nevoie.

— Eu ţi-am spus, fata mea, că dacă tu n-ai nevoie, avem noi nevoie să iubim pe cineva.

— Haide, replicai. Ai tu pe cine să iubeşti.

— Nu mai am. În afară de mama şi de tata. Sunt un abandonat. Mi-a spus că sunt foarte lung şi că să mi caut o baschetbalistă… Şi ea şi-a găsit pe cineva mai potrivit, pentru statura sa… Un bătrân de vreo treizeci şi ceva de

ani. Ai putea să-mi explici de ce tot umblaţi după oameni în vârstă? Acesta este un fel de complex. Vă omorâţi complexul de inferioritate dând în brânci după tipi cu favoriţi de argint.

— Nu e vorba de mine. După cum vezi, umblu cu de-alde voi, care aveţi toţi dinţi de lapte.

— Mai e şi unul cu colţi. Ăla care zboară – se auzi glasul lui Nikola.

— În primul rând el are fix douăzeci şi şase de ani. Şi-n al doilea rând am stabilit că pe această temă nu avem ce vorbi. E clar?

I-am privit cu multă compătimire.

— Ne punem cenuşă în cap – adăugă Nikola şi se aşeză pe vine, presărându-şi pe cap un pumn de ace de pin.

— Bebişor, să ne mai repeţi din când în când despre ce avem voie să vorbim. Altfel s-ar putea să mai greşim.

— Despre Tom Jones – interveni dintr-odată Petrun, înecându-se de râs la propriile lui cuvinte. I se păruse că făcuse o glumă grozavă, dar nimeni nu şi-a dat seama. Negăsind aprecieri, s-a întors la rolul său indolent, de spectator.

Nikola se curăţa cu osârdie de ace.

— Lasă-mă să ţi le scot eu – i-am propus eu serviciile mele.

El îngenunche, îşi ridică mândru capul şi închise ochii.

Miladin zise, uitându-se cu drag dintr-o parte.

— Şi eu vreau...

— Ce?

— Să mă cauţi în cap.

— Presăraţi-l cu ace...

— Al meu e plin cu tot felul de lucruri...

— Vezi, de aceea nu te pot ajuta. Nu este specialitatea mea... Dar aceste ace am să le păstrez ca amintire. Sunt patru... O scumpă amintire de la un poet!

— Hai, şi tu, nu mai fi supărată – interveni Nikola, cuprins pe neaşteptate de modestie; aşa reacţiona

întotdeauna când se amintea despre virtuţile sale literare.

În pădure începu să amurgească. Se auzi clopotul de la Casa de odihnă. Administratorul manifesta pentru mine o grijă emoţionantă.

— Hai să te ducem înapoi, zise Miladin.

— Nu vreau, refuzai. Nu vreau să vă las în pădure pe seama cumătrului-lup.

— O să te aşteptăm afară.

— N-o să-mi fie plăcut.

Am găsit o poiană şi ne-am aşezat în cerc. Numai Petrun rămase în picioare.

— Stai jos! îi spusei.

— Imposibil!

— De ce?

— După asta o să-mi fie greu să mă ridic... Mi-e lene...

— Hai, spune-mi şi mie, de ce eşti aşa de leneş? Ştii, de când sunt aici, numai la asta m-am gândit: cum poţi fi atât de leneş? N-ai s-o termini bine, ţine minte vorbele mele!

Petrun se scărpină după ceafă. Se prefăcu că meditează şi atunci i-am auzit pentru prima oară teoria:

— Iată ce este, stimată Maria. Tu eşti harnică. După câte ştiu, ai ajuns să câştigi câţiva bani cu seringa ta. N-are importanţă că profiţi de nenorocirea oamenilor! Faptul nu mă interesează, de altfel oamenii au nevoie de ajutor. Cu atât mai mult cu cât am băut cel puţin trei sticle cu coniac „Pliska” din mijloacele tale modeste... Dar nu toţi pot fi harnici. De altfel nici nu e necesar. Asta e pur şi simplu o problemă de cod genetic. Lenevia e codificată în sine, nimeni n-are dreptul să mă certe şi nici eu n-am dreptul să protestez împotriva propriei mele sorţi. După mine, societatea este astfel împărţită, încât pentru leneşi se poate găsi totdeauna un loc, bun şi liniştit, care să nu le atingă simţământul propriei lor demnităţi. Iar al meu, după codul meu genetic, este foarte dezvoltat... Asta e tot.

— Minune! strigă Miladin.

— Cită energie mintală risipită în zadar! Ascultă Petrune, în toată viaţa ta n-ai rostit atâtea cuvinte. Nota cinci!

Miladin îi spunea frumosului, Petrun, ca acelui zeu al strămoşilor. Petrun, frumos că zeul Petrun...

— Frumos şi leneş, zisei. Asta-i cea mai proastă combinaţie.

— Cei frumoşi au dreptul la aţa ceva, rosti poetul. Lenevia constituie privilegiul lor.

Petrun îşi clătină capul cu un aer foarte satisfăcut.

— Da, dar cu asemenea lenevie, n-are succes la fete – continuai eu...

— Şi el te iubeşte, declară Miladin.

— Mulţumesc, mă înclinai eu. Numai că nu ştiu cum se face că mă iubiţi cu toţii... Aţi putea să-mi explicaţi? M-ar bucura să aud.

Se lăsă tăcere. Se gândeau probabil la întrebarea mea.

— Cum să răspundem? întrebă Miladin. Pe rând?

— Poate fi şi o discuţie în comun.

— Iată cum e treaba... începu lunganul. Un om aşteaptă o viaţă întreagă să întâlnească pe cineva... femeia unică. Înţelegi, fata mea, femeia unică! Dar ea nu apare. Poţi să dai târcoale în fiecare zi tuturor cafenelelor din Sofia şi tot n-ai s-o găseşti. Unde s-o cauţi? Toate sunt la fel. Au un mod raţional de a gândi: dacă pornesc la drum cu cineva, trebuie să ştie ce vor primi pentru asta. Interesant! Să nu treacă de la ele mai mult. Dau şi eu, dai şi tu. Vor mereu să primească ceva în schimb. Ei, şi un băiat ca mine, îndată ce simte că lucrurile sunt aşezate pe asemenea principii, devine dezamăgit. Burghezie! Cea mai josnică burghezie!

— Eu credeam că ai să vorbeşti despre mine!

— Păi asta şi fac. Cu tine problema nu se pune aşa. Nu există dau-iau. Tu eşti tabu, cum s-ar spune, eşti foarte departe de noi, deşi te vedem zilnic. Şi ne eşti prietenă;

de altfel mi-eşti foarte dragă; nu ştiu cum şi de ce. N-ai ce-i face. Asta e, te iubesc şi... gata! Dacă-ţi place!

— În realitate eşti, dacă ne-am exprima... oarecum ştiinţific... eşti un fel de ideal, adăugă Nikola.

Simţeam cum plutesc de încântare.

— Măi, să fie, mă speriaţi! m-am mirat eu, uitându-mă la Petrun, ca să pufnim amândoi în râs, dar, cine ştie de ce, el nu avea chef de aşa ceva.

Miladin şi grăsunul de poet căzuseră pe gânduri. Începu să-mi fie cald. Băieţii ăştia făceau pe serioşii. Tristeţea mă năpădea în torente.

— Bine – zisei. Cortina! Piesa a luat sfârşit. Acum să vorbească Petrun, pentru că el nu poate juca.

Petrun ridică din sprâncene. Căuta răspunsul undeva, printre vârfurile pinilor. Ezită.

— Sincer?

— Desigur.

— Eu sunt un leneş. Asta explică totul. Te iubesc fiindcă te văd zilnic. Pe nici una dintre fete n-o văd atât de des.

— Iată, acesta este un lucru cert... Aţi văzut? Asta e adevărul. Iar voi vă înşelaţi. Totul se datoreşte relaţiilor noastre apropiate. De aceea am fugit, ca să mă uitaţi. Departe de ochi, departe de inimă.

După asta am sărit în picioare, l-am atins pe Petrun pe obraz şi i-am strigat:

— Prinde-mă!

Am zbughit-o din toate puterile. M-am oprit după un; copac. Petrun întinse piciorul şi atinse fundul lui Nikola.

— Prinde-mă, zise şi se sprijini de pin, parcă ar fi vrut să se lipească de el.

Nikola se ridică. Miladin o rupse la fugă. Grăsunul se îndreptă pe neaşteptate spre mine. Se rostogolea ca un ursuleţ în urma mea, dar tot nu putea să mă ajungă. Atunci schimbă brusc direcţia şi-l surprinse pe Miladin cel cu nasul coroiat. Îl apucă şi porniră val-vârtej mai departe printre copaci. Eu ţipam, în timp ce Miladin mă urmărea

cu picioarele sale lungi, care-l ajutau teribil, dar îl şi încurcau fiindcă nu putea coti brusc pe după copaci. M-am dovedit neaşteptat de sprintenă, a fost imposibil să mă prindă careva. Am fost chiar surprinsă de mine însămi. Pentru prima dată acest mic grup se juca de-a leapşa. Poate vreodată o să încercăm şi printre mesele din cafenea. Miladin renunţă să mă mai fugărească şi se îndreptă ostenit spre Petrun, care continua să sprijine copacul.

— De la mine a început, cu mine se sfârşeşte, zise frumosul. Aşezaţi-vă să vă lingeţi rănile.

— Nu mai stăm, replicai eu. De-acum pornim... Eu am casă mea. De odihnă. Or să se nelinişteaască din pricina mea...

Se echipară toţi trei, parcă s-ar fi pregătit pentru un drum lung, iar eu am luat-o înainte, ca ghid, pe cărările care îmi deveniseră atât de cunoscute. Mă simţeam ca o stăpână a pădurii şi a muntelui, în timp ce mergeam în fruntea micului grup. N-aş putea explica precis cum de mi-a venit dintr-odată dorinţa să-i expediez. Se pare că era vorba tot de acea nerăbdare, despre care am mai vorbit, care parcă începea să mă chinuiască pe dinăuntru, undeva, în piept. Până la venirea mea la munte poate că sălăşluise în mine, dar era amorţită. A apărut prima oară în seara comemorativă care a decurs cu flori şi sărutări. S-a trezit dintr-odată şi imediat ce-am făcut cunoştinţă cu ea, am simţit că nu mai puteam una fără altă şi a rămas în mine ca să apară totdeauna când socoate că e indispensabilă. Ea mă transportă pe negândite într-o altă lume, unde apărea ca prin ceaţă chipul Irinei, ca o pată strălucitoare în care erau cuprinse şi glasul şi privirea ei, ultima străbătând prin perete de îndată ce se apucă să-mi depene amintirile.

— Când vei coborî în oraş? mi se adresă Miladin.

— Nu ştiu... Mai am două săptămâni.

— N-ai să rezişti... Te cunosc eu.

— S-ar putea să rezist. La urma urmei, asta e treaba mea... Nu vă interesează pe voi.

Le auzeam paşii pe covoraşul moale din ace de pin. „Buni băieţi, mă gândeam, bine că au venit. În fond, ar trebui să le mulţumesc. Fără ei, cine ştie cum aş fi petrecut seara asta. Sunt o nerecunoscătoare! De ce n-oi fi în stare să rostesc nici un cuvânt amabil?”

— Măi băieţi – le zisei – Vă mulţumesc, totuşi, că aţi venit. Că m-aţi căutat prin toate cabanele... Ce s-ar face omul fără prieteni?

— Totdeauna am afirmat-o – vorbi Nikola. Ţine-te de noi şi nu te teme de nimic. Un om în afara societăţii este un zero absolut...

— Maria, aseară poetul şi-a luat restanţa la materialism dialectic, E încă sub impresia asta, îmi comunică Miladin.

— De ce n-aţi adus ceva de băut?

— Am amânat până te-ntorci.

— Dar dacă nu mă mai întorc?

Am spus cuvintele astea şi m-am oprit. M-am întors brusc cu faţa spre ei. Într-o clipă m-a cuprins dorinţa să văd ce vor spune aceşti băieţi, ce vor face, dacă se va întâmpla să dispar, pur şi simplu, dacă nu voi mai exista pentru ei.

Mă înconjurară.

— Tu vorbeşti serios? mă întrebă Petrun.

— Totul se poate întâmpla, răspunsei eu încet.

— Aveam un fel de presimţire, zise Nikola, că ne vei părăsi. Era imposibil ca fericirea noastră să dureze la nesfârşit.

— Nu râde... S-ar putea să ţi se pară într-adevăr trist.

— Nu râd.

Miladin stătea aplecat. Dacă s-ar fi apropiat încă puţin, ar fi atârnat ca o streaşină deasupra mea sub care m-aş fi putut ascunde pe o vreme urâtă.

— Unde pleci? mă întrebă el.

— Secret... O să vă amintiţi de mine? Ce-o să ziceţi?

— Sau frumos, sau nimic, răspunse Nikola.

— Ce-o să vă amintiţi? repetai întrebarea.

Se lăsă o scurtă tăcere. Se gândeau serios; stăruinţa mea îi determinase să mă creadă.

— O să ţin minte totdeauna întâmplarea aia când mi-a fost tare rău şi tu m-ai dus acasă, zise Miladin.

— A, îmi amintesc. Erai cam ameţit.

— Da… m-am simţit foarte rău… Şi tu mă conduceai prin tot oraşul, iar eu nu voiam să merg dacă nu mă sărutai… Iar tu îmi făceai pe plac. Şi iar mergeam… şi iar mă sărutai ca să pornim…

— Ce era să fac?… Erai beat turtă!

Miladin râse. Nu era o perfidie, însă ceva asemănător.

— Tu credeai că eram beat mort… dar nu era aşa. Iartă-mă, mă prefăceam că să mă săruţi… Asta o să-mi amintească de tine mereu, mai ales în cele mai grele momente.

— Aha, am clătinat eu din cap, e clar. Şi de ce mi-ai mărturisit asta?

— Cum de ce? Nu pleci?

— A, da… Bine. Uite ce-am să-ţi spun acum. Cum te-ai simţit tu, nu mă interesează. Pentru mine erai beat. În afară de asta, te-am sărutat pe obraz. De altfel şi meseria mea este de aşa natură, ca să dau ajutor… Următorul.

Nikola privi spre Petrun.

— Zi-i tu – făcu acesta din urmă.

— Iată ce este – începu grăsanul cu ezitare. N-am nimic concret să-mi amintesc. Aşa mi se pare… Vrei să fiu sincer?

— Da.

— Atunci uite… Ştii doar că un om îşi poate închipui tot felul de chestii, orice vrea… Bineînţeles dacă are fantezie. Gândindu-mă la tine, nu-mi voi închipui lucruri concrete, ci aşa ceva, care se poate să nu se fi întâmplat cu-adevărat. Mă înţelegi?

— Nu, am răspuns ironic. Eşti foarte dificil de priceput.

Numai că, închipuindu-ţi, n-o să-ţi fie uşor. Eu, dacă vrei să ştii, sunt pentru trăirile reale.

Ridicol era faptul că tocmai eu am spus asta. Pentru mine era caraghios, nu pentru ei, fiindcă erau convinşi că radiotelegrafistul există.

Nikola ridică din umeri – fiecare cu gusturile sale... Aşa e. Dar care erau ale mele?

— Pentru un leneş ca mine este fantastic de greu să-mi amintesc ceva, zise Petrun...

— Eu nu trăiesc cu amintirile, ci numai în prezent. Ce-mi pică din cer. Aşa că am să aştept să te întorci... Eh, o să-mi lipseşti, dar nu ca o amintire, ci ca un scaun gol din cafeneaua noastră... Asta e tot.

A sucit-o. În general leneşii sunt oameni vicleni. Am observat asta.

— Bine, zisei. Sunt mulţumită... Haide, acum, conduceţi-mă acasă!

Am trecut ca un iureş pe lângă Casa de odihnă. Înăuntru se vedeau siluetele domnilor, aplecaţi asupra mesei: cinau. Deodată mă apucă foamea. Am simţit o poftă sănătoasă.

După asta m-am despărţit de prietenii mei. Am promis că le voi da de veste înainte de a pleca. Minciuna trebuia susţinută, altfel s-ar fi creat o stare neplăcută, mai ales că-i făcusem să se mărturisească.

Despărţirea a fost uşor emoţionantă. S-au aplecat spre mine, oferindu-şi obrajii. Numai cel al lui Miladin avea barbă aspră, ceilalţi – un fel de puf ca la copii.

Le-am făcut mult timp semne cu mâna. Apoi am pornit spre Casa de odihnă.

Trebuie să vă spun că atunci, pentru prima dată, am discutat cu ei asemenea subiecte. Dintr-odată mi-a trecut prin cap, mergând singură prin întuneric pe cărarea dintre copaci, de ce mi-or fi făcut toţi declaraţii de dragoste? Poate că tata le spusese cine ştie ce, ori şi-au dat singuri seama când m-au văzut că ceva nu e în ordine cu mine,

eu starea mea generală şi s-au gândit că ăsta e mijlocul cel mai potrivit ca să-şi manifeste solidaritatea. Ce-i trebuie unei feţe ca mine? Nimic altceva decât să se ştie că este iubită... Nebunaticii mei prieteni sunt băieţi buni.

CAPITOLUL XX

ÎN TIMP CE CINAM, ÎMI ŢINEA tovărăşie numai Ştefan nr. 2. Ceilalţi terminaseră şi n-au considerat necesar să rămână la masă pentru mine, ba poate dinadins au plecat manifestând un tact şi o discreţie deosebită că să ne dea posibilitatea de a rămâne singuri. Această părere a trecut ca un vânt uşor prin capul meu şi dusă a fost. Se poate să fi fost aşa, da unde să ştiu, cum să fiu sigură ce gândeau aceşti bărbaţi în toată firea, ce pricepeam eu din psihologia masculină? Mai nimic, în schimb, în ceea ce-i priveşte pe prietenii mei, pot spune oricând, cu mare exactitate, încotro le zboară gândurile.

— În timp ce lipseaţi, va căutat cineva la telefon, îmi spuse Ştefan.

— Desigur, tatăl meu.

— Nu cred... Era mai degrabă glasul unui băiat, al unui bărbat tânăr... Doar dacă tatăl dumneavoastră are o voce tinerească.

În fond, cum era glasul tatei? Nu era prea bărbătesc, dar exista în el şi ceva ofilit, uscat, încât nu putea trece drept tineresc. Va să zică, după toate probabilităţile, m-a căutat Ştefan. Eram necăjită că n-a dat de mine.

Am simţit dintr-odată cum mi se aprinde din nou interesul pentru acest băiat, sau mai degrabă pentru povestea pe care mi-o spusese. Ce s-o fi întâmplat cu Irina care aştepta un copil? Nu cumva o fi păţit ceva, ori poate s-a căsătorit şi atunci totul e-n ordine? În fond, o ieşire convenabilă din acest impas pentru ea, însemna o

situaţie proastă pentru Ştefan.

Nu o dată mi-am amintit de sentimentul meu de datorie profesională exagerat de dezvoltat, sau dacă întrebuinţăm un termen de specialitate, hipertrofiat. Cu siguranţă că asta a fost cauza pentru care, atunci la masă, m-a cuprins o dorinţă chinuitoare de a vedea ce s-a întâmplat cu ei şi să-i ajut dacă aveau, nevoie de mine.

— Şi n-a spus nimic – l-am întrebat pe Ştefan Nr. 2 – că va reveni, sau altceva?

— Nu. Mi s-a părut că e grăbit. Părea foarte neliniştit. L-am întrebat ce să vă comunic, dar el a zis: „Nimic”. Parcă a murmurat ceva, cum că va reveni. Nu mi-a spus nici măcar mulţumesc sau la revedere. Ar trebui să-i faceţi observaţie, când veţi afla cine a fost.

— Am să-i fac – spusei. Îmi închipui cine e... Bănuiţi şi dumneavoastră?... Cu siguranţă că a fost băiatul care vrea să se însoare cu... parcă v-am mai povestit despre el?

— Da, da, îmi amintesc. Cu fata aceea care a rămas însărcinată cu altul. Nu?

— Exact.

Trebuie să spun că atunci am simţit o uşoară părere de rău că am făcut cunoscută unui om străin povestea lui Ştefan şi a iubitei sale. Acest lucru era totuşi un secret, care-mi fusese încredinţat aproape ca unui cadru medical, adică fără dreptul de a-l dezvălui. Dar, sincer vorbind, m-a cuprins şi o mare dorinţă de a schimba cu cineva câteva cuvinte despre acest subiect. Iar Ştefan Nr. 2 părea un om cu bun simţ şi discret. Pe lângă asta el nu ştie şi nu va afla niciodată cine sunt personajele.

Îşi făcuse o părere în legătură cu această problemă, o părere foarte limitată, ca a unui om cu ochelari de cal, sau că a unui bătrân, cu toate că încerca să pară tânăr. Nu se apucase încă să-mi dea sfaturi, fapt pe care de altfel îl aşteptam în orice clipă.

Iată care au fost considerentele care m-au determinat

să discut despre povestea lui Ştefan în faţa lui.

— Să ştiţi că mi-am schimbat părerea în această problemă – îmi zise Ştefan Nr. 2. În fond lucrul în sine poate fi apreciat ca o acţiune foarte nobilă, să te căsătoreşti în asemenea împrejurări...

L-am privit cu suspiciune. Am încercat totdeauna o bănuială când cineva îşi schimba cu uşurinţă gândurile. De la un asemenea om te poţi aştepta la orice.

— De ce v-aţi schimbat părerea?

— Pentru că există şi cazuri rare care au la bază cele mai pure impulsuri. Cazuri foarte rare.

— Vedeţi – zisei. Când un om iubeşte, asta nu înseamnă că e vorba de un impuls.

— Aveţi dreptate, m-am exprimat greşit... Dar dacă un om face una ca asta, chiar din cea mai pură... şi mai înflăcărată dragoste... –, aici el surise uşor – poate veni o zi când fata îl va dezamăgi şi, în general, această enormă dragoste înflăcărată să nu i se mai pară chiar atât de mare şi să înceapă treptat a se stinge. Şi atunci? Ştiţi ce se va întâmpla atunci? Dintr-odată, cu o precizie uimitoare, el îşi va aduce aminte... de împrejurările în care s-au căsătorit. Înţelegeţi, aici e toată treaba. Enorma dragoste vă fi înlocuită cu o enormă nefericire.

Am rămas pe gânduri. Jurnalistul avea, bineînţeles, oarecare dreptate. Dintr-odată mi-am dat seama că un om, ca să poată vorbi despre asemenea pericole viitoare, trebuie să fi avut el însuşi experienţă, cine ştie câte amărăciuni nu i-or fi strâns inima?... Şi poate că orice om cu o experienţă de viaţă este înclinat să ajungă la astfel de temeri,doar cunoscuse cazuri de tot felul. Ce nu oferă viaţa? În general, judecă lucrurile ca omul cel mai obişnuit., ajuns la treizeci de ani. Pe mine, însă, mă zgândări curiozitatea şi, nu imediat, ceva mai târziu, după cum veţi vedea, i-am pus unele întrebări. Aveam dreptul.

— Asta e adevărat – zisei. Dar nu e lege. S-ar putea ca iubirea lor să nu se stingă. Dacă există dragoste, dar

adevărată, pare-se că greu s-ar putea stinge... în afară de asta, chiar de-am accepta că iubirea lor va scădea, vreau să spun că omul începe să... să mai înainteze în vârstă – era să zic să îmbătrânească, groaznică lipsă de tact, dar mi-am dat seama la timp – începe să mai înainteze în vârstă şi totul începe să se estompez», dar rămâne nobleţea sufletească. Dacă o are, bineînţeles. Totuşi trebuie să aibă o anumită nobleţe, de vreme ce s-a căsătorit cu o fată... care aşteaptă un copil.

— Nu... El a luat-o de nevastă, fiindcă era îndrăgostit orbeşte. Iubirea este egoistă; ce tot vorbeşti de nobleţe?

— Aha – zisei maliţioasă – v-am prins în cele din urmă. Sunteţi un jurnalist pur-sânge. Vă serviţi de clişee. „Iubirea este egoistă" a ajuns o vorbă cum nici nu se poate mai ştearsă.

Ştefan nr. 2 începu să râdă. Recunoştea. Eu, în fond, m-am necăjit fiindcă nu aveam ce să-i răspund. Toţi spun că iubirea este pur egoistă, eu însă nu ştiu, n-am (trăit-o. De vreme ce toată lumea spune aşa, înseamnă că aşa este. De altfel, şi eu dacă mi-aş pune puţin creierul la contribuţie, mai ales dacă l-aş acorda cu munca mea profesională, aş putea ajunge la această concluzie: dragostea este o boală psihică, iar bolnavii sunt nişte egoişti îngrozitori. Şi e drept să fie aşa.

— Este un clişeu – recunoscu Ştefan Nr. 2. Dar e adevărat. Ce-i de făcut?... în fond, fiecare adevăr reprezintă un clişeu şi atunci, dacă sunteţi împotriva clişeelor, trebuie să renunţaţi la toate adevărurile certe.

Aici eu am născocit ceva foarte înţelept şi complicat; cum am reuşit, habar n-am?

— Adevărul are nuanţele lui. Există diferite cazuri, se petrec combinaţii din cele mai diferite. Eu nu sunt împotriva adevărurilor, însă susţin variantele. Altfel am crăpa de plictiseală. Asta e.

Voiam să fiu extrem de convingătoare, de aceea am folosit expresia lui Petrun.

Jurnalistul stătea cu capul plecat. Se gândea la ceva.

— Vă e uşor să căutaţi combinaţiile cele mai variate, dar ele să se petreacă cu altcineva, nu cu dumneavoastră.

Nu-i aşa? Este foarte plăcut să priveşti ce se întâmpla. Dar dacă dumneata te încurci în vreo combinaţie, începi să-ţi smulgi părul din cap…

Aceste cuvinte fuseseră rostite pe un ton prea vesel, în aer se simţea tristeţe, deşi omul din faţa mea încerca să surâdă.

M-am decis să-l înveselesc. Mi-am amintit un lucru potrivit, pe care-l păstram demult pentru orice eventualitate.

— Ştiţi – i-am spus – m-am întrebat deseori, de ce aţi stat cu capul în jos în seara aceea, când a fost petrecerea?

El ridică din sprâncene, zâmbi, suspină şi spuse pe un ton foarte, foarte sincer:

— Ştiţi de ce?… Pentru că voiam să vă plac.

Să-mi placă mie! Mie! L-am privit pe sub sprâncene. Cam multe mărturisiri pentru o seară… întâi băieţii, acum Ştefan Nr. 2. Greu de suportat.

Atunci el, văzând că am rămas pe gânduri, adăugă:

— Cât mai dezinteresat. Să nu credeţi nimic altceva.

— Bine – i-am spus.

— Dar de unde aţi ştiut că acest lucru o să-mi placă?

El îmi răspunse din nou zâmbind chinuit.

— Îmi amintesc că într-o vreme cel mai mult îmi plăceau oamenii care, erau gata, gata să se răstoarne cu capul în jos. Şi eu vreau să plac celor tineri. De aceea, cât timp mai pot, ori de câte ori e nevoie, am să stau în cap.

Vai ce înţelepciune tristă! în loc să-l înveselesc, l-am silit să verse un kilogram de amărăciune. Mi s-a părut că-şi bate puţin joc de mine. Atunci i-am spus:

— Să ştiţi că mi-a fost ruşine. Nu pentru dumneavoastră; nu făceaţi decât ceva ciudat. Mi s-a făcut

ruşine că eu vă pusesem să faceţi una ca asta. Părea ca o glumă proastă din partea mea. Recunosc.

— Haide, lăsaţi... Să nu facem o tragedie. Totul e o închipuire. Am stat în cap, fiindcă eram băut. La ce te poţi aştepta de la un om beat? Nu-i aşa?

În momentul acela din biroul administratorului se auzi telefonul. Am sărit pentru că tot timpul discuţiei am stat ca pe ghimpi în aşteptarea lui. Desigur că era Ştefan.

Am fost însă dezamăgită. Greşisem în presimţirile mele; era tata.

— Te-au căutat pentru o lungă serie de injecţii – îmi comunică.

— Le-am explicat că nu eşti în oraş, dar ei susţin că să le faci tu. E vorba de un copil, căruia i-ai mai făcut şi altădată.

— Intravenoase?

— Da.

— Ghicesc cine este.

— Mă întreabă când te întorci. Mâine mă sună din nou ca să afle. Ţin foarte mult la tine.

Era normal. Mi-era foarte greu cu acest copil. Avea s zece ani şi era foarte bolnăvicios şi delicat. Venele lui erau dintre cele mai dificile, însă eu mă descurcam destul de onorabil. Ştiam că altcineva s-ar acomoda cu greu, de altfel şi el se va simţi prost cu altă soră. Dar ce puteam face? Pe de altă parte, injecţiile astea însemnau ceva bani, cel puţin douăzeci de leva, şi nu le puteam da cu piciorul.

— Spune-le să aştepte câteva zile. Îi sun eu de aici, le ştiu numărul.

— Bine... Altfel, cum te simţi?

— Ştii dumneata.

— Şi maică-ta se bucură că te-ai liniştit.

N-am spus nimic. Vestea m-a surprins. Nu în sensul că nu m-am aşteptat la acest drag interes din partea ei, ci pentru că, într-adevăr, în cursul ultimelor zile nici nu m-

am gândit la dânsa, şi am rămas mirată, asemenea unui om când îi vin în vizită nişte cunoştinţe demult uitate.

Când m-am reîntors în sala de mese, am constatat că Ştefan Nr. 2 plecase... Lăsase pe masă un şerveţel înfăşurat. Pe el era scris cu litere mari: „Noapte bună!!!

I se făcuse somn ori avea cine ştie ce treabă? Sau poate că l-am indispus? Lucrul cel mai probabil. De unde să ştiu eu ce poate strica bună dispoziţie a unui bărbat de treizeci de ani?

Mă gândeam că nu-s vinovată cu nimic. În fond, am simţit o uşurare că a plecat, fiindcă şi pe mine începuse să mă cam plictisească această discuţie. Simţeam că va aluneca pe o latură proastă. Unde mai pui că eram obosită, mă plimbasem leapşa.

M-am urcat în camera mea. Făcusem o mare greşeală că nu-mi adusesem nimic de citit. Casa nu avea bibliotecă. Administratorul ne încredinţa că la anul i se vor acorda nişte bani în acest scop. Va să zică cititul cărţilor nu fusese încă planificat. M-am lungit în pat, am stins veioza şi m-am pregătit pentru somn, deşi era foarte devreme – doar zece.

CAPITOLUL XXI

ÎNCĂ DE LA ÎNCEPUTUL ACESTOR însemnări am făcut o promisiune. Trebuie neapărat îndeplinită, pentru că există ceva important care trebuie lămurit – pricina pentru care am fugit de acasă. Poate că trebuia să încep chiar cu această întâmplare, însă, după cum veţi vedea, nu are nimic plăcut în ea, care să merite să fie povestită. Ceva îmi stă ca o greutate pe piept când mă gândesc la ceea ce s-a întâmplat în ziua fugii mele. Sunt sigură că acum, când am să vă povestesc, voi sări peste unele amănunte; de altfel nici nu prezintă importanţă.

O lună înainte de acest eveniment, am primit o telegramă în care eram anunţaţi că tata trebuia să se prezinte la o instituţie pentru o treabă importanţă. Nimeni nu i-a acordat vreo însemnătate deosebită. Era ora prânzului. După asta, tata a plecat, iar eu am ieşit şi m-am înapoiat abia seara.

Încă de la intrare am simţit că se întâmplase ceva. Tata şi cu mama stăteau tăcuţi, unul în faţa celuilalt. Era o imagine nouă pentru mine, neobişnuită, în general ei făceau parte din acea categorie de soţi care şi-au spus demult ce aveau de spus şi nimic n-ar putea să-i oblige acum să stea faţă-n faţă ca să discute. Ambii puteau încerca harul ăsta în altă parte, cu alţii, dar nu în propriul lor cămin. Mama continua să privească ţintă înaintea sa şi abia-abia se putea desluşi pe faţa ei ceva care ba apărea, ba dispărea şi care se putea numi mâhnire. Chipul tatei era de-a dreptul umed. Înainte de a se întoarce spre mine

îşi scoase ochelarii ca să-şi şteargă ochii şi nasul. Apoi mă privi. În spatele lentilelor ochii lui păreau roşii şi de două ori mai mari. Mă uitam la el, tăcută, înfiorată, dar fără să simt o adevărată frică. Totuşi în sufletul meu, încolţi un sentiment nou, necunoscut până atunci.

Tata rosti încet cu privirea în pământ:

— Mi-au comunicat ceva despre Irina…

Aşteptam în tăcere; vedeam numai, fără să mă mişc, cum faţa tatei începu să se apropie şi să se depărteze de mine.

— Mi-au spus că a dispărut… O comunicare oficială… Dispărută… Fără amănunte… Vor fi comunicate pe urmă…

Asta a fost totul. De atunci, din minutul acela a început totul, tot ce s-a petrecut cu mine în zilele următoare.

Nu ştiu cum reacţionează oamenii la astfel de comunicări. Eu nici n-am simţit nevoia să stau. Rămăsesem în picioare, mută, ca şi cum, dintr-odată capul mi s-ar fi golit de creier, nu puteam gândi, auzeam numai bătăile inimii în urechi. Apoi, treptat am început să-mi dau seama de împrejurări. Înainte de toate, în conştiinţa mea rămăsese cuvântul: „dispărută”… Eram oarecum nedumerită că oamenii aceştia din faţa mea sunt atât de desperaţi. A dispărut… Dar poate apărea din nou!

— Doar a dispărut, am şoptit cu un glas străin.

Tata clătină din cap.

— Aşa e forma… O dată ce au comunicat oficial… înseamnă că…

Mi-am amintit dintr-odată de scrisoarea Irinei, de micile ei pupile… de bombe şi toate celelalte… Şi de tonul acelei scrisori. Tot ceea ce a considerat necesar să scrie… fără să fie sigură că o voi înţelege… Dar a scris-o…

Eu nu sunt fatalistă, dar mă gândesc că imensa majoritate a oamenilor, sau cel puţin fetele de vârsta mea au aşa ceva în minte şi de aceea am legat scrisoarea

Irinei de comunicarea primită şi am dat fuga în odaia mea, unde am început s-o caut cu răsuflarea tăiată şi cu mâinile tremurânde, dar când am găsit-o, mi-am dat seama că nu sunt în stare s-o citesc, că nu vreau s-o citesc! Aşa cu scrisoarea în mâini, stăteam în patul meu şi simţeam cum greutatea din pieptul meu creşte, apasă din ce în ce şi se face amară, tot mai amară... Am început să plâng. Am plâns mult timp...

Îmi amintesc că tata venise la un moment dat să mă liniştească. I-am făgăduit, printre suspine, că am să mă calmez, dar cum a ieşit, am continuat să hohotesc şi ca să nu mă audă, muşcam perna.

În zilele următoare m-au legănat o serie întreagă de sentimente şi numai din când în când, în capul meu îşi făceau loc gânduri clare despre Irina şi, oricât ar părea de ciudat, nu erau întunecate, ci luminoase, mai strălucitoare ca oricând, cum se reprezintă în filme, total albite, topite parcă în alb, acele scene care nu s-au petrecut în realitate şi nici nu se pot întâmpla. Într-adevăr, pentru mine dispariţia Irinei, trecerea ei într-o altă sferă, nu însemna câtuşi de puţin că... nu mai există (nu pot întrebuinţa celălalt cuvânt), însă tot ce era legat de ea, toate amintirile mele, deşi nu erau prea multe, au căpătat dintr-odată o altă culoare, parcă ar fi trebuit să le cântăresc din nou, să le fixez noi locuri, fiecăreia locul ce i se cuvenea. Îndată ce apărea un gând nou despre ea, se căsca, pe nesimţite, un gol apăsător în mine, dar continuând să mă gândesc mai departe, golul se umplea, apăsarea dispărea şi exact atunci, după cum v-am mai spus, veneau amintirile în alb. Această capacitate de a chema amintirile mele albe despre Irina devenea tot mai puternică şi la Casa de odihnă îmi dispăruse golul acela, apărând numai Irina, învăluită în noua culoare în care o scufundasem.

Amintirile noastre comune nu erau numeroase. În ultimii doi ani devenisem prietene adevărate, dar n-o

puteam vedea prea des – cel mult de două-trei ori pe lună. Irina îmi povestea despre viaţa ei şi din toate câte le trăise făcea un fel de amestec nou... cred că le dădea un sens. Vreau să explic acest lucru: trebuia, simţea nevoia să extragă unele concluzii din viaţa ei... îmi dau seama că nu-i venea uşor, fiindcă o făcea în faţa mea – înseamnă că avea încredere în capacitatea mea de înţelegere. Deşi, mă gândesc că s-ar putea ca ea să fi avut nevoie tocmai de un astfel de auditoriu cu o inimă foarte curată pe care să poţi scrie ce pofteşti. De fapt ea nu-mi vorbise niciodată aşa, asemenea lucruri ca cele descrise în ultima ei scrisoare. Era cu totul aparte şi am să reflectez mult timp asupra ei...

Iată ce s-a întâmplat în ziua când m-am hotărât să pornesc unde oi vedea cu ochii.

Era dimineaţă. M-am trezit târziu, după o noapte de insomnie. Mă durea capul, mă simţeam complet ameţită şi nu-mi venea să mă scol. În camera vecină se auzeau glasuri. Uşa mea, cine ştie de ce, era întredeschisă, aşa că puteam auzi tot. Discutau părinţii mei. Se pare că în ultimul timp descoperiseră dintr-odată un interes puternic şi neaşteptat unul faţă de altul, pentru că i-am găsit de câteva ori conversând. Nu ştiu de ce, dar atunci când apăream eu, tăceau. Credeam că vorbesc despre Irina şi tac să nu mă indispună, fiindcă vedeau că nu suport uşor...

În dimineaţa aceea am fost martoră la următorul dialog:

— Poate că cel mai bun lucru ar fi să dăm un anunţ la ziar – spunea mama..

— Se poate... Dar o să avem necazuri. Îţi dai seama ce înseamnă... sute de telefoane.

— Haide, haide, mereu ţi-e teamă de ceva, totul ţi se pare complicat. Nu mai ţine chiar atât demult la tihna ta! Fă un sacrificiu o dată în viaţă.

Aşa vorbea mama întotdeauna cu el, în general când

vorbea cu un ton de nemulţumire în glas. Poate că merită, nu ştiu exact; simţeam că este ceva în atitudinea lor, un fapt petrecut mai demult şi care i-a otrăvit, dar acest fapt nu-mi era cunoscut şi nici n-avea să-mi fie vreodată.

De multe ori m-am hotărât să nu mai dau atenţie, dar tonul mamei mă irită. Uneori mă cuprindea milă pentru amândoi; cum puteau trăi de ani de zile în această dispoziţie sufletească ce-i cuprindea de îndată ce treceau pragul casei?

Tata nu-i răspunse îndată; trebuie să vă spun că el nu replică la tonul ei, dar indiferenţa cu care suporta şi cele mai aspre observaţii era mai înfiorătoare decât orice fel de răspuns.

— N-ar fi mai bine – propuse el – să ne sfătuim cu un avocat? Există astfel de mijlocitori care fac toată treaba.

— Prostii! îţi dai seama cât iau aceşti indivizi? O să ne jecmănească. Ei se înţeleg totdeauna în secret cu cumpărătorul şi încasează o parte din sumă.

— Este unicul mod ea să nu se difuzeze prea mult această poveste.

— De ce?

Întrebarea se dovedi dificilă, pentru că tata nu răspunse nimic. Despre ce poveste o fi vorba şi de ce nu trebuie difuzată?

— De ce? întrebă din nou mama. Ţinea morţiş să i se răspundă.

Despre ce-o fi vorba?!

— Bine – zise el – găseşte un mijlocitor!

Iarăşi s-a eschivat fără să răspundă.

— Eu să-l găsesc? Tu să te ocupi de asta, e treaba ta. Tu eşti moştenitorul... N-am să tratez eu în numele tău, că doar n-ai murit ca să am eu grijă asta!

— Ţii aşa demult să se întâmple?

— Eşti un prost! zise mama.

Se făcu tăcere. Trebuie să vă spun că tata pândea

asemenea momente, când putea face pe jignitul de moarte şi asta era singura lui apărare pe care se ostenea s-o întreprindă.

— Şi un demagog! adăugă mama.

Suportam din ce în ce mai greu acest dialog. De câte ori mi se întâmpla să asist la asemenea scene, în cele din urmă, nu mai puteam răbda şi le strigam să înceteze. Se potoleau. Se pare că totuşi rămăsese între dânşii o oarecare delicateţe, de vreme ce se fereau să continue circul în faţa mea. Sau poate că era altceva care-i oprea. Habar n-am! În ultimul timp îmi trece mereu prin cap o întrebare: de ce nu pot lua partea nici unuia, nici altuia? De ce nu încearcă cel puţin unul dintre el, cel care consideră că are dreptate, să-mi explice şi chiar să-mi câştige sprijinul? E o chestiune foarte complicată. Ori au devenit nesimţitori şi indiferenţi faţă de tot ceea ce se referă la căminul lor, ori unul dintre ei se simte vinovat în vreun fel. Cine ştie? S-ar putea să fi fost cu totul altceva...

Nu doresc să povestesc asemenea întâmplări. În realitate, ceea ce citiţi este prezentat estompat. Dialogul lor este întotdeauna mult mai colorat, dar de ce trebuie să vă chinuiesc şi pe dumneavoastră?

— Bine – zise tata, – Tu vei aranja totul pentru transferarea apartamentului, vize la notariat şi alte stupidităţi, iar eu am să mă ocup în întregime de vânzarea lui... Trebuie verificat şi dacă Irina n-avea unele obligaţii legate de locuinţa ei.

Asta e totul – clar, nu? Este inutil să continui povestirea despre ceea ce s-a întâmplat. Scenă a fost din cale-afară de neplăcută. Trebuie să ştiţi că m-am ridicat şi le-am spus tot ce trebuia să le spun. Nici nu-mi pot aminti exact ce anume am discutat. Eram pe jumătate copleşită de emoţie şi furie. Ştiu că plângeam şi la sfârşit am făcut o adevărată criză de isterie. Mama nu cedă. Tata, încovoiat pe scaun, a tăcut tot timpul, dar mama a răspuns crizei

mele cu alta şi mai şi. Eu am fugit.

Tot ceea ce s-a întâmplat mai departe vă este cunoscut.

Trebuie să vă spun numai că cheile apartamentului Irinei erau la mine. Mă rugase să-i stropesc florile, cât timp va lipsi şi să mă îngrijesc de locuinţa ei, dacă va fi nevoie. Mă duceam de două ori pe lună ca să deretic, mă ajutam cu aspiratorul, pentru că nu ştiam exact când se va înapoia şi n-aş fi vrut să nimerească într-un apartament plin de praf, gândindu-mă cu plăcere că va găsi casa curată şi confortabilă, ca şi cum ea ar fi îngrijit-o în tot acest timp. Mă bucuram că femeia pe care o iubeam că pe o soră şi faţă de care în unele momente simţeam o amară compătimire, se va întoarce şi nu va găsi o casă pustie, ci una încălzită de mâna mea. Îmi vin în minte aceste amănunte pur sentimentale pentru că-mi sunt foarte dragi – da, îmi sunt foarte scumpe. Asta e.

Iar atunci le-am declarat părinţilor mei că n-am să le dau niciodată cheile şi că-i voi împiedica să vândă apartamentul, cât timp voi putea. După asta, am fugit…

CAPITOLUL XXII

EXACT AICI TREBUIA SĂ VĂ POvestesc despre scena aceea matinală de acasă, fiindcă atunci când m-am trezit a doua zi la Casa de odihnă mi-am amintit-o de la început până la sfârşit. Dintr-odată mi-am pus întrebarea: oare am dreptate în tot ceea ce gândesc despre părinţii mei?

N-aş vrea să vi se pară că glumesc de câte ori vă amintesc de acel sentiment profesional al datoriei şi nu ştiu dacă ar trebui numit „profesional”, aşa că vă spun cât se poate de serios, că tot ce-am gândit în acea dimineaţă în legătură cu părinţii mei era amestecat cu o uşoară şi inexplicabilă compătimire. Am fost într-adevăr martoră la cele întâmplate şi totuşi îi compătimeam din diferite motive. Cel mai apropiat şi mai obişnuit putea să fie faptul că se răciseră, probabil după ce unuia dintre ei, sau amândurora, li se întâmplase ceva. Uneori, în discuţiile lor se strecura câte o aluzie referitoare la asta, dar în faţa mea se fereau să discute ori să se acuze direct. Nu ştiam nimic şi probabil nu voi afla niciodată. Oricum, ei trăiau împreună, se pare că acest lucru îi mulţumea, şi interesul comun pentru ridicarea bunăstării familiei avea, în unele momente, foarte rare ce-i drept, un aer de unitate şi de înţelegere. Poate că tocmai acest interes pentru „valorile materiale” (încerc să mă exprim cât mai ponderat) m-a silit şi pe mine, după terminarea liceului, să meditez foarte serios cum să fac să ajung independentă. Acum văd că lucrul în sine este pe cât de obişnuit, pe atât de complex.

De ce-am început să manifest şi eu acelaşi interes? Doar aveam dreptul să primesc ajutorul lor material, fapt care nu-i îngreuna; puteau, fără nici un fel de eforturi, să-şi îmbrace şi să-şi hrănească unica lor fiică.

Va să zică n-am făcut-o dintr-o nevoie reală.

De pe urma injecţiilor nu scoteam prea mult, dar totuşi, suficient ca să mă pot îmbrăca singură şi, din când în când, să-i mai cinstesc cu câte un coniac pe leneşul acela de Petrun şi pe ceilalţi prieteni. Dar puteam foarte bine să nu câştig nici un ban!

Într-adevăr, când am acceptat pentru prima oară să ajut o femeie în vârstă din clădirea noastră şi să-i fac injecţii, în această acţiune există un interes profesional şi eram tare tulburată să ştiu dacă voi reuşi şi cum să procedez mai departe. Când însă mi-au plătit (e adevărat că am primit banii cu de-a silă), când au apărut şi alţi oameni care m-au solicitat şi când fără eforturi deosebite, am primit bani, atunci, fără să vreau, am început să socotesc cât am câştigat şi cât aş fi putut să câştig dacă. Acum nu mai era vorba de un sentiment profesional, ci de altul, deosebit, care apare la orice om când primeşte primii bani pentru munca lui. Mai direct şi mai exact, am încercat o tainică mândrie şi s-a născut în mine un oarecare sentiment de independenţă... De atunci, o dată cu noile mele trăiri, am început să văd, într-o cu totul altă lumină, raporturile din familia noastră. M-am gândit că nu banii sunt totul, că ei nu pot reprezenta unicul interes într-o familie. Din acest punct de vedere îmi examinam părinţii. Vedeam că se uneau numai în momentele când primeau ori trebuiau să primească ceva...

Acestea erau şi rarele zile când în casa noastră apărea câte un nou obiect. Înainte de toate mi-a rămas în minte, poate amintirea cea mai măreaţă pentru familie, apariţia maşinii. Atunci eram încă elevă şi mă bucuram împreună cu ei. Dar acum îmi dau seama că n-aveam nici un motiv, absolut nici unul. Nimic nu s-a schimbat în raporturile

dintre ei, deci că la noi în casă să fie bucurie nu automobilul era indispensabil, ci cu totul altceva. Dar exact de ce anume aveau nevoie, nu ştiu. Şi după cum v-am mai spus, s-ar putea să nu aflu niciodată…

Iată de ce, probabil, m-a cuprins în dimineaţa aceea, la Casa de odihnă, compătimirea faţă de părinţii mei şi v-am mărturisit aceste gânduri. Acum însă închei şi promit că n-am să mai revin niciodată la aceste întâmplări.

Toată dimineaţa următoare nu m-am mişcat din Casa de odihnă, pentru că trăgeam nădejde că-mi va telefona Ştefan. Presupuneam că ieşise din spital şi dacă nunta aceea a avut loc, cu siguranţă că el se simte foarte însingurat şi nefericit. De asemenea era foarte probabil că nu mă va mai suna; poate mă chemase într-o anumită dispoziţie sufletească şi acum şi-o fi zis că nu mai are de ce să mă amestece în treburile sale, eu fiind în realitate o străină şi deci era lipsit de sens să mă mai caute… Atunci ce era de făcut? Un singur lucru – să-l găsesc eu… O dată ce-am ajuns la această hotărâre, am născocit şi un plan ca s-o realizez.

Îmi amintesc că aşezându-mă să prânzesc, aşteptam cu nerăbdare să apară Ştefan Nr. 2. Fără să-mi cunoască gândurile întârzia în camera sa; cu siguranţă că-i venise inspiraţia şi scria. Poetului nostru Nikola, de exemplu, când îi venea inspiraţie nu ieşea câteva zile din casă, oricât ne-am fi plictisit în lipsa lui. Devenea mojic şi ursuz şi fugea de noi ca de ciumaţi. Este adevărat că după asta Miladin şi ceilalţi îi făceau zile fripte, dar el surâdea ruşinat şi se căia sincer, pentru că, aşa cum i-a mărturisit o dată lui Miladin, după zilele de inspiraţie îl apăsa o mare tristeţe; exact aşa a spus: „tristeţe”. Devenea foarte nesigur de sine şi abătut. Cine ştie, poate că aşa stau lucrurile în cazurile astea!

Mă gândeam că de aceea întârzie mustăciosul de Ştefan; desigur că e inspirat. Doar e ziarist şi e clar că şi

ei trebuie să aibă inspiraţie, altminteri cum ar putea să scrie? În general, o dată ce ai o asemenea profesie, cum te aşezi la masa de scris, te-a şi năpădit inspiraţia. Eu aşa cred. Îţi apar unele viziuni, sau cine ştie ce. E o treabă cam ciudată!

În orice caz mă plictiseam la masă în lipsa mustăciosului. Îmi amintesc că Manasiev şi Stanimirov vorbeau despre apropiata plecare în străinătate a arhitectului. Astăzi pentru prima dată l-am văzut pe Stanimirov mai proaspăt; de pe faţa lui dispăruseră toate culorile întunecate şi ochii îi erau limpezi. Desigur, nu mai băuse cel puţin de o zi. Manasiev era la fel de palid, cum îl văzusem şi prima dată. Galbenă îi era şi fruntea care se termina nu se ştie unde. Mâinile continuau să-i tremure uşor, înseamnă că nu din cauza băuturii, ci poate din vreo deprindere sau, poate din pricina vreunei boli nervoase. Era însă un om plăcut şi binevoitor, ori poate obosit. Am observat că toţi oamenii obosiţi sunt agreabili; sau, cel puţin fac această impresie.

Mă distram, examinându-i în taină.

— Profesional – vorbea arhitectul – înainte de toate vreau ca această călătorie să fie de documentare... Cu un scop precis şi bine determinat. N-am mai fost niciodată. Te întâlneşti cu colegi; vezi lucruri noi, dar nu poţi pătrunde în esenţa lor, să depăşeşti raporturile reciproce, latura pur omenească şi să te ocupi numai de profesia ta... Trebuie să te transformi într-un diplomat, iar asta înseamnă pierdere de vreme, n-are nimic comun cu ce faci.

Manasiev clătina din cap.

— În afară de asta – continuă arhitectul şi cine ştie de ee privi spre mine – totdeauna se mai întâmpla câte ceva... De altă natură...

Zâmbi, iar Manasiev râse tare.

— Îmi dau cuvântul că nu mă interesează aceste probleme, dar nu se poate. Există un moment pur

psihologic. Ieşi din sfera existenţei tale obişnuite şi într-o clipă te vei simţi ca un cal scăpat din ham. Ai lepădat toate hăţurile şi te grăbeşti să profiţi de situaţie...

Aici Manasiev spuse ceva pe un ton artificial de invidie, sau poate şi cu puţină iritare.

— Dumneata eşti frumos... Pentru dumneata e uşor.

Dacă aş fi fost în locul arhitectului m-aş fi supărat, cu toate că faptul era exact – era un bărbat bine. Dar se pare că era exasperant de mulţumit de sine, cum mi-o spusese, iar oamenii infatuaţi nu-şi dau niciodată seama când sunt flataţi.

În plus îmi era clar de ce a început el discuţia despre hăţuri şi aşa mai departe şi aşteptam cu interes ce va urma mai departe.

— Nu în asta constă treaba – replică arhitectul la observaţia lui Manasiev şi am simţit în tonul său o modestie camuflată.

— Mi se pare, Manasiev, că totul se ascunde în gradul, în puterea dorinţei intime, a elanului interior ce te-a. Cuprins.

— Depinde înainte de toate de vârstă, dragul meu,

— Nu numai. Este o problemă de caracter, dar şi de... potenţă.

Manasiev începu să surâdă.

— Ei, şi ce – zise el – unde ajungi cu această potenţă? Până la cameristele de la hotel, sau poate ceva mai mult... Ha, ha, ha!

Arhitectul primi ironia că pe o glumă oarecare şi râse la rândul lui.

Eu tăceam. Desigur că faţa mea părea ca sculptată în piatră. Nu pentru că discuţia mă dezgustă sau mă stingherea; totdeauna încerc să mă port astfel, ca oamenii să vorbească în prezenţa mea orice doresc, dar am observat că în acest fel discută bărbaţii care au atins o anumită vârstă, cam treizeci şi trei ori treizeci şi patru de ani. Încep să-i preocupe în mod deosebit aceste

probleme. Mă gândesc că n-au decât să vorbească între ei tot ce-i taie capul, însă nu în prezenţa femeilor, sau cel puţin în a fetelor pentru că lor, tuturor, sunt sigură, asemenea discuţii li se par dezgustătoare.

Nu vreau să apar ca foarte delicată, dar noi, fetele, fie că avem idee despre treburile astea şi atunci nu ne interesează, fie că nu ştim nimic şi atunci devenim extrem de curioase. De aceea nouă trebuie să ni se vorbească manierat şi... nu mai ştiu cum. Dar nu aşa, cum vorbesc bărbaţii, cu potenţă, sau... fără...

Iată ce a mai găsit necesar să adauge arhitectul.

— Cameristele de la hotel constituie ultima noastră rezervă, dragul meu. Întâmplarea-i întâmplare, majestatea sa întâmplarea! Nu ştii ce-ţi poate oferi. Dar, bineînţeles, trebuie s-o aştepţi, trebuie s-o cauţi. Bănuieşti dumneata, se ivesc combinaţiile cele mai neaşteptate. Atmosfera de călătorie, din hotel e ceva fantastic, cu totul aparte, de nedescris... Este ceva, pare-mi-se, care freamătă în văzduh şi întâlnirile dintre oamenii necunoscuţi capătă sensuri noi, interesul fiind deosebit... în fond, dumneata ai călătorit, ştii desigur... Se uită în jurul lui,

Pot să-ţi spun că până şi-ntr-o Casă de odihnă se poate obţine o asemenea atmosferă... î; i trebuie foarte puţin ca să se nască... Chiar şi aici la noi... Poate că chiar s-a şi produs pentru cineva, dragă Manasiev... Cine ştie?

Teribil de misterios era acest arhitect. Teribil de delicat şi de misterios!

Tocmai terminasem masa; mâncasem şi compotul de caise. Muţind din faţa mea farfurioara şi lăsând jos şervetul, m-am ridicat şi le-am urât cu un zâmbet din cale afară de amabil:

— Odihnă plăcută!

Arhitectul îmi mulţumi cu o uşoară înclinare a capului şi-mi surise misterios şi semnificativ, iar Manasiev făcu un semn din cap fără să se uite la mine. Privea absent în faţa

sa şi mi se păru că încerca o oarecare stinghereală, sau ceva neplăcut. Nu sunt absolut sigură.

Am urcat la primul etaj, m-am oprit în faţa camerei lui Ştefan Nr. 2 şi am sunat. Mi-a deschis el însuşi.

— Vreau să vă întreb ceva – îi spusei. Pot intra?

— Bineînţeles.

În maşina de scris se afla o foaie aproape terminată. Masa era aşezată lângă fereastra deschisă şi în faţa ochilor celui ce ar fi stat la ea i s-ar fi arătat culoarea de un verde-întunecat a pădurii. În odaie pătrundea parfumul pinilor şi cântecul păsărelelor.

— Un loc ideal pentru inspiraţie – zisei. E grozav să staţi la maşină şi să bateţi... dar auziţi păsărelele?

— Nu.

— Nu, bineînţeles, dumneavoastră vă transportaţi undeva, în altă parte, nu aici. În general, vedeţi măcar pădurea? Vă inspiră sau nu? Scuzaţi-mă, mă interesează foarte mult.

El surise pe sub mustaţă. Nu şi-o răsese, aşa cum făgăduise. Probabil că nu-i plăcea fără ea. Cum o fi arătând? Poate că nici nu l-aş mai recunoaşte.

— Ştiţi, dacă într-o zi vă veţi hotărî să nu mă mai cunoaşteţi, radeţi-vă mustăţile şi eu am să vă consider că sunteţi un altul. S-ar putea să facem din nou cunoştinţă. Mie îmi place mult să fac cunoştinţă.

— Bine... Am promis că o să le dau jos. Numai că nu acum.

— De ce?

— N-am timp.

— Aha, aveţi într-adevăr de scris...

— Nu din cauza asta. Raderea mustăţilor constituie o trăire sufletească. Acum îmi lipsesc puterile...

M-am aşezat în fotoliu; în fiecare cameră există câte unul. Stăteam picior peste picior. El îmi oferi o ţigară, mi-o aprinse şi după asta mută maşina şi se aşeză la masă.

— Nu coborî ţi să mâncaţi? l-am întrebat cu destulă

întârziere.

— Cu plăcere. Numai că n-am cum.

— De ce?

— Am musafiri.

Avea dreptate. Sigur că-i era necaz pe mine. Mă vârâsem peste dânsul cu o teribilă neruşinare şi nesimţire. Trebuia să mă ridic imediat, dar ar fi fost un gest prostesc. I-am arătat ţigara.

— Doar câteva fumuri.

— Glumesc. Staţi cât poftiţi. Îmi face plăcere. De altfel mă hotărâsem să nu prânzesc.

Am început să râd.

— Nu mint, zise. Este adevărul gol-goluţ. Mă tem că o să mă fac de o sută de kilograme.

I-am cercetat.

— O să vă fie cam greu. Sunteţi destul de suplu... Am dat din cap apreciativ – şi elegant... Numai mustăţile astea...

El se ridică şi se îndreptă spre baie.

— Le dau jos!

— Nu, nu! Nu acum! Vă rog! Nu aveţi timp.

— Am destul.

Am sărit şi l-am apucat de mină.

— Aşteptaţi... vă rog. Vă stă foarte bine cu ele. Eu... numai aşa, ca să vă necăjesc... Sunteţi cu totul desăvârşit; n-am altceva de ce mă agăţa. Dacă le daţi jos, eu ce mai fac?

M-a privit lung, apoi s-a întors şi s-a aşezat la locul său.

Gluma aceasta, că e desăvârşit, am aruncat-o în grabă, fără să-i atribui vreo însemnătate deosebită, dar în clipa următoare mi-am dat seama că e o vorbă iritantă, dacă stai să te gândeşti. Oricum ai spune-o, este imposibil să nu-l flateze pe un bărbat, însă eu, atunci, nu avusesem nici o intenţie, o rostisem sincer. Am tăcut un anumit timp.

Fumasem ţigara până la jumătate.

— Am o mare, foarte mare rugăminte la dumneavoastră, începui eu. Foarte mare…

El făcu un semn din cap; se pare că înţelesese că e vorba de ceva important.

— Una din cele trei maşini din spatele Casei de odihnă este a dumneavoastră, nu?

— Da.

— Am o treabă importanţă la Sofia… M-aţi putea repezi până acolo?

CAPITOLUL XXIII

PROBABIL CĂ ÎN URMA CELOR povestite, mă veţi acuza de impertinenţa, dar aşa s-au petrecut lucrurile. L-am rugat să mă conducă până la Sofia şi el a consimţit. Ce altceva putea face?

Trebuie să vă spun, de altfel reiese limpede din tot ce aţi citit până acum, că deciziile le luăm aşa, pur şi simplu după dispoziţie, fără o mai „coaptă" meditare. Acum, mă gândesc că probabil toţi fac la fel. Problema care se pune e ce anume hotărâri îţi vor trece prin minte. Sigur că unii nu le iau pe cele mai potrivite şi e posibil ca eu să fac parte dintre aceştia.

Aşa sau altfel, călătoream cu Ştefan Nr. 2 pe şoseaua ce se încolăcea deasupra iubitei capitale care strălucea puternic la picioarele noastre. Zăcea din pricina căldurii în câmpia luminată de soarele amiezii. Este o mare fericire că lingă Sofia se găseşte un munte; îndată ce vrei să-ţi dai seama ce fel de oraş este acesta în care trăieşti, şi vrei să-l vezi în întregime şi gol, poţi urca pe munte şi-l examinezi cât ai poftă.

Spun toate astea pentru că, în după-amiaza aceea, în timp ce coboram pe şoseaua întortocheată, s-a schimbat ceva în mine, nu mă mai gândesc la oraşul meu cu enervare, aşa cum mi se întâmpla până acum, şi încerc un fel de interes amestecat cu nesiguranţă, poate chiar cu teamă. Pentru că una e să cunoşti străzile oraşului şi altceva e să-l cuprinzi în întregime, cu toate milioanele de ferestre în spatele cărora stau oameni: bărbaţi, femei, copii. Nimic mai uşor să-ţi imaginezi că din oricare te

priveşte o faţă de copil, de femeie sau de bărbat.

Atunci, în timp ce coboram spre Sofia, i-am pus lui Ştefan Nr. 2 o întrebare foarte... delicată. Aveam dreptul să i-o pun fiindcă şi el mă întrebase.

— Scuzaţi-mă, începui eu. Dacă nu doriţi, nu-mi răspundeţi... Care este, dacă se poate spune asta... situaţia dumneavoastră familială?

O întrebare pusă direct, din aceste însemnări v-aţi putut da seama până acum de îndrăzneala mea, dar pentru jurnalist era un lucru nou. În afară de faptul că mă privi uşor surprins, se descurcă bine şi-mi răspunse aproape imediat:

— Sunt divorţat.

Se lăsă tăcere. Mai mult nu-l puteam întreba şi nici el nu voia să mai vorbească. Aproape că ghicisem răspunsul său, fiindcă de vreme ce un om aflat la o Casă de odihnă nu primeşte nici un fel de vizite, nici scrisori, nu-l caută nimeni la telefon, atunci e aproape sigur că ceva nu e în regulă cu viaţa lui de familie... Sau, dimpotrivă, totul e în ordine – depinde din ce punct de vedere priveşti această situaţie.

Nu vreau să spun că atunci nu mă încerca o curiozitate, ba dimpotrivă. Dacă ar li fost altcineva, să zicem arhitectul, l-aş fi pişat în continuare cu întrebările, dar pe Ştefan Nr. 2 nu puteam...

Ce poate îi mai interesant pentru o fată ca mine decât să i se povestească de ce-au divorţat doi inşi? E grozav de interesant şi înainte de toate instructiv. Cred că dacă fiecare faţă ar cunoaşte suficiente întâmplări de acestea, vreau să spun cu divorţuri i-ar fi mult mai uşor să se orienteze când ajunge la douăzeci de ani şi n-ar bâjbâi, ca într-o piaţă oarecare, prin ceaţa deasă, fără să ştie pe ce drum să apuce. Pentru că nu tuturor fetelor li se iveşte marea iubire, când parcă o cometă, ca aceea de la naşterea lui Hristos, scuzaţi comparaţia, îţi luminează calea şi mergi ca şi cum ai fi hipnotizată, împreună cu cel

iubit, în unica direcţie posibilă. Mă gândesc că celor mai multe îi se întâmplă exact contrariul: nu se iveşte nici o cometă, apar doar ici, colo, nişte luminiţe în ceaţă şi fata nu ştie defel după care s-o pornească, pe care s-o numească marea sa cometă şi foarte adesea se încurcă în ele, mai ales dacă se apucă să le caute mult timp şi să le schimbe. În general, dacă îşi pierde răbdarea. Asta am vrut să spun.

Sper că aceste meditaţii nu vor da nimănui impresia că sunt atât de călită şi de ferită de „întâmplări neplăcute, pentru că le cunosc atât de bine.

În realitate am credinţa că toate fetele au auzit de ele şi totuşi nouă ni se întâmplă cele mai diferite lucruri. Eu nu ştiu ce-mi rezervă viitorul... Poate să iasă vreo poveste tare încurcată; nu pot ghici dinainte. Vă spun numai că sunt stăpânită de o mare curiozitate şi nerăbdare şi nu mi-e teamă deloc că mi s-ar putea întâmpla ceva rău. Mă gândesc că nu sunt singura căreia să nu-i fie frică. Majoritatea suntem aşa. Şi asta este partea noastră frumoasă. Exact asta!

Dacă un om şi-ar dori ceva, ar trebui să vrea să-i strălucească o asemenea lumină, cum i s-a întâmplat Irinei... După asta ea a fost nefericită, deşi lumina nu s-a stins, ci a continuat să strălucească mereu şi asta e nespus de frumos, poate chiar fericirea!

— Doriţi să vă povestesc? mă întreabă ziaristul, privind când la şosea, când la mine.

— Da.

— Nu concret... Nu e întotdeauna interesant, ba e chiar plictisitor... şi nu explică totdeauna lucrurile... Ah, un sinucigaş!...

Înjură, apoi îmi ceru scuze, după ce feri un motociclist cu cască ce se vârâse între maşina noastră şi cea din faţă. Asta ne-a costat o frâna bruscă şi o zdruncinătură zdravănă.

— Am să vă spun următoarele... Există o latură specială în raporturile dintre un bărbat şi o femeie. Cu totul deosebită... Nu ştiu dacă veţi înţelege, dar am să vă povestesc. Unui bărbat i se pot întâmpla cele mai diferite situaţii... Neprevăzute... Sunt şi momente grele. Ba chiar foarte grele... Tocmai atunci – atenţie! Tocmai atunci el are nevoie de ajutor. Cine îi va ajuta? Cine alta, dacă nu soţia lui, fiinţa cea mai apropiată... în această clipă foarte însemnată femeia trebuie să fie atentă, să înţeleagă imediat cum stau lucrurile şi să sară în ajutor... Din toate puterile şi necondiţionat. Să ajute! Ţine minte, fată, poate într-o zi ai să mă binecuvântezi că ţi-am spus toate astea... Da, dar se mai întâmpla ca femeia să nu înţeleagă, sau chiar dacă ar pricepe nu vrea să-ţi vină în ajutor... Acest fapt ar putea proveni dintr-o micime sufletească, ori ca urmare a răcirii dintre cei doi, a lipsei de dragoste, a egoismului, tot una e, dar tocmai într-un asemenea moment femeia s-a decis să stea de-o parte, în general vrea să-i dovedească bărbatului că-i este indiferent şi că n-are decât să se descurce după cum îl taie capul... Ei, atunci dânsul, pe drept cuvânt, se simte... se simte trădat... îi miroase a trădare – aşa este, nu râdeţi, nu este o expresie prea tare. Trebuie să aveţi în vedere situaţia lui în acest moment, mai ales dacă el crede că luptă pentru ceva... Bărbaţii se luptă mereu pentru ceva sau pentru cineva!... Atunci el se simte trădat. Ceva se rupe în mod înfricoşător... El însuşi se frânge în două... Iată de ce – isprăvi mustăciosul încet – divorţează unii oameni...

Şi mă privi cu un surâs destul de trist.

„O cauză foarte deosebită de divorţ, mă gândii eu. Ce e cu această trădare şi cum se dovedeşte?”

— Da, zisei, dar trebuie să ştiţi exact cauza... trădării.

— Cauza?... Asta e partea cea mai proastă... să începi să cauţi motivul. Îl vei găsi cu siguranţă, pentru că vrei să-l găseşti... îi supui pe aceşti oameni la o încercare, dar

nimeni pe lume nu doreşte să fie supus la încercări…

— Scuzaţi-mă – interveni! – mi se pare că teoria dumneavoastră este foarte periculoasă… Dar dacă în acelaşi moment şi femeia are nevoie de ajutor? Atunci cine e vinovat? Dacă amândoi într-unul şi acelaşi moment au nevoie de ajutor?

— Vor merge să-l caute într-altă parte, de vreme ce nu-i primesc în casă… Iar dacă ai apucat să faci pasul ăsta, ai pierdut sentimentul existenţei căminului tău. Începi să priveşti cu mare nelinişte în jurul tău şi nu e de mirare, dacă-ţi găseşti liniştea aiurea, un ajutor oarecare în afara propriului tău cămin.

Ajunsesem aproape de poalele muntelui. De departe se vedea linia cablului telefericului. Scăunelele cu oameni se mişcau încet asemenea unor picături ce se scurg pe un fir.

— Dumneavoastră aţi găsit ajutor în afara căminului?

La această întrebare Ştefan Nr. 2 nu răspunse imediat.

Surâse puţin acru şi-mi zise:

— Parcă era vorba să nu discutăm concret. V-am prevenit… Poate că în legătură cu mine lucrurile stau cu totul altfel. Nu vorbeam de persoana mea. Înţelegeţi, nu-i aşa?

Îmi scăpase din nou. A găsit un mod foarte uşor de a răspunde la întrebările mele, exagerat de multe.

— După dumneavoastră, oamenii ar trebui împărţiţi în acei care trebuie să ofere ajutor şi acei care să-l capete.

El plesni din degete.

— Ar fi fost foarte bine, dacă ar fi existat o delimitare atât de clară. Atunci s-ar îi putut fixa, încă din şcoală, care din ce grupă face parte. Numai că totul e mult mai încurcat. Uneori un om are nevoie de ajutor, altădată el e cel care ajută… E complicat.

— Uitaţi, desigur, că lucrul cel mai important este că doi inşi să se iubească? Dacă iubeşti pe cineva, nu o faci pentru că vrei să se ajute, ci din cu totul alte motive.

— Ei, da, însă noi am discutat mai devreme că e posibil ca iubirea să scadă... şi tocmai atunci e nevoie de celelalte amănunte: sprijin reciproc şi celelalte.

Am simţit o teribilă neplăcere.

— Iată ce e – începui foarte pornită – dacă există o dragoste adevărată, nu se poate preface într-o nevoie banală de ajutor reciproc... Iubirea este iubire. Când dispare, nu mai cauţi pricini, cum că nu v-ar fi ajutat la timp etc. Fiecare caută să se justifice. Străduiţi-vă să vă păstraţi iubirea.

Ştefan Nr. 2 nu răspunse nimic. Ceea ce părea foarte caraghios era faptul că eu îi dădeam aceste sfaturi. Dintr-odată mi-am dat seama de întreaga mea impertinenţă – ce ştiam eu, încât să-l pot sfătui?

Dar totuşi a fost mai bine că i-am spus toate astea, ca să-i mai diminuez convingerea că ar avea perfectă dreptate. În teoria să există ceva cu totul inacceptabil pentru mine. Nu inacceptabil în general, ci numai pentru mine. Dacă eu m-aş apuca să raţionez ca el, dacă radiotelegrafistul meu – în cazul în care ar fi existat, ori s-ar ivi de undeva în viitorul apropiat – mă va ajuta sau nu în viaţă, asta ar fi curată negustorie. Pentru că şi el s-ar putea gândi atunci, pe bună dreptate, eu cu ce-aş veni, ce ajutor ar putea căpăta de la mine?

Nu vreau acum ca din toate cele afirmate să reiasă că văd lucrurile atât de idilic. Cunosc cel puţin trei cazuri, nişte fete, cunoştinţe de-ale mele, care s-au măritat bine. Au luat băieţi cu situaţie, cu apartamente, cu maşini şi altele – totul de la părinţii lor, oameni cu posibilităţi, umblaţi prin toată lumea cu comerţul ori cu diplomaţia... Dar asta nu înseamnă că ele nu şi-au iubit soţii. Nimeni nu ştie şi n-o poate susţine. Atunci? Un singur lucru rămâne... Trebuie să se iubească! Aşa le va fi bine amândurora, altminteri nici un fel de apartament şi de maşină nu-i va putea încălzi... Iată cum gândesc, dacă bineînţeles vă interesează gândurile mele...

Mai vreau să mai spun iarăşi ceva despre Irina mea. Când a iubit un om, în afară de dragostea lui n-a avut nimic altceva decât primejdiile şi obligaţiile cele mai mari. Astea însă au încălzit-o atunci atât demult că şi astăzi mai simte căldura aceea... Ce mai rămâne atunci din teoria mustăciosului? Nimic... Iubirea reprezintă totul! Asta este! S-o fi păstrat, dacă a avut parte de ea, nu să născocească teoria ajutorului reciproc, pentru că seamănă cu un fel de uniune economică gospodărească – un fel de ADAS cum au făcut şi părinţii mei.

Am călătorit în tăcere spre spital. Acelaşi în care am făcut cunoştinţă şi l-am salvat pe celălalt Ştefan. Mă hotărâsem să-i obţin adresa de la fişier.

CAPITOLUL XXIV

SPITALUL SE AFLA PE LÂNGĂ linia de centură. Exact sub terasele sale, lângă un mic bazin cu jocuri de apă, există o statuie frumoasă, reprezentând o fetiţă goală.

Când am trecut pe acolo domnea o linişte deplină – toţi dormeau; erau obligaţi să se culce de la două la patru în fiecare după-amiază. Mi-am amintit de seara aceea când mi-am luat rămas bun, pe terasă, de la Ştefan, în ultima mea noapte de gardă. De atunci au trecut doar trei luni; dar multe lucruri mi s-au mai întâmplat. Evenimentul – de altfel vă e cunoscut – cu Irina. Care a schimbat tot sensul vieţii mele. Acum, când am văzut terasă şi frumoasă statuie de sub plopii foşnitori, am simţit, pentru prima oară, că mă întorc spre timpul care a trecut, în care trăieşte Ştefan cel bolnav, dar care e pe cale de însănătoşire, ori poate că s-a şi vindecat pe deplin. Contribuisem şi eu la aceasta, astăzi mă întorceam din nou chemată de acea dorinţă de a ajuta... Era şi vremea. Căsătoria Irinei cu inginerul a avut loc şi cineva are nevoie de mâna mea liniştitoare. Mă gândeam cum o fi arătând el acum, dacă nu s-a făcut de o sută de kilograme, fapt care mi-ar fi displăcut, fiindcă eu ţineam la aspectul exterior al oamenilor, mai ales al unui bărbat. Nu spun toate acestea într-o doar a, doream într-adevăr să nu se fi schimbat, să arate la fel, cu faţa alungită şi cu ochii mari, strălucitori. Nu numai ochii bolnavilor strălucesc, ci şi ai celor sănătoşi.

Fetele de la birou m-au recunoscut, încă nu mă

uitaseră şi m-au întâmpinat zâmbind. S-au mirat puţin, când le-am cerut adresa băiatului. Ele îl cunoşteau, îi plăceau şi le-a părut într-un fel rău când a părăsit spitalul şi i-au făcut foaia de ieşire. În timp ce căutam adresa, am simţit că schimbă zâmbete în spatele meu. Credeau, desigur, cine ştie ce...

După asta mi-am luat adio de la ele şi m-am întors la maşină. Ziaristul Ştefan mă aştepta în faţa intrării spitalului, stând sub un copac, pe iarbă, lingă şinele de cale ferată, Era cufundat în gândurile sale, nici nu m-a observat. M-a văzut abia când m-am oprit lângă el. Şi-a luat un aer vesel, în realitate se căznea să-şi schimbe mina tristă cu una veselă ca să nu cred eu că este emoţionat din pricina discuţiei pe care-o avusesem.

— Aţi reuşit?

— Da, răspunsei. Adresa lui era trecută exact. Din păcate n-au obiceiul să înregistreze şi numerele de telefon ale bolnavilor, iar acum va trebui să mă duc la el acasă.

— Simplu... Daţi-mi adresa.

Era o stradă obişnuită cu un nume lung de femeie. Dacă n-ar fi fost ziaristul, nu ştiu cum m-aş fi descurcat. El însă îmi spusese că ştie pe unde se află strada asta, undeva spre cartierul Podul vulturilor şi poartă numele unei fete căzute în timpul Rezistenţei. Atunci m-am gândit că dacă şi Irina ar fi pierit, cu siguranţă că ar fi existat o stradă cu numele ei. Oamenii vor trece pe acea stradă şi nimeni nu va şti povestea Irinei cu ilegalistul Ştefan, nici cea cu uciderea căpitanului Ianakiev şi multe altele. Dacă se dă un astfel de nume unei străzi, trebuie neapărat să i se fixeze şi o plăcuţă explicativă cu numele eroului. Aceste lucruri trebuie cunoscute de toţi oamenii care trec pe acolo. Dar cum pot fi cuprinse o serie de întâmplări, pe o simplă placă?

Am ajuns destul de repede. Oprindu-ne în faţa casei cu numărul 12 i-am mulţumit din suflet ziaristului că-şi

sacrificase prânzul din cauza mea. El îmi răspunse că tot avea treabă la Sofia, trebuia să se vadă cu o mulţime de oameni şi că urmează să se întoarcă la Casa de odihnă abia spre seară, aşa că, dacă vreau poate să treacă să mă ia, doar să-i spun unde să mă aştepte. Am consimţit şi am fixat locul de întâlnire, apoi i-am mulţumit din nou, nu mai pridideam cu mulţumirile, dar în realitate nu ştiam cum să ies mai repede din maşină, fiindcă mă cuprinsese o uşoară emoţie, îndată ce-am oprit în faţa casei lui Ştefan. Mustăciosul asculta cu capul plecat şi mi s-a părut că are ceva de spus, deoarece întârzia, se uita la mine cu o privire pierdută, apoi, ca şi cum ar fi făcut un semn cu mâna, zâmbi exagerat de amabil şi-mi zise:

Vă doresc succes! La revedere şi pe curând!

Când am ieşit din maşină, el, foarte grăbit şi nervos, plecă vâjâind. Strada era scurtă şi imediat a trebuit să frâneze ca să cotească.

Îmi urase succes… Succes la ce?

— Abia am sunat şi uşa s-a deschis. În faţa mea apăru o fetiţă de vreo patrusprezece ani. Avea un năsuc uşor ascuţit şi nişte ochişori negri, mici şi foarte scumpi, vii şi încântători. Era un şoricel plăcut, dar circumspect. Mă salută clătinând din cap şi mă privi puţin dintr-o parte.

— Ştefan e acasă?

— Ştefan? mă întrebă ea codindu-se.

— Da.

Fetiţa deschise uşa şi şopti:

— Poftiţi…

Îmi lăsă calea liberă, făcând un gen de reverenţă, ca un pas elegant de balet.

M-am instalat într-un hol mobilat cu două fotolii şi un divan. Pe pereţi erau câteva gravuri semnate şi câteva măşti ale Kukerilor[3] destul de înfricoşătoare, dar interesante şi frumos pietate.

Ne-am aşezat amândouă, una în faţa celeilalte, picior

[3] Joc popular cu măşti, asemănător căluşarilor.

peste picior. Mă examina în tăcere din creştet până-n tălpi, foarte liniştită, ca şi cum tocmai pentru asta mă postase în faţa ei. Am rămas surprinsă când m-a întrebat cu glas subţire:

— Dumneavoastră sunteţi Irina, nu-i aşa?

— Nu, am răspuns eu, nu sunt Irina... Mă numesc Maria.

— Aşa? păru foarte surprinsă. Va să zică nu sunteţi Irina?

Mă întrebă în aşa fel de parcă aş fi minţit-o.

— Nu.

Se lăsă tăcere. Apoi şoricelul reluă discuţia cu glăsciorul ei subţire ca un firicel.

— Sunteţi prietena Irinei, nu?

— Nu... Am văzut-o o dată, dar nu suntem prietene.

— Aha...

Abia acum se decise să-mi spună ce era mai important:

— Ştefan lipseşte.

Şi m-a privit cu un zâmbet provocator:

— Dar se întoarce repede, nu-i aşa?

— Astăzi nu se mai întoarce.

— Aha... dar de ce nu mi-aţi spus asta imediat?

— Uite aşa, răspunse fetiţa şi îşi deschise larg ochii, privindu-mă curioasă să vadă cam ce-o să fac acuma.

— Regret.

Şi m-am ridicat. Şoricelul s-a sculat de asemenea.

— Vreţi să mai aşteptaţi puţin?

— Da.

S-a dus la telefon şi cu spatele la mine s-a apucat să formeze un număr, dar imediat a lăsat jos receptorul şi m-a întrebat:

— Dar o să-mi vorbiţi despre Irina?

— Ce să vă spun?

— Câţi ani are,

— Nouăsprezece.

Căzu pe gânduri.

— Cum are părul?

— E blondă... Cu ochi albaştri.

Mă examină iarăşi îngândurată.

— Îmi dau seama de unde-l cunoaşteţi... De la spital.

— Cine a fost la spital?

— Fratele meu.

— Aşa? Păi ce-a avut?

— Acolo a făcut cunoştinţă cu o fată, Maria... Dumneavoastră sunteţi soră medicală.

— Nici gând. Eu sunt stewardesă.

Şoricelul făcu ochii mari. Stewardesă?!

— Bine, acum îl voi chema la telefon.

Făcu repede numărul şi când i se răspunse, zise:

— Vreţi să-l chemaţi pe Ştefan? Îl caută sora lui

După asta mi-a făcut semn să iau receptorul.

— Alo, auzii glasul lui Ştefan, spune Iglika.

— Bună ziua, am intervenit eu.

— La telefon e Maria.

Nu răspunse. Se gândea ce-o fi cu această Mărie şi ce legătură are cu surioara lui. S-a dovedit a fi un tip comprehensiv. Nu ştiu dacă a avut o altă cunoştinţă cu numele ăsta, dar şi-a dat seama, după voce, despre cine este vorba.

— Bună ziua, Maria... îmi pare bine că m-aţi chemat... De unde telefonaţi?

— De la dumneavoastră... M-a ajutat o fetiţă.

— Este sora mea, Iglika... Aţi făcut cunoştinţă

— Aproape.

— Maria... Maria, doresc mult să vă văd... Ştiţi că v-am căutat la Casa de odihnă?

— Mi s-a comunicat... Am presupus că sunteţi dumneavoastră şi de aceea am venit, ca să ne vedem.

— Minunat!... Cât e ceasul? Patru... Doriţi la aceeaşi cofetărie, la „Roză”? Peste o jumătate de oră.

— Da... Numai că am o altă propunere... Scuzaţi-mă, sunt obligată să fiu într-un alt loc... Veniţi acolo.

— Bine, răspunse el.

N-o să vi se pară adevărat, când vă voi spune că am născocit această invitaţie în aceeaşi clipă. Ce nu năştea fantezia mea? şi m-am gândit să-l invit în apartamentul Irinei. Aveam cheile în poşetă. N-a fost o idee premeditată, mi-a venit în timp ce vorbeam la telefon, Aşa este – l-am invitat în locuinţa Irinei, i-am dat adresa şi i-am explicat exact unde vine. Era o hotărâre cu totul ciudată.

— Bine, răspunse Ştefan.

Iglika stătea lângă mine cu o înfăţişare foarte absenta. Însă se vedea că se căzneşte să prindă ce vorbeşte fratele ei.

— Îţi mulţumesc mult, Iglika, i-am spus eu,

— El va spus cum mă cheamă?

Am dat din cap afirmativ. În antreu, fetiţa socoti de cuviinţă să-mi spună:

— Ştiu că sunteţi soră medicală... Aţi venit de la spital să vedeţi dacă e sănătos...

M-am decis să recunosc. În fond n-aveam nevoie să mint.

— Aşa e, am spus. Mă numesc Maria şi sunt soră medicală.

După asta ne-am luat rămas bun. În timp ce coboram scările, Iglika mă privea din uşă. Înainte de a ieşi, strigă după mine:

— Transmiteţi salutări Irinei...

CAPITOLUL XXV

MĂ DUCEAM LA ÎNTÂLNIREA CU Ştefan, gândindu-mă la diferite lucruri. Dar acum când încerc să mi le amintesc, nu sunt pe deplin sigură ce-a fost. Totuşi e interesant, ba poate şi important să se ştie ce gânduri îmi treceau prin minte. Trebuie să mărturisesc că nu-mi trecea nimic prin cap sau cel puţin nimic care să aibă o însemnătate. Simţeam cum mă cuprinde o uşurare deplină şi numai câteodată, ca o ceaţă străvezie, mă năpădeau nişte gânduri anemice, datorită faptului că eram într-o situaţie deosebită – pentru prima dată invitasem eu un băiat. Nu vreau să spun că aveam vreo remuşcare din cauza Irinei lui, sau ceva asemănător. Aşa ceva nici nu-mi trecea prin minte. Mai degrabă mă rătăcisem în propriile mele intenţii absolut neclare... De aceea, cu siguranţă renunţasem să mă gândesc clar la ceva şi mergeam bine dispusă, Am trecut pe sub castanii bulevardului Ruski, pe lângă statuia ecvestră a ţarului; la fel pe lângă pavajul auriu de pe strada Rakovski şi de acolo am cotit la dreapta, puţin în sus, până la bustul lui Vazov, patriarhul literaturii bulgăre, apoi am coborât puţin şi înainte de Dondukov, acolo, pe undeva, nu pot să vă spun exact, se afla apartamentul Irinei.

Abia când urcam seara locuinţei, mă năpădiră tot felul de gânduri precise, în realitate doar unul singur.

V-am povestit despre amintirile mele referitoare la Irina. Acum, însă, mi-a apărut un altfel de gând, care m-a muşcat dintr-odată cu o nebănuită putere, încât a trebuit să mă sprijin de parapetul scării, pe jumătate sufocată.

Am rămas mult timp cu ochii închişi…

Pentru întâia oară mi-am dat seama că Irina nu mai este, că într-adevăr ea nu mai există, a dispărut pentru totdeauna şi nimeni şi nimic nu mai pot s-o mai întoarcă… Acum ştiu precis cum primesc oamenii asemenea lovituri… Seamănă cu o teribilă strângere de inimă.

Am început din nou să urc şi n-am mai încercat nimic altceva, în afară de o amară autoironie, la gândul că mi-a venit ideea să-l invit pe Ştefan în apartamentul Irinei.

Totuşi aveam o explicaţie în legătură cu această întâlnire. Am priceput-o mai târziu, dar trebuie negreşit să v-o mărturisesc. Încercasem un sentiment ascuns, de teamă, la gândul că voi fi nevoită să-i păşesc vreodată pragul locuinţei, dar de vreme ce aveam o întâlnire… nu mai puteam da înapoi… Asta este o explicaţie. N-o pot dovedi, decât mie însămi, dar eu cred în ea.

Când am intrat înăuntru, m-am apucat imediat să deretic. Trecuseră cincisprezece zile de la ultima mea vizită şi se aşternuse un strat subţire de praf. Aşa, făcând treabă, mă linişteam; era o resemnare că nu se mai putea face nimic… Dar şi asta ajută la ceva. Aşa cred, cel puţin.

Apartamentul Irinei fusese construit exact după dorinţa ei. De aceea era foarte confortabil; o reprezenta sufleteşte şi era plăcut să locuieşti în el. Ăsta e principalul motiv pentru care m-am mai liniştit… Două camere, diferite ca mărime, erau unite printr-un hol spaţios cu ferestre mari. Lumina venea de pretutindeni. Avea încă o cameră şi bucătărie şi dependinţe, în afară de marele hol. Toate erau aranjate cu gust. Cel puţin mie îmi plăceau.

În spatele unui geam, pe un perete, erau şi câteva sticle nedeschise: coniac, vermut şi încă ceva. Sunt sigură că le-a lăsat special, înainte de a pleca, să-mi fie la îndemână şi să mă simt ca o adevărată stăpâna în locuinţa ei. Dar niciodată, chiar în cele mai grele momente ale lui Petrun şi Miladin, nu mi-am amintit de ele. Ei nu ştiau de apartamentul Irinei; era ceva ca şi

misteriosul meu radiotelegrafist.

În această zi se vor întâmpla, după cum veţi vedea, evenimente destul de importante. Trebuia să iau nişte hotărâri, sau ceva în sensul ăsta. Şi toate au fost impulsionate de dispoziţia mea sufletească declanşată de amintirea Irinei.

Îndată ce sosi Ştefan, imaginea ei dispăru, dar ultima apariţie îmi răsuci de tot inima... Se pare că era ceva care se cocea mai demult în mine şi atunci, pe seară. În timp ce urcam spre apartamentul Irinei, sufletul meu ajunsese unde îşi propusese. Aceste explicaţii s-ar putea să vi se pară cam sentimentale, dar nu găsesc altele. Asta este. Nu ştiu dacă până în prezent sunt clară, însă tot ce se va petrece mai departe o să vă lămurească pe deplin...

Ştefan întârzia. Trecuse jumătatea de oră stabilită, dar nici pomeneală să vină. Mă temeam să nu cumva să fi înţeles greşit adresa. În timp ce aşteptam, m-a apucat plictiseala, am scos două pahare, am deschis sticla cu coniac şi am turnat. Am pus mâna pe unul, l-am ciocnit de celălalt şi am băut puţin. Numai o înghiţitură... Am început din nou să mă gândesc la încurcata poveste a băiatului cu prietena lui. Sigur că acum sarcina fetei se observă. Probabil că s-a mutat în apartamentul inginerului şi îl voi găsi pe Ştefan foarte nervos şi foarte trist. Îmi va cere sfatul. I-aş spune răspicat să dea dracului toată afacerea asta. Are toată viaţa în faţa lui şi să se descurce cât mai repede cu putinţă, fiindcă în Sofia există o sută de mii de fete care ar putea să-i placă şi să fie atent să nu lase să-i scape adevărata iubire... De vreme ce dragostea lui cu această Irina s-a dovedit atât de searbădă... Acum, după ce lucrurile s-au petrecut, pot spune că şi eu mă includeam în numărul acelor fete.

Ştefan a sosit zâmbitor şi mi-a adus trei trandafiri. Mi i-a oferit foarte ceremonios. Îşi lăsase părul mai lung şi o şuviţă îi atârna deasupra sprâncenei stângi. L-am invitat să între şi să ia loc, iar eu m-am repezit în bucătărie cu

trandafirii în mina. Sincer vă spun, eram uşor tulburată. Am pus florile într-o vază, am umplut-o cu apă şi am revenit în hol.

Ne-am aşezat unul în faţa altuia cu paharele de coniac între noi şi ne priveam. Nu-l văzusem de câteva luni. Acum slăbise, faţa i se alungise uşor, iar ochii îi rămăseseră aproape tot atât de mari şi de luminoşi cum îi avea şi înainte. Era mult schimbat în bine, avea aerul unui om complet sănătos. Într-adevăr rar, dar există şi astfel de cazuri. Dă Doamne să se fi vindecat cu totul, mă gândeam eu. Eram bucuroasă că nu se îngrăşase.

— M-aţi sunat exact la timp, îmi zise el. Tocmai mă pregăteam să ies... Nu ştiţi, m-am apucat de lucru. Cu un prieten. Facem podoabe pentru pomul de Crăciun... El are instrumente şi materiale. Eu fac mingile cele mari şi netede; lucrul cel mai uşor. Apoi soţia prietenului meu le vopseşte; le lipeşte praf auriu şi argintiu. Simplu! Sunt mirosuri uşoare şi aburi, dar te obişnuieşti. O meserie curată şi uşoară, aceste sfere pestriţe sunt tare frumoase...

În timp ce vorbea, eu mă gândeam: de ce e nevoit să muncească? Abia a ieşit din spital şi s-a şi apucat de muncă. Parcă urma nişte cursuri, de ce nu-şi mai vede de ele? A început să câştige bani? Nu cumva a dat în patima banilor ca şi mine? Mă gândeam la toate acestea, dar eram departe de adevăr.

— De ce trebuie să munciţi... S-ar putea să vă dăuneze. Abia aţi ieşit din spital...

Am constatat că iar am greşit tonul, nu ăsta era lucrul cel mai important. Să facă ce vrea. Pe mine mă interesa altceva. De ce şi-o fi închipuit că l-am chemat aici? Ce-o fi în capul lui? Ştefan era însă cu gândul în cu totul altă parte şi dacă avea nevoie de mine, era legat de ce gândea el acuma.

Mă privi exact ca la ultima noastră întâlnire, când ezita dacă să-mi spună sau nu că Irina aşteaptă un copil. Dintr-

odată îmi spuse ceva deosebit de important:

— Am nevoie de bani... M-am căsătorit...

Trebuie să vă spun că atunci, oricât vi s-ar părea de ciudat, n-am fost deloc surprinsă. Mă gândesc că undeva, în adâncul meu, am simţit că aşa se va întâmpla. La ce altceva mă aşteptam decât la o căsătorie? La nimic! Numai după câteva secunde, după ce rumegasem noutatea, am simţit prin inimă şi prin cap trecându-mi ceva miraculos – un fel de uşurare.

Nu ştiu ce schimbare s-a petrecut pe faţa mea. Dar n-am scos nici un fel de exclamaţie de bucurie, nici n-am oftat, nici nu m-am extaziat artificial, nici măcar nu m-am gândit să-l felicit. Am tăcut un timp şi cred că am zâmbit, oarecum trist, pentru că exact în clipa aceea am încercat o satisfacţie puţin dureroasă şi resemnată, dacă se poate spune astfel... În cele din urmă, mi-a scăpat din gură:

— Asta e bine.

Nimic mai mult... Îl priveam. Stătea cu capul plecat şi buzele îi tremurau într-un fel de zâmbet vinovat. Mă privi o clipă şi din nou îşi coborî ochii. Spuse la rândul lui:

— Da, e bine...

Şi am tăcut din nou. Am băut tot coniacul, un pahar întreg din două înghiţituri, ca un beţivan bătrân. Cred că prin asta mi-am exprimat tulburarea cu privire la vestea ce-o aflasem. A fost gestul prin care am pus capăt închipuirilor mele ca să pot din nou agita bagheta dirijorală, cu neruşinare, şi să îndrept evenimentele pe făgaşul normal... Eram iarăşi liberă, total liberă şi fericită, dacă asta se poate numi fericire. Vreau să spun că-n faţa mea şi a radiotelegrafistului meu, şi-n faţa tuturor oamenilor miraculoşi care se pot ivi în orice clipă, absolut oricând, se deschideau orizonturi nesfârşite.

Iată-l înaintea mea pe unul dintre caraghioşi. Se însoară cu o fată gravidă şi se grăbeşte să muncească, de parcă toată viaţa l-ar aştepta altceva decât asta. Lasă-l să muncească, mă gândii eu, lasă-l să tragă, de vreme ce

pentru el asta reprezintă treaba cea mai plăcută şi cea mai necesară astăzi Când cineva face totul pe dos, nu aşa cum îi pretind interesele, trebuie să ştiţi că o face pentru propria lui satisfacţie, din pur egoism. De aceea nu vă grăbiţi să-l căinaţi, poate, mai degrabă, ar trebui să-l invidiaţi.

— E minunat, zisei, aţi făcut un lucru mare.

El mă privi şi încredinţându-se că sunt total sinceră, ca şi până acum, zâmbi, de data asta din toată inima, chiar oarecum mândru. Avea şi de ce – îmi spuneam eu – dacă a reuşit să-l înlăture pe inginerul cu apartament, iar asta s-a întâmplat pentru că fata l-a iubit, este firesc să fie mândru, când se ştie iubit! Aşa e, dar împrejurările s-au dovedit puţin altfel; ceea ce ştiam eu se perimase.

— Dar inginerul cum se simte?

Am încercat o bucurie răutăcioasă. Acela aşteptase în zadar cu undiţa lui; nimeni n-a muşcat din apartamentul său. Lasă-l să-şi caute acum fericirea în altă parte, nu să se amestece în treburile prietenilor mei.

Ştefan (în realitate tânărul căsătorit Ştefan) îmi răspunse:

— Să ştiţi că toate astea au fost poveşti... N-a existat nici un inginer.

— Cum aşa? Nu mi-aţi povestit de un inginer cu apartament?

— N-a avut! M-a minţit tot timpul.

— Păi de ce?... Ce interes a avut?

Băiatul se sprijini de spătar şi mă privi din nou foarte triumfător.

— Este limpede de ce! A vrut să mă elibereze de promisiunea mea. Înainte de a mă îmbolnăvi am cerut-o în căsătorie şi ea a consimţit... Apoi, când am avut hemoptizia, nu ştia ce să facă. Atunci s-a decis să-l inventeze pe acest inginer, ca să mă liniştesc, să-mi văd de tratament.

— Bine lucrat! zisei. Numai să fie aşa.

Tânărul căsătorit mă privi surprins.

— De ce n-ar fi aşa? Ce credeţi... că eu nu ştiu cum stau lucrurile?

— Bine, bine, e-n ordine, l-am calmat eu. Aşa trebuie să fie.

În clipa aceea m-am gândit că într-adevăr n-am nici un drept să mă îndoiesc. Mi-am dat seama că asta este influenţa „relaţiilor" mele cu acel Ştefan de la Casa de odihnă, aşa-numitul Ştefan Nr. 2, un om destul de încercat şi de exagerat în multe privinţe asupra problemelor vieţii. Când i-am spus băiatului aceste cuvinte, parcă le-aş fi rostit cu glasul celuilalt.

Ştefan se aplecă în faţa mea şi începu să-mi explice foarte convins:

Am strâns-o cu uşa... Când am ieşit din spital, ea continua să-şi joace rolul ei cu inginerul şi din când în când se ducea lă întâlnire... Dar eu am urmărit-o de două ori şi în ambele cazuri s-a dus la o prietenă. Am crezut că se întâlnesc acolo. Fata asta, Neli, e prietenă şi cu mine. A treia oară am năvălit înăuntru, am făcut un scandal grozav şi atunci au recunoscut amândouă... Mi-au înşirat toată povestea... Şi ştiţi ce mi-a spus stimata Irina? Că tot eu eram cel vinovat. Mi-a spus:

— Ce, eşti nebun? Cum ai putut să creezi că mă voi duce la întâlnire? Ce, unei femei în situaţia mea îi arde de asemenea lucruri? Şi pune-te pe bocit, bineînţeles. A plâns mult. La un moment dat şi eu şi Neli ne-am speriat să nu i se întâmple ceva. O apucase un fel de spasm, de la inimă, cine ştie ce!... A Hohotit îndelung.

O răzbise criza – să trăieşti atâtea luni într-o sălbatică incertitudine, să nu se afle ceva... în cele din urmă şi părinţii ei şi-au dat seama. Nu mai avea cum să se ascundă, se observa... Vă închipuiţi... Aproape că se mutase la Neli. Îi devenise un fel de gazdă... Chiar acolo, când le-am prins cu minciuna, în aceeaşi seară am rezolvat totul... A doua zi v-am telefonat la Casa de

odihnă. Voiam să vă invit să ne fiţi martoră împreună cu Neli... Dar nu v-am găsit. Nu mai puteam aştepta. Ieri am fost la Sfat... Regret mult, ţineam teribil că dumneavoastră să ne fiţi naşă...

Trebuie să vă spun că am ascultat această poveste cu cea mai mare satisfacţie. Într-adevăr, era o istorisire plăcută, chiar sfâşietoare. Dacă lăsam glumă, vedeam că nobleţea şiroia în două direcţii... L-am ascultat cu satisfacţie până-n clipa în care a amintit de persoana mea, despre faptul că voia să-i fiu naşă. Tocmai atunci mi s-a părut că s-a dus de râpă toată armonia, fiindcă dacă ar fi trebuit să-i fie cineva naş, în nici un caz nu eu eram cea potrivită. Gândeam că eram mai indicată în cu totul altă situaţie, dacă e să vorbim pe şleau... În nici un caz de naşă. În sfârşit, i-am răspuns:

— Şi eu regret... Când tatăl meu mi-a comunicat că m-a căutat un oarecare Ştefan, am înţeles că s-a întâmplat ceva. Nu cunosc pe altcineva cu numele ăsta. Sincer vorbind nu-mi puteam imagina că lucrurile s-au aranjat atât de bine...

Probabil că reprezentăm un tablou ciudat cum stăm împreună la masa mică din apartamentul Irinei. Ieri s-a căsătorit, iar astăzi stă singur, cu o fată tânără.

Unde mai pui că fata ăsta n-arată deloc rău. Are ochi verzi şi părul frumos, castaniu, cu o nuanţă uşor roşcată. Pe faţa ei se citeşte un zâmbet trist şi asta îi dă un aspect şi mai interesant. La cei trişti există întotdeauna ceva care te atrage. Stă, cu gâtul ei mic şi subţire, aplecat, şi părul scurt i-a venit puţin în faţă ca o aripioară... Buzele îi sunt moi şi uşor răsfrânte fiindcă fata este tristă, dar din când în când se întind într-un zâmbet şi dacă cineva s-ar uita atent, ar observa că pe obrazul ei se adânceşte o gropiţă...

În timp ce şedeam şi-i ascultam povestea, mă trăsesem puţin de la măsuţă. Cred că este un lucru destul de obişnuit la oamenii care se aşteaptă la ceva. Anume şi li

se întâmpla cu totul altceva, adică s-au înşelat în speranţele sau în planurile lor, ori naiba mai ştie ce. Atunci totul trebuie luat de la început.

Nu m-a răbdat totuşi inima să nu-i pun băiatului următoarea problemă:

— Pot să vă întreb ceva? Mai am o nelămurire: de ce m-aţi căutat ca să vă fiu naşă? De ce tocmai pe mine?

El rămase pe gânduri. Am simţit că nu i-a plăcut întrebarea. Nu l-a supărat, dar trebuia să dea o explicaţie.

— Păi, pare-mi-se că este limpede... Eu vă sunt foarte recunoscător pentru primele zile din spital. Vă amintiţi doar cum au fost... Nimeni nu vă obliga să rămâneţi lângă mine, dar o făceaţi şi asta avea un efect teribil asupra mea... Mă liniştea. Mă gândesc că aş vrea să rămânem prieteni pentru totdeauna.

— Şi totuşi nu m-aţi lămurit îndeajuns, îl oprii eu.

Când un om doreşte să audă ceva ce-i face plăcere, atunci devine foarte stăruitor, chiar impertinent. De aceea continuam să-l pisez.

— Am să vă spun... Numai să nu vă supăraţi pe mine.

— Nu.

Ezită un moment şi în cele din urmă zise:

— Până de curând credeam că acel inginer există cu adevărat şi mă liniştea gândul că atunci când Irina se va mărita nu voi rămâne singur, că am pe cineva cu care să vorbesc, să mă plâng, sau poate chiar mai mult. Pentru că dumneavoastră eraţi unica fiinţă care cunoştea secretul cu copilul fetei... Cu dumneavoastră puteam discuta orice... Şi acum, de fapt, aţi rămas unica persoană, numai dumneavoastră ştiţi cum stau exact lucrurile, şi nimeni altcineva, niciodată, nu le va şti rostul. De aceea voiam să ne fiţi naşă, să deveniţi prietena noastră pentru totdeauna... a amândurora. Doresc din suflet acest lucru.

Tăceam. Îl ascultam dusă pe gânduri.

— Poate că, adăugă el, vi se pare puţin ciudat... După

cum se vede nu prea mă pricep să vă explic şi nici nu ştiu ce-ar fi de explicat. Vreau să fim prieteni şi atât!

CAPITOLUL XXVI

LA ORA ŞASE ŞTEFAN O CHEMA pe Irina la telefon. El însuşi dorise asta. Trebuia cu orice chip să ne apropie.

Când fata apăru, m-am simţit jenată, puţin vinovată şi aşteptam să văd cum va reacţiona.

Dar ea n-a făcut nimic deosebit. Mi-a întins mâna şi, arătându-şi dinţii albi, a zâmbit frumos.

Ne-am aşezat în jurul măsuţei. Irina se strecură cu destulă greutate între măsuţă şi fotoliu. Era puţin mai plină decât trebuia. Afară de asta avea faţa puţin umflată. Totdeauna femeilor gravide li se întâmpla ceva cu faţa, ca şi cum o forţă din interior le-ar întinde-o. Capătă o culoare palidă, nu bolnăvicioasă, ci proaspătă, dacă se poate spune astfel.

— Vă cunoaşteţi – ne prezentă Ştefan, privind în pahar şi zâmbind misterios.

— Îmi amintesc, zise Irina. Eraţi îmbrăcată atunci cu un halat alb, nu-i aşa?

Avea un glas de alto, cu o dulceaţă tăinuită, care aşteaptă sau ascunde în sine mai mult decât rosteşte. O voce frumoasă constituie jumătate din atracţia unei fete. Mi-a devenit simpatică din prima clipă, pentru că era frumoasă, şi părea, chiar aşa, în situaţia ei, „demnă de iubire”. Mi-a făcut plăcere prezenţa ei, fiindcă n-aveam de ce să mă subestimez; puteam concura liniştită. Scuzaţi acest spirit negustoresc, dar aşa era.

Nu vreau să par complet lipsită de o anumită maliţiozitate femeiască, dar pentru mine acest capitol era

încheiat şi asta nu fiindcă socoteam ca definitiv pierdute poziţiile mele în faţa lui Ştefan, ci din pricina întregii acţiuni nobile pe care o întreprinsese şi orice reacţie din partea mea ar fi anihilat-o... Pur şi simplu ar fi compromis-o, nu-i aşa?

— Iată, zise soţul, dânsa e martoră că mă pregăteam să-l bat.

— Aşa este, am afirmat eu.

— Abia l-am oprit. Voia să părăsească spitalul ca să-l găsească.

— Dacă acum acest inginer n-ar fi dispărut... ar fi mâncat bătaie în modul cel mai concret...

— Haide, ajunge cât te-ai lăudat, i-o tăie Irina. – Ştii ce solid era. Avea pe puţin o sută douăzeci de kilograme.

— Eu cunosc anumite fente.

— Bine că totuşi nu v-aţi bătut, am intervenit eu. – Poate ajungeaţi la judecată.

— Şi-n loc să mă mărit, aş fi fost citată ca martoră.

— În favoarea cui? Întrebă Ştefan încetişor.

— Într-a lui... Avea apartament doar... În timp ce tu eşti un biet student.

— Vedeţi? se-ntoarse el spre mine. – Ce generaţie materialistă!... Şi asta o recunoaşte chiar a doua zi după nuntă.

S-ar putea să vă mire faptul că Irina se simţea ca peştele în apă. Eu, însă, o înţelegeam. În primul rând, după toate împrejurările în care avusese loc căsătoria, nici nu se putea gândi să fie geloasă pe prietenul...pe bărbatul ei, vreau să spun. În al doilea rând aştepta un copil şi avea alte griji, mai importante.

— Dar inginerul, în afara apartamentului, ce mai avea? am întrebat eu.

— Avea... se căzni fată să-şi amintească.

— Avea o vilă şi un automobil. Şi un magnetofon „Uher”... Şi călătorea foarte des peste graniţă... Tu ştii – se întoarse spre Ştefan – când era în deplasare, veneai pe

la mine. Aşa că n-aveam s-o duc rău.

— Asta ne putea întreţine pe amândoi – zise serios bărbatul. Va să zică am scăpat din mâna un om de aur…

Cam chestii de astea vorbeau. Apoi se lăsă tăcerea. Gluma băiatului era cu totul nesărată, nu pentru că era cinică, dar n-avea nici un rost. Când unii se laudă, pot glumi astfel. Fiţi siguri că tocmai ei nu vor comite prostiile despre care vorbesc… pur şi simplu glumesc.

Dacă Ştefan voia să le fiu prietenă, treaba asta nu ’ era deloc simplă şi eu nu întrevedeam clar cum s-ar putea realiza. Unicul mod ar fi de a rămâne în rolul personajului aducător de linişte, numai că acum va trebui să le port amândurora de grijă, să le răcoresc frunţile fierbinţi. Ori eu – şi din cele povestite până acum reiese clar – nu sunt făcută pentru un asemenea rol ce nu mă prinde câtuşi de puţin. N-are importanţă că am făcut lucruri care atestă contrariul.

Şedeam între cei doi tineri căsătoriţi şi mă simţeam bătrâna, mult mai bătrână ca ei. Nu ca înfăţişare exterioară şi ca vârsta, ci altfel.

Mă simţeam nu de nouăsprezece, ci de nouăzeci şi unu de ani în comparaţie cu ei. Chiar aşa!

Tocmai atunci începu să mă cuprindă nerăbdarea şi în astfel de momente fac lucrurile cele mai neobişnuite.

— Peste puţin timp am o întâlnire cu prietenul meu – le zisei. Este radiotelegrafist pe un turboreactor de pasageri, îi explicai Irinei.

— Ştiu, mă întrerupse Ştefan. Şi ea ştie. I-am povestit.

— Bine… El zboară în seara asta tocmai la… Bombay, în India.

— Cu una sau două escale? mă întrebă Ştefan.

— Una. Pe undeva, pe la jumătatea drumului… În Orientul Mijlociu. Nu ştiu precis, dar nu importă… Trebuie să ne luăm rămas bun; mă înţelegeţi?

— Plecăm îndată, se ridică Ştefan.

— Nu, nu, strigai. Tocmai asta voiam să vă spun. Eu voi

pleca acum, însă dumneavoastră puteţi să rămâneţi cât vreţi. Rămâneţi, altfel mă simt jignită la culme!

Se priviră unul pe altul.

— Bine, zise el.

— Să veniţi şi dumneavoastră pe la noi, mă invită Irina, dar mai târziu. Deocamdată încă nu avem locuinţă.

Ştefan surise ca de un fapt cât se poate de vesel.

— Momentan locuim separaţi, dar de ieri am început să strângem bani şi în curând o să depunem pentru un apartament. Astăzi, de exemplu am câştigat şase leva. Patru am să-i pun deoparte pentru casă. Trei sute şaizeci şi cinci de zile a patru leva fac o mie patru sute şaizeci de leva. Peste un an ne vom cumpăra o garsonieră în rate şi totul se va aranja…

În aceeaşi clipă parcă am auzit glasul lui Ştefan Nr. 2, tristul jurnalist care spunea: „Acest flăcău este un naiv fără pereche. Cum va aduna banii ăştia când va avea şi un copil? Naşterea nu i-a dat cine ştie ce bătaie de cap, dar grijile cele mari abia de acum încep. Cum o să le dea apartament? Habar n-au citi aşteaptă la rând!”

Aşa ar fi gândit jurnalistul meu, nu însă şi eu.

În timp ce băiatul îmi expunea planurile lui optimiste, în capul meu se aprinsese o scânteie. În tăcerea instaurată, creierul meu lucra din plin. Pe faţa mea se citea, presupun, un zâmbet inconştient, fiindcă amândoi mă priviră cu interes. Eu ridicam ochii, apoi mi-i plecam meditând. La urmă de tot le spusei următoarele:

— Ştiţi de ce v-am invitat aici?

Au tăcut ca să subliniez ceea ce urma să spun. Şi le-am declarat solemn:

— Pentru că vreau să vă închiriez apartamentul… Nu va fi scump – zece leva pe lună. Atât va pretinde succesorul. Dacă vi se pare mult, mai putem discuta… Spuneţi, sunteţi de acord?

Tăceau, bineînţeles. Aşa ceva nu se digeră uşor. Nici eu încă nu-mi puteam explica gestul.

— Ce să acceptăm? mă întrebă Ştefan eu o expresie nu tocmai inteligentă.

— Acest apartament aparţine unui succesor, le zisei. Până de curând în el trăia… Irina. Acum nu mai este aici… şi succesorul îl închiriază. Aranjez eu totul cu el.

— Întreg?

— Cum întreg?

— Apartamentul.

— Bineînţeles, nu poate fi împărţit.

— De ce râdeţi? zise Ştefan.

Mă agasa lipsa lui de perspicacitate. Ce era de neînţeles?

— Nu râd. Acceptaţi?

— Zece leva… pe lună?

— Nu cumva vreţi pe an?

— Ei, dar cine e nebun să dea un apartament întreg pentru zece leva?

Bine, am răspuns, daţi cât vreţi.

Vorbi Irina:

— Eu sunt de acord.

Şi încă cum, mă gândeam. O să accepte, ce-o să facă!

Asta e tot. Ce să vă spun mai mult? Nu pot să vă descriu cum se bucură oamenii… E ceva ce nu mă prinde şi nici nu sunt dispusă sufleteşte tocmai acum. Pe scurt: le-am arătat apartamentul. Mergeau în urma mea şi se jurau că vor păstra mobilierul (ca şi cum asta era important), vor achita regulat chiria şi îşi vor lua catrafusele îndată ce… Mi-au mulţumit şi m-au asigurat că toată viaţa îmi vor rămâne obligaţi, că eu sunt binefăcătoarea lor şi aşa mai departe.

Le-am amintit că am o întâlnire, că radiotelegrafistul meu nu e obişnuit să aştepte şi n-are rost să-l supăr tocmai acum, înainte de a porni în cursă. La urmă m-au sărutat. I-am sărutat şi eu… Le-am lăsat cheile şi le-am promis că voi reveni cât mai repede să-i văd. Irina începu

să plângă.

În timp ce coboram pe scări, am auzit... Nu, mi s-a părut, era o liniște deplină. Liniște. Nu m-am întrebat ce fac cei doi. Asta era treaba lor.

Când vreau să fac un rău cuiva, nu mă las. Sunt din cale-afară de afurisită. Desigur că v-aţi dat seama de acest lucru. Succesorii apartamentului vor trebui să-şi bată capul ca să găsească o modalitate cum să scoată tânăra pereche dintr-însul. Evacuarea unei tinere familii care aşteaptă un copil şi apoi a uneia care are un copil este o treabă destul de dificilă. Intervin consideraţiuni morale, sociale şi de altă natură. Mai aveam o problemă pe care am lămurit-o imediat. Am intrat în cabina telefonică de la parterul blocului Irinei şi l-am sunat pe Miladin.

L-am găsit acasă. S-a bucurat nespus.

— A trebuit neapărat să particip la o nuntă, de aceea sunt la Sofia... Am fost naşă.

— Unde eşti acum? Cum dau de tine?

— Nu se poate, replicai eu... Sunt foarte obosită şi sunt chiar... beată. Ştii doar, ca la nuntă. Toată ziua am jucat. Mă aşteaptă o maşină şi mă înapoiez la Casa de odihnă.

— Doar să te văd.

— N-ai de ce să mă vezi... Uite ce e... Tu eşti un şobolan de arhivă – Miladin urmează într-adevăr Dreptul, dacă cumva nu v-am spus.

— Vreau o consultaţie; îţi plătesc.

— Dă-i înainte... Gratis.

— Spune-mi, în ce perioadă, după legea locativă, nu poate fi evacuat nimeni dintr-o locuinţă?

— De la 1 octombrie, până la 1 aprilie... Toată iarna.

— Mulţumesc! şi i-am închis telefonul.

Ba am şi presupus. Peste două săptămâni nici o putere din lume nu va putea evacua tânăra familie din locuinţa Irinei. Dar până atunci trebuie păstrat secretul.

Argumentul, dacă nu vi l-am lămurit cumva, este

simplu: un apartament fără chiriaşi se vinde mult mai scump decât unul ocupat... Şi care proprietar este dispus să piardă din preţ? Nimeni... Apoi se va naşte un copil şi aşa mai departe... Le-am creat mari necazuri succesorilor!

Când mă decid să întreprind ceva, devin excepţional de activă, iar în ceea ce priveşte natura acţiunii mele, n-o mai comentez, vă las pe dumneavoastră s-o apreciaţi.

Străbăteam pe înserate străzile calde ale Sofiei într-o excelentă dispoziţie. Ştiţi cu ce mă ocupam? Căutam locuri pentru un monument.

Atunci mi-am dată seama că în capitală există poziţii minunate pentru statui, însă nu sunt folosite. Dacă vreţi să vă convingeţi, priviţi în jur. Eu sunt încredinţată că trebuie ridicată o statuie aceluia care a făcut legea pentru apărarea chiriaşilor săraci... Nu-mi dau seama cum se face că până în prezent nimeni nu i-a înălţat un monument!

Cel mai mult mă tem să nu vă închipuiţi că am cedat locuinţa tinerei familii dintr-un impuls sentimental. Nici gând de aşa ceva; după ce v-am explicat atât de conştiincios cum stau lucrurile în realitate. Asta-i tot.

CAPITOLUL XXVII

CÂND SE-NTÂMPLA CA LUNA SEPtembrie să fie călduroasă, Sofia este cel mai frumos oraş din ţară. Are parfumul sau din cauza copacilor. Cresc pe toate străzile, nu există nici una fără copaci. Şi cât timp sunt înfrunziţi, tot oraşul e verde. La mijlocul lui septembrie, frunzele încep să cadă: dar ăsta e abia începutul, pică doar câte una ici-colo.

Ramurile sunt pline de frunze verzi sau îngălbenite şi tocmai cele care se ofilesc împrăştie aceste arome plăcute care umplu văzduhul...

Uneori simţi şi mireasma câmpului, ba chiar şi a muntelui – dacă vreun vânt uşor se hotărăşte să adie dinspre Vitoşa. Vă repet: în septembrie acest oraş îmi devine foarte drag, mai ales pe înserate.

La început am luat-o pe Rakovski, direct spre piaţa Slaveikov, pur şi simplu din obişnuinţă. Dar îndată ce-am intrat în zona cafenelelor, am făcut dintr-odată o cotitură bruscă pe Axakov, apoi pe Gurko şi m-am îndreptat spre parc.

Era abia şapte, iar eu aveam întâlnire cu Ştefan nr. 2, la opt, pe Podul Vulturilor. Va să zică îmi rămânea timp să fac o plimbare prin parc, la lac şi să mă întorc.

În această oră am meditat din nou asupra tuturor întâmplărilor mele de un an încoace, începând cu eşecul la facultatea de medicină şi terminând cu ultimele zile, grozav de încurcate. Nu vreau să spun că eram deznădăjduită, nimic asemănător, doar că am început să simt cum mi se face pielea ca de toval.

Mă înţelegeţi, nu? Indiferent că e vorba de un om pe care l-a ars mult soarele sau l-a bătut vântul pielea lui rămâne aceeaşi, doar că acum poate suporta mult mai mult ca înainte.

Vreau să ştiţi că în timp ce mă plimbam prin parc în seara aceea, m-am simţit, pentru prima oară, nespus de bine în noua mea piele. Bine! Asta voiam să vă comunic înainte de toate.

Cred că e timpul să se apropie sfârşitul acestor însemnări în care recunosc că v-am minţit de vreo două, trei ori. N-am să vă spun exact unde, fiindcă aceste mici născociri nu schimbă faţa lucrurilor – am să vă spun doar adevăratele nume ale eroilor.

În primul rând trebuie să ştiţi, dar poate că v-aţi dat seama între, timp, că Ştefan şi Irina nu sunt numele adevărate al mătuşii mele şi al iubitului ei – ci poreclele lor din ilegalitate. Sunt şi nu sunt adevărate. Credeţi că aş fi putut pune întâmplările lor pe seama unor eroi eu alte nume?

Am fost obligată să schimb numele băiatului, Ştefan, şi al iubitei sale, Irina. Asta e clar ca lumina zilei. Eu sunt unică persoană care le cunoaşte secretul. Altfel n-aş fi fost în stare să vă povestesc despre ei... Le-am dat exact aceleaşi nume pentru că... Dar asta e cu totul inutil s-o mai explic. Toată lumea îşi poate da seama...

Radiotelegrafistului i-ar fi fost indiferent cum l-ar fi chemat. L-am numit Ştefan pentru că mă gândesc că avea ceva comun cu vechiul prieten al Irinei mele. Chiar sunt convinsă despre asta.

Unicul care are nume adevărat este ziaristul: pe el îl cheamă Ştefan, şi aici nu mai e nimic de făcut.

Apropiindu-mă de pod, am văzut că Ştefan mă aştepta. Întârziasem câteva minute. Din poarta parcului am văzut cum un miliţian se oprise lângă maşină. Am făcut semne cu mâna, dar ziaristul nu m-a văzut. Maşina porni, iar

miliţianul salută.

Sigur, nu era voie să aştepţi pe pod fetele întârziate.

Nu ştiu de ce, dar m-am speriat tare când am văzut că automobilul lui Ştefan se îndepărtează cu viteză. Dintr-odată m-am simţit singură de tot, pe podul acela. Precis că aveam nervii foarte slăbiţi, dacă m-am indispus dintr-atâta lucru. Nu era vorba că nu aveam cum s-ajung la Casa de odihnă, puteam lua un taxi, dar m-am simţit într-adevăr abandonată. V-am mai spus că stările mele sufleteşti se schimbă brusc. Atunci, când am rămas în mijlocul podului, aproape că m-am cutremurat de groaza care mă cuprinsese, ca şi cum maşina şi şoferul dispăruseră pentru totdeauna; nu mai vedeam nimic în jurul meu. La câţiva centimetri de mine vuiau una după alta zeci de maşini, însă eu parcă nici n-aş fi fost pe pod, ci undeva, singură, într-un loc pustiu şi unica mea speranţă era să oprească Ştefan şi să mă ducă de acolo. Mi se întunecase mintea şi-mi aţintisem privirile în mine însămi, în teamă ce mă cuprinsese.

Toate gândurile despre pielea mea îngroşată dispăruseră subit, ca şi cum nici n-ar fi existat, parcă ar fi depins de omul care mă aştepta. Îndată ce m-am văzut părăsită, încrederea în mine s-a topit şi m-a cuprins frica.

Această stare era atât de puternică, încât atunci când maşina lui Ştefan s-a oprit eu adevărat lângă mine, cu portiera deschisă, am intrat, fără să-l văd, cu o înfăţişare ciudat de schimbată, desigur... Simplul lucru pe care trebuia să-l fac era să mă aşez alături de el şi să închid uşa. Asta am şi făcut şi-mi amintesc că mi-am venit în fire abia spre Universitate, când ne-am oprit la un stop.

Ştefan înţelesese, fără doar şi poate, că ceva nu-i în regulă cu mine, fiindcă nu mă întrebă nimic. Abia la semafor m-am întors spre el încercând să zâmbesc.

— Bună seara! îmi zise.

Am făcut numai un semn cu capul.

— Ne întoarcem... la muntele nostru?

— Da… am răspuns încet.

Nu ştiu de ce, voiam să înţeleagă că-i sunt recunoscătoare, foarte recunoscătoare. Dar nu eu să-i spun, ci el singur să-şi dea seama… Atunci nu i-am povestit cum mă cuprinsese panica… Şi n-am să i-o spun niciodată.

Astfel, am traversat în tăcere jumătate din oraş şi am ieşit pe şoseaua care. Ducea spre munte. Se făcu răcoare şi asta mă învioră.

— V-aţi văzut cu băiatul? mă întrebă.

— Da… s-a căsătorit.

El nu zise nimic, doar clătină din cap şi zâmbi.

— Dar radiotelegrafistul dumneavoastră este în oraş?

Tocmai asta n-ar fi trebuit să mă întrebe.

— Nu există nici un radiotelegrafist, i-am răspuns încet. V-am minţit.

Apoi am tăcut, privind ţintă în faţă; asfaltul părea neted din pricina vitezei, de un albastru închis. Pe de lături se conturau copacii. Mi se părea că ei ţin în matca lor acest torent cenuşiu pe care alunecam. Nu mă gândeam la nimic. Un nod mi se mişca în gât.

Aproape că nu mi-am dat seama cum m-au năpădit lacrimile. Se-ntâmplă ceva cu mine şi asta îmi făcea plăcere. Plângeam încet, fără glas…

Ştefan luă o mina de pe volan şi mi-o prinse pe a mea. Îmi strânse uşor degetele. Atunci, îmi amintesc, am început să hohotesc şi să-i strâng şi eu mâna…

Apoi am început să mă liniştesc. Era ca şi cum i-aş fi povestit totul, iar dânsul, dovedindu-mi că n-am de ce plânge, a izbutit să mă calmeze. Doar aşa m-am liniştit, în tot acest timp îl ţineam zdravăn de mină. Îi dădeam drumul numai când trebuia să schimbe vitezele şi după asta i-o prindeam din nou.

Mi-am scos din poşetă batistă şi mi-am şters lacrimile. Îmi venea să zâmbesc, dar nu aveam nici un motiv.

Ajunsesem de-acum sus, deasupra oraşului. Ne aflam

încă în amurg, dar luminile erau aprinse. Sclipeau fără număr sub noi, foarte dese, îngrămădite una într-alta. Se vedeau şi pete întunecate, întretăiate de şiruri drepte de puncte luminoase.

M-am gândit că o dată ce suntem atât de sus, desigur că ne apropiem de Casa de odihnă. Dacă m-a căutat cineva la telefon? Îmi va spune administratorul. Sau arhitectul. Mi-am amintit de ei, dar n-aş putea spune că aş fi dorit să-i văd. Apoi mi-am amintit că trebuia să telefonez acelui copilaş cu injecţiile. Astăzi, în loc să mă plimb, trebuia să trec pe la el.

Atunci am luat din nou o hotărâre. I-am spus lui Ştefan, fără să mă întorc spre dânsul şi. Fără să-i las mâna:

— Vreţi să opriţi puţin?

Apăsă pe frâna şi opri la marginea şoselei.

— Există un copil bolnav... Trebuie să-i fac injecţii... Trebuia de astăzi, dar am uitat complet... Vreţi să mergem? Vom pierde cel mult o oră... N-o să vă las să mă aşteptaţi, vom intra amândoi... Vreţi?

Ştefan surâse şi zise:

— Vreau!

Apoi întoarse maşina şi o pornirăm din nou spre Sofia.

---- Sfârşit ----